Univerza v Ljubljani

Fakulteta za socialno delo

Zala Drofenik

Na travmi utemeljen pristop k razumevanju odvzema otroka in možnosti reintegracije v primarno družino

Magistrsko delo

Ljubljana, 2026

Univerza v Ljubljani

Fakulteta za socialno delo

Zala Drofenik

Na travmi utemeljen pristop k razumevanju odvzema otroka in možnosti reintegracije v primarno družino

Magistrsko delo

Študijski program: Socialno delo

Mentorica: izr. prof. dr. Petra Videmšek

Ljubljana, 2026

ZAHVALA

Zahvaljujem se izr. prof. dr. Petri Videmšek za odzivnost, konstruktivne nasvete ter podporo in pomoč pri pisanju magistrskega dela.

Zahvaljujem se sodelujočim socialnim delavkam Centra za socialno delo Ljubljana, ki so si vzele čas in sodelovale v raziskavi.

Posebno zahvalo namenjam Megi Kogoj, mag. soc. del., za pomoč pri formulaciji problema, sodelovanju v raziskavi ter pomoč in podporo pri pisanju magistrskega dela. Iskrena hvala Moniki Mlakar, univ. dipl. slov., prof. ped., za lektoriranje magistrskega dela.

Magistrsko delo je bilo napisano v času štipendiranja Javnega štipendijskega, razvojnega, invalidskega in preživninskega sklada Republike Slovenije, za kar se iskreno zahvaljujem.

Iskrena hvala družini in prijateljem za spodbudo in podporo pri pisanju magistrskega dela.

PODATKI O MAGISTRSKEM DELU

Ime in priimek: Zala Drofenik

Naslov magistrskega dela: Na travmi utemeljen pristop k razumevanju odvzema otroka in možnosti reintegracije v primarno družino

Mentorica: izr. prof. dr. Petra Videmšek

Kraj: Ljubljana

Leto: 2026

Število strani: 264 **Število prilog:** 4 **Število preglednic:** 8 **Povzetek**

magistrskega dela:

V magistrskem delu raziskujem, kako socialne delavke v okviru na travmi utemeljenega pristopa razumejo odvzem otroka, oceno ogroženosti in starševskih zmožnosti ter otrokovo reintegracijo v primarno družino. V teoretičnem uvodu travmo opredelim kot konceptualni okvir, ki vedenje otrok in staršev pojasnjuje kot prilagoditev na obremenjujoče izkušnje, na travmi utemeljen pristop pa kot izhodišče, ki to razumevanje prenese v prakso socialnega dela. Odvzem otroka opredelim kot skrajni ukrep varstva družine in otrok, ki ga usmerja načelo koristi otroka, proces reintegracije pa kot dolgotrajen, odnosno voden proces krepitve moči družine. Empirični del temelji na delno strukturiranih intervjujih s sedmimi socialnimi delavkami Centra za socialno delo Ljubljana. Sodelujoče socialne delavke odvzem razumejo kot skrajni ukrep v korist otroka, ki je hkrati sam vir travme, pri čemer obrambne odzive staršev berejo kot izraz stiske in ne kot nesodelovanje. Kot ključno socialne delavke prepoznavajo institucionalno travmo, saj center sooblikuje obremenjujoče izkušnje za družine ter paradoks podpore po odvzemu, ko se viri podpore in pomoči usmerijo pretežno na otroka, starša pa v obdobju največje motiviranosti za spremembo, ostaneta brez ustrezne podpore. Pomemben del kakovostnega strokovnega dela sta razumevanje lastnih obremenjujočih preteklih izkušenj in skrb zase ter supervizija in intervizija kot pogoj odgovorne in etične prakse na področju varstva družine in otrok.

Ključne besede: varstvo družine in otrok, ocena ogroženosti, korist otroka, krepitev moči, neprostovoljni uporabniki, institucionalna travma

MASTER'S THESIS INFORMATION

Name and Surname: Zala Drofenik

Title of the Master's Thesis: A Trauma-Informed Approach to Understanding the Removal of a Child and Possibility of Reintegration into the Family of Origin

Mentor: izr. prof. dr. Petra Videmšek

Place: Ljubljana

Year: 2026

Nr. of Pages: 264 **Nr. of Attachments:** 4 **Nr. of Tables:** 8 **Summary:**

This master's thesis examines how social workers, within a trauma-informed care approach understand the removal of child from their primary family, the assessment of risk and of parental capacities, and the child's reintegration into the primary family. In the theoretical introduction I define trauma as a conceptual framework that explains children's and parents' behaviour as an adaptation to adverse experiences, and the trauma-informed approach as a starting point that transfers this understanding into social work practice. I define child removal as a measure of last resort within family protection, guided by the principle of the child's best interests, and reintegration as a long-term, relationally guided process of empowering the family. The interviewed social workers understand child removal as a measure of last resort in the child's interest that is at the same time itself a source of trauma, and they interpret parents' defensive reactions as a sign of distress rather than as non-cooperation. As central, the social workers identify institutional trauma, and the paradox of post-removal support, in which resources are directed mainly at the child, while the parents are left without adequate support precisely during the period of their greatest motivation for change. The social workers see understanding their own past adversity, peer consultation and supervision as preconditions for responsible and ethical practice.

Keywords: family and child protection, risk assessment, the best interests of the child, empowerment, involuntary service users, institutional trauma

KAZALO VSEBINE

1. TEORETIČNI UVOD 1

1. 1. Travma kot konceptualni okvir razumevanja otrokovih izkušenj 1

1. 2. Na travmi utemeljen pristop v socialnem delu 3

1. 3. Odziv socialnega varstva na ogroženost otroka 6

1. 4. Reintegracija v primarno družino skozi prizmo na travmi utemeljenega pristopa 9

2. FORMULACIJA PROBLEMA 13

3. METODOLOGIJA 15

3. 1. Vrsta raziskave 15

3. 2. Teme raziskovanja 16

3. 3. Merski instrument 16

3. 4. Opredelitev enot raziskovanja 16

3. 5. Zbiranje empiričnega gradiva 17

3. 6. Obdelava in analiza podatkov 17

3. 7. Raziskovalna etika 19

4. REZULTATI 19

4. 1. Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje 20

4. 2. Delo z družino 23

4. 3. Na travmi utemeljen pristop 27

4. 4. Odvzem otroka 30

4. 5. Proces reintegracije 33

4. 6. Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela 36

4. 7. Skrb zase 38

5. RAZPRAVA 40

6. SKLEPI 50

7. PREDLOGI 52

8. VIRI IN LITERATURA 54

9. PRILOGE 60

8. 1. Vodilo za intervju 60

8. 2. Določitev enot kodiranja A 62

8. 3. Odprto kodiranje 73

8. 4. Osno kodiranje 238

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica številka 1: Primer odprtega kodiranja intervjuja G 18

Preglednica številka 2: Odprto kodiranje intervjuja A 75

Preglednica številka 3: Odprto kodiranje intervjuja B 102

Preglednica številka 4: Odprto kodiranje intervjuja C 119

Preglednica številka 5: Odprto kodiranje intervjuja D 138

Preglednica številka 6: Odprto kodiranje intervjuja E 154

Preglednica številka 7: Odprto kodiranje intervjuja F 168

Preglednica številka 8: Odprto kodiranje intervjuja G 196

1. TEORETIČNI UVOD

V teoretičnem uvodu travmo opredelim kot konceptualni okvir za razumevanje odvzema otroka in njegove reintegracije v primarno družino z vidika na travmi utemeljenega pristopa. Travma ni le posameznikova izkušnja, temveč se oblikuje v odnosu z družinskimi, institucionalnimi in družbenimi sistemi, zato strokovne prakse pomembno vplivajo na to, ali se travmatične izkušnje blažijo ali poglabljajo (Atwool, 2018, str. 25–32). Iz tega razumevanja izhaja na travmi utemeljen pristop, ki vedenje otrok in staršev razlaga kot prilagoditev na obremenjujoče izkušnje in ne kot izraz primanjkljaja ali nesodelovanja (Levenson, 2017, str. 23 –27). Odvzem otroka opredelim kot skrajni ukrep varstva družine in otrok, h kateremu zakon poseg dopušča le, kadar otrokove koristi ni mogoče v zadostni meri zavarovati z drugimi ukrepi (Družinski zakonik, 2017, 174. člen), ter reintegracijo v primarno družino kot dolgotrajen, odnosno voden proces, katerega uspešnost je odvisna od kontinuirane podpore družini po vrniti otroka (Farmer in Lutman, 2012, str. 1012–1015). V ospredju teoretičnega uvoda ostaja vloga socialnega dela, način, kako socialne delavke ravnajo z otroki in starši z izkušnjo travme, soodloča, ali se njihova stiska blaži ali poglablja, zato strokovno ravnanje nikoli ni nevtralno, temveč soustvarja izid zaščite otroka in družine (Ličen, 2020, str. 27).

1. 1. Travma kot konceptualni okvir razumevanja otrokovih izkušenj

Travma je opredeljena kot psihološki odziv na izkušnje, ki presegajo posameznikovo zmožnost obvladovanja ter ogrozijo njegov občutek varnosti in nadzora, pri čemer povzročijo razpad temeljnih občutkov varnosti, zaupanja in predvidljivosti sveta (Herman, 2015, str. 32). Carlson in Dalenberg (2000) travmatični odziv opredeljujeta kot proces, ki se razvije, kadar posameznikovi notranji in zunanji viri ne zadoščajo za obvladovanje ogrožajoče izkušnje, ki sproži intenzivno čustveno reakcijo strahu, groze in nemoči. Ker je za nastanek travme odločilna subjektivna zaznava ogroženosti in ne zgolj objektivna telesna nevarnost, je travmo mogoče razumeti tudi v primerih brez neposredne fizične ogroženosti (Carlson in Dalenberg, 2000). V kontekstu socialnega dela travma ni zgolj individualna izkušnja, temveč se oblikuje v interakciji z družinskimi, institucionalnimi in družbenimi sistemi, zato strokovne prakse pomembno vplivajo na to, ali se travmatične izkušnje blažijo ali poglabljajo (Spratt idr., 2019).

Otroci so za travmatične izkušnje še posebej ranljivi, ker v razvoju šele oblikujejo načine razumevanja in obvladovanja ogrožajočih izkušenj ter so pri tem odvisni od varnih odnosov z

odraslimi (Cruz, Lichten, Berg in George, 2022). Travmatične izkušnje pogosto doživljajo kot vseobsegajoče in brez jasne časovne umeščenosti, kar dodatno otežuje njihovo razumevanje in vpliva na razvoj občutka varnosti in samoregulacije (Cruz idr., 2022). Kadar so obremenjujoče izkušnje ponavljajoče ali dolgotrajne in nastopijo v zgodnjih razvojnih obdobjih, govorimo o kompleksni travmi, ki hkrati vpliva na otrokove varne odnose s skrbniki, regulacijo čustev, samopodobo in disociativne procese ter je povezana z zanemarjanjem, zlorabami in dolgotrajnimi obremenjujočimi razmerami v družini (National Child Traumatic Stress Network, b. d.; Cook, idr., 2005, str. 391–393).

Pri otrocih se travma pogosto izraža posredno, skozi vedenjske težave, čustveno disregulacijo ali somatske simptome brez jasne medicinske razlage (Cook, Blaustein, Spinazzola in van der Kolk, 2005, str. 393–395). Otroci z izkušnjo kompleksne travme lahko kažejo impulzivno ali agresivno vedenje, nenadne čustvene izbruhe in težave s samoregulacijo tudi v okoliščinah, ki objektivno niso ogrožajoče. Levenson (2017, str. 23–27) tako vedenje razume kot prilagoditev na pretekle ogrožajoče izkušnje in ne kot izraz otrokove neposlušnosti. Kadar odrasli na te odzive odgovarjajo s kaznovanjem, namesto da bi jih prepoznali kot prilagoditev na pretekle obremenjujoče izkušnje, otrokovo vedenje napačno razumejo, kar pri otroku znova sproži travmatični odziv in poglobi njegovo stisko (Cook idr., 2005, str. 396).

Posledice travmatičnih izkušenj so pri otroku še izrazitejše, kadar travmo povzroči nasilje v družini. Nasilje otroku poruši občutek varnosti in nadzora ter zaupanje vase in v druge, hkrati negativno vpliva na razvoj otrokovih možganov, spomin in učenje (Štirn, 2014, v Kogoj, 2020, str. 14). Otrok, ki je izpostavljen kroničnemu stresu, niha med stanjem vznemerjenosti in preplavljenosti s čustvi ter stanjem čustvene otopelosti, v katero se umakne, da bi blokiral boleče spomine na travmatične dogodke (Štirn, 2014, v Kogoj, str. 14). Posledice se kažejo na telesni, vedenjski in čustveni ravni ter vplivajo na otrokovo samopodobo in zmožnost vzpostavljanja odnosov z drugimi (Aničić idr., 2017, v Kogoj 2020, str. 17).

Telesni odziv na nevarnost, ki ga opisuje van der Kolk (2014, str. 61–71), se pri osebi z izkušnjo travme kaže kot nihanje med dvema skrajnima stanjema. Koncept okna tolerance opisuje ozko območje vzburjenja, znotraj katerega oseba deluje umirjeno in zbrano. Ob preseganju tega območja zdrsne bodisi v hiperaktivacijo, ki jo spremlja napetost, nemir in agresivni odzivi, bodisi v hipoaktivacijo, ki jo spremljajo otopelost, apatija in umek (Ogden, 2006, in Rothschild, 2016 v

Ličen, 2020, str. 19). Pri osebah z izkušnjo travme je okno tolerance ozko, prehodi med stanjema pa hitri, zato so v osebe v okolju, ki ne zagotavlja varnosti, izpostavljene napačnim zaznavam nevarnosti oziroma sprožilcem (Ličen, 2020, str. 19–20).

Van der Kolk (2014, str. 21–24) pojasnjuje, da se travmatične izkušnje, ki presežejo posameznikovo moč spoprijemanja s situacijo, pogosto ne ohranijo kot urejen besedni spomin, ki bi ga oseba lahko zavestno priklicala in o njem pripovedovala, temveč ostanejo shranjene kot posamezni, med seboj nepovezani telesni občutki, podobe in čustva. Travma se kaže skozi telesne občutke in samodejne odzive, ki se lahko sprožijo tudi takrat, ko se oseba dogodka zavestno ne spominja (van der Kolk, 2014, str. 52–55). Telesni odziv na travmo se kaže v dveh značilnih oblikah, ali kot stalna budnost in napetost, ali nasprotno, kot umik in čustvena otopelost (van der Kolk, 2014, str. 66–71). Telesni in čustveni odzivi pojasnjujejo posledice travmatične izkušnje, koncept obremenjujočih izkušenj v otroštvu (angl. adverse childhood experiences – ACE) pa pokaže, da se ob ponavljanju njihovi učinki seštevajo. Odrasli, ki so v otroštvu doživeli štiri ali več neugodnih izkušenj, imajo v primerjavi z odraslimi brez teh izkušenj bistveno višje tveganje za dolgoročne zdravstvene in psihosocialne posledice, kot so depresija, anksioznost in zasvojenost (Centre for Disease Control and Prevention, 2026). Kuhar in Kocjan (2020, str. 509–526) med odraslimi v Sloveniji ugotavljata, da jih je več kot 75 % v otroštvu doživelo vsaj eno obremenjujoči izkušnjo, četrtina pa celo štiri ali več, pri čemer so te bolj pogosto prisotne v družinah z nizkim socio-ekonomskim statusom.

Travma ne prizadene le telesnega in čustvenega odzivanja, temveč tudi zmožnost zaupanja in vzpostavljanja odnosov. Osebe z izkušnjo travme so v stalni pripravljenosti na nevarnost, težko zaupajo in se v stiski socialno umaknejo (Herman, 2015, in Levine in Frederick, 2015, v Ličen, 2020, str. 16). Ali se posledice travme blažijo ali poglabljajo, je odvisno od tega, kako institucija ravna z osebo, ki pomoč išče (Spratt idr., 2019). Neustrezen odnos osebo z izkušnjo travme retravmatizira in poglobi njeno stisko, medtem ko varen in spoštljiv delovni odnos omogoča priložnost za sodelovanje (Ličen, 2020, str. 24).

1. 2. Na travmi utemeljen pristop v socialnem delu

Tradicionalni pristop socialnega dela v postopkih varstva otrok je temeljil na nadzornem modelu, usmerjenem v presojo starševskih zmožnosti. V njem so strokovni delavci vedenje staršev v akutnih, stresnih okoliščinah razumeli kot izraz osebnostne ali starševske nekompetentnosti, ne pa

v luči njihovih obremenjujočih izkušenj (Mešl, 2016, str. 315–317). Levenson (2017, str. 23–27) opozarja, da nadzorni model pri starših vodi v odpor, prekinitev delovnega odnosa in podaljševanje namestitve otroka zunaj primarne družine.

Prispevek na travmi utemeljen pristopu v socialnem delu predstavlja delo Levine in Frederick (2015, str. 41–44), ki travmo opredelita kot stanje, v katerem posameznik ob izkušnji intenzivne ali dolgotrajne izpostavljenosti preseže ustaljene načine spoprijemanja s stisko. Levine in Frederick (2015, str. 41–44) kot posledico navajata, da se aktivirajo avtomatski preživetveni mehanizmi, ki posamezniku onemogočijo refleksivno delovanje in prilagojeno sodelovanje v socialnih in institucionalnih odnosih. Mešl (2016, str. 315–317) ob tem dodaja, da se posledice travme pri starših kažejo v telesnih čustvenih in vedenjskih odzivih, ki jih institucije socialnega varstva razumejo kot trajno značilnost starša in ne kot odziv na obremenjujoče pretekle izkušnje. Institucije vedenje staršev ocenjujejo izven konteksta travmatičnih izkušenj in ga razumejo kot izraz osebnostnih ali starševskih primanjkljajev. Molk, zmedenost ali umik strokovne ocene označujejo kot odraz nesodelovanja, zanikanja odgovornosti ali nekompetentnost, namesto kot možni pokazatelj prepravljenosti strahu ali disociativnega odziva. Napačna interpretacija v postopkih varstva družine in otrok lahko vodi v hitre in trajne ločitve otroka od primarne družine, brez razumevanja starševskih zmožnosti v kontekstu predhodnih obremenjujočih izkušenj (Mešl, 2016, str. 315–317).

Na travmi utemeljen pristop razumevanje travme prenese v prakso, v kateri sedanjih stik in vedenj ne presoja kot osebnostne pomanjkljivosti, temveč jih razume v luči preteklih obremenjujočih izkušenj (Ličen, 2020, str. 27; Levenson, 2017, str. 23–27). Bistvo pristopa je premik od vprašanja, kaj je s človekom narobe, k vprašanju, kaj se mu je zgodilo, s čimer se težišče prenese z diagnoze na razumevanje izkušenj (Ličen, 2020, str. 27).

Na travmi utemeljen pristop se v praksi opira na štiri temeljna načela (Hopper, Bassuk in Olivet, 2011, v Ličen, 2020, str. 29). Izhodišče je razumevanje in zavedanje travme. To pomeni, da strokovni delavci pri svojem delu upoštevajo možnost, da je uporabnik doživel obremenjujoče izkušnje in da te vplivajo na njegovo vedenje. To jim omogoča, da v delovnem odnosu uporabnika ne izpostavljajo novim stiskam, ki bi obudile pretekle obremenjujoče izkušnje. Na tem temelji občutek varnosti in zaupanja, ki ga strokovni delavci vzpostavljajo v delovnem odnosu, da se uporabnik ne počuti ogroženega. Varen delovni odnos je pogoj za to, da uporabnik soodloča in ni

le predmet odločitve drugih. Vsa tri načela se povezujejo v načelo krepitve moči, ki je usmerjeno v prepoznavanje in razvijanje uporabnikovih virov in zmožnosti.

V krepitvi moči se na travmi utemeljen pristop bistveno loči od nadzornega modela (Ličen, 2020, str. 30). Močnih odzivov in upiranja uporabnika ne razume kot znak motnje ali nesodelovanja, temveč kot razumljiv odziv na dolgotrajne obremenjujoče izkušnje (Levenson, 2017, str. 23–27). V postopkih varstva družine in otrok lahko starši center za socialno delo doživijo kot institucijo moči in nadzora, kar vpliva na njihove odzive v stiku s socialnimi delavci (Čačinovič Vogrinčič idr., 2019). Na travmi utemeljen pristop težišče dela premakne z nadzora na krepitev moči uporabnika, da znova usvoji moči nad svojim življenjem (Ličen, 2020, str. 30). Krepitev moči ostaja vodilo tudi pri nujnih ukrepih zaščite otroka. Kogoj (2020, str. 72–74) poudarja, da mora biti odvzem otroka strokovno utemeljen, sorazmeren in usmerjen v dolgoročno stabilnost otrokovega življenja. Odvzem otroka iz primarne družine pomeni občutljiv poseg z dolgoročnimi psihosocialnimi posledicami, zato na travmi utemeljen pristop ob odvzemu ohranja usmerjenost v krepitev moči staršev in v ravnanje, ki preprečuje dodatno travmatizacijo (Kogoj, 2020, str. 72–74; Ličen, 2020, str. 27).

Mednarodno je na travmi utemeljen pristop sistematično opredelila ameriška agencija *Substance Abuse and Mental Health Services Administration* (SAMHSA, 2014), ki pristopa ne razume kot posamezno tehniko, temveč kot način delovanja celotne institucije. Na travmi utemeljen pristop od institucije zahteva, da pri svojem ravnanju upošteva možnost travmatičnih izkušenj uporabnikov in svojega dela na oblikuje tako, da bi te izkušnje znova obudila. SAMHSA (2014, str. 10) opredeli šest temeljnih načel pristopa: varnost, zaupanje in transparentnost, vrstniška podpora, sodelovanje in vzajemnost, opolnomočenje ter upoštevanje kulturnih, zgodovinskih in spolnih okoliščin. Za postopke odvzema otroka in reintegracije sta med načeli pristopa najpomembnejša transparentnost delovnega odnosa in krepitev moči staršev (SAMHSA, 2014, str. 10). Kadar starši razumejo razloge in potek odločanja, se zmanjša možnost za nezaupaje v delovni odnos, ki ga sicer doživljajo do Centra za socialno delo kot institucijo moči. Krepitev moči pa nezaupanje presega na način, da starše postavi v vlogo soustvarjalcev sprememb, ki o poteku pomoči soodločajo in niso le predmet odločitve socialnih delavcev (Čačinovič Vogrinčič idr., 2019).

Empirično podporo na travmi utemeljenemu pristopu daje Turney (2020), ki v longitudinalni študiji primerov iz sistema varstva otrok v Združenem kraljestvu ugotavlja, da strokovna presoja, ki upošteva obremenjujoče izkušnje staršev, izboljšuje sodelovanje staršev s strokovnimi delavci njihovo in povečuje stabilnost odločitev v sistemu varstva otrok (Turney, 2020, str. 110–112). Take prakse so povezane z odločitvami v smeri ohranitve ali ponovne vzpostavitve družine, pri čemer Turney (2020, str. 110–112) navede 30-odstotno razliko v deležu odločitev v smeri ohranitve družine v primerjavi s klasičnim, nadzornim modelom ocenjevanja tveganj. Turney (2020, str. 113–115) se navezuje na Levensona (2017) in ugotavlja, da prakse, ki temeljijo na dolgoročnem delovnem odnosu med staršem in delež stabilnega sodelovanja staršev za četrtino do tretjino višji kot pri tradicionalnem pristopu.

Na travmi utemeljen pristop pomeni premik od presoje, osredotočene na starševsko nezmožnost, k razumevanju vedenja otrok in staršev v luči njihovih preteklih obremenjujočih izkušenj (Ličen, 2020, str. 27; Levenson, 2017, str. 23–27). Premik je ključen, saj opozarja, da odzivov staršev v postopku odvzema otroka in reintegracije ni mogoče razumeti kot zanesljiv pokazatelj dolgoročnih zmožnosti (Levenson, 2017, str. 89–92). Pristop pri tem ne pomeni popuščanja pri zaščiti otroka, temveč strokovni okvir, ki hkrati zagotavlja otrokovo varnost in ustvarja pogoje za krepitev starševskih zmožnosti (Turney, 2020, str. 113–115). Za socialno delo to pomeni drugačno razumevanje odnosa med institucijo in družino, saj socialna delavka namesto presojanja, ali starši izpolnjujejo pričakovanja institucije, z njim soustvarja pogoje, v katerih je sprememba mogoča (Mešl in Kodele, 2025; Ličen, 2020, str. 30). Od tega je odvisno, ali odvzem otroka in poznejša reintegracija za družino pomenita dodatno travmatizacijo ali izkušnjo varnosti in podpore, ki omogoča vrnitev v primarno družino (Levenson, 2017, str. 23–27; Kogoj, 2020, str. 72–74).

1. 3. Odziv socialnega varstva na ogroženost otroka

Varstvo otroka pred ogroženostjo je ena temeljnih nalog socialne države in izhaja iz *56. člena Ustave Republike Slovenije,* ki državi nalaga posebno varstvo in skrb za otroke, pri čemer je korist otroka temeljno vodilo vseh postopkov odločanja o njegovi zaščiti (Ustava Republike Slovenije, b. d.; Družinski zakonik, 2017). Kodele, Leskošek in Mešl (2024, str. 61–64) korist otroka opredeljujejo kot strokovni koncept, ki zahteva tehtanje različnih področij otrokovega življenja in se ne določa abstraktno, temveč vedno v konkretnem socialnem in družinskem kontekstu. Skladno z *157. členom Družinskega zakonika* (2017) je otrok ogrožen, kadar je zaradi ravnanj ali opustitev

staršev že utrpel ali je verjetno, da bo utrpel škodo na telesnem ali duševnem zdravju oziroma razvoju. Ker zakon ne ponuja izčrpnega seznama situacij ogroženosti, mora biti odločanje individualizirano in utemeljeno na konkretni otrokovi situaciji, kar povečuje pomen strokovnega znanja in etične odgovornosti socialnih delavcev (Gorjup, 2023, str. 68–69).

Empirični podatki kažejo, da je ogroženost otrok pretežno povezana z družinsko dinamiko, saj je več kot 55 % otrok v obravnavi socialnega varstva ogroženih zaradi dolgotrajnih konfliktov med starši (SURS, 2009, str. 12). Bezenšek Lalić (2009, str. 23–26) poudarja, da se nasilje in zanemarjanje praviloma pojavljata v povezavi z drugimi oblikami socialne ogroženosti, kot so revščina, zasvojenost in težave v duševnem zdravju starša, zato mora biti odziv socialnega varstva celosten in usmerjen v podporo družini. *Družinski zakonik v 174. členu* (2017) določa, da je odvzem otroka skrajni ukrep, ki se uporabi le, ko milejši ukrepi ne zagotavljajo zadostne zaščite in so izčrpane druge možnosti pomoči. Kogoj (2020, str. 72–74) opozarja, da mora biti tak poseg strokovno utemeljen, sorazmeren in usmerjen v dolgoročno stabilnost otrokovega življenja, saj ima dolgoročne psihosocialne posledice, zato se vse bolj poudarja potreba po oblikah zaščite, ki zmanjšujejo tveganje dodatne travmatizacije in ohranjajo možnost reintegracije, kadar je ta v otrokovo korist (Kodele, Leskošek in Mešl, 2024, str. 70–72).

Ob prepoznani ogroženosti otroka usklajeno delovanje več institucij predvidevata *Pravilnik o sodelovanju organov ter o delovanju centrov za socialno delo, multidisciplinarnih timov in regijskih služb* (2009) ter *Zakon o preprečevanju nasilja v družini* (2009). Ob predpisa določata, da center za socialno delo pri zaščiti otroka sodeluje s policijo, zdravstvenimi ustanovami, vzgojno-izobraževalnimi ustanovimi, sodišči, državnim tožilstvom in nevladnimi organizacijami. Sodelovanje poteka v obliki multidiscilinarnih timov, ki jih skliče center za socialno delo (Pravilnik o sodelovanju organov, 2009). Vsak od sodelujočih institucij ima vpogled le v del otrokovih okoliščin. Z medsebojnim povezovanjem institucije svoje podatke o otrokovem položaju združijo, kar jim omogoča usklajen odziv na ogroženost (Zakon o preprečevanju nasilja v družini, 2008).

Odvzem otroka iz družine je hkrati ukrep zaščite in dogodek, ki za otroka pomeni obremenjujočo izkušnjo. Van der Kolk (2005, str. 407) opozarja, da strokovni delavci ob odločanju o odvzemu naletijo na nasprotje med dvema tveganjema: ohranitev otroka v družini ga pušča izpostavljenega viru ogroženosti, odvzem pa ga loči od oseb, na katere je navezan in ta ločitev pri otroku povzroči

stisko. Odvzem zato sam po sebi ne odpravi otrokove stiske, temveč lahko za otroka pomeni novo izkušnjo izgube (Kogoj, 2020, str. 72–74). Odločitev o odvzemu zato ni le ocena ogroženosti, temveč hkrati zahteva tehtanje stiske, ki jo odvzem pomeni za otroka.

Okoliščine, zaradi kateri se uporabniki obrnejo na center za socialno delo, med njimi nasilje, zloraba in zanemarjanje, so hkrati izvori travme (Ličen, 2020, str. 27). Način, kako se center odzove na uporabnikovo stisko, vpliva na to, ali se stroka ublaži ali poglobi. Tradicionalni način dela, ki izkušnje travme ne upošteva, lahko uporabnika dodatno obremeni ali pri njem sproži ponovno doživljanje travme (Ličen, 2020, str. 24). Kadar strokovni delavci uporabnikovih odzivov ne prepoznajo kot strategijo preživetja v zanj ogrožajočih okoliščinah, jih lahko označijo kot nesodelovanje ali upo in uporabnika označijo za demotiviranega ali nasprotujočega (van der Kolk, 2005, str. 404). S takšno oznako se uporabnikova stiska prikaže kot njegova osebna lastnost, namesto kot odziv na okoliščine, ki so stisko povzročile (Razpotnik in Rapuš Pavel, 2023, str. 11–14).

Za prvi stik uporabnika s Centrom za socialno delo je pomembno, kako institucija nanj odgovori. Izkušnja travme lahko izvira iz okolja in odnos, ki bi morali otroka ali odraslega zaščititi, vendar namesto tega postanejo vir ogroženosti. Uporabnik izkušnje prenese tudi v stik z novo institucijo, zato lahko izgubi zaupanje v ustanove, ki naj bi ga zaščitile (van der Kolk, 2005, str. 404) in se za pomoč težko odloči. Prav zato je prvi stik odločilen, saj nestrokovno ravnanje lahko privede to tega, da uporabnik pomoč opusti (Ličen, 2020, str. 28). Socialna delavka, ki z uporabnikom prvi naveže stik, mora imeti znanje za ravnanje, kako ga sprejeti in kam ga pravilno usmeriti. Vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika je v slovenskem socialnem delu opredeljeno kot temelj sodelovanja z uporabnikom, saj uporabniku že ob prvem stiku omogoči izkušnjo varnega in spoštljivega odnosa, na katerem lahko gradi nadaljnje sodelovanje s Centrom za socialno delo (Čačinovič Vogrinčič idr., 2019).

Na travmi utemeljen pristop Centra za socialno delo presega individualno odločitev o zaščiti otroka in zajema delo, ki hkrati upošteva uporabnika, njegovo okolje in organizacijo, ki storitve nudi (Ličen, 2020, str. 27). V praksi to pomeni, da se delo usmeri k virom moči uporabnika in ne k njegovim nemoči. Usmeritev k virom moči uporabniku omogoča, da znova pridobi občutek nadzora nad svojim življenjem (Hopper, Bassuk in Olivet, 2010, v Ličen, 2020, str. 30). Tak pristop

je v skladu z razumevanjem, da je uporabnikovo stisko potrebno razumeti v kontekstu njegovih okoliščin in ne kot njegovo osebno lastnost (Razpotnik in Rapuš Pavel, 2023, str. 11–14).

Odziv Centra za socialno delo na ogroženost otroka ni le pravna ali postopkovna naloga, temveč tudi delo, ki vpliva na otrokovo doživljanje varnosti in zaupanja. Kadar center pri zaščiti otroka upošteva izkušnjo travme, s tem zmanjša tveganje, da bi otrok ali starša v stiku z institucijo doživela dodatno ali novo obremenjujočo izkušnjo (Ličen, 2020, str. 27). Zaščita otroka in skrb za njegovo korist se tako povežeta v isti cilj (Kodele, Leskošek in Mešl, 2024, str. 61–64), kar je izhodišče za razmislek o možnostih reintegracije otroka v primarno družino.

1. 4. Reintegracija v primarno družino skozi prizmo na travmi utemeljenega pristopa

Reintegracija otroka v primarno družino je proces ponovne vzpostavitve družinskega življenja po odvzemu in sodi med najzahtevnejše naloge v sistemu varstva otrok, saj zahteva zagotavljanje otrokove varnosti in krepitev starševskih zmožnosti (Maluccio, Fein in Olmstead, 1986, str. 73–78). Na področju varstva družine in otrok je odločanje o vrnitvi otroka v družino sprva usmerjal klasični model reintegracije, ki je temeljil na treh predpostavkah. Klasični model je ogroženost otroka pojasnjeval s pomanjkljivimi starševskimi zmožnostmi, zato je bilo v ospredju ocenjevanja vprašanje, ali so starši sposobni znova prevzeti skrb za otroka. Starševsko zmožnost je obravnaval kot stanje, ki ga je mogoče preveriti z izpolnjevanjem vnaprej določenih formalnih pogojev, kot so urejene bivanjske razmere, reden dohodek in dokončanje predpisanih ukrepov, kot je na primer krepitev starševskih zmožnosti. Izpolnitev teh pogojev je bila temeljna podlaga za odločitev o vrnitvi otroka, ta odločitev pa je bila sprejeta kot enkratna ocena in ni vključevala spremljanja družine po otrokovi vrnitvi (Maluccio, Fein in Olmstead, 1986, str. 73–78).

Sodobno razumevanje reintegracije se od klasičnega modela razlikuje v tem, da vrnitve otroka ne obravnava kot zaključen postopek, temveč kot začetek procesa ponovnega vzpostavljanja družinskih odnosov (Schofield in Beek, 2009, str. 259–262). Schofield in Beek (2009, str. 259–262) opozarjata, da otrokovi odzivi po vrniti, kot so povečana potreba po bližini, čustvena nestabilnost in začasna nestabilnost v odnosih, niso znak neuspeha, temveč pričakovan del okrevanja, ki zahteva kontinuirano podporo družini. Levenson (2017, str. 207) k temu dodaja, da otrok in starši nosijo večplastne obremenjujoče izkušnje, zato reintegracija, ki teh izkušenj ne naslov, povečuje tveganje za ponovni odvzem.

Longitudinalna študija otrok, ki so bili po odvzemu vrnjeni v primarno družino, je pokazala, da se je med 35 do 40 % vrnitev v dveh letih končalo s ponovnim odvzemom (Farmer in Lutman, 2012, str. 1008–1016). Farmer in Lutman (2012, str. 1008–1016) kot odločilno pomanjkljivost nista prepoznala začetne ocene starševskih zmožnosti, temveč odsotnost celostne in na travmi utemeljene podpore družini po otrokovi vrnitvi. Britanska longitudinalna študija otrok, odvzetih zaradi zlorabe ali zanemarjanja, potrjuje, da je podpora družini po vrnitvi odločilna za trajnost reintegracije. Wade, Biehal, Farrelly in Sinclair (2011) so ugotovili, da se med vrnjenimi otroki več kot polovica vrnitev v štirih do petih letih ni ohranila, kot dejavnika stabilne vrnitve pa sta se izkazala ustrezna priprava družine in zadostna podpora služb socialnega varstva po vrnitvi otroka. Ugotovitve obeh študij kažejo, da je trajnost reintegracije odvisna predvsem od podpore družini po otrokovi vrnitvi in ne le od izpolnitvi pogojev pred vrnitvijo. To pred socialno delavko postavlja nalogo, da reintegracijo razume kot dolgotrajno spremljanje družine in sodelovanje z njo, ne le kot enkratno presojo o vrnitvi otroka v primarno družino (Mešl in Kodele, 2025).

Na travmi utemeljen pristop k reintegraciji izhaja iz spoznanja, da ponovna združitev družine ne pomeni le vrnitve otroka v znano družinsko okolje, temveč lahko pri starši in otroku aktivira nenaslovljene obremenjujoče izkušnje (Malvaso, Delfabbro, Day in Covington, 2021, str. 4–14). Malvaso idr. (2021, str. 4–14) poudarjajo, da reintegracija, ki medgeneracijskih obremenjujočih vzorcev ne naslovi, ostane formalna in se kratkoročno ne ohrani. Reintegracije zato ni mogoče razumeti kot administrativno dejanje vrnitve otroka, temveč kot celosten proces okrevanja družine, ki zahteva naslavljanje obremenjujočih izkušenj vseh sodelujočih (Subhan, 2025, str. 145–152; Levenson, 2017, str. 106–110).

Reintegracija otroka v primarno družino ni enkratno dejanje vrnitve, temveč proces, ki se nadaljuje tudi potem, ko otroka v družini znova zaživi. Mešl in Kodele (2025) proces reintegracije razumeta kot sodelovalni model, v katerem socialna delavka skupaj z družino soustvarja cilje in korake podpore. Pri tem se socialnodelovna vloga ne omejuje na preverjanje, ali so starši uredili stanovanjske razmere, zagotovili reden dohodek in dokončali vnaprej predpisane ukrepe, temveč skupaj z družino oblikuje podporo, ki ustreza njenim potrebam. Gril in Šeme (2021, str. 201–218) psihosocialno podporo in pomoč družini razumeta kor proces, ki ga je potrebno zagotavljati zvezno skozi celotno obdobje po vrnitvi otroka in ne kot enkratno pomoč ob vrnitvi. To potrjuje sistematični pregled raziskav o ponovnem vstopu otrok v sistem zaščite po vrnitvi v družino, ki so ga opravili Tucker, O'Donnell, Krakouer in Octoman (2025) in je zajel 42 raziskav. Avtorji

ugotavljajo, da na ponovno vključitev družine v sistem zaščite otrok negativno vplivata odsotnost podpore socialne delavke in izvajalcev storitev nudenja pomoči ter ocenjevanje družine v skupine z visokim tveganjem na podlagi statističnih značilnosti, kot so starost otroka, etnična pripadnost, razlog za odvzem, revščina in predhodna vključenost družine v sistem zaščite, namesto individualizirane ocene potreb posamezne družine (Tucker idr., 2025).

Kako socialna delavka ravna ob vrnitvi otroka, sooblikuje, ali reintegracija za otroka in starše postane izkušnja varnosti ali ponovne stiske. Ličen (2020, str. 28) prvi ponovni stik družine s socialno delavko opredeli kot odločilen za nadaljnje sodelovanje. Nadzorno usmerjeno delo pri uporabniku z izkušnjo travme obudi občutke ogroženosti, zato lahko način, kako socialna delavka vodi vrnitev otroka, sam po sebi postane vir ponovne travmatizacije (Ličen, 2020, str. 17). Na travmi utemeljen pristop kot odgovor na tveganje ponovne travmatizacije zahteva, da socialna delavka že ob prvem ponovnem srečanju z družinon vzpostavi varen in predvidljiv odnos, v katerem so koraki podpore in pomoči soustvarjeni z družino (Čačinovič Vogrinčič idr., 2019). Transparentnost in občutek varnosti, ki ju socialna delavka v delovnem odnosu vzpostavi, neposredno vplivata na to, ali bo družina v proceus vrnitve bila zmožna sodelovati in instituciji zaupati.

Od kakovosti podpore in preglednosti, ki ju družine prejme ob odvzemu in po vrnitvi otroka, je odvisno, ali se reintegracija ohrani. Kvalitativna raziskava, ki so jo opravili Dorfman, Sommer, Caiazzo, Ngassa, Gray in Schiff (2025) na podlagi petih fokusnih skupin s šestindvajsetimi udeleženci pokaže, da nezadostna podpora družini ob odvzemu poglobi stisko, ki jo otrok in starši doživljajo ob ločitvi in da odsotnost transparentnega delovnega odnosa v postopku odvzema vodi v vzajemno nezaupanje med družino in institucijo. Munro in Manful (2012, str. 660–666) s primerjalno analizo sistemov varstva otrok v Angliji in Avstraliji ugotavljata, da sta stabilnejša namestitev in manjše tveganje za ponovni poseg povezana s kontinuirano podporo družini in manj nadzorstvenimi praksami, prehitre odločitve in odsotnost dolgoročne podpore pa tveganje za ponovni poseg v družino povečajo.

V delovnem odnosu z družino mora socialna delvaka ob vrnitvi otroka na razumevanju travme utemljenem ravnanju, da vrnitev za otroka in starša ne postane vir ponovne travmatizacije (Levenson, 2017). Carvalho idr. (2018) v pregledu evalvacij skupnostno zasnovanih, na travmi utemljenih programov reintegracije ugotavljajo, da so ti programi povezani z višjo mero stabilnost

družin in boljšimi psihosocialnimi izidi otrok, vendar zaradi heterogenosti vključenih študij ne podajajo enotnih kvantitativnih kazalnikov teh učinkov.

V delovnem odnosu med socialno delavko in družino na travmi utemeljen pristop dopolnjuje koncept krepitve moči. Čačinovič Vogrinčič idr. (2019) izpostavljajo, da delovni odnos temelji na vključevanju uporabnikov v odločanje in na prepoznavanju uporabnikovih virov moči, kar je ključno pri družinah, ki so v postopek zaščite otrok vključene neprostovoljno. Socialno delo pri tem ne more opustiti institucionalne odgovornosti, mora pa reflektirati lastno moč in način poseganja v zasebno sfero družine, saj z izvedbo strokovnih postopkov vpliva na možnost sodelovanja in soustvarjanja sprememb v družini (Videmšek, 2008, str. 209-217). Refleksijo strokovnih izkušenj in supervizijo Videmšek (2020, str. 177–195) opredeli kot mehanizem in etično odgovorno prakso socialnega dela, zlasti tam, kjer odločitve neposredno posegajo v družinsko življenje.

Vloga socialnega dela v procesu reintegracije je dvojna, saj socialna delavka zagotavlja otrokovo varnost, hkrati v delovnem odnosu z družino soustvarja spremembe, ki omogočajo varno otrokovo vrnitev (Čačinovič Vogrinčič idr., 2019; Mešl in Kodele, 2025). Na travmi utemeljen pristop dvojno vlogo dopolnjuje z zahtevo po razumevanju otrokovega in starševskega doživljanja odvzema in vrnitve, ter po ravnanju, ki preprečuje ponovno travmatizacijo. Tako vodena reintegracija ne pomeni vrnitve otroka v nespremenjene družinske razmere, temveč proces, v katerem družina ob podpori socialne delavke soustvarja in zmanjšuje tveganja, ki so privedla do odvzema (Bell, 2002, str. 5–7; Mešl in Kodele, 2025).

2. FORMULACIJA PROBLEMA

Odvzem otroka iz primarne družine predstavlja poseg, ki prisilno preoblikuje obstoječe družinske odnose in sodi med najzahtevnejše postopke na področju varstva družine in otrok. Izvaja se z namenom zaščite otroka pred nasiljem, zanemarjanjem in drugimi okoliščinami v primarni družini, ki ogrožajo otrokovo varnost in razvoj. Otroci, ki so vključeni v postopek zaščite, so pogosto že pred posegom Centra za socialno delo izpostavljeni dolgotrajnim in ponavljajočim se obremenjujočim izkušnjam, kot so zanemarjanje, nasilje in kronična družinska nestabilnost, kar vpliva na njihov čustveni in odnosni razvoj (Levenson, 2017, str. 15–18). Herman (2015, str. 32) travmo opredeli kot odziv na izkušnje, ki presegajo uporabnikovo zmožnost obvladovanja in ogrozijo temeljni občutek varnosti, nadzora in predvidljivosti sveta.

Korist otroka je na področju varstva družine in otrok opredeljena kot temeljno strokovno vodilo, ki usmerja tako oceno ogroženosti kot odločanje o ukrepih zaščite, hkrati pa ne predstavlja vnaprej določenega merila, temveč zahteva vsebinsko presojo v vsakem posameznem primeru (Kodele, Leskošek in Mešl, 2024, str. 61–63). Gorjup (2023, str. 68–69) dodaja, da je takšna presoja zahtevna, saj ogroženost otroka praviloma ni posledica posameznega dogodka, temveč součinkovanje večplastnih in pogosto dolgotrajnih okoliščin, kar od socialnega delavca zahteva individualizirano in kontekstualno oceno ogroženosti otroka. Mešl (2016, str. 315–317) opozarja, da je za postopke varstva družine in otrok značilna strukturna napetost med nadzorstveno funkcijo institucije in strokovnim prizadevanjem za sooblikovanje rešitev skupaj s starši, ki so v postopek vključeni neprostovoljno. Ta napetost neposredno vpliva na sodelovanje, saj neprostovoljni uporabniki pomoč pogosto doživljajo kot vsiljeno in povezano z institucionalno močjo, kar otežuje vzpostavljanje delovnega odnosa (Šugman Bohinc, 2006, str. 345–355). Presoja koristi otroka ni le ocenjevalno opravilo, temveč strokovno odločanje, ki poteka v razmerju moči med institucijo in družino.

Na travmi utemeljen pristop ponuja interpretativni okvir, ki spreminja način razumevanja vedenja družine v postopkih zaščite. Odpor, umik ali nezaupanje v delo stroke se ne razlagajo kot izraz nesodelovalnosti ali pomanjkanja motivacije, temveč kot prilagoditveni odziv na obremenjujoče pretekle izkušnje in na prisilni institucionalni okvir obravnave (Levenson, 2017, str. 23–27). Turney (2020, str. 110-115) poudarja, da prakse, ki sistematično upoštevajo starševe obremenjujoče pretekle izkušnje, vodijo v stabilnješe sodelovanje, bolj premišljene odločitve in

večjo verjetnost ohranitve ali ponovne vzpostavitve družinskega življenja. Pomen pristopa se posebej kaže v procesu reintegracije otroka v primarno družino. Farmer in Lutman (2012, str. 1012–1015) opozarjata, da je tveganje za ponovni odvzem visoko, kadar reintegracija temelji zgolj na formalni presoji starševskih zmožnosti in ni podprta z dolgoročno, celostno in na travmi utemljeno podporo družini. Schofield in Beek (2009, str. 259–262) ob tem navezujeta, da reintegracija, ki ne naslovi travmatične izkušnje staršev in otroka, pogosto ostane le kratkoročno stabilna in lahko vodi v ponovni odvzem. Iz navedenega izhaja, da v okviru na travmi utemeljenega pristopa reintegracija ni razumljena kot enkratno dejanje vrnitve otroka v primarno družino, temveč kot proces, katerega trajnost je odvisna od obravnave obremenjujočih izkušenj vseh sodelujočih.

Na travmi utemeljen pristop socialnim delavkam omogoča, da otrokove odzive in ravnanje staršev razumejo kot posledice obremenjujočih preteklih izkušenj ter usmerja odločitve socialnih delavk pri zaščiti otrok (Levenson, 2017; Ličen, 2020). Atwool (2018) ugotavlja, da je na travmi utemeljen pristop v strokovni literaturi priporočen kot ustrezno izhodišče za delo z otroki in družinami, vendar ga socialne delavke v praksi zaščite otrok težko udejanjijo, saj se literatura večinoma ustavi pri teoretski utemeljitvi na travmi utemeljenega pristopa, manj pa je znanega o njegovem udejanjanju v praksi varstva družine in otrok. Mešl (2016, str. 315–317) opozarja na strukturno napetost med nadzorno in podporno funkcijo centra za socialno delo. Prav v razkoraku med teoretsko uveljavljenostjo pristopa in pomanjkanjem empiričnega vpogleda, kako socialne delavki v praksi ravnajo z napetostjo, je utemeljen raziskovalni problem magistrske dela.

Namen magistrskega dela je raziskati izkušnje socialnih delavcev z odvzemom otroka iz primarne družine in odločanjem o možnosti njegove reintegracije ter pomen, ki ga pripisujejo lastni strokovni vlogi, mejam delovanja in utemeljitvi svojih odločitev. Cilj dela je ugotoviti, kako in s katerimi utemeljitvami se v strokovni presoji odraža na travmi utemeljeno razumevanje doživljanja družin s številnimi izzivi, ter kako socialni delavci pri tem opredeljujejo lastno strokovno vlogo in razumejo svojo odgovornost v postopku odvzema in procesu reintegracije.

Z raziskavo želim odgovoriti na naslednja raziskovalna vprašanja:

1. Kako poteka odločanje socialnih delavk o odvzemu otroka iz primarne družine?
2. Kakšno vlogo socialne delavke pripisujejo razumevanju otrokovih in starševskih izkušenj pri odločanju o odvzemu otroka in njegovi reintegraciji v primarno družino?

3. Kako socialne delavke opredeljujejo svojo strokovno vlogo pri odvzemu otroka iz primarne družine in njegovi reintegraciji?

3. METODOLOGIJA

3. 1. Vrsta raziskave

Empirični del magistrskega dela temelji na *kvalitativnem raziskovanju,* saj sem z intervjuji zbrala gostobesedne opise, ki se navezujejo na razumevanje strokovnega ocenjevanja in odločanja socialnih delavcev v postopku odvzema otroka in procesa reintegracije v primarno družino (Mesec, 2009, str. 85). Po namenu v procesu spoznavanja je raziskava *eksplorativna* (Mesec, 2009,

str. 80), saj je njen namen raziskati področje na travmi utemeljenega pristopa v socialnodelovni praksi. Raziskava je *empirična* (Mesec, 2009), saj temelji na zbiranju novega izkustvenega gradiva z metodo spraševanja.

3. 2. Teme raziskovanja

Magistrsko delo temelji na naslednjih temah:

- ravnanje socialne delavke pri odločanju o odvzemu otroka,
- na travmi utemljeno razumevanje preteklih obremenjujočih izkušenj,
- strokovna ocena starševskih zmožnosti in ogroženosti otroka,
- proces reintegracije otroka v primarno družino ter
- razumevanje vloge socialne delavke v postopku odvzema in reintegracije.

3. 3. Merski instrument

V magistrskem delu sem za namen zbiranja gostobesednih opisov sledila vodilu za intervju, ki je vsebovalo spisek najpomembnejših tem (Mesec, 2009, str. 240). Vprašanja so bila odprtega tipa, pri katerih nisem izključevala možnosti dodatnih podvprašanj in niti nisem ponujala vnaprej določenih odgovorov niti usmerjala sogovornic k določenemu načinu razmišljanja (Mesec, 2009). Vir podatkov so predstavljali zvočni posnetki in iz njih izdelani dobesedni prepisi intervjujev.

3. 4. Opredelitev enot raziskovanja

Populacijo raziskave predstavljajo socialne delavke, zaposlene na Centru za socialno delo Ljubljana, ki delajo na področju varstva družine in otrok ter imajo neposredne izkušnje s postopki odvzema otroka in odločanja o njegovi reintegraciji. Uporabila sem vzorčenje (Mesec, 2009, str. 135), saj v raziskavi nisem preučevala celotne populacije, temveč le manjši vzorec socialnih delavk. Enota raziskave je ena socialna delavka. Število enot, sedem socialnih delavk, sem izbrala iz populacije glede na njihove neposredne izkušnje z raziskovalnim področjem. Vse intervjuvanke so ženskega spola, zato v magistrskem delu uporabljam izraz socialne delavke. Vzorec raziskave je *neslučajnostni* (Mesec, 2009, str. 153), saj ne temelji na načelu, da ima vsaka enota populacije enako možnost izbora, temveč na vsebinski ustreznosti glede na raziskovani problem. Vzorec je *priročni* (Mesec, 2009, str. 153), saj sem izbrala socialne delavke, ki so mi bile strokovno najbolj dostopne in pripravljene sodelovati. Narava vzorca ne omogoča statističnega posploševanja ugotovitev na celotno populacijo socialnih delavcev, ki delajo na področju varstva družine in otrok.

3. 5. Zbiranje empiričnega gradiva

Podatke sem zbrala z *metodo spraševanja* (Mesec, 2009, str. 205). Uporabila sem *ustno, enkratno in individualno spraševanje*, in sicer *delno strukturirano spraševanje*, saj nisem imela vnaprej sestavljenega vprašalnika (Mesec, 2009, str. 214–215). V okviru metode sem s sedmimi socialnimi delavkami Centra za socialno delo Ljubljana izvedla delno strukturirane intervjuje. Te sem individualno izvedla v mesecu aprilu in maju 2026 na Centru za socialno delo Ljubljana. Pred izvedbo intervjuja sem intervjuvanke seznanila z namenom in cilji raziskave. Med intervjuji si odgovorov nisem zapisala, ampak sem intervjuje zvočno posnela, o čemer sem se z intervjuvankami predhodno dogovorila. Vsem intervjuvankam sem zagotovila, da v transkripciji intervjuja ne bodo omenjene poimensko, ampak bodo ti podatki strogo zaupni in anonimni. Prav tako sem intervjuvanke seznanila, da bodo pridobljeni podatki uporabljeni zgolj in samo za potrebe raziskave. Vsi intervjuji so potekali v slovenskem jeziku in so trajali od 30 do 40 minut.

3. 6. Obdelava in analiza podatkov

Intervjujem je sledila obdelava in analiza pridobljenih podatkov. Te sem analizirala po *metodi kvalitativne analize podatkov*, ki je sestavljena iz več korakov (Mesec, 2007, str. 29). Zbrane podatke sem najprej dobesedno prepisala v obliki transkripcije (Mesec, 2007, str. 29). Intervjuje sem označila s črkami od A do G, nato pa v njih označila in oštevilčila izjave, pomembne za analizo (npr. A1, B55, G45). Sledilo je *odprto kodiranje* (Mesec, 2007, str. 30), kjer sem označenim izjavam pripisala pojme, kategorije, nadkategorije ter jih za preglednost predstavila v preglednici. Po odprtem kodiranju sem izvedla *osno kodiranje* (Mesec, 2007, str. 32), kjer sem vzpostavila hierarhijo med pojmi, kategorijami, nadkategorijami in temami. V prilogi so predstavljeni primeri analize odprtega in osnega kodiranja. Pri pripisovanju pojmov, kategorij in nadkategorij sem si v procesu kodiranja pomagala z orodjem umetne inteligence (Anthropic, 2026), pri čemer sem razlago izjav in končne analitične odločitve sprejela samostojno.

1. Primer odprtega kodiranja intervjuja G (celoten postopek odprtih kodiranj je dostopen v prilogi 8. 3. Odprto kodiranje)

Preglednica številka 1: Primer odprtega kodiranja intervjuja G

G37	Družine, s katerimi delamo po odvzemu, se še po štirih letih spominjajo dneva odvzema.	Odvzem otroka kot trajna obremenjujoča izkušnja za družino	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
G38	Odvzem je globoka travma.	Odvzem otroka kot trajna obremenjujoča izkušnja za družino	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
G39	Na centru pogosto govorimo tudi o institucionalni travmi.	Prisotnost insitutcionalne travme	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop

2. Primer izseka osnega kodiranja (celoten postopek je dostopen v prilogi 8. 4. Osno kodiranje) **Delo z družino**

- Sodelovanje s starši
  - Spoštljiva neposredna komunikacija z uporabnikom
    - Iskrena komunikacija s starši (A17, D21)
    - Pozitiven odziv na jasno, neposredno komunikacijo (D22)
    - Izogib lažem in premik k dejstvom (D29)
    - Staršem omogočiti odprt in varen prostor za dialog (D30)
    - Socialnodelovni pristop do pogovora z družino s številnimi izzivi – uporaba odprtega tipa vprašanj in preusmeritev o obrambne drže (D32)
    - Učenje iz izkušenj (D33)
    - Direktna konfrontacija predstavlja tveganje za obrambni odziv (D34)
    - Soustvarjanje možnosti za odprt in varen prostor za pogovor (D35)

- Jasna predstavitev svoje vloge brez straševanja staršev z odvzemom otroka (E12)
- Transparenten odnos starš – socialna delavka (E13, G73, G165, G166)
- Potreba po strogosti kot posledica nerazumljenosti v sodelovanju s starši (F98)
- Soočanje starša z lastno odgovornostjo (F99)
- Krepitev moči in soočanje uporabnika z dejansko situacijo (A19, A24)
- Staršev omogočiti prostor za predstavitev družinskega dogajanja iz lastne perspektive (C31)
- Jasno sporočilo o namenih podpore in pomoči (G74)
- Pripravljenost pomagati staršem tudi ob nasprotovanju na sodišču (G75)

3. 7. Raziskovalna etika

Pri izvedbi raziskave sem upoštevala etična načela kvalitativnega raziskovanja v socialnem delu (Mesec, 2009). Sodelovanje socialnih delavk v raziskavi je bilo prostovoljno. Vsako intervjuvano socialno delavko sem pred izvedbo intervjuja seznanila z namenom raziskave in pravico, da sodelovanje odkloni ali da na posamezno vprašanje ne odgovori. Izvedbo intervjujev sem po predhodnem ustnem soglasju sodelujočih socialnih delavk zvočno posnela. Intervjuvankam sem zagotovila anonimnost in zaupnost. V transkripciji intervjuvanke niso poimensko navedene, temveč so označene s črkami od A do G, pridobljene podatke pa sem uporabila izključno za namen raziskave. Zvočni posnetki so shranjeni v osebnem arhivu. Ker raziskava obravnava družine s številnimi izzivi, ki v raziskavi niso sodelovale in v zbiranje podatkov niso privolile, sem iz pridobljenega gradiva izpustila vse podatke, ki bi lahko razkrile identiteto otroka ali družine, posamezne primere pa navajam le v obsegu, ki je ključen za razumevanje končnih sklepov.

4. REZULTATI

V poglavju rezultati predstavljam empirično gradivo, ki sem ga pridobila s polstrukturiranimi intervjuji s socialnimi delavkami Centra za socialno delo Ljubljana, ki delujejo na področju varstva družine in otrok. Gradivo sem analizirala z odprtim in osnim kodiranjem. Rezultate predstavljam po tematskih sklopih, ki so izšli iz kodirnega postopka, in sicer: vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje, delo z družino, na travmi utemeljen pristop, odvzem otroka,

proces reintegracije, sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela ter skrb zase. Vsak tematski sklop obravnavam ločeno in ga podkrepim z dobesednimi izjavami intervjuvank, ki jih navajam v oklepaju, v ležečem tisku in z oznako pripadajoče kode izjave (npr. D14). Rezultati se nanašajo zgolj na socialne delavke, ki so sodelovale v raziskavi, zato jih zaradi specifičnosti ni mogoče posplošiti na celotno populacijo socialnih delavcev na področju varstva družine in otrok.

4. 1. Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje

Vstop v delovni proces intervjuvanke skoraj brez izjeme opisujejo kot zahteven proces. Prehod iz študija v delo je bil zanje izziv *(E2: »je bil prehod iz študijskega procesa v delovni, zame zahteven.«)*, saj jih je presenetila razlika med osebnimi pričakovanji in dejanskim delom v praksi *(D2: »presenetila razlika med tem, kar sem pričakovala, ko sem zaključila faks in tem, kaj me v praksi dejansko čaka.«)*. Delo na centru jim je bilo sprva tuje *(A3: »delo na centru sprva precej tuje,«)*, spremljal pa jih je občutek nemoči in nesuverenosti *(C1: »Prisoten je bil občutek nemoči in strahu, ker sem bila na začetku nesuverena.«)*. Posebej izstopa izkušnja intervjuvanke, ki je delo prevzela brez vsakršne opore *(G1: »Moj vstop je bil zelo kaotičen.«, G7: »Pršla sem brez izkušenj, brez opravljenega pripravništva in nisem imela mentorja, na kogar bi se lahko zanesla.« in G9: »Bila sem sama.«).* Začetna negotovost se je pri intervjuvankah kazala tudi pri vprašanju, na kakšen način vstopiti v delovni odnos z družino, ne da bi povzročili škodo *(C2: »Kako vstopiti v situacijo in podpreti družino, ne da bi povzročila več škode kot koristi.«)*.

Velik del občutka začetne negotovosti intervjuvanke pripisujejo neskladju med teorijo in prakso. Fakulteta jih je po njihovih besedah pretežno usmerila in okrepila z orodji za delo v svetovalnem procesu *(A11: »in da so nas na fakulteti pretežno usmerjali za svetovalni proces, predvsem nedirektivni pristop.«)* in jih s tem odmaknila od neposredne komunikacije z uporabnikom *(A12: »odvrnjeni od neposredne komunikacije z uporabnikom,«)*. Neskladje med teorijo in zahtevami prakse intervjuvanke opisujejo različno, od neposredne ugotovitve *(F25: »Naš faks nas sicer veliko nauči, ampak ko začneš delati na centru, sta teorija in praksa povsem različni.«)*, do številčne ocene deleža uporabljenega znanja *(G10: »Fakulteta mi je dala morda dvajset odstotkov vsega znanja za ravnanje v praksi.«)*. Ena izmed intervjuvank pove, da ji je teoretska podlaga vendarle koristila pri branju spisovne dokumentacije in pisanju predlogov za sodišče *(G11: »Na faksu sem se naučila razumevanja odnosa, vzpostavljanja stika in pojava nasilja v družini v teoriji, kar mi je pomagalo pri branju spisov in pisanju predlogov za sodišče.«)*, pogrešale pa so praktične vsebine, kot je seznanjenost z javnimi pooblastili in konkretne zahteve v praksi *(G12: »Praktičnih*

vsebin, javnih pooblastil in konkretnih nalog pa žal faks ne pokrije.«). Prav to, v ravnanje usmerjeno znanje, intervjuvanke postavljajo na prvo mesto *(C49: »Zagotovo sta na prvem mestu znanje za ravnanje.«*).

Ob vstopu v delovni proces socialni delavki oporo nudi strokovni tim, ki ga v ožjem pomenu sestavljajo socialne delavke na področju varstva družine in otrok, pri delu z družino pa se ji sočasno pridruži multidisciplinarni tim, ki povezuje šolo, vrtec, zdravstvo, policijo, krizni center *(A54: »vključene različne institucije, recimo šola, vrtec, zdravstvo, psihologi in drugi, s katerimi je otrok povezan, vsaka od njih opazi podobne skrb.« in F78: »Združenje različnih profilov, kot so šola, vrtec, krizni center, strokovni delavci, ki obravnavajo družino, je bistveno, če želimo osvetliti vse izzive družine in skupaj soustvariti želene rešitve.«)*. Tam, kjer je bil notranji tim socialnih delavk povezan *(A7: »tim zelo povezan«)*, so intervjuvanke na začetku usmerjali in jim bili na voljo za učenje *(A9: »me učili in usmerjali, da sem kar nekako splavala«)*. Tim kot temeljno strategijo soočanja z bremenom dela izrecno izpostavlja ena od intervjuvank *(F14: »Moja strategija je predvsem tim.«)*, saj je obkrožena z izkušenimi socialnimi delavkami, ki vedo, na kakšen način se s težo odločitve soočiti *(F18: »okoli sebe pa sem imela sodelavce in sodelavke, ki so že več let na tem področju in vedo, kako se soočiti s težo odločitve.«)*. Nasprotno izkušnjo, kjer sta v ospredje postavljena občutek osamljenosti in neslišanosti, opisuje intervjuvanka, pri kateri opore ni bilo *(C19: »Počutila sem se samo in ne dovolj slišano.«)*. Pomanjkanje začetne opore se najjasneje kaže v izkušnji mentorstva, ko je bila mentorica sicer izkušena, a vidno preobremenjena *(D6: »Na centru sem imela mentorico, ki je bila zelo izkušena, ampak preobremenjena, zato sem imela občutek, da jo s svojimi vprašanji obremenjujem.«)*. Učinki zgodnje izkušnje so pri intervjuvanki prisotni še danes *(D9: »moj največji manjko, ki ga še danes prenašam v svoje delo, težko vprašam za nasvet ali pomoč, saj sem mnenja, da imamo vsi preveč dela in da jim bom odveč.«)*, obenem pa intervjuvanko prav ta izkušnja spodbuja k drugačnemu ravnanju v lastni mentorski vlogi *(D8: »če bom sama kdaj mentorica, bom pripravnicam vedno na voljo za pogovor.«)*.

Med rezultati izrazito izstopa čustvena teža dela z ljudmi. Zgodbe družin s številnimi izzivi se jih dotaknejo ne glede na izkušnje *(F5: »To me, ne glede na izkušnje, zadane.«)*, nekatere ob tem opažajo, da so z leti izkušenj postale bolj občutljive *(F6: »Mislim, da sem postala bolj občutljiva.«)*. Intervjuvanke opozarjajo, da delo z družino ni delo z abstraktnimi primeri, temveč da gre v ozadju za resnično življenje uporabnikov *(F9: »ampak to je resnično življenje, to so resnične zgodbe.«)*. Še bolj kot čustvena teža zgodb pa intervjuvanke zaznamuje stopnja

odgovornosti *(G20: »Bolj kot teža zgodb, me je zaznamovala stopnja odgovornosti.«)*. Ta odgovornost jih spremlja tudi izven delovnega časa *(G22: »Večkrat sem se med vožnjo domov spraševala, ali sem se prav odločila in odšla domov, ali bi morala v tistem trenutku raje na teren.«)*. Ob tem je intervjuvanka dodala, da te breme odločitve nenehno spremlja (*G23: »Breme odločitve te nenehno spremlja.«).*

Poklicno izkušnjo socialnih delavk sooblikuje podoba socialnega dela v javnosti. Intervjuvanke jo opisujejo kot negativno, saj javnost socialnodelovno vlogo neposredno enači z odvzemom otroka *(F118: »Še vedno pa nas spremlja negativno mnenje javnosti, da center krade otroke.« in F120: »Ko sem začela delati na centru in ko sem staršem predstavila svojo vlogo, sem velikokrat dobila odziv, če sem ta, ki otroka odvzame.«)*. Negativno podobo socialnega dela intervjuvanke opisujejo kot stigmo, ki je po njihovem mnenju od nekdaj prisotna in dvomijo, da jo je mogoče odpraviti *(F199: »To je od vedno prisotno in dvomim, da se bomo tega kdaj rešili.«)*. Oporo pred strahom pred pritožbami in javno obsodbo jim daje znanje za ravnanje, saj jim občutek varnosti daje zavedanje, da delajo premišljeno in v skladu s pravili *(F109: »On vedno pravi, da če delaš strokovno in veš zakaj delaš ter delaš po pravilih, te ni treba biti čisto nič strah.«)*. Kljub podobi socialnega dela v javnosti intervjuvanke oporo najdejo v strokovnem in transparentnem delu, ki jim daje varnost pri opravljanju njihove strokovne vloge *(F110: »Če me kdo prijavi, imam ob strani socialno inšpekcijo, ki ji lahko pošljem vso dokumentacijo in svoje delo dokažem.«)*.

Intervjuvanke svoje delo opisujejo kot smiselno *(D14: »v svojem delu vidim smisel« in D15: »področje me izpopolnjuje«)*. Občutka smisla ob vstopu v delovni proces niso imele, temveč se je razvil z izkušnjami pri odgovornem in čustveno zahtevnem delu z družinami. Intervjuvanke so v delovni proces vstopile z idealizirano predstavo o svoji strokovni vlogu pri nudenju podpore in pomoči družini *(D12: »Iz faksa sem prišla naivna, polna idealov, kako bom vse družine rešila,«)*. Soočanje z mejami lastnega vpliva na spremembe v družina je predstavo o socialnodelovnega poklicu postopoma spremenilo, saj so intervjuvanke z izkušnjami sprejele, da vseh družin ni mogoče rešiti *(D16: »dejstvo, da sem se mogla naučiti sprejeti, da vseh družin ne bom rešila.«)*. Neskladje med začetnimi pričakovanji in dejanskim razmerami delovnega procesa je eno od intervjuvank vodilo do razmišljanja o odhodu *(D11: »večkrat že pomislila, da bi vse skupaj pustila in se zaposlila drugje«)*. Vir vztrajanja v stroki socialnega dela ostaja občutek smisla pri soustvarjanju želenih rešitev z uporabnikom in občutek izpopolnjenosti *(D14: »v svojem delu vidim smisel,« in D15:«področje me izpopolnjuje«)* ter želja po delu z ljudmi *(F38: »in ker želiš*

biti v stiku z ljudmi«). Z občutkom smisla je povezana tudi skrb za dopolnjevanje znanja za ravnanje, ki ga intervjuvanke vidijo v dodatnih izobraževanjih, saj se potrebe družbe in socialnodelovne problematike aktivno spreminjajo *(B119: »koristna tudi dodatna izobraževanja, ker se družba in problematike aktivno spreminjajo«)*.

4. 2. Delo z družino

Pomemben del dela z družino predstavlja vzpostavljanje delovnega odnosa s starši, ki ga intervjuvanke gradijo na spoštljivi, a hkrati neposredni komunikaciji. V delovnem odnosu z družino starše vključujejo kot sogovornike in jih sproti seznanjajo z informacijami, ki jih prejmejo o njihovi družinski situaciji *(D21: »Naučila sem se, da je iskrenost vedno boljša, kot da staršem situacijo zavijam v vato.« in D22: »Ko uporabnikom takoj povem, da sem recimo prejela poročilo s strani šole, se marsiketi starš odzove bolje, kot morda pričakujem«)*. Intervjuvanke ob tem dodajajo, da se izogibajo direktni konfrontaciji, ki bi sprožila dodaten obrambni odziv *(D34: »Direktna konfrontacija staršev bi pomenila samo še dodatno obrambo«)*. Pomembno se jim zdi, da svojo vlogo predstavijo transparentno, a brez ustrahovanja *(E12: »poskušam jasno predstaviti svojo vlogo, hkrati pa jih ne strašim, saj ne želim, da moj prvi klic pomeni, da bom otroka odvzela.«)*, včasih pa je potrebna tudi strogost, ker starš drugače ne zmore razumeti *(F98: »ampak pride do točke, ko moraš biti do starša strog, ker enostavno ne razume.«)*.

Zahteven vidik dela z družinami je soočanje z obrambnim odzivom staršev, ki se v praksi pojavlja v več prepoznavnih oblikah. Najpogosteje gre za neposredno obrambno držo *(A28: »Starši seveda reagirajo obrambno,«)*, ki se kaže bodisi v zanikanju problematike *(A30: »v stilu to se pri nas ne dogaja,«)*, bodisi v iskanju zunanjih vzrokov za obravnavo *(A31: »ali da jih je nekdo prijavil iz maščevanja.«)*. S tem je tesno povezan vzorec prelaganja odgovornosti, ki ga intervjuvanke prepoznavajo kot eno osrednjih značilnosti v večini družin s številnimi izzivi *(A37: »Velik faktor teh družin je prelaganje odgovornosti na drugega,« in F100: »Starši pogosto odgovornost prenašajo na nas.«)*. Prevzemanje odgovornosti staršev za svoja ravnanja je nasprotno redko *(F123: »Redki so primeri, kjer starša prevzameta odgovornost za svoja ravnanja,«)*, saj se starši pogosteje zatekajo k vrsti opravičil, s katerimi socialnega delavca ali delavko potisnejo v nezavidljiv položaj *(F123: »Uporabniki najdejo vrsto načinov za opravičevanje svojega vedenja, s čimer te pustijo brez besed.«)*. Obrambni odzivi pa niso usmerjeni le navznoter, temveč tudi proti socialnim delavcem ali delavkam, ki se pogosto srečujejo z očiti o pristranskosti in enostranskem

odločanju *(A58: »Starši pogosto izpostavljajo, da smo pristranski« in A59: »in da je naša presoja enostranska.«)*.

V pripovedovanju intervjuvank se kot pomembna vrednota kaže potreba po pravočasnem ukrepanju in preventivnem delovanju. Po njihovem mnenju je v družino potrebno poseči že ob opažanju prvih znakov odstopanj *(A21: »potrebno v družino poseči od prvega trenutka, ko ugotoviš, da se nakj dogaja«)* in jasno sporočiti, da določeno ravnanje ni sprejemljivo *(A22: »jasno sporočiti, da določeno ravnanje ni sprejemljivo«)*. Intervjuvanka z dolgoletno prakso opozarja, da center družino praviloma ujame prepozno, ko je travma že narejena *(F140: »Center v večini primerov z družino ne sodeluje v prvem mesecu, ko se otrok rodi, ampak takrat, ko se začnejo pojavljati težave in to je lahko, ko ima otrok šest, deset, dvanajst let ali več, ko je globlja travma že narejena.«*). V tem prepoznem odzivanju intervjuvanke prepoznavajo bistvo težave, kot rešitev pa vidijo krepitev preventivnega dela. Prepričane so, da bi zgodnja vključitev v družino s številnimi izzivi občutno zmanjšala delež odvzemov *(G169: »Menim, da bi se delež odvzemov bistveno zmanjšal, če bi začeli resno delati na preventivi« in G83: »Pomembno je, da se začne delati na preventivi, da jih ujameš prej, preden se vse skupaj sesuje.«*).

Pri sodelovanju z družino s številnimi izzivi in ocenjevanju ogroženosti otroka se intervjuvanke opirajo na multidisciplinarno sodelovanje. Sklic multidisciplinarnega tima jim olajša utemeljitev ocene ogroženosti otroka na podlagi dejstev *(A53: »Lažje mi je utemeljiti, zakaj je otrok ogrožen, ali to staršem pokazati na osnovi dejstev, kadar skličem multidisciplinarni tim.«)*, saj starši laže sprejmejo opažanja več institucij hkrati, kot zgolj opažanje socialnega delavca *(A56: »Po opažanjih starši laže sprejmejo opažanje večjega števila institucij hkrati,«* in *A57: »kot če jih soočim samo z lastnimi opažanji.«)*. Intervjuvanke skupno sodelovanje različnih profilov ocenjujejo kot izrazito pozitiven doprinos v delovno okolje *(F77: »Multidisciplinarno sodelovanje je super.« in F78: »Združenje različnih profilov, kot so policija, šola, vrtec, krizni center, strokovni delavci, ki obravnavajo družino je bistveno, če želimo osvetliti vse izzive družine in skupaj soustvariti želene rešitve.«)*. Kljub opori multidisciplinarnega tima pa končna odgovornost in odločitev ostajata na socialnemu delavcu *(F82: »Odločitev težko sprejmeš sam,« in G70: »Končna odgovornost in odločitev pa ostajata del mene.«)*. Po opažanjih intervjuvank je posebej dvoumen odnos do šole, saj so te pogosto prvi vir informacij o prisotnosti izzivov v družini *(A42: »Šole so pomemben faktor pri našem delu, velikokrat so prav oni prvi, ki nas obvestijo, da v družini nekaj ni okej,«)*, po drugi strani pa se same neradi vključujejo in odgovornost za nadaljnje ukrepanje v

celoti prepuščajo centru *(A43: »šole, ki same sploh ne želijo posegati v družino,«)*. Pomemben člen multidisciplinarne mreže predstavlja tudi policija, ki praviloma na timskih obravnavah aktivno sodeluje *(A89: »Načeloma policisti prihajajo na time,«)* in zagotavlja takojšen varnostnih odziv *(G63: »Policija poskrbi za takojšen varnostni odziv.«)*, poleg tega pa socialnim delavcev posreduje ključne podatke o predhodnih obravnavah družine *(G68: »Od policije izvem, ali je bila družina že obravnavana in ali so bile intervencije na domu.«)*. Intervjuvanke policiste opisujejo kot pripravljene za sodelovanje, opozarjajo pa na oviro v obliki pogoste kadrovske fluktuacije, ki ovira kontinuirano obravnavo družine s številnimi izzivi*(A95: »Policisti so vedno izrazili odprtost za sodelovanje, a izpostavljajo fluktuacijo.«)*.

Pomemben sklop rezultatov se nanaša na razširjenost in pojavne oblike nasilja v družini. Intervjuvanke poudarjajo, da pojavnost nasilja ni povezana z družbenim slojem in da se nasilje v družini pojavlja v vseh okoljih *(C40: »resni primeri prisotni v vseh slojih,«)*. Razlikujejo se predvsem oblike, v katerih se izzivi v družini izražajo. V družinah z višjim socio-ekonomskim statusom se sorodne stiske kažejo na manj prepoznaven način *(B32: »podobni izzivi dogajajo tudi v premožnejših družinah, ampak na drugačen način«)*, te družine pa imajo pogosto boljši dostop do pravne pomoči *(D39: »zaščiteni z odvetniki«)*. Ena od intervjuvank opozarja, da je bolj kot materialni položaj družine, odločilna izobrazba *(B30: »Bolj kot ekonomski status, je odločilna izobrazba«)*, hkrati pa opozarjajo, da finančna preskrbljenost otroka ne pomeni nujno tudi čustvene varnosti otroka *(D45: »Starši z visokimi dohodki pogosto zagotovijo vse, kar otrok materialno potrebuje, pomemben manjko pa je na čustvene področju, saj to niso prisotni starši, ki bi svojemu otroku nudili varnost in toplino, ki pa jo z denarjem ni moč kupiti.«* in *A38: »včasih se mi zdi, da se hujše nasilje dogaja prav pri bogatih družinah, saj finančna stabilnost moža velikokrat pomeni ekonomsko odvisnost mame, kar se kaže tako v psihičnem kot tudi v fizičnem nasilju očeta nad mamo, ali celo nad otroki.«)*. Intervjuvanke so se v pogovoru opredelile do prevladujočih oblik ogroženosti otroka. Po njihovih opažanjih je zanemarjanje otroka trenutno prevladujoča oblika nasilja, ki nadvlada telesno kaznovanje otrok *(A69: »Jaz bi rekla, da je te vrste nasilja več kot fizičnega nasilja.«)*, v zadnjem obdobju pa zaznavajo tudi rast psihičnega nasilja *(D43: »V zadnjem obdobju beležim večji porast psihičnega nasilja«)*. Dve intervjuvanki posebej izpostavljata spolno nasilje, ki pogosto ostane neprepoznana oblika nasilja, saj za razliko od telesnih znakov nasilja, ki jih okolica praviloma hitro zazna, navzven ni vidna *(B18: »to pomislim vsak dan, zlasti pri primeru*

spolne zlorabe« in B19: »pogosto skrite, ker modrice ali spremembe v vedenju hitro opazimo oziroma jih opazijo drugi strokovnjaki v šolah ali vrtcih.«).

Ena osrednjih razlag za pojav nasilja v družini intervjuvanke vidijo v medgeneracijskem prenosu vzgojnih vzorcev, pri katerem se vzorci ravnanja prenašajo iz primarne v sekundarno družino. Intervjuvanke izpostavljajo, da so to starši, ki preprosto ne poznajo načina ravnanja, ki bi bil v korist otroka *(A70: »To se pogosto starši, ki enostavno ne znajo drugače.«)* in svoje otroke vzgajajo na enak način, kot so bili vzgojeni sami *(A72: »Gre za starše, ki vzgajajo v vzorcih, s katerimi so sami odrasli.«)*. Na ta način se izkušnja nasilja iz primarne družine pogosto reproducira v naslednji generaciji *(E50: »Primer starši, ki so bili sami deležni nasilja s strani svojih staršev, so velikokrat dovzetni za to, da ga kasneje tudi sami izvajajo.«)*. Ponazoritev kroga ponudi primer očeta, ki svoje ravnanje opravičuje z lastnimi obremenjujočimi izkušnjami iz otroštva *(F4: »Trenutno imam starša, kjer je bil oče tudi sam del nasilja v družini in mi pri vsakem pogovoru razlaga, da ne zmore drugaće kot, da ravna nasilno, saj sta njega starša pretepala.«)*. Druga intervjuvanka je podobno situacijo opisala kot razumevanje obremenjujoče izkušnje, vendar z jasno postavitvijo vzgojnih meja *(D96: »Imela sem primer očeta, ki mi je rekel, da so ga pretepali, pa je zdrav in uspešen moči. Povezala sem mu, da ga poskušam razumeti, ampak da ima njegov otrok pravico, da tega ne doživi in da postane uspešen z drugimi vzgojnimi metodami.«)*.

Občutljivo, a hkrati neizogibno poglavje dela z družino, predstavlja pogovor z otrokom. Čeprav gre po mnenju intervjuvank za čustveno najzahtevnejši del naloge, se mu socialne delavke ne morejo izogniti, saj otrokova perspektiva pomembno sooblikuje oceno ogroženosti in s tem odločitev socialne delavke o posegu po nadaljnjih ukrepih. Sogovornice poudarjajo, da je otrokovo razkritje znak resne čustvene stiske *(A81: »če otrok pride do točke, da pove, da se doma dogaja nekaj hudega, je to že zelo hudo.«)*. Vzpostavljanje zaupanje je dolgotrajen proces, ki ga praviloma ni mogoče doseči v okviru enega samega srečanja *(C63: »Nekateri otroci so zelo zaprti in je zaupanje v enem samem srečanju težko vzpostaviti.«)*, prav to je razlog, da intervjuvanke ob vstopu v prakso pogovor z otrokom označujejo kot eno najzahtevnejših nalog *(D62: »Pogovor z otrokom je bil zame na začetku ena najzahtevnejših nalog mojega dela.«)*. Intervjuvanke so v odnosu z otrokom iskrene in se izogibajo praznim obljubam, za katere menijo, da ne bi bile poštene in bi otroku škodovale *(F59: »Ne morem mu obljubiti, da bo vse v redu, da bodo še vedno ostali skupaj, saj to ne bi bilo pošteno.«)*. Še posebej pa otroku poudarijo, da nikakor ni odgovoren za družinske izzive *(F50: »Otrok ni nič kriv.« in F51: »Otrok se ni odločil, da si želi biti tukaj.«)*. Intervjuvanke

svojo strokovno držo in ohranjanje zavesti, ob soočanju z otrokovo stisko, opisujejo kot enega težjih vidikov svojega poklica *(F49: »To je pravzaprav najzahtevnejša stvar našega poklica.«)*.

Pri delu z družino sogovornice pogosto prepoznavajo vzgojno nemoč staršev, ki se najizraziteje kaže pri nezmožnosti postavljanja zdravih meja *(D97: »Ključna problematika staršev je postavljanje meja na zdrav način.«)*. Ena izmed intervjuvank izpostavlja, da vzgojna meja ne pomeni nujno otrokovega omejevanja, temveč da je to sestavni del otrokovega občutka varnosti *(C145: »Otrok potrebuje meje in to je del varnosti.«)*. V praksi vzgojni pristopi staršev pogosto nihajo med dvema skrajnostma *(C144: Od tega, da se lahko otroku da po riti, do tega, da otrok staršu da po riti.«)*, bodisi tako, da starši mej sploh ne postavljajo, bodisi da se jih iz strahu pred konfliktom ne zmorejo *(C146: »Ni sprejemljivo, da mu dovolimo vse, ker se bojimo konflikta.«)*. Posledice odsotnosti mej so po opažanjih intervjuvank vidne v otrokovem vedenju *(C149: »pri otrocih, ki so brez omejitev, opažamo vedenjske vzorce, ki so za starša in okolico resnično zahtevni.«)*. Ena izmed intervjuvank poudarja, da se vloga starša mora razlikovati od vloge prijatelja *(C147: »Vseeno je naša primarna vloga do otroka biti starš in ne prijatelj.«)*, pri čemer dodatno izpostavlja, da naknadno postavljanje mej ni ustrezno, če temeljna navezanost ni bila vzpostavljena v prvih letih otrokovega življenja *(C150: »žal ne pomaga, da center v času pubertete začne postavljati meje, ker ni vzpostavljanja temeljne navezanosti in zaupanja,«)*.

4. 3. Na travmi utemeljen pristop

Na travmi utemeljen pristop intervjuvanke razumejo kot strokovno držo, ki vedenje staršev poskuša razumeti skozi njihove obremenjujoče življenjske izkušnje, ne da bi te izkušnje uporabila kot dokaz starševske nezmožnosti. Razumevanje preteklosti ni opravičilo, temveč izhodišče za načrtovanje podpore in pomoči *(D94: »Poskušam razumeti, zakaj se nekdo vede na način, kot se, kar mi pomaga pri načrtovanju pomoči družini« in E52: »razumevanje ozadja uporabnika usmerja pri načrtovanju dela z družino«)*. Večina intervjuvank meni, da starši praviloma niso slabi, temveč jih na rob potisnejo življenjske okoliščine in obremenjujoče pretekle izkušnje *(B11: »primeri, ko ni ravno, da starši ravnajo slabo, ampak okoliščine, življenjska situacija ali pretekle izkušnje, starša potisnejo na rob.«)*. Razumevanje ozadja starša zanje ne pomeni, da starša samodejo označijo za starševsko nezmožnega *(A119: »to ni razlog, da bi jih obravnavala kot starševsko nezmožna.«),* hkrati pa odločno ločujejo med razumevanjem obremenjujočih preteklih izkušenj in dopuščanjem starševskega ravnanja. Nasilje, tudi še ob tako razumljenem ozadju, zanje ne sme

postati sprejemljivo *(E53: »Poskušam razumeti, da če si bil sam del nasilja in ne poznaš drugega kot, da ga tudi sam izvajaš, ampak ne opravičujem, da je to prav, kvečjemu nasprotno« in D95: »nikoli ne postane argument, da bi nasilje v družini dopustila.«)*.

Temeljno oviro na travmi utemeljenega pristopa dela prepoznavajo v odsotnosti starševskega uvida v lastno funkcioniranje. Dve izmed intervjuvank izpostavljata vidik, da travma pogosto deluje na način, da osebi odvzame zmožnost uvida v prepoznavo lastnih vzorcev *(A125: »Del travme je pogosta ta, da osebi manjka uvid v lastno funkcioniranje.« in B58: »Pogosto se starši ne zavedajo ali ne vidijo, da imajo sami težavo.«)*. Prav to pa je po mnenju tretje intervjuvanke najtežji del sodelovanja s starši *(B59: »To je najtežji del.«)*, saj starši svoje travme ne vidijo, jo ne zmorejo predelati in posledično otroku škodujejo *(C83: »V resnici starši travme ne predelajo in nimajo uvida, da delajo kaj narobe.«)*. Dokler starš svojega vedenja ne prepozna kot problematičnega, ostaja ujet v ponavljajoč se vzorec, ki se pogosto razplete šele z odvzemom otroka *(E57: »če bi starši uvidli svoje vedenje, do odvzema otroka sploh ne bi prišlo« in E58: »To je začaran krog.«)*. Naloga socialnega delavca je, da starša spodbuja k soočanju z lastnimi vzorci, kar pa predstavlja tveganje za že vzpostavljen delovni odnos in potencialen odmik iz odnosa *(F139: »Zdi se mi, da je staršu najtežje postaviti ogledalo.«)*, hkrati pa v soočanju zaznavajo terapevtsko vrednost, saj je prepoznavanje lastnih vzorcev pogosto pogoj za spremembo *(F135: »Včasih pa je prav uvid v svoje odzive in na vzgojo za starša alarm, da se mora nekaj spremeniti.« in F136: »Imela sem primer mame, ki se je večin svojih nezdravih načinov odzivanja na otrokove provokacije zavedala in rekla, da se obnaša enako kot svoja mama.«)*. Uvid v lastno funkcioniranje ni le pogoj za prekinitev začaranega kroga, temveč tudi izhodišče, brez katerega pripravljenost starša za spremembo ni mogoča *(E75: »ključen dejavnik pripravljenosti starša za spremembo,«)*.

Ob prepoznavanju travme kot ene temeljnih razsežnosti dela z družino intervjuvanke hkrati jasno zarišejo meje svoje strokovne vloge. Poglobljeno terapevtsko obravnavo obremenjujočih preteklih izkušenj razumejo kot delo, za katero na področju varstva družine in otrok ni ne časa ne ustreznega znanja za ravnanje *(C89: »Znotraj dela na varstvu družine in otrok žal nimamo prostora za poglobljene v travmo« in C90: »nisem dovolj strokovno opolnomočena za delo s travmo.«)*. Intervjuvanka ob tem dodaja zavedanje odgovornosti pri odpiranju starih ran, ki morda ne znajo zapreti *(C91: »veliko odgovornost, da pri uporabniku odpreš staro rano in jo morda ne znaš zapreti.«)*. Intervjuvanka svojo vlogo vidi predvsem v tem, da posledice travme naslovi in postavi jasno mejo, brez vstopa v globljo terapevtsko delovno okolje *(C95: »moja naloga je, da naslovim*

posledice« in C92: »osebi nakažem, da njena preteklost morda vpliva na njeno sedanje ravnanje in ji povem, da se nasilje nad njenim otrokom na tej točki zaključi.«). Soočanje z obremenjujočimi preteklimi izkušnjami prepuščajo ustrezno usposobljenim strokovnjakom, saj proces dela s travmo zahteva specifično strokovno znanje, ki ga v okviru obsega dela z družino ni mogoče zagotoviti *(C94: »potreben čas in primeren strokovnjak.«)*.

Prisotnost travme se v gradivu izrazito povezuje tudi z institucijo in odvzemom otroka. Ena izmed intervjuvank z dolgoletno prakso odvzem opiše kot globoko in trajno obremenjujočo izkušnjo, ki družino zaznamuje še leta pozneje *(G37: »Družine, s katerimi delam po odvzemu, se še po štirih letih spominjajo dneva odvzema« in G38: »Odvzem je globoka travma.«)*. Intervjuvanke v pogovoru izpostavljajo prisotnost institucionalne travme, kot pojav, ki mu na Centru za socialno delo redno posvečajo strokovno refleksijo *(G39: »Na cnetru pogosto govorimo tudi o institucionalni travmi.«)*. Z njo opisujejo čustveno breme, ki ga pri družini pustijo ponavljajoče se obravnave in pretekli stik z institucijo. Institucionalna travma pogosto predstavlja oviro za uspešnost postopka *(A108: »institucionalno travmo, ki jih ovira pri uspešnosti postopka.«)*. Ena izmed intervjuvank predstavi primer družine z dolgo zgodovino obravnav, ki jo že vnaprej postavi v obrambno izhodišče in s tem zoža prostor za milejše ukrepanje, saj so bili milejši pristopi večkrat neuspšeni *(A112: »S tistimi družinami, kjer je to naš prvi stik, je po eni strani lažje, kjer je bistveno več prostora za delo« in A114: »in se vzorci kljub temu ponavljajo, je možnost za preizkušanje in nadaljnje, v teoriji gledano milo, ukrepanje seveda manj.«)*.

Med izvirnejšimi rezultati gradiva je refleksija intervjuvank o lastni travmi socialnega delavca, ki neposredno odpira vprašanje prenosa lastnih vzorcev v delovni odnos z družino. Socialne delavke se zavedajo, da v vsak delovni odnos vstopajo kot oseba, ki je oblikovana v lastnih odnosih in vzorcih *(A134: »si tudi ti sam človek in produkt odnosov, v katerih si odrastel« in A135: »Ko vstopiš v odnos z uporabnikom ali z družino, bo to neizbežno zaznamovano s tvojimi lastnimi odnosi in vzorci.«)*. Njihova osebna izkušnja neizogibno sooblikuje pristop k družini in se kaže kot dejavnik, ki ga je v strokovnem ravnanju potrebno reflektirati *(C71: »Vsak strokovni delavec v svoje delo vnaša del lastnih izkušenj, vrednot in vzorcev« in B67: »Osebne izkušnje strokovnega delavca ogromno vplivajo«)*. Da gre za resno strokovno vprašanje in ne le za osebno okoliščino, ponazarja izkušnja socialne delavke, ki je zaradi lastnih obremenjujočih preteklih izkušenj bila primorana zapustiti področje varstva družine in otrok *(B69: »Imeli smo sodelavko, ki je morala zapustiti področje varstva družine in otrok, prav zaradi osebnih izkušenj.«)* ter priznanje o mejah

lastne strokovne zmožnosti v odnosu do določenega profila uporabnikov *(B70: »z nekaterimi povzročitelji nasilja preposto ne zmorem delati.«)*. Do nenaslovljene lastne travme so intervjuvanke izrazito kritične in jo prepoznavajo kot vprašanje profesionalne odgovornosti *(D88: »slabo pa se mi zdi, če se ne ukvarjamo s svojo travmo in rečemo, da taki pač smo« in D89: »To se v kontekstu socialnih delavcev ne bi smelo dogajati, pa žal se, prevečkrat.«)*.

Kadar socialna delavka lastne obremenjujoče pretekle izkušnje pusti nenaslovljene, te ne ostajajo nevtralne, temveč postanejo del delovnega odnosa z uporabnikom. Ena izmed intervjuvank posebej izpostavi tveganje pretirane vživetosti v uporabniško izkušnjo, ki lahko vodi do opravičevanja nasilja *(G100: »Vidim primere, ko se socialne delavke preveč poistovetijo z uporabnikom, kar vodi v opravičevanje nasilja« in G102: »To se zgodi, kadar imaš sam nepredelane izkušnje in jih ne naslovíš, potem se nakako zliješ z uporabniško izkušnjo.«)*. Rezultati kažejo, da se socialne delavke pred tveganjem varujejo s samorefleksijo in supervizijo ter intervizijo, kar razumejo kot pogoj za ohranjanje strokovne distance *(G96: »da sploh lahko nadaljujem strokovno« in A140: »Ali to situacijo doživljam zato, ker ima moja izkušnjo z lastnimi odnosi nanjo vpliv, ali pa je to ocena, ki bi jo delil z nekom drugim.«)*.

Glede prihodnjega razvoja prakse sogovornice na travmi utemeljenem pristopu pripisujejo potencial, a hkrati realistično opozarjajo na njegove meje. Izobraževanje o travmi po mnenju ene od delavk verjetno ne bi spremenilo ocene ogroženosti otroka, bi pa pridobilo na vrednosti, če bi preseglo zgolj ozaveščanje in ponudilo konkretne metode dela s travmo v praksi *(A183: »Definitivno vidim potencial«, A184: »Ne toliko v smislu, da bi drugače ocenjevala ogroženost otrok, tega verjetno ne bi spremenila« in A186: »torej ne le ozaveščanje o travmi, ampak konkretni pristopi, kako z njimi ustrezno delati.«)*. Premik od ozaveščanja o travmi h konkretnim pristopom dela v praksi se tako kaže kot ključna razvojna potreba stroke socialnega dela.

4. 4. Odvzem otroka

Odvzem otroka intervjuvanke soglasno opisujejo kot skrajni ukrep, po katerem posežejo, ko so izčrpane vse druge možnosti z namenom zaščite otroka *(E86: »odvzem je skrajni ukrep, skupaj s sodelavci izkoristimo vse ostale razpoložljive možnosti, da bi bilo v družini drugače.«)*. Pri tem se ravnajo po načelu najmilejšega ukrepa, ki od socialne delavke zahteva, da med razpoložljivimi možnostmi izbere tistega, ki najmanj posega v družino, hkrati pa zadosti varovanju koristi otroka *(G35: »zato imamo pravilo najmilejšega ukrepa.«)*. Več intervjuvank ob tem izpostavlja na videz

nasprotujočo ugotovitev, da je odvzem v večini primerov v korist otroka *(E59: »Odvzem otroka je skrajni ukrep, ki nikoli ni lahka odločitev, ampak čudno, kot se to zdaj sliši, je v večini primerov domov, da do tega pride.«)*. Brez odvzema bi razmere v družini ostajale nespremenjene *(B82: »Če odvzema ne bi bilo, bi situacija ostala enaka.«)*, odvzem pa pomeni dejanje v smeri zaščite otroka *(B81: »če je situacija tako huda, da smo prišli do točke odvzema pomeni, da center rešuje otroka in mu pomaga.«)*. Predstavo o samovolji Centra za socialno delo odločno zavračajo. Odvzem ni stvar samovoljne izbire socialnega delavca *(B85: »Noben strokovni delavec ne bi izbral, kdaj bo odvzem izvedel.«)*, temveč nujen strokovni odziv na razmere, ki ga zahtevajo *(B86: »Do tega mora priti, ker situacija to od nas zahteva.«)*. Razumejo ga kot del svoje poklicne dolžnosti, ki ga morajo opraviti kljub temu, da je odvzem zanje čustveno obremenjujoč *(B103: »nihče ni vesel, ko mu otroka odvzamejo, ampak vseeno, je to naša naloga.«)*.

Kljub jasnosti ocene ogroženosti otroka, ostaja odvzem najtežja odločitev v praksi socialne delavke. Rezultati intervjuvank kažejo, da teža odločitve o odvzemu socialne delavke spremlja v obliki nenehnega samospraševanja *(G129: »Imela sem veliko dilem, ali sem se odločila pravilno, ali bi morala počakati, ali preveč čakamo, veliko je samospraševanja o odločitvi.«)*, po odvzemu pogosto razmišljajo, ali so kaj spregledale *(A159: »Po odvzemu velikokrat razmišljam, ali smo kaj spregledali.«)*. To breme se pogosto prelije v njihova zasebna življenja, saj dokumentacijo nosijo domov in podaljšujejo svoj delavnik *(C13: »razmišljala sem, kaj bom naredila, dokumentacijo sem si nosila domov, podaljševala svoj delavnik, sploh nisem imela časa za preklop med delom in svojim osebnim življenjem.«)*. Intervjuvanke kot najtežji trenutek zaznavajo, ko so izčrpane vse razpoložljive možnosti in ne najdejo poti naprej *(C102: »obremenjuje to, ko vidim, da sem izčrpala vse možnosti« in C103: »ne vem, kako naprej,«)*. Vsem tistim, ki težo socialnodelovnega odločanja v primeru odvzema otroka postavljajo pod vprašaj, ena od intervjuvank odločno odgovarja z lastnim izkustvom teže odločitve *(G168: »Tistim, ki trdijo drugače, predlagam, da preberejo spise in sami izkusijo težo odločanja.«)*. Posebej intenzivno breme predstavlja nujni odvzem, pri katerih je poseg potreben takoj, prostora za odločanje pa malo *(A158: »Pri nujnih odvzemih je seveda drugače, bolj intenzivno, kar je težje procesirati.« in B106: »Če je situacija tako huda, da je potreben takojšen odvzem, so možnosti res minimalne.«)*. Njihovo težo dodatno stopnjuje neposredni učinek nujnega odvzema na otroka, ki se ob nenadni ločitvi pogosto znajde v stanju šoka *(G132: »Pri nujnih odvzemih so otroci pogosto v šoku.«)*.

Intervjuvanke ločeno obravnavajo redni in nujni odvzem otroka. Redni postopek je dolgotrajen *(B45: »Redni postopek je dolg, to pa je dejstvo.«)*, a te dolgotrajnosti ne dojemajo vedno kot omejitev, saj jim ponuja čas za premišljeno odločitev *(B47: »kvečjemu mi daje čas, da so naše odločitve zares premišljenje«)*. Ena izmed intervjuvank poudari, da je potek postopka odvisen od lastne angažiranosti socialnega delavca *(B49: »Malo je odvisno tudi od tega, kako angažiran je strokovni delavec, ki primer obravnava.«), saj aktiven delavec obravnavo pospeši in hkrati obratno (B50: »nekdo zelo aktiven potem zadeva hitreje steče bodisi v eno bodisi v drugo smer, odvisno.«).*

Z odvzemom otroka se naloga socialne delavke ne sklene, temveč se preusmeri v nadaljnji delovni odnos z družino in soustvarjanje načrta pomoči. Intervjuvanke poudarjajo, da družine po odvzemu ni dopustno prepustiti, temveč da je potrebno kontinuirano in aktivno strokovno spremljanje v smeri želenih sprememb *(C113: »Ni prav, da po odvzemu pustiš družino samo, brez resnega, aktivnega nadaljnjega dela.«)*. Ob tem intervjuvanka dodaja, da se odsotnost aktivnega dela z družino po odvzemu pogosto dogaja, saj se pozornost usmeri predvsem na otroka, starša pa ostaneta brez ustrezne podpore in pomoči *(D108: »Po odvzemu otroka se pozornost pretežno usmeri na otroka, starša pa velikokrat ostaneta brez ustrezne podpore.«)*. Prav v obdobju po odvzemu se najizraziteje kaže notranje protislovje vloge socialne delavke, ki je hkrati nosilka nadzora ter vir podpore in pomoči. Od starša se namreč pričakuje, da bo gradil zaupanje in soustvarjal rešitev z isto socialno delavko, ki mu je otroka odvzela in izmerljivi načrt pomoči *(G116: »Kako naj straš zaupa in aktivno sodeluje s socialno delavko, ki mu je odvzela otroka in ima pred sabo načrt pomoči s točkami, ki jih mora izpolniti.«)*. Načrt pomoči je tako ujet med dve nasprotujoči si funkciji. Po eni strani deluje kot orodje nadzora in pristika na starša *(G117: »Gre za nadzorno vlogo, pritisk na starša.«)*, po drugi strani od socialne delavke pričakuje, da stopi v vlogo sopotnika, ki starša na poti sprememb spremlja in jim nudi oporo *(G118: »po drugi strani pa starš potrebuje sopotnika.«)*.

Intervjuvanke z izkušnjami iz dolge socialnodelovne prakse opozarjajo na pozitivne učinke odvzema otroka. Ena izmed intervjuvank izpostavi, da pri večini otrok po namestitvi opažajo vidno izboljšanje *(B87: »Večina otrok po odvzemu zasveti.«)*, pri čemer se napredek kaže na vseh razvojnih področjih hkrati *(B89: »se opazijo spremembe, v vedenju, kognitivnem razvoju, praktično na vseh podorčjih.«)*. Pozitivni učinek odvzema nazorno ponazori primer deklice, ki po namestitvi v krizni center Centru za socialno delo izraža izboljšanje svojega počutja *(B14: »Recimo prav deklica, ki smo jo odvzeli, nam piše vsak dan pisma in navaja, kako bolje se počuti*

od trenutka, ko je vstopila v krizni center.«). Svoja opažanja o pozitivnih učinkih odvzema otroka intervjuvanke podkrepijo s prisotnostjo občutka olajšanja *(G124: »Vidiš, da si otrok oddahne.«)*, saj se z namestitvijo vzpostavi občutek varnosti in reda *(G125: »saj so stvari na svojem mestu.«)*.

Odziv staršev na odvzem otroka je praviloma intenziven in čustveno buren. Prevladuje občutek jeze *(E62: »Večina se odzove jezno,«)*, ki se izrazi v neprijaznih, včasih napadalnih sporočilih, naslovljenih na socialno delavko, ki je odvzem izvedla *(B102: »Njihova sporočila niso vedno prijazna,«)*. Intervjuvanke njihovega odziva ne razumejo kot razlog za prekinitev delovnega odnosa, temveč kot razumljiv del starševske stiske, ki se pojavi ob odvzemu otroka *(B103: »nihče ni vesel ko mu otroka odvzamejo, ampak vseeno je to naša naloga.«)*. Za del staršev odvzem deluje kot prelomna točka, ki sproži motivacijo v smeri spremembe *(E63: »procent staršev, ki prav zaradi odvzema stvari začnejo resno jemati in se končno premaknejo v pravo smer.«)*. Na tej točki intervjuvanke izpostavijo prepoznavo temeljne sistemske pomanjkljivosti. Ker po odvzemu pogosto izostane ustrezno strokovno spremljanje, družine ostanejo prepuščene sebi, namesto da bi bile deležne kontinuirane podpore *(C110: »po odvzemu te družine malo pozabijo.« in C119: »tisti, ki so po odvzemu pogosto ostanejo na čakanju.«)*. V tem se kaže svojevrsten paradoks, saj odvzem pri delu staršev sicer lahko sproži motivacijo za spremembo, vendar sistem prav v tem občutljivem obdobju ne zagotovi opore, ki bi to motivacijo lahko pretvorila v trajno spremembo. Odsotnost kontinuiranega spremljanja po odvzemu tako ne pomeni le pomanjkanje podpore staršem, temveč neposredno zmanjšuje možnosti za uspešno reintegracijo otroka v primarno družino.

4. 5. Proces reintegracije

Proces reintegracije ali soustvarjanje možnosti za vrnitev otroka v primarno družino intervjuvanke opisujejo kot zahteven in dolgotrajen proces, katerega temeljni pogoj je starševa pripravljenost na spremembo. Pogosto se starši za spreminjanje rizičnih dejavnikov odločijo šele po dejanskem odvzemu, čeprav se je z njimi delalo že dlje časa *(A170: Na rizičnih dejavnikih se je delalo že dolgo obdobje pred odvzemom, včasih starši šele takrat, ko je otrok dejansko odvzet, začnejo resno delati na treh področjih.«).* Intervjuvanke opozorijo na temeljno neskladje med starševsko željo in dejansko starševsko zmožnostjo, ki se pogosto kaže v pripravljenosti starša za spremembo. Kot primer ena izmed intervjuvank navede, da si starš otroka iskreno želi nazaj, hkrati pa ni pripravljen storiti konkretnih korakov v smeri spremembe *(F63: »Sodišče lahko na primer določi, da mora starš na zdravljenje odvisnosti od alkohola, ali na trening socialnih veščin. Starš pa na to*

odgovori, da želi svojega otroka nazaj, vendar ni pripravljen narediti koraka v smeri spremembe.«). Želja imeti otroka in starševska zmožnost ustrezne skrbi zanj, sta si zato pogosto protislovna *(F64: »Kljub vsemu si tudi ti starši želijo imeti svojega otroka, ampak to preprosto ne gre skupaj.«)*. Intervjuvanke temeljni pogoj za spremembo prepoznavajo v starševski pripravljenosti sprejetja pomoči *(F70: »To je ključno, biti pripravljen sprejeti pomoč.«)*, kar od starša zahteva, da je zmožen odmika od lastnih potreb in starševstvo v smeri koristi otroka *(F125: »To je zelo redko, saj morajo starši potisniti stran svoj ego in v ospredje postaviti otroka,«)*.

Rezultati intervjujev ocenjujejo, da je delež uspešnih reintegracij nizek. Pri eni izmed intervjuvank je ocena možnosti vrnitve skoraj nična *(B105: »Načeloma, skoraj nihče.«)*. Razloge za nizek delež uspešnih vrnitev prepoznavajo v zahtevnosti procesa po odvzemu otroka, saj proces reintegracije od staršev zahteva obsežne in trajne spremembe, ki jih je zmožen doseči le manjši delež staršev *(C123: »postopek od odvzema dolgotrajen in je za vrnitev potrebno narediti ogromno sprememb, ki jih zelo malo staršev zmore.«)*. Ena izmed intervjuvank vrnitve otroka v primarno družino sicer ne opredeljuje kot vnaprej izključene možnosti *(E82: »Ni pa nemogoče,«)*, vendar ob tem druga dodaja, da so možnosti zanjo nizke, že po njeni začetni strokovni presoji družine pogosto nične *(D111: »Možnost povratka otroka nazaj so majhne, pri nekaterih družinah že na začetku vidim, da so skoraj nične.«)*. Iz tega spoznanja izhaja sprejemanje strokovnih meja lastnega delovanja in zavedanje, da uspešna reintegracija pri vseh družinah ni dosegljiva *(D113: »žal vseh družin ne moremo rešiti,«)*.

Neuspešna reintegracija se pogosto sklene v začaranem krogu ponovnega odvzema. Ena izmed intervjuvank neuspešno reintegracijo predstavi na primeru dveh bratov, pri katerih je ves napredek po vrnitvi v nekaj mesecih izničen, čeprav sta starša v obdobju po odvzemu izpolnila vse zastavljenje cilje *(E83: »pred leti smo odvzeli dva brata, ki sta bila nameščena v rejniško družino. Starša sta se ob odvzemu resnično prebudila in naredila aktivne korake h izboljšanju, našla sta si službo, oče je odšel na zdravljenje od alkohola, vključila sta se v program starševskih veščin, skratka, na papirju brez pripomb. Ko sta se fanta če nekaj let, vrnila v primarno okolje, se je ves ta napredek v nekaj mesecih izničič.«)*. Posebno oviro pri dosegu uspešne reintegracije predstavljajo zasvojenosti *(G142: »težava nastopi, ko so prisotne odvisnosti.«)*. Odgovornosti za neuspeh intervjuvanke ne pripisujejo izključno staršem, temveč jo razumejo kot deljeno odgovornost med socialno delavko in družino *(F142: »Krivda za neuspeh je na obeh straneh, na starših in tudi na nas, na centru.«)*. Iz zavedanja o omejenih možnosti uspeha reintegracije ena

izmed intervjuvank kot nalogo socialnega delavca prepoznava pravočasno pripravo starša, da do vrnitve otroka ne bo prišlo *(G164: »Ključno je uvideti, kdaj starša pripraviti na dejstvo, da se otrok ne bo vrnil.«)*. Jasno mejo reintegracije dve intervjuvanki izpostavljata v primeru spolnega nasilja, kjer ena izmed njiju trdi, da v primeru spolne zlorabe vrnitev ne bi smela biti omogočena *(B93: »v primerih spolne zlorabe do vrnitve ne sme priti,«)*, saj gre za travmo, ki je ni več mogoče popraviti *(B94: »saj je to rana, ki je ni mogoče popraviti.«)*.

Kljub nizki uspešnosti intervjuvanke ohranjajo cilj reintegracije in vero v spremembo. Smisel odvzema ostaja, da se otrok na koncu vrne v primarno družino *(B92: »Smisel odvzema je, da se otrok na koncu vrne v primarno družino.«)*, saj odvzem ni kazen *(C114: »Ker smisel odvzema ni kaznovanje,«)*, temveč postopna in varna vrnitev, kadar je to mogoče *(C117: »in da se otrok postopma vrne, kadar je to mogoče in varno.«)*. Naloga Centra za socialno delo je, da skupaj z družino soustvarja možnosti za vrnitev *(F143: »Mi smo tam zato, da družini pomagamo in da skupaj z družino soustvarjamo možnosti, da bi se otrok lahko vrnil.«)*. Kadar vrnitev v primarno okolje ni mogoča, intervjuvanke ne enačijo vseh oblik nadomestne namestitve. Iz teorije navezanosti rejniška družina za otroka predstavlja varno bazo, iz katere je mogoče vzpostaviti zaupne odnose in postopoma integrirati obremenjujoče pretekle izkušnje *(G151: Otroci v dobrih rejniških družinh so načeloma stabilni, imajo stike s starši, a baza je varno okolje pri dejnikih)*, po drugi strani zavod s svojo strukturo ne more ponuditi enakovrednega. Intervjuvanka zavodsko namestitev označi kot umetno okolje *(G156: »saj je zavod umetna situacija.«)*, s čimer opozori na odsotnost organskih, dolgotrajnih odnosov, ki so pogoj za varno navezanost. Ob tem dodaja, da zavodska nastanitev zbira otroke s podobnim obremenjujočimi preteklimi izkušnjami, kar ustvarja okolje, v katerem se otrokova stiska medsebojno krepi, individualna predelava pa ostaja nedosegljiva *(G158: »V zavodu si obdan s sovrstniki, ki imajo podobno travmo in nimaš možnosti, da bi to travmo zares predelal.«)*.

Intervjuvanke med predloge za razvoj prakse za namen povečanja deleža uspešnosti reintegracije izpostavljajo mobilno službo, ki bi staršem v obdobju po odvzemu nudila kontinuirano podporo in pomoč *(B117: »preprečiti poseg po skrajnih ukrepih, ali po odvzemu intenzivno podpirati starše, da se razmere izboljšajo.«)*. Aktivna soudeležba družine v procesu reintegracije velja za enega ključnih dejavnikov za zagotovitev uspešne vrnitve *(F187: »in hkrati sodelovati s starši in poskušati narediti majhne premike k spremembi in potencialnimi možnostmi otrokove vrnitve.«)*. To potrjuje primer iz prakse intervjuvanke, ko je mama z visoko stopnjo angažiranosti in

sodelovanjem z vsemi vključenimi institucijami dosegla vrnitev otrok *(D67: »Do sedaj se spomnim samo enega primer, ko se je mama tako trudila, da sta se otroka po nekaj mesecih vrnila. Mama je naredila vse, kar je bilo v jeni moči in je aktivno sodelovala tako s centrom, sodiščem kot z vsemi drugimi predlaganimi institucijami.«)*.

4. 6. Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela

Intervjuvanke sistemske okoliščine in pogoje, v katerih strokovno delo poteka, opisujejo skozi dve strukturni pomanjkljivosti: kadrovsko podhranjenostjo in naraščajočim število primerov *(D109: »nas je premalo, primerov pa je iz meseca v mesec več.«)*. Razmerje med številčnostjo zaposlenih in obsegom dela ni skladno. Ena izmed intervjuvank izpostavi, da socialna delavka na enem področju pokriva več aktivnih družin *(B24: »Mi na centru pa imamo na enem strokovnem področju sto ali več aktivnih družin. Enostavno ne gre.«)*, pri čemer druga potrjuje vodenje petih ali več primerov hkrati, kar onemogoča kakovostno obravnavo družin s številnimi izzivi *(E87: »Ko en strokovni delavec dela pet primerov hkrati, je to enostavno preveč in ni mogoče, da se vsem posvetiš v enaki meri.«)*. Kadrovska podhranjenost predstavlja strukturno omejitev, ki neposredno določa obseg in kakovost nudenja strokovne podpore in pomoči *(F144: »Ključen manjko pa je, da nas je iskreno premalo.«)*.

Preobremenjenost socialnih delavcev se izraža v neustreznih delovnih pogojih in pomanjkanju časa za kakovostno izvajanje strokovnih nalog. Intervjuvanke delovne pogoje identificirajo kot osrednji strukturni manjko področja varstva družine in otrok *(G52: »Velik manjko področja družine so delovni pogoji.«)*, pri čemer kakovost strokovnega dela pogojuje razpoložljivost ustreznih pogojev za njegovo izvajanje *(G44: »Če želiš delati dobro, moraš za to imeti ustrezne pogoje.«)*. Ob tem intervjuvanka dodaja, da je poseben manjko čas kot nepogrešljiv vir v procesu sodelovanja z družino, saj brez časa za načrtovanje podpore in pomoči ni mogoče ustrezno zagotoviti *(G52: »Za dobro delo z družino potrebuješ čas za razmislek in G51: »Danes bi rekla: lahko mi date deset primerov in mi zagotovite pogoje, v katerih bom imela čas za načrtovanje dela z družino.«)*.

Med sistemske omejitve intervjuvanke dodajajo znanje za ravnanje z zakonodajo, ki delo pogosto zavira *(A65: »ampak nas zakonodaja velikokrat omejuje, bremza in ne moremo narediti vsega, kot bi bilo najbolj razumsko.«)* in fluktuacija timov, saj prenos primera od delavca do delavca ustvarja vrzel v delovnem odnosu med socialnim delavcem in družino *(D188: »Podajanje primer od enega*

strokovnega delavca do drugega strokovnega delavca predstavlja vrzel, ki ni dobra ne za nas in ne za starša.«). Ena izmed intervjuvank ob tem izpostavi, da družina potrebuje konsistentno obravnavo pri istem socialnem delavcu, saj se le na ta način zgradi stopnja zaupanja, ki je nujno potrebna za soustvarjanje želenih rešitev *(D119: »družine potrebuje konsistentno obravnavo pri istih strokovnih delavcih,« in D120: »saj se zgradi določena mera zaupanja, ki je potrebna, če želimo soustvariti želene rešitve.«).*

Sistemske omejitve se kažejo tudi pri dostopu do usvajanja dodatnega znanja. Ob visokem številu aktivnih primerov je izobraževanje pogosto na zadnjem mestu in ga vodstvo iz tega razloga ne odobri *(B125: »Če imaš ogromno aktivnih primerov, je izobraževanje pogosto na zadnjem mestu« in B126: »in ga vodstvo včasih ne odobri.«)*. Ena izmed intervjuvank navede, da so sredstva za dodatna izobraževanja skromna, in sicer letni proračun znaša okrog 150 evrov na socialnega delavca *(B127: »letno za izobraževanje vsakega strokovnega delavca namenjenih nekje 150 evrov,«)*. Intervjuvanke si želijo bolj praktično usmerjenih izobraževanj *(C139: »ne bi bilo slabo, da bi bila izobraževanja bolj praktično usmerjena.«)*, zlasti o vzgoji otrok, saj starši iz svoje vzgojne nemoči posežejo po nasilju *(C140: »izobraževanje o vzgoji otrok, ker prihajajo starši, ki iz vzgojne nemoči posežejo po nasilju.«)*. Intervjuvanka odgovornost za zagotovitev ustreznih pogojev strokovnega razvija pripisuje vodstvu in sistemu *(B129: »odgovornost vodstva in sistema, da zagotovita ustrezne pogoje za strokovno razvijanje)*.

Intervjuvanke kot bistveni sistemski manjko izpostavljajo pomanjkanje namestitvenih kapacitet in opozarjajo na primere, ko bi bilo otroke potrebno odvzeti, a jih ni mogoče nikamor namestiti *(F176: »vsekakor bi jih bilo potrebno odvzeti, ampak jih ni bilo moč nikamor namestiti.«)*. Krizni center je namenjen krajšemu bivanju, nato pa otroka ni kam namestiti, ker so kapacitete polne ali ni dovolj rejniških družin *(F173: »Krizni center je namenjen krajšemu času bivanja in potem ga ne moremo nikamor namestiti, ker je vse polno ali ni dovolj rejniški družin.«)*. Rejnikov je v Sloveniji preposto premalo *(G160: »Vedno se trudimo, da najdemo rejniško družino, ampak je rejnikov v Sloveniji premalo.«)*. Ena izmed intervjuvank poudarja pomemben vidik pomanjkanja namestitvene kapacitete, in sicer, da otroci zaradi pomanjkanja namestitev ostajajo v neustreznem okolju (*C135: »primer, ko so bili v družini štirje otroci in novorojenček, brez razpoložljive namestitve. Ker niso bili ocenjeni kot visoko ogroženi, so ostali doma, čeprav skrb za otroke ni bila ustrezna.«)*.

Sistemsko oviro predstavlja nedostopnost do pravočasne psihološke pomoči. Intervjuvanke jasno izpostavijo problematiko dolgih čakalnih dob za psihoterapijo *(C136: »krajše čakalne dobe za psihoterapijo« in C137: »Ko otroka ali starša usmerim k psihiatru ali psihoterapevtu in mi povedo, da je prvi termin čez osem mesecev, mi to nič ne pomaga.«)*. Otrok in starš namreč potrebujeta podporo v trenutku stiske, ne šele čez nekaj let *(C138: »Otrok in starš potrebujeta podporo v tem trenutku, ne leta 2028.«)*. Skladno problematična je dolgotrajnost rednega postopka odvzema *(F177: »Pred očmi imam primer pet-članske družine, kjer je postopek odvzema odvijal pet let. Ali res potrebujemo pet let, da otroke odvzamemo? Želim si, da bi postopki hitreje stekli.«)*, saj s tem otroku povzročamo nepopravljivo travmo *(F180: »S tem otroku povzročamo doživljenjsko travmo, ki je tudi ob psihološki podpori težko reši.«)*. Ob vsem tem intervjuvanke priznavajo manjko znanja za ravnanje z obremenjujočimi preteklimi izkušnjami družine *(F90: »Vsi se trudimo, poskušamo razumeti, ampak vseeno nimamo ogromno znanja o travmi.«)*.

4. 7. Skrb zase

Intervjuvanke skrb zase gradijo na več virih podpore in pomoči, med katerimi izstopata supervizija in intervizija. Supervizijo vrednotijo pozitivno, saj jim ponuja perspektivo zunanjega, neodvisnega opazovalca. Ena izmed intervjuvank je s pomočjo supervizije spoznala lastne meje tolerance pri delu z uporabniki *(D78: »s pomočjo supervizije ugotovila, da imam do določenih uporabnikov nižjo toleranco kot do drugih.«).* Ob tem opozarjajo, da je supervizijskih srečanj premalo in si želijo specializiranih srečanj, ki bi bila namenjena izključno stroki, ki dela na področju varstva družine in otrok *(C57: »ne bi pa bilo slabo, da bi imeli dodatni termin samo za stroko, ki delamo na področju varstva družine in otrok.«)*. Ena izmed intervjuvank izpostavi, da supervizijsko funkcijo prevzemajo timski sestanki, s pomočjo katerih se socialna delavka razbremeni teže odločitve *(F159: »Mi imamo nekakšno supervizijo, ko imamo timske sestanke.« in F160: »Tam se malo razpihaš, malo pojeziš, seveda pa skupaj iščeč tudi rešitve.«)*.

Pomemben del skrbi zase je delo na sebi. Ena izmed intervjuvank intenzivno samorefleksijo izvaja že od časa študija *(G89: »Jaz se intenzivno reflektiram, to delam že od faksa.«)* in posledično dobro pozna svoje ranljive točke *(G90: »Dobro poznam sebe in svoje vzroke, zato vem, kjer so moje ranljive točke.«)*. Samorefleksijo razume kot pogoj za strokovno delo *(G99: »Kdor ne dela na sebi, ne dela strokovno.« in G103: »Delo na sebi je nujno, absolutno nujno.«)*. Nekatere intervjuvanke se opirajo na psihoterapijo, saj pogovor o stiski predstavlja občutek olajšanja *(B72: »Že leta hodim*

na psihoterapijo,« in B73: »že samo to, da komu pritožuje oz. povem, da ne razumem, kako so starši lahko takšni, je olajšanje.«). Pogovor o čustveni stiski, ki jo strokovni delavci neizbežno nosijo s seboj, razumejo kot strokovno obvezo *(D84: »pogovor o stiski, ki jo strokovni delavci nosimo s seboj, nuja.«)*.

Pomemben del skrbi zase je postavljanje meja med poklicnim in zasebnim življenjem. Ena izmed intervjuvank opiše, kako je po dveh letih začutila, da zmore delo ločiti od zasebnega življenja *(C10: »po dveh letih sem začutila, da zmorem delo postaviti na ustrezno mesto in da ga ne nosim več domov,«)*. Postavljanje meja razumejo kot ravnanje, ki socialnega delavca varuje pred izgorelostjo. Intervjuvanke dodatno izpostavijo, da je sprejemanje strokovnih meja tudi biti zmožen sprejeti dejstvo, da vseh družin ni mogoče rešiti *(G109: »Meni se to ni zgodilo, ker se zavedam svojih meja in jih znam ustrezno postaviti.« in F163: »in da se zavestno opozarjam, da vseh družin žal ne bom mogla rešiti.«)*.

Med konkretnimi strategijami razbremenitve intervjuvanke navajajo šport (*C16: »Šport.« in C17: »Ko sem bila jezna ali preobremenjena, sem šla tečt.«)* ter druženje z bližnjimi *(F164: »Doma se poskušam odklopiti na različne načine, največkrat mi pomaga, da se družim s svojim partnerjem, prijatelji in družino,«)*. Večina intervjuvank prizna, da ob vstopu v poklic niso znale skrbeti zase *(G45: »Jaz na začetku nisem znala dovolj dobro skrbeti zase in G46: »Ves čas sem se vrtela v zgodbi primerov, premalo sem spala in bila nenehno preobremenjena.«)*. Intervjuvanke kot pogost znak nejasno postavljenih meja navajajo sanje o delu *(F166: »Na začetku je bil to moj velik izziv, saj sem o uporabnikih tudi sanjala.« in C15: »pogosto sem o svojem delu tudi sanjala.«)*. Skrb zase se kaže kot veščina, ki se je socialne delavke priučijo z izkušnjami in ki predstavlja predpogoj za kakovostno ter trajno delo na področju varstva družine in otrok.

5. RAZPRAVA

V razpravi na podlagi analize pridobljenih podatkov in zapisanih teoretičnih izhodišč odgovarjam na zastavljena raziskovalna vprašanja. S prepletom teorije in pridobljenega empiričnega gradiva predstavljam bistvene ugotovitve raziskave, ki se nanašajo na potek odločanja socialnih delavk o odvzemu otroka iz primarne družine; na vlogo, ki jo pripisujejo razumevanju otrokovih in starševskih izkušenj pri odločanju o odvzemu in reintegraciji; ter kako, socialne delavke prepoznavajo svojo strokovno vlogo pri odvzemu otroka in njegovi reintegraciji v primarno družino. Ugotovitve se nanašajo zgolj na socialne delavke, ki so sodelovale v raziskavi, zato jih zaradi specifičnosti vzorca ni mogoče posploševati na celotno populacijo socialnih delavcev na področju varstva družine in otrok.

RV1: Kako poteka odločanje socialnih delavk o odvzemu otroka iz primarne družine?

Intervjuvanke odvzem otroka soglasno razumejo kot skrajni ukrep, po katerem center poseže, ko so izčrpane vse druge razpoložljive možnosti zaščite otroka. Pri svojem delu ravnajo po načelu najmilejšega ukrepa, ki od socialne delavke zahteva, da med razpoložljivimi možnostmi izbere tisto, ki najmanj posega v družino in hkrati zadosti varovanju koristi otroka. To je skladno s *174. členom Družinskega zakonika* (2017) ter izhodiščem Kogoj (2020, str. 72–74), da mora biti poseg strokovno utemeljen, sorazmeren in usmerjen v dolgoročno stabilnost otrokovega življenja. Podatki potrjujejo, da socialne delavke načelo najmilejšega ukrepa ponotranjijo kot dejavno strokovno vodilo, ne le kot formalno zahtevo.

Na videz protislovna je ugotovitev, da je odvzem v večini primerov v korist otroka, saj bi razmere v družini sicer ostale nespremenjene. To neposredno odraža načelo koristi otroka, ki ga kot temeljno vodilo določata *56. člen Ustave Republike* Slovenije in *Družinski zakonik* (2017) ter ki ga Kodele, Leskošek in Mešl (2024, str. 61–64) opredeljujejo kot tehtanje varnosti, čustvenih vezi, razvojnih potreb in stabilnosti okolja. Prav to tehtanje intervjuvanke udejanjajo, ko kratkoročno stisko ob ločitvi sprejmejo zaradi dolgoročne varnosti otroka.

Intervjuvanke odločno zavračajo predstavo o samovoljni odločitvi centra in odvzem razumejo kot nujen strokovni odziv na družinsko situacijo, kar je mogoče razumeti v kontekstu negativne javne podobe poklica in očitka, da center »krade otroke«. To stališče je mogoče utemeljiti z Gorjup (2023, str. 68–69), ki pojasnjuje, da zakon ne ponuja izčrpnega seznama situacij ogroženosti, zato je določitev vedno individualiziran proces, utemeljen na konkretni družinski situaciji v skladu z oceno ogroženosti iz *157. člena Družinskega zakonika* (2017), kar povečuje pomen strokovnega znanja in etične odgovornosti.

Intervjuvanke opozarjajo na pomen pravočasnega vstopa v družino, saj center pogosto poseže šele, ko je globlja travma pri otroku že nastala. Rešitev vidijo v krepitvi preventivnega dela. To ugotovitev je mogoče povezati s konceptom kumulativnosti neugodnih izkušenj v otroštvu, katerih posledice se stopnjujejo s številom in trajanjem (Centre for Disease Control and Prevention, 2026; Kuhar in Zager Kocjan, 2020), ter z zahtevo Bezenšek Lalić (2009, str. 23–26) po celostnem odzivu socialnega varstva na delo z družinami s številnimi izzivi. Posebej izpostavljeno je protislovje, da odvzem, čeprav je namenjen zaščiti otroka, sam postane vir travme, kar ena od intervjuvank potrjuje s primerom družine, ki se odvzema spominja še leta pozneje. To je skladno z razumevanjem travme Herman (2015) in van der Kolk (2014), pri katerem se posledice ohranjajo skozi spomin in telo tudi po prenehanju ogrožajoče situacije, kar utemeljuje potrebo, da se na travmi utemeljen pristop uveljavi že pri izvedbi odvzema, ne šele v procesu reintegracije.

Odločanje o odvzemu otroka temelji na oceni ogroženosti otroka, ki jo intervjuvanke razumejo kot večplasten individualiziran proces, saj ogroženost ni vedno neposredna ali očitna, temveč je pogosto rezultat dolgotrajnih družinskih izzivov. Ob tem intervjuvanke poudarijo, da pojav nasilja v družini ni vezan na socio-ekonomski status, razlikujejo pa se njegove pojavne oblike. To razumevanje ogroženosti izhaja iz prepoznanja, da ogroženost redko nastane kot posledica posameznega dogodka, temveč se praviloma oblikuje skozi dolgotrajne odnose in socialno stisko.

Posebej pomembno je opažanje intervjuvank, da finančna preskrbljenost otroka ne pomeni nujno tudi njegove čustvene varnosti, s tem pokaže, da materialna in čustvena komponenta ogroženosti nista vedno nujno povezani in da finančna stabilnost družine sama po sebi ne izključuje ogroženosti. To opažanje dopolnjuje ugotovitev Bezenšek Lalić (2009, str. 23–26), da se nasilje in zanemarjanje praviloma pojavljata v povezavi z drugimi oblikami socialne ogroženosti, kot sta revščina, zasvojenost in težave v duševnem zdravju, zaradi česar mora biti odziv socialnega delavca celosten in usmerjen ne le v neposredno zaščito otroka, temveč tudi v obravnavo širšega družinskega konteksta. Ocena ogroženosti otroka od socialnega delavca zahteva celostno razumevanje družinske dinamike in ne zgolj ocene posameznih, navzven vidnih kazalnikov starševske nemoči.

Kot ključno merilo presoje starševskih zmožnosti intervjuvanke povezujejo s starševsko pripravljenostjo na spremembo in z njo povezan uvid. Opozarjajo na neskladje med starševsko željo imeti otroka in dejansko zmožnostjo ustrezne skrbi zanj, saj si starš otroka iskreno želi nazaj, ni pa pripravljen storiti konkretnih korakov v smeri spremembe. Levenson (2017, str. 89–92) opozarja, da se starševskih zmožnosti ne sme soditi zgolj na podlagi vedenja akutnih, visoko stresnih okoliščinah, saj prisotnost travme onemogoča samoregulacijo, zato trenutnih odzivov ni mogoče razumeti kot zanesljiv pokazatelj dolgoročnih kapacitet. V presoji zmožnosti intervjuvanke pogosto prepoznavajo vzgojno nemoč staršev, ki se najizraziteje kaže pri nezmožnosti postavljanja ustreznih vzgojnih meja. Ena izmed intervjuvank ob tem opozarja, da postavljanje vzgojnih meja v obdobju adolescence ne zadošča, če temeljna navezanost ni bila vzpostavljena v prvih letih otrokovega življenja. To opažanje je mogoče teoretsko utemeljiti z opredelitvijo kompleksne travme, ki navezanost uvršča med osrednja področja otrokovega razvoja, ki jih ponavljajoče se in dolgotrajne obremenjujoče izkušnje prizadenejo (National Child Traumatic Stress Network, b. d.). Cook idr. (2005) dodajajo, da je kompleksna travma pogosto povezana prav z izkušnjo zanemarjanja, zlorabe in kronične nestabilnosti v zgodnjem otroštvu, njene posledice pa se kažejo v trajnih težavah z navezanostjo, samoregulacijo in medosebnimi odnosi. Zmožnost starša, da otroku v prvih letih zagotovi varen in odziven odnos, je zato pomemben vidik presoje starševskih zmožnosti, ne le trenutno vedenje starša.

Intervjuvanke se pri strokovni presoji starševskih zmožnosti opirajo na multidisciplinarno sodelovanje, ki olajša utemeljitev ocene ogroženosti na podlagi dejstev, saj starši lažje sprejmejo opažanja več institucij hkrati kot zgolj opažanje posamezne socialne delavke. Kljub opori tima pa

končna odgovornost in odločitev ostajata na socialni delavki. Pri tem se pokaže pomembno neskladje, da je presoja starševskih zmožnosti po svoji naravi skupinska in oprta na opažanja več institucij, formalna odgovornost zanjo pa ostala individualna. Sodelovanje tima krepi utemeljenost in legitimnost ocene, ne prenese pa bremena končne odločitve socialnega delavca, ki nosi odgovornost, utemeljeno v sodelovanju z drugimi.

RV2: Kakšno vlogo socialne delavke pripisujejo razumevanju otrokovih in starševskih izkušenj pri odločanju o odvzemu otroka in njegovi reintegraciji v primarno družino?

Intervjuvanke na travmi utemeljen pristop razumejo kot strokovno držo, ki vedenje staršev razume skozi njihove obremenjujoče izkušnje, ne da bi te uporabila kot dokaz starševske nezmožnosti, hkrati pa jasno ločuje med razumevanjem ozadja in dopuščanjem nasilja. To potrjuje premik od patološkega razumevanja staršev k razumevanju njihovega vedenja kot prilagoditvenega odziva na dolgotrajne ogrožajoče okoliščine (Levenson, 2017, str. 23–27) in empirično podpre sklep Levensona (2017) ter Turney (2020), da tak pristop ne pomeni popuščanja pri zaščiti otroka, temveč vzpostavitev okvira, ki hkrati zagotavlja otrokovo varnost in krepi starševske veščine.

Ena od osrednjih razlag za pojav nasilja intervjuvanke prepoznavajo v medgeneracijskem prenosu vzgojnih vzorcev, kar ponazori primer očeta, ki telesno kaznovanje svojih otrok pojasnjuje z lastno izkušnjo nasilja v otroštvu. To razumevanje utemeljujejo Malvaso, Delfabbro, Day in Covington (2021), saj reintegracija brez naslavljanja medgeneracijskih obremenjujočih izkušenj ostane formalna in kratkoročno nestabilna, ter Cook idr. (2005), ki kompleksno travmo povezujejo z izkušnjo zanemarjanja, zlorabe in kronične nestabilnosti v zgodnjem otroštvu.

Temeljno oviro pristopa intervjuvanke prepoznavajo v odsotnosti starševskega uvida v lastno funkcioniranje, saj starš, dokler svojega vedenja ne prepozna kot problematičnega, ostaja ujet v ponavljajoč se vzorec. To razumevanje je skladno z Levine in Frederick (2015, str. 41–44), ki travmo opredelita kot izgubo sposobnosti samoregulacije in refleksivnega delovanja. Ob tem van der Kolk (2014, str. 52–55) dodaja, da se travma ne shrani kot narativni spomin, temveč kot zunajzavestni telesni in avtonomni odziv, zato starš svojih vzorcev ne zmore prepoznati zgolj z razumsko refleksijo. S starševskim uvidom je tesno povezana pravilna interpretacija obrambnih odzivov. Intervjuvanke poleg zanikanja in preleganja odgovornosti, molk in umik prepoznavajo kot možen pokazatelj starševske stiske. Prav na to opozarja Mešl (2016, str. 315–317), ki ugotavlja,

da so molk, zmedenost in umik v strokovnih ocenah pogosto napačno označeni kot nesodelovanje ali nekompetentnost, namesto kot izraz preplavljenosti in disociativni odziv.

Na travmi utemeljeno razumevanje intervjuvanke prenašajo tudi na otroka, ki ga prepoznavajo kot strokovno najzahtevnejše področje. Pogovor z otrokom opisujejo kot čustveno najtežji del dela, prio čemer otroku predajo jasno sporočilo, da za izzive v družini ni odgovoren. To je skladno s Cruz, Lichten, Berg in George (2022), da so otroci zaradi razvojne nezrelosti posebej ranljivi in travmatične izkušnje doživljajo kot vseobsegajoče ter brez jasne časovne umeščenosti, kar zmanjšuje njihovo zmožnost razumevanja in predelave dogodka ter pomembno vpliva na razvoj otrokovega občutka varnosti in samoregulacije.

Posebej izviren prispevek raziskave je izrazito prepoznavanje institucionalne travme. Intervjuvanke poročajo, da je institucionalna travma reden del diskurza na Centru za socialno delo in da pogosto predstavlja oviro za uspešnost postopka, saj družine z dolgo zgodovino obravnav vstopajo v obrambno izhodišče, kar zoži prostor za milejše ukrepanje. Devaney, idr. (2018) pojasnjujejo, da se travma oblikuje v interakciji z institucionalnimi sistemi in da strokovne prakse travmatične izkušmnje bodisi blažijo bodisi poglobijo. Levenson (2017) preprečevanje ponovne travmatizacije skozi institucionalno prakso opredeli kot enega ključnih elementov na travmi utemeljene paradigme. Intervjuvanke v na travmi utemeljen pristopu zaznavajo razvojni potencial, vendar realistično opozarjajo, da samo izobraževanje verjetno ne bi spremenilo ocene ogroženosti, vsekakor pa bi pridobilo vrednost, če bi preseglo stopnjo ozaveščanja in ponudilo konkretne metode dela s travmo v praksi. Atwool (2018, str. 25–32) opozarja na izzive operacionalizacije na travmi utemeljenih storitev varstva otrok, kjer je bistvena razvojna potreba premik od ozaveščanja o travmi h konkretnim metodam dela v praksi.

Razumevanje obremenjujočih izkušenj otroka in staršev se nadaljuje v procesu reintegracije, ki ga intervjuvanke razumejo strokovno zahteven in dolgotrajen proces, katerega uspeh temelji na pripravljenosti starša za spremembo. Razumevanje intervjuvank je skladno z Maluccio, Fein in Olmstead (1986, str. 73–78), ki reintegracijo opredeljujejo kot enega najzahtevnejših procesov v sistemu varstva otrok, saj zahteva zagotavljanje otrokove varnosti, presojo in krepitev starševskih zmožnosti ter upoštevanje obremenjujočih izkušenj vseh članov družine. Avtorji opozarjajo, da so klasični modeli reintegracije dolgo temeljili predvsem na oceni starševskih kompetenc in izpolnjevanju formalnih pogojev za vrnitev, sodobne raziskave pa poudarjajo, da je uspešna

reintegracija mogoča le, če jo razumemo kot dolgotrajen, fazen in odnosno naravnan proces (Maluccio, Fein in Olmstead, 1986, str. 73–78). Njihovo stališče je mogoče dopolniti s stališčem Levenson (2017, str. 107), ki na travmi utemeljen pristop k reintegraciji utemeljuje na spoznanju, da so tako otroci kot starši pogosto nosilci večplastnih obremenjujočih izkušenj, ki pomembno vplivajo na njihovo funkcioniranje in odzivanje na zahteve institucij. S tem razmislekom Subhan (2025, str. 145–152) poudarja, da proces reintegracije ne more biti razumljen zgolj kot administrativni akt vrnitve otroka v primarno družino, temveč kot celosten proces okrevanja družinskega sistema, ki zahteva razumevanje travme, sistemsko sodelovanje ter etično in reflektirano prakso socialnega dela. Pripravljenost starša na spremembo, ki jo izpostavljajo intervjuvanke, je tako le izhodiščna točka procesa reintegracije, ne pa zadostni pogoj za njen uspeh.

Empirično gradivo nakazuje na nizek delež uspešnih vrnitev. Intervjuvanke razlog za nizko stopnjo usepšnosti prepoznavajo v zahtevnosti sprememb, ki jih zmore le manjši delež staršev, pri tem posebno oviro predstavljajo zasvojenosti. Neuspešna reinegracija se pogosto sklene v ponovnem odvzemu, kar ponazarja primer bratov, pri katerih je bil napredek po vrnitvi izničen, čeprav sta starša v obdobju po odvzemu izpolnila vse zastavljenje cilje. Ta primer je mogoče povezati z empirično ilustracijo ugotovitev Farmer in Lutman (2012, str. 1008–1016), ki na podlagi longitudinalne analize ugotavljata, da se je v 35 do 40 odstotkih primerov reintegracija v dveh letih zaključila s ponovnim odvzemom, pri čemer je bila ključna pomanjkljivost nezadostna in časovno omejena podpora po vrnitvi otroka. Malvaso idr. (2021) dodajajo, da vrnitev otroka v primarno družino pogosto aktivira nepredelane travmatične izkušnje starša, ki prehitro odločitev in pomanjkanje dolgoročne podpore povezuje s povečanim tveganjem za ponovni odvzem. Izpostavljeni primer nakazuje na dejstvo, da izpolnitev formalnih ciljev brez naslavljanja obremenjujočih preteklih izkušenj, ne nujno zagotavlja stabilne vrnitve otroka v primarno družino.

Osrednje opozorilo intervjuvank se nanaša na obdobje po odvzemu, saj poudarjajo, da družine v tem času ni dopustno prepustiti sami sebi, temveč je naloga socialnega delavca kontinuirano in aktivno strokovno spremljanje. V praksi pa se strokovna pozornost pogosto usmeri pretežno na otroka, medtem ko starša ostaneta brez ustrezne podpore. Prav v tem neskladju sogovornice prepoznavajo svojevrsten paradoks, in sicer da odvzem pri delu s starši pogosto sproži motivacijo za spremembo, sistem pa v tem občutljivem in dovzetnem obdobju ne zagotovi opore, ki bi to motivacijo lahko pretvorila v trajno spremembo. Posledično družine ravno takrat, ko bi bila podpora nujno potrebna, ostanejo same. Ta ugotovitev je neposredna empirična potrditev osrednje

teze Farmer in Lutman (2012), da o uspehu reintegracije ne odloča le začetna presoja, temveč dolgoročna in celostna podpora. K temu Munro in Manful (2012, str. 660–666) na podlagi primerjalne analize sistemov varstva otrok v Angliji in Avstraliji dodajta, da so sistemi, ki večji poudarek namenijo kontinuirani podpori družini in manj nadzorstveno usmerjenim praksam, povezani z večjo stabilnostjo namestitev in manjšim tveganjem za ponovni poseg po odvzemu. V podobni smeri Carvalho idr. (2018) ugotavljajo, da so skupnostno zasnovani, na travmi utemeljeni programi reintegracije povezani z višjo stabilnostjo družin in boljšimi psihosocialnimi izidi otrok, čeprav avtorji zaradi heterogenosti študij ne podajo enotnih kvantitativnih kazalnikov teh učinkov. Skupni imenovalec ugotovitev je premik od nadzora h kontinuirani podpori, kar potrjuje teza Bell (2002, str. 5–7), ki odnos, zaupanje in kontinuriano prisotnost socialne delavke opredeljuje kot temelj zaščite otroka in podpore družini.

Odgovornost za neuspešno reintegracijo intervjuvanke razumejo kot deljeno med socialnim delavcem in družino, aktivno soudeležbo družine pa prepoznavajo kot ključni dejavnik uspeha, kar potrjuje primer mame, ki je z aktivnim sodelovanjem z vsemi vključenimi institucijami dosegla vrnitev otrok. Deljena odgovornost in soudeležba sta empirična izraza sodelovalnega modela dela z družinami, ki ga utemeljujeta Mešl in Kodele (2025) in ki družino razume kot dejavnega soustvarjalca procesa pomoči ter koncepta krepitve moči, ki ga zagovarja Videmšek (2008, str. 209–217). Med konkretnimi predlogi intervjuvanke izpostavljajo mobilno službo, ki bi staršem po odvzemu nudila kontinuirano podporo. Kadar vrnitev ni mogoča, sodelujoče ne enačijo oblik nadomestne namestitve, saj namestitev v rejniški družini za otroka predstavlja varno bazo, zavod pa opisujejo kot okolje brez organskih, dolgotrajnih odnosov, kjer se stiske otrok medsebojno krepijo in individualna predelava travme ostaja nedosegljiva. To razlikovanje se neposredno opira na koncept varne baze (Schofield in Beek, 2009).

RV3: Kako socialne delavke opredeljujejo svojo strokovno vlogo pri odvzemu otroka iz primarne družine in njegovi reintegraciji?

Razumevanje lastne strokovne vloge se pri intervjuvankah oblikuje okoli temeljnega protislovja, ki izhaja iz narave dela na področju varstva družine in otrok. Socialna delavka hkrati nastopi kot nosilka institucionalnega nadzora ter kot vir podpore in pomoči družini. Ti dve vlogi nista zgolj različni, temveč sta medsebojno nasprotujoči, saj prva temelji na avtoriteti, druga pa na krepitvi zaupanja in sodelovalnem odnosu. Protislovje je najizrazitejše v obdobju po odvzemu, ko se od

starša pričakuje, da bo zaupanje gradil in rešitve soustvarjal z isto socialno delavko, ki mu je otroka odvzela. To napestost je mogoče pojasniti s sodelovalnim modelom dela z družinami, kot ga utemeljujeta Mešl in Kodele (2025). Avtorici opozarjata, da tradicionalni, vodeni in nadzorstveno usmerjeni pristopi v kompleksnih situacijah pogosto ne zadoščajo in zagovarjata premik k partnerskemu odnosu, v katerem je družina razumljena kot aktivni soustvarjalec procesa pomoči, ne le kot predmet nadzora. Prav ta premik omogoča, da načrt pomoči preneha biti zgolj instrument nadzora in postane okvir soustvarjanja sprememb, kar je pogoj za to, da starš kljub izkušnji odvzema s socialno delovko vzpostavi sodelovalni odnos (Mešl in Kodele, 2025).

Intervjuvanke svojo strokovno vlogo razumejo predvsem skozi odnose in proces koordiniranja. Delovni odnos gradijo na iskrenosti in transparentnosti brez ustrahovanja, saj staršem prikrivanje resnice in olepševanje informacij na dolgi rok ne koristi, hkrati pa se izogibajo direktni konfrontaciji, ki bi sprožila dodaten obrambni odziv. To ravnanje je skladno s konceptom vzpostavitve delovnega odnosa, kot ga opredeljujejo Čačinovič Vogrinčič, Kobal, Mešl in Možina (2019), ki delovni odnos razumejo kot odnos soustvarjanja med socialno delavko in družino, v katerem nista nasprotnika, ampak sodelavca pri iskanju rešitev, pri čemer je družina razumljena kot soustvarjalec procesa. Temelj odnosa je vzpostavitev osebnega stika in zaupanja, ki socialni delavki omogočita, da skupaj z družino opredeli družinske izzive in soustvarja možne korake k spremembi. Prav v tem okviru postane razumljiva napetost, ki jo intervjuvanke prepoznavajo kot napetost med odnosno, sodelovalno držo in občasno potrebo po strogosti. Intervjuvanke ob tem priznavajo, da je treba biti do starša včasih strog, ker drugače ne zmorejo razumeti resnosti situacije. Strogost v okviru delovnega odnosa ni nasprotje od sodelovanja, temveč jasno postavljen okvir, znotraj katerega soustvarjanje rešitev sploh lahko poteka.

Intervjuvanke jasno zarisujejo meje svoje strokovne vloge in poudarjajo, da socialna delavka ni terapevt. Poglobljeno terapevtsko obravnavo travme razumejo kot delo, za katero na področju varstva družine in otrok nimajo ne časa ne ustreznega znanja, svojo nalogo pa vidijo v naslavljanju posledic travme. Razmejevanje lastne vloge ni izraz strokovne nezmožnosti, temveč ustreza sami zasnovi na travmi utemljenega pristopa, kot ga opredeljujeta Levenson (2017) in Subhan (2025). Avtorja poudarjata, da na travmi utemeljen pristop presega delo posamezne socialne delavke in predstavlja sistemski ter večstrokovni okvir, ki zahteva razumevanje travme, sodelovanje različnih služb ter etično in reflektirano prakso socialnega dela. Naloga socialne delavke v sodelovalnem odnosu z družino ni poglobljena terapevtska obravnava, temveč prepoznavanje posledic travme in

usmerjanje družine v ustrezne oblike strokovne pomoči. Prav zato postane ključna dostopnost terapevtskih služb, ki je po navedbah intervjuvank ne morejo zagotoviti, saj opozarjajo na dolge čakalne dobe, ko prvi termin pri psihoterapevtu pomeni več mesečno čakanje.

Med najbolj izvirnimi rezultati raziskave je refleksija intervjuvank o lastni travmi socialne delavke in o pomenu skrbi zase. Večina intervjuvank se zaveda, da v vsak delovni odnos vstopajo kot osebe, oblikovane v lastnih odnosih in vzgojnih vzorcih, ter da nenaslovljena lastna travma ne ostaja nevtralna, ampak postane del delovnega odnosa z uporabnikom. Da gre za resno strokovno vprašanje ponazarja primer socialne delavke, ki je zaradi lastnih obremenjujočih izkušenj morala zapustiti področje varstva družine in otrok. Nenaslovljene obremenjujoče pretekle izkušnje intervjuvanke prepoznavajo kot vprašanje profesionalne odgovornosti. Pri razumevanju vidika je osrednjo delo Videmšek (2020), ki refleksijo strokovnih izkušenj in supervizijo opredeljuje kot ključni mehanizem za etično in odgovorno prakso socialnega dela, zlasti v primerih kjer odločitve neposredno posegajo v družinsko življenje (Videmšek, 2020, str. 177–195). Videmšek (2008, str. 209–217) v okviru koncepta krepitve moči poudarja, da mora socialno delo reflektirati lastno moč in načine poseganja v zasebno sfero družine. Empirično pridobljeno gradivo neposredno potrjuje izhodišča Videmšek (2021), ki supervizijo vmešča kot temeljni prostor strokovne refleksije, saj intervjuvanke supervizijo, intervizijo in samorefleksijo razumejo kot pogoj za ohranjanje strokovne distance in nadaljevanje strokovnega dela. Ena izmed intervjuvank je s pomočjo supervizije prepoznala lastne meje tolerance do dela z uporabniki, druga pa samorefleksijo opisuje kot pogoj kvalitetnega strokovnega dela.

Skrb zase intervjuvanke gradijo na superviziji, interviziji in postavljanju meja med poklicnim in zasebnim življenjem, pri čemer opozarjajo, da je supervizijskih srečanj premalo in si želijo specializiranih srečanj, namenjenih izključno stroki, ki dela na področju varstva družine in otrok. Postavljanje meja razumejo kot kompetenco, ki socialno delavko varuje pred izgorelostjo. Ena od intervjuvank je tako šele po dveh letih dela začutila, da zmore delo postaviti na ustrezno meso in ga ne nosi več domov, del te kompetentnosti pa je tudi sprejetje, da vseh družin ni mogoče rešiti. Te ugotovitve je mogoče vmestiti v konceptualni okvir Gril in Šeme (2021, str. 201–218), ki opozarjata, da socialno delo v zahtevnih okoliščinah terja celostno psihosocialno podporo. Skrb zase se tako pokaže kot veščina, ki se jo delavke priučijo z izkušnjami in ki je predpogoj za kakovostno ter trajno delo na področju varstva družine in otrok.

Uresničljivost na travmi utemeljenega pristopa je v veliki meri odvisna od sistemskih okoliščin in pogojev dela. Intervjuvanke opozarjajo na kadrovsko podhranjenost in naraščanje števila primerov, pomanjkanje časa za načrtovanje, na skromna sredstva za dodatna izobraževanja in na pomanjkanje namestitvenih kapacitet, ko otroka, ki bi ga bilo potrebno odvzeti, ni mogoče nikamor namestiti, ter na dolg redni postopek odvzema, ki otroku povzroča dodatno travmo. Sistemske omejitve neposredno določajo, ali je kontinuirana podpora, ki jo zahteva na travmi utemeljen pristop, sploh izvedljiva, saj brez ustreznega časa, kadra in namestitvenih kapacitet dolgoročno odnosno delo z družino ostane nedosegljivo, ne glede na strokovno usposobljenost socialne delavke. To podpreta Gril in Šeme (2021), da kratkotrajni in fragmentarni ukrepi ne zagotavljajo trajne stabilnosti, zaradi česar je celostna psihosocialna podpora in dolgoročno spremljanje družin nujni pogoj uspešnega dela. Kontinuiteta, v teoriji opredeljena kot odločilen dejavnik uspeha, tako v praksi ostaja odvisna od sistemskih pogojev, zato uresničljivost na travmi utemeljenega pristopa, ni le vprašanje strokovne usposobljenosti, temveč tudi sistemske ureditve ter ustreznih virov podpore in pomoči.

Za nadaljnje raziskovanje bi bilo smiselno populacijo razširiti onkraj socialnih delavk, zaposlenih na Centru za socialno delo Ljubljana in vključiti tudi druge udeležence v procesu odvzema in reintegracije, kot so starši z izkušnjo odvzema, rejniška družina, vzgojno-izobraževalne institucije, zdravstvo, policija in nevladne organizacije. S tem bi bilo mogoče na travmi utemeljen pristop osvetliti iz doživljanja vseh udeleženih v delovnem odnosu in dosledno upoštevati uporabniško izkušnjo.

6. SKLEPI

- Socialne delavke odvzem otroka razumejo kot skrajni ukrep, ki je kljub temu da deluje v korist otroka, hkrati tudi sam vir obremenjujoče izkušnje. Bistvo prispevka je, da načelo najmilejšega ukrepa in koristi otroka v praksi ne delujeta kot formalni pravni zahtevi, temveč kot ponotranjeni strokovni vodili, po katerih socialne delavke ocenjujejo, kdaj je kratkotrajna stiska ob ločitvi sprejemljiva v zameno za dolgoročno varnost otroka. Ker je odvzem hkrati zaščita in globoka travma, izvedba ukrepa zahteva na travmi utemeljeno ravnanje, ne le pravno utemeljeno odločitev.
- Na travmi utemeljen pristop v praksi varstva družine in otrok ne pomeni popuščanja pri zaščiti otroka, temveč strokovno držo, ki dosledno ločuje med razumevanjem ozadja in dopuščanjem ravnanja. Socialne delavke vedenje staršev razumejo skozi obremenjujoče pretekle izkušnje, vendar ob tem ne opuščajo jasne meje nasilja nad otrokom. Osrednji prispevek je prepoznava, da je odsotnost starševskega uvida v lastno funkcioniranje temeljna ovira spremembe in da je obrambni starševski odziv, kot so molk, umik in prelaganje odgovornosti, potrebno razumeti kot izraz stiske in preplavljenosti, ne vedno kot dokaz nesodelovanja ali starševske nezmožnosti.
- Izviren prispevek raziskave je prepoznavanje institucionalne travme. Spoznanje kaže, da institucija ni nevtralni okvir dela z družino, temveč soustvara travmatično izkušnjo, ki zoža prostor za sodelovanje in uspešno delo z izzivi družine. Iz tega izhaja jasno opredeljena razvojna potreba stroke, in sicer premik od zgolj ozavščanja o travmi h konkretnim metodam dela s travmo, saj izključno teoretsko poznavanje travme in njenega obsega strokovne prakse ne spremeni.
- Po odvzemu se pri starših pogosto okrepi motivacija za spremembo, saj se mnogi za delo na rizičnih dejavnikih, ki so povod za odvzem, resno odločijo šele po odvzemu. Sistem starševske motivacije praviloma ne izkoristi, saj so strokovna pozornost in razpoložljivi viri podpore in pomoči pretežno usmerjeni na otroka, starša pa ostajata brez kontinuirane podpore prav v obdobju, ko bi bila ta nujno potrebna. Neusklajenost med starševsko

pripravljenostjo in dejanskimi razpoložljivimi viri podpore in pomoči, se kaže kot osrednjii razlog za nizko uspešnost proces reintegracije.

– Raziskava izpostavi naslavljanje lastnih obremenjujoče preteklih izkušnj socialne delavke in skrb zase kot dva dejavnika zagotovitve kakovostnega strokovnega dela. Nenaslovljena lastna travma socialne delavke ne ostane nevtralna, temveč potencialno postane del delovnega odnosa in lahko vodi celo v opravičevanje nasilja ob pretirani poistovetenosti z uporabniško izkušnjo. Samorefleksija, intervizija in supervizija niso zgolj dodatna strokovna podpora, temveč pogoj odgovorne in etične prakse socialnega dela.

7. PREDLOGI

- *Vzpostavitev mobilne službe, z namenom nudenja kontinuirane podpore družini v obdobju po odvzemu otroka.*

  Ker starši začnejo svoja ravnanja spreminjati šele po odvzemu, sistem pa vsem družinam v obdobju po odvzemu ne zagotavlja enakega spremljanja, bi moralo Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti skupaj s centri za socialno delo zagotoviti mobilno strokovno službo, ki družino na domu spremlja in z njo soustvarja želene rešitve v obdobju po odvzemu in med reintegracijo. Kadar je vrnitev otroka v njegovo korist, je namen podpore z družino soustvariti pogoje, da se otrok v družino varno vrne in v njej ostane. Mobilna služba bi družini zagotavljala kontinuirano podporo, pri čemer socialna delavka zavzame vlogo sopotnika in ne naslavlja le otroka, temveč tudi oba starša.

- *Krajše čakalne dobe za psihološko in psihoterapevtsko pomoč.*

  Ker poglobljena obravnava obremenjujočih preteklih izkušenj zahteva ustrezno znanje za ravnanje, je dostopnost do psihološke pomoči nujna. Sistem bi družinam s številnimi izzivi moral omogočiti prednostno obravnavo v postopkih varstva otrok, saj večmesečno čakanje, v trenutku akutne stiske, ni ustrezno.

- *Zagotovitev specializirane supervizije za področje varstva družine in otrok.*

  Delo na področju varstva družine in otrok vključuje odločanje s posledicami za družino, zato socialna delavka potrebuje prostor za refleksijo lastnih odzivov in meja ter za ohranjanje strokovne distance. To ji omogoča redna supervizija, namenjena izključno področju varstva družine in otrok, ki je pogoj za kakovostno in etično delo na področju družine. Kot prostor podpore in refleksije supervizija omogoča, da socialna delavka ozavesti lastne čustvene odzive, ohrani strokovno držo in zmanjša tveganje sekundarne travmatizacije ob izpostavljenosti obremenjujočim vsebinam družin s številnimi izzivi.

- *Preusmeritev dodatnih izobraževanj od ozaveščanja o na travmi utemeljenem pristopu h konkretnih metodam dela v praksi*.

  Izobraževanje o na travmi utemeljenem pristopu mora poleg ozaveščanja o travmi ponuditi tudi konkretne metode dela. Dodatna izobraževanja morajo vključiti konkretne metode za prepoznavanje sprožilcev in odzivanje nanje ter na regresivne odzive, na primer model okna tolerance, s katerim socialna delavka prepozna, kdaj je otrok ali starš zaradi sprožilca

vznemerjen ali umaknjen, ter temu prilagodi svoje ravnanje, tako da ob razumevanju travme pridobi orodje za ravnanje.

– *Krepitev preventivnega dela in pravočasen vstop v družino s številnimi izzivi.*
  Delo centrov za socialno delo bi moralo poleg zaščitnih ukrepov, kot je odvzem otroka, vključevati preventivno podporo družinam. Ta bi obsegala redno sodelovanje z družino v delovnem odnosu, krepitev moči staršev in povezovanje z drugimi službami, ki družino poznajo, na primer s šolo, vrtcem in zdravstvom. Soustvarjanje želenih rešitev z družino bi tako postalo enakovreden del dela centra za socialno delo in ne zgolj dopolnilo zaščitnih ukrepov.

8. VIRI IN LITERATURA

Anthropic. (2026). *Claude.* Veliki jezikovni model. Pridobljeno 18. 6. 2026 s https://claude.ai

Atwool, N. (2018). Challenges of operationalizing trauma-informed child practice in child protection services in New Zealand. *Child & Family Social Work, 24 (1), 25-32*. Pridobljeno 7. 6. 2026 s https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/cfs.12577

Bell, M. (2002). Promoting children's rights through the use of relationship. *Child & Family Social Work, 14 (1), 1-11.* Pridobljeno 10. 6. 2026 s https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1046/j.13652206.2002.00225.x

Bezenšek Lalić, O. (2009). *Odzivanje socialnih delavk in delavcev na nasilje v družini*. Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja. Pridobljeno 8. 2. 2026 s https://drustvo-sos.si/wpcontent/uploads/2024/02/drustvo-sos-odzivanje-socialnih-delavk-in-delavcev-na-nasilje-vdruzini.pdf

Boullier, M., & Blair, M. (2018). Adverse childhood experiences. *Paediatrics and Child Health, 28 (3), 132-137.* Pridobljeno 8. 2. 2026 s https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1751722217302913

Buda, T. (2019). Recenzija knjige *Skrb kot nasilja*, Zaviršek, D., (2018) *Socialno delo, 58 (1), 87-90.* Pridobljeno 8. 2. 2026 s https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-MXH9ULUD

Carlson, B. E., & Dalenberg, C. J. (2000). A conceptual framework for the impact of traumatic experiences. *Trauma, Violence & Abuse*, *1 (1).* Pridobljeno 8. 2. 2026 s https://www.ptsd.va.gov/professional/articles/article-pdf/id15092.pdf

Carvalho, J. M. S., Delgado, P., Pinto, V. S., & Benbenishty, R. (2018). Reunification in foster care: Influences on decision-making. *Child Abuse & Neglect, 86, 67-78*. Pridobljeno 10. 6. 2026 s https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0145213418303752

Cook, A., Spinazzola, J., Ford, J., Lanktree, C., Blaustein, M., Cloitre, M., DeRosa, R., Hubbard, R., Kagan, R., Liautaud, J., Mallah, K., Olafson, E., & van der Kolk, B. (2005). Complex trauma in children and adolescents. *Psychiatric Annals, 35 (5), 390-398*. Pridobljeno 10. 6. 2026 s https://journals.healio.com/doi/10.3928/00485713-20050501-05

Cruz, D., Lichten, S., Berg, J., & George, P. (2022). Developmental trauma: Conceptual framework, associated risks and comorbidities, and evaluation and treatment. *Frontiers in Psychiatry, 13, Article (800687)*. Pridobljeno 8. 2. 2026 s https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC9352895/?utm_source=chatgpt.com

Čačinovič Vogrinčič, G. (2020). Socialno delo v osnovni šoli: soustvarjanje podpore in pomoči družinam s številnimi izzivi in preprečevanjem socialne izključenosti. Pregledni znanstveni članek. *Socialno delo, 59 (2/3).* Pridobljeno 8. 2. 2026 s https://www.revijasocialnodelo.si/mma/5___a__inovi___Vogrin__i__.pdf/2020062314065068/

Čačinovič Vogrinčič, G., Kobal, L., Mešl, N., & Možina, M. (2019). *Vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika.* Ljubljana: Fakulteta za socialno delo, Univerza v Ljubljani.

Diaz, L. D., &. LaHuffman-Jackson, R. (2021). Community-based trauma-informed care following immigrant family reunification: A narrative review. *Current Problems in Pediatric and Adolescent Health Care, 21 (4), 600-604*. Pridobljeno 10. 6. 2026 s https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/33582311/

Dorfman, S., Sommer, A. R., Caiazzo, A. J., Ngassa, Y., Gray, J. R., & Schiff, D. M. (2025). Creating a path from crisis to care and connection: Perspectives on child removal and family separation from parental substance use. *Child Maltreatment*. Advance online publication. Pridobljeno 10. 6. 2026 s https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/10775595251361477

Družinski zakonik (DZ). (2017). *Uradni list Republike Slovenije*. Pridobljeno 8. 2. 2026 s https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO7556

Ellis, W. R., & Dietz, W. H. (2017). A new framework for addressing adverse childhood and community experiences: The building community resilience model. *Academic Pediatrics, 17 (7), 86-93*. Pridobljeno 8. 2. 2026 s https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1876285916305526

Farmer, E., & Lutman, E. (2012). Effective working with neglected children and their families: Linking interventions to long-term outcomes. *Child Abuse Review, 23 (4), 1008-1016*. Pridobljeno 10. 6. 2026 s https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/car.2330

Gorjup, K. (2023). Pomen timskega dela pri obravnavi ogroženosti otrok. *Socialno delo, 62 (4), 317-322.* Pridobljeno 8. 2. 2026 s https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-SFX86K1Q

Gril, A., & Šeme, M. (2021). Vloga socialnega dela v izrednih razmerah. *Socialno delo, 60 (2), 201-218.* Pridobljeno 8. 2. 2026 s https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-T4HGHYEU?&language=eng

Herman, J. (2015). *Trauma and recovery: The aftermath of violence – from domestic abuse to political terror*. Pridobljeno 8. 2. 2026 s https://ia803207.us.archive.org/14/items/radfembooks/Trauma%20and%20Recovery_%20The%20Afterm%20-%20Judith%20L.%20Herman.pdf

Levenson, J. (2017). Trauma-informed social work practice. *Social Work, 62 (2), 105-113*. https://academic.oup.com/sw/article-abstract/62/2/105/2937786?redirectedFrom=fulltext

Ličen, K. (2020). *Centri za socialno delo – na razumevanju travme utemeljene organizacije*. Magistrsko delo, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za socialno delo. Repozitorij Univerze v Ljubljani. Pridobljeno 10. 6. 2026 s https://repozitorij.unilj.si/IzpisGradiva.php?id=116015&lang=slv

Kodele, T., & Mešl, N. (ur.). (2016). Družine s številnimi izzivi: soustvarjanje pomoči v skupnosti. *Socialno delo, 55 (3)*. Pridobljeno 10. 6. 2026 s https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-GT8A65IQ

Kodele, T., Leskošek, V., & Mešl, N. (2024). Zaščita otrok pred nasiljem in zanemarjanjem v Sloveniji. Pridobljeno 8. 2. 2025 s https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-LPBQGD01

Kogoj, M. (2020). *Strokovna presoja centra za socialno delo o odvzemu otroka*. Magistrsko delo, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za socialno delo. Repozitorij Univerze v Ljubljani. Pridobljeno 8. 2. 2026 s https://repozitorij.uni-lj.si/IzpisGradiva.php?id=115978

Kok, M. (b. d.). *Odziv na travmo: vloga telesa pri tvorbi spomina*. Sinapsa. Pridobljeno 8. 2. 2026 s https://www.sinapsa.org/eSinapsa/clanki/316/Odziv_na_travmo_-_vloga_telesa_pri_tvorbi_spomina

Kuhar, M., & Zager Kocjan, G. (2020). Konglomerat travme. *Teorija in praksa, 57 (2), 509-526, 691*. Pridobljeno 8. 2. 2026 s https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-INH205Z7

Maluccio, A. N., Fein, E., & Olmstead, K. A. (1986). *Permanency planning for children: Concepts and methods.* London: Tavistock Publications.

Mesec, B. (2007). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu 2: Kvalitativne raziskave* (Študijsko gradivo za interno uporabo). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Mesec, B. (2009). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu 1: Načrtovanje raziskave* (Študijsko gradivo za interno uporabo). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Mesec, B. (2021/2022). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu 2: Kvalitativne raziskave* (Študijsko gradivo za interno uporabo). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Mešl, N., Drglin, Z., & Kuhar, M. (2021). Posledice travmatičnih izkušenj otrok: prepoznavanje in odzivanje v slovenskih vrtcih in šolah. Izvirni znanstveni članek. *Teorija in praksa, 58 (4)*. Repozitorij Univerze v Ljubljani. Pridobljeno 8. 2. 2026 s https://repozitorij.unilj.si/IzpisGradiva.php?id=138731

Munro, E., & Manful, E. (2012). *Safeguarding children: A comparison of England's data with that of Australia, Norway and the United States*. London: Department for Education.

Pravilnik o sodelovanju organov ter o delovanju centrov za socialno delo, multidisciplinarnih timov in regijskih služb pri obravnavi nasilja v družini (2009). *Uradni list RS, št. 31/09*. Pridobljeno 10. 6. 2026 s https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=PRAV9598

Psihološki raziskovalni inštitut. (2020). *Subtilni povzročitelji travme*. Pridobljeno 8. 2. 2026 s https://prinstitut.com/subtilni-povzrocitelji-travma/

Razpotnik, Š., & Rapuš Pavel, J. (2023). Mladi, psihosocialne stiske in šola kot potencialni podporni dejavnik. *Sodobna pedagogika, 74 (2), 9-24.* Pridobljeno 8. 2. 2026 s https://www.sodobna-pedagogika.net/arhiv/nalozi-clanek/?id=2183

Schofield, G., & Beek, M. (2009). Growing up in foster care: Providing a secure base through adolescence. *Child & Family Social Work, 14 (3), 255-266*. Pridobljeno 10. 6. 2026 s https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1365-2206.2008.00592.x

Spratt, T., Devaney, J. & Frederick, J. (2019). Adverse childhood experiences: Beyond signs of safety; reimagining the organisation and practice of social work with children and families. *The British Journal of Social Work, 49 (8), 2042-2058.* Pridobljeno 10. 6. 2026 s https://academic.oup.com/bjsw/article-abstract/49/8/2042/5372389?redirectedFrom=fulltext

Substance Abuse and Mental Health Services Administration. (2014). *SAMHSA's concept of trauma and guidance for a trauma-informed approach*. U.S. Department of Health and Human Services. Pridobljeno 10. 6. 2026 s https://www.health.ny.gov/health_care/medicaid/program/medicaid_health_homes/docs/samhsa_trauma_concept_paper.pdf

Šugman Bohinc, L. (2006). Socialno delo z neprostovoljnimi uporabniki. *Socialno delo, 45 (6), 345-355*. Pridobljeno 10. 6. 2026 s https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-TO7977NE

The National Child Traumatic Stress Network. (b. d.). *Impact of complex trauma*. Pridobljeno 8. 2. 2026 s https://www.nctsn.org/sites/default/files/resources/impact_of_complex_trauma.pdf

Tucker, E., O'Donnell, M., Krakouer, J., & Octoman, O. (2025). Reinvolvement after returning home: A systematic review of the factors associated with post-reunification child protection involvement. *Child Abuse & Neglect, 167*. Pridobljeno 10. 6. 2026 s https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0145213425003333?via%3Dihub#preview-section-cited-by

U. S. Centers for Disease Control and Prevention. (2026). *Adverse childhood experiences (ACEs)*. Pridobljeno 8. 2. 2026 s https://www.cdc.gov/aces/about/index.html

Van der Kolk, B. A. (2005). Developmental trauma disorder: Toward a rational diagnosis for children with complex trauma histories. *Psychiatric Annals, 35 (5), 401-408*. Pridobljeno 10. 6. 2026 s https://journals.healio.com/doi/10.3928/00485713-20050501-06

Wade, J., Biehal, N., Farrelly, N., & Sinclair, I. (2011). *Caring for abused and neglected children: Making the right decisions for reunification or long-term care*. London: Jessica Kingsley Publishers.

Van der Kolk, B. A. (2014). *The Body Keeps the Core: Brain, mind, and body in the healing trauma.* Penguin Books.

Videmšek, P. (2008). Krepitev moči kot temeljno orodje socialnega dela. *Socialno delo, 47 (3/6), 209-217.* Pridobljeno 8. 2. 2026 s https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-1BXBCRWU

Videmšek, P. (2020). Umeščanje refleksije o strokovnih izkušnjah s pozitivnimi izidi v supervizijski proces. *Socialno delo, 59 (2/3), 177-195.* Pridobljeno 7. 6. 2026 s https://www.revijasocialnodelo.si/mma/6_Videm__ek.pdf/2020062314092922/

Videmšek, P. (2021). *Supervizija v socialnem delu: učenje na podlagi dobrih izkušenj*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Zakon o preprečevanju nasilja v družini (ZPND). (2008). *Uradni list Republike Slovenije*. Pridobljeno 8. 2. 2026 s https://www.iusinfo.si/zakonodajna-knjiznica/zakon/Z929B4ID/clen/91

Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (ZZZDR). (2004). *Uradni list Republike Slovenije*. Pridobljeno 8. 2. 2026 s https://www.iusinfo.si/zakonodajna-knjiznica/zakon/Z91581AC/clen/56

9. PRILOGE

8. 1. Vodilo za intervju

1. Razumevanje družin s številnimi izzivi, s poudarkom na ogroženosti otroka:

a) Namen sklopa je raziskati, kako socialne delavke razumejo kompleksne družinske situacije, v kateri so prisotne življenjske stiske in izzivi, kjer se pojavlja vprašanje ogroženosti otroka. Posebna pozornost je namenjena načinom razumevanja družinskih situacij in življenjskih okoliščin družine,ter dejavnikov, ki jih socialne delavke in delavci prepoznavajo kot pomembne pri oblikovanju strokovnega razumevanja družinske situacije.

b) Smernice za pogovor:

- razumevanje družin s številnimi izzivi;
- razumevanje otrokove ogroženosti;
- dejavniki tveganja in varovalni dejavniki;
- razumevanje družinske situacije v kontekstu različnih življenjskih okoliščin (npr. socialna izključenost, revščina, stanovanjska problematika, prisotnost nasilja, medgeneracijske izkušnje, izzivi na področju duševnega zdravja).

2. Strokovno odločanje v postopkih varstva družine in otrok:

a) Namen sklopa je raziskati, kako socialne delavke razumejo proces strokovne presoje in odločanja v postopkih varstva družine in otrok. Posebna pozornost je namenjena načinom oblikovanja in utemeljevanja strokovnih odločitev ter dejavnikom, ki pomembno vplivajo na presojo otrokove ogroženosti v družinskem okolju.

b) Smernice za pogovor:

- proces strokovne presoje in okoliščine, ki vplivajo na strokovno presojo;
- razumevanje ogroženosti otroka;
- pomen multidisciplinarnega sodelovanja v procesu odločanja;
- omejitve, negotovosti in strokovni izzivi pri utemeljevanju strokovne odločitve.

3. Razumevanje travmatičnih izkušenj in na travmi utemeljena praksa socialnega dela:

a) Namen sklopa je raziskati, kako socialne delavke razumejo pomen travmatičnih izkušenj staršev in otrok v postopkih varstva družine in otrok, ter kako na travmi utemeljen pristop vpliva na strokovno delo, sodelovanje z družino in strokovno presojo ter odločanje v postopkih varstva družine in otrok. Posebna pozornost je namenjena razumevanju povezav med življenjskimi izkušnjami otrok in staršev, ter pomenom teh razumevanj za strokovno delo socialnih delavk. b) Smernice za pogovor:

- pomen preteklih in aktualnih življenjskih izkušenj;
- razumevanje travmatičnih izkušenj staršev in otrok;
- razumevanje odzivov staršev in otrok v kompleksnih življenjskih situacijah ter vpliv travmatičnih izkušenj na sodelovanje v postopkih podpore in pomoči;
- pomen na travmi utemeljenega pristopa pri strokovnem delu.

4. Razumevanje odvzema otroka kot skrajnega ukrepa varstva družine in otrok ter procesa reintegracije v primarno družino:

a) Namen sklopa je raziskati, kako socialne delavke razumejo odvzem otroka kot skrajni ukrep varstva družine in otrok ter na kakšen način skupaj z družino oblikujejo in podprejo proces reintegracije otroka v primarno družino. Posebna pozornost je namenjena razumevanju dejavnikov, ki jih socialne delavke in delavci prepoznavajo kot pomembne pri strokovni presoji odvsema otroka ter pogojem za varno in stabilno vrnitev otroka v primarno družino. b) Smernice za pogovor:

- razumevanje odvzema otroka kot skrajnega ukrepa varstva družine in otrok;
- razumevanje procesa reintegracije;
- dejavniki, ki vplivajo na strokovno presojo o možnostih reintegracije;
- podpora družini v procesu odvzema otroka in v procesu reintegracija;
- strokovni izzivi pred izvedbo odvzema ter v procesu reintegracije.

5. Razumevanje lastne strokovne vloge:

a) Namen sklopa je raziskati, kako socialne delavke v postopkih varstva družine in otrok razumejo svojo strokovno vlogo in kako reflektirajo svojo strokovno odgovornost, omejitve in strokovne dileme pri delu z družinami s številnimi izzivi.

b) Smernice za pogovor:

- razumevanje lastne strokovne vloge, strokovna odgovornost in meje odločanja;
- odnos med strokovno usmerjenostjo k podpori družini in institucionalno odgovornostjo;
- usklajevanje strokovne avtonomije in institucionalnih zahtev; - intervizija in supervizija

ter drugi viri podpore pri strokovnem delu; - refleksija strokovnega dela in skrb zase.

8. 2. Določitev enot kodiranja A

R: Zanima me, kako si doživela področje varstva družine in otrok, ko si prišla na center in kako ga doživljaš sedaj, ko je to že tvoja večletna praksa? Ali družine s številnimi izzivi razumeš drugače, kot si jih na začetku svoje poklicne poti?

S: / Pripravništvo sem začela opravljati na področju predhodnega svetovanja in ne takoj na varstvu družine in otrok. / (A1) / Nekje dva meseca pred koncem pripravništva in učenjem za strokovni izpis, / se mi je ponudila priložnost zaposlitve na področju ukrepov in sem si rekla, da se preizkusim. / (A2) / Vsekakor mi je bilo / delo na centru sprva precej tuje, / (A3) / saj na fakulteti spoznaš teorijo, / (A4) / vendar menim, da / nismo bili dovolj seznanjeni z zakonodajo in niti z vrsto delo. / (A5) / Menim, da / imam prednost, da sem svojo strokovno pot začela na manjši enoti, / (A6) / saj je / tim zelo povezan / (A7) in / so mi na začetku pomagali, / (A8) / me učili in usmerjali, da sem kar nekako splavala. / (A9) / Zame je bil / največji izziv nepoznavanja zakonodaje / (A10) / in da so nas na fakulteti pretežno usmerjali za svetovalni proces, predvsem nedirektivni pristop. / (A11) / Večkrat smo bili / odvrnjeni od neposredne komunikacije z uporabnikom, / (A12) / recimo, da stranki ne povemo kaj je narobe / (A13) / in od konfrontacije z neprimernim ravnanjem. / (A14) / Poudarek je bil izključno na podpori in pohvali, / (A15) / ne pa na direktni komunikaciji o problematičnih vzorcih. / (A16)

R: V kolikšni meri so ti bili teoretski pristopi iz fakultete v podporo in pomoči ter nasprotno, so te morda omejevali in zakaj?

S: Razumem, da je / potrebno uporabnikom povedati spoštljivo, / (A17) / ampak / žal mi je, da se nismo naučili veščin spoštljive neposredne komunikacije, / (A18) / s katero bi uporabniku krepili moč, a ga hkrati soočili z dejstvi dejanske situacije. / (A19) / Teorije je bila precej v nasprotju s tem, kar sem potem izkusila pri svojem delu, v praksi. / (A20) / Menim, da je / potrebno v družino poseči od prvega trenutka, ko ugotoviš, da se nekaj dogaja / (A21) / in / jasno sporočiti, da določeno ravnanje ni sprejemljivo / (A22) / in da se nekaj mora spremeniti. / (A23) / Vsekakor je / nuja, da iščeč starševa močna področja in skupaj raziskuješ možne krepitve, / (A24) / vendar je / ključno, da se izrazi, kaj v družini ne deluje in je nedopustno. / (A25) / To je bila meni / najbolj tuje področje in sem se morala veliko naučiti. / (A26) / Pogosto moraš izpostaviti stvari, ki niso okej, / (A27) / četudi sogovornik tega ne želi slišati. / (A27) / Starši seveda reagirajo obrambno, / (A28) / kar je razumljivo.

R: Če se poskušam postaviti v tvojo vlogo, si predstavljam, da so odzivi staršev na vaših razgovorih različni. Prosila bi te, da mi opišeš, na kakšen način se starši najpogosteje odzovejo?

S: Kot sem že omenila, / starši največkrat odreagirajo obrambno, / (A29) / v stilu to se pri nas ne dogaja, / (A30) / ali da jih je nekdo prijavil iz razloga maščevanja. / (A31) / Velikokrat se sklicujejo na sosede, češ da se ne razumejo in da se jim na ta način maščujejo. / (A32) / Vsekakor pa je / odvisno od tega, od kje prijava sploh izvira. / (A33) / Kadar gre za anonimno prijavo ali recimo za sosede, je odziv staršev pogosto, da gre za osebne zamere ali maščevanje. / (A34) / Kadar pa prijava pride iz šola, vrtca, zdravstvenega doma, ali druge institucije, pa starši bolj redko govorijo o maščevanju, a / pogosto zatrjujejo, da ni problem v njih ali v otroku, temveč da so navedbe institcij napačne. / (A35) / Večkrat navajajo, da so šolo opozarjali, da ima otrok konflikte z vrstniki in da se ti spravljajo nanj, šola pa ne ukrepa. / (A36) / Velik faktor teh družin je prelaganje odgovornosti na drugega, / (A37) / redki so primeri, pri katerih bi starša prevzela odgovornost za svoja dejanja. / (A38) / Kot primer ti lahko povem, da imam trenutno eno družino, pri kateri / šola opozarja, da otroci nimajo ustreznih šolskih potrebščin, da hodijo v šolo neprimerno oblečeni, brez domačih nalog, ne izpolnjujejo šolskih obveznosti, se ne učijo in imajo negativne ocene. / (A39) / Skratka, v smeri, vse narobe na prvi pogled. Ko sem se o stanju pogovorila s staršema, / sta starša

takoj odreagirala obrambno, da imajo otroci stvari v torbi, a da jih ne vzamejo ven ali da jih po poti do šole izgubijo. / (A40) / Veliko je izgovorov. / (A41)

R: Razumem, dodatno pa me zanima, kako se na opažanja nefunkcionalnosti v družini odzove šola, saj so oni prvi stik z otrokom, preden primer sploh pride do vas?

S: Res je. / Šole so pomemben faktor pri našem delu, velikokrat so prav oni prvi, ki nas obvestijo, da v družini nekaj ni okej, / (A42) / hkrati pa so tudi / šole, ki same sploh ne želijo posegati v družino, / (A43) / kar posledično pomeni, da dobimo primer, ki ni zares tako težek in bi ga lahko rešila svetovalna delavka na šoli. / (A44) / Glede staršev pa bi rekla, da na / razgovoru velikokrat odgovornost prelagajo na šolo. / (A45) / Pred kratkim smo obravnavali / incident, ko je otrok v drugem razredu v šolo prinesel nož, da bi se pred sovrstnikom zavaroval, / (A46) / s katerim sta bila v konfliktu. Šola je po dogodku obvestila starše in nas. Ko sem se s starši pogovarjala, sta mi pojasnila, da sta se z otrokom pogovorila in mu povedala, da je bilo njegovo ravnanje neprimerno, vendar da je to / posledica dolgotrajnega vrstniškega nasilja, saj otrok prihaja domov jokav, ker ga vrstniki nadlegujejo in tega nihče ne naslovi. / (A47) / Torej, / lastno odgovornost sta starša ponovno preložila na nekoga drugega, v tem primeru na šolo. / (A48)

R: Zanimivo. Zanima me, kako družini predstavite, da je oziroma so otroci v družini potencialno ogroženi in jim predstavitve možnosti? Na kakšen način se soočate z odzivi staršev, vseeno gre za pomemben del vsake družine, ki popolnoma spremeni njihovo družinsko življenje, hkrati pa ste vi soodgovorni, v katero smer odločitev lahko gre?

S: Res je, / na začetku svojega dela sem imela v zvezi s tem več zadržkov. / (A49) / Ko pa sem pridobivala na izkušnjah in izkusila dovolj različnih interakcij s starši, že nekako veš, kakšen odziv starša pričakovati. / (A50) / To seveda / ne velja vedno, saj te znajo starši vedno znova presenetiti, / (A51) / ampak se / naučiš shajati s to napetostjo / (A51) / in / sprejmejo, da v tej vlogi ne moreš biti hkrati prijateljev starš. / (A51) / Poskušam tega ne jemati osebno, je moja služba, ki jo opravljam profesionalno. / (A52) / Lažje mi je utemeljiti, zakaj je otrok ogrožen, ali to staršem pokazati na osnovi dejstev, kadar skličem multidisciplinarni tim. / (A53) / Ko so / vključene različne institucije, recimo šola, vrtec, zdravstvo, psihologi in drugi, s katerimi je otrok povezan, vsaka od njih opazi podobne skrbi / (A54) / in je / staršem lažje predstaviti varovalne in rizične dejavnike. / (A55) / Po opažanjih starši lažje sprejmejo opažanje večjega števila institucij hkrati, /

(A56) / kot če jih soočim samo z lastnimi opažanji. / (A57)

R: Če te prav razumem, podpora s strani različnih profilov ti pomaga, saj si s tem podprta in ker to posledično vpliva na starše, da stvar jemljejo resneje, kot bi jo sicer. Da ne gre samo za oceno centra, ampak da poskuša otroku pomagati več različnih institucij.

S: Točno tako. / Starši pogosto izpostavljajo, da smo pristranski / (A58) / in da je naša presoja enostranska, / (A59) / kar vsekakor ni res. Kadar pa / slišijo celoto skupaj s poročili šole, vrtca, zdravnika ali morda celo policije, so vsaj pripravljeni poslušati. / (A60)

R: Moja opažanja so, da ima naš profil stroke v javnosti negativno konotacijo, češ da pridemo in vzamemo otroke. Kakšna so tvoja opažanja glede moči socialnih delavcev, da so kot stroka slišani?

S: Res je, da ima / javnost veliko za povedati čez socialne delavce, večinoma nič pozitivnega, / (A61) / ampak sama nimam slabih izkušenj s sodelovanjem z različnimi profili. / (A62) / Morda imam največ izziva z nevladnimi organizacijami, / (A63) / saj si želijo, da bi se stvari odvijajo hitreje ali v druge smeri, / (A64) / ampak nas zakonodaja velikokrat omejuje, bremza in ne moremo narediti vsega, kot bi bilo najbolj razumsko. / (A65)

R: Kaj pa bi rekla glede tega, da nasilje ne izbira, v kateri družini bo prisotno, ne glede na socioekonomski status? Ali si mnenja, da status kljub temu vpliva na vrsto in pogostost nasilja v družini ter zakaj?

S: / Mogoče ne toliko na količino težav, temveč bolj na vrsto nasilja. / (A66) / V okviru varstva družine in otrok razumemo / pod nasiljem tudi oblike zanemarjanja, recimo ko otrok nima opredeljenega pediatra, ima zanemarjeno osebno higieno, neopravičene izostanke v šoli, nima zobozdravnika, itd. / (A67) / Pri družinah z nižjim socio-ekonomskih statusom, kjer sta starša morda brezposelna in morda ne znata slovenskega jezika, ali prihaja iz drugačne narodne ali verske skupnosti, je prisotnost zanemarjanja prevladujoča oblika. / (A68) / Te družine imajo težave z zadovoljevanjem temeljnih otrokovih potreb in tega je veliko. / Jaz bi rekla, da je te vrste nasilja več kot fizičnega nasilja. / (A69) / To so pogosto starši, ki enostavno ne znajo drugače. / (A70) / Ne gre za starše, ki bodo sami od sebe poiskali izobrazbo ali brali literaturo o vzgoji. / (A71) / Gre za starše, ki vzgajajo v vzorcih, s katerimi so sami odrasli. / (A72) / S temi starši je zelo zahtevno delati, / (A73) / lahko jih usmerimo v programe za razvoj starševskih veščin, a vprašanje je, koliko od tega zares odnesejo. / (A74)

R: Kaj pa bogati, visoko izobraženi starši?

S: Ja, po drugi strani pa / ne bi rekla, da pri visoko izobraženih ali socio-ekonomsko privilegiranih družinah ni težav, / (A75) / ampak se tam / pogosteje pojavi psihično nasilje, tako med partnerjema kot tudi s pritiski na otroke. / (A76)

R: Zanimivo, ko sem bila sama na praksi, sem vaše področje doživljala prav skozi te dva omenjena ekstrema, ali so bili revni in ali pa zelo bogati, s številnimi izzivi. Danes sploh še težko govorimo srednjem sloju, ker se vedno bolj razslojujemo zgolj v dva ekstrema.

S: Se strinjam. / Delo s srednjim slojem je drugače najlepše in tudi najbolj uspešno, je pa teh primerov malo. / (A77)

R: Zanima me, na kakšen način pristopiš k otrokom in z njimi izvedeš pogovor?

S: / Pripomočke za pogovor z otrokom sem si večinoma razvila sama / (A78) / in to bi v resnici zmogel kdorkoli. Razlika je ta, da smo bili / na fakulteti posebej usmerjeni v delo z otrokom in v to, na kakšen način odpreti pogovor ter se mu približati. / (A79) / Moč interneta in umetne inteligence je prav ta, da imamo / vsi dostop do različnih pripomočkov, / (A80) / ampak na koncu dneva, sem mnenja, da je še vedno / najbolj uspešen samo normalen, sproščen pogovor, v katerem se otrok počuti varnega. / (A81) / Uporaba pripomočkov lahko hitro predstavlja umetno okolje, v katerem bi se otrok ustrašil in zaprl vase, / (A82) / česar pa si ne želimo.

R: Tukaj se želim ustaviti pri eni misli, saj me zanima, kako ti doživljaš pogovor z otrokom, zlasti, ker veš, da se v ozadju doma dogajajo resne, zanj stresne stvari?

S: Uf ja, / na začetku mi je bilo težko, a ne v smislu, da bi imela zadržke do pogovora z otrokom ali do navezovanja stika. / (A83) / To je morda stvar osebnosti, saj jaz tega dela nisem doživljala kot oviro, / (A84) / prav tako mi ni bilo otroka težko vprašati o čemerkoli. / Bolj me je skrbelo, kakšna mora biti moja reakcija, ko ali če mi otrok kaj pove. / (A85) / Recimo, / kako naj se odzovem, ko mi otrok reče, da se boji iti domov, ker ve, da ga bo starš tepel po riti. / (A86) / To potem / izgine z izkušnjami, / (A87) / hkrati pa sem bila / vedno bolj suverena, / (A88) /saj sem poznala postopke in korake, ki sledijo, ko otrok pove, da ne želi domov, saj se boji odziva staršev. / Menim, da nima nihče prirojenega primernega odziva, tega se naučiš. / (A89)

R: Ali si že imela primer, ko ti je otrok neposredno povedal, da ga starša tepeta in kako si se takrat odzvala?

S: Da, to se je že zgodilo. / Otroci povedo, jih je strah, ampak ko povedo je to krik iz njih, / (A90) / ker / če otrok pride do točke, da pove, da se doma dogaja nekaj hudega, je to že zelo hudo. / (A91) / Nisem pa imela primera, ko bi zgolj na podlagi pogovora z otrokom morala takoj izvesti nujni odvzem. / (A92) / To izvedemo takrat, ko ni mogoče čakati na sodno odločbo in je treba reagirati na licu mesta. / Imela pa sem primere, / ko so mi otroci povedali za nasilje čisto spontano, brez dodatnih vprašanj. / (A93)

R: Razumem, zanimivo, res ne moremo predvideti, v katero smer bi pogovor lahko šel. Želim si, da se vrneva nekoliko nazaj in me zanima, kateri profil meniš, da vam pri delu največ pomaga inza katerega bi si želela, da bi bil bolj vključen?

S: / Določeni profili so hkrati tisti, ki so najbolj dragoceni in tisti, s katerimi je tudi najtežje priti v stik, / (A94) / to je najtežje. / Zdravstveno osebje, recimo pedopsihiatri, klinični psihologi, zdravniki, pediatri, ipd., njihovo strokovno mnenje ima pri starših in drugih udeležencih tima vedno posebno težo, / (A95) / hkrati pa so prav / to profili, ki jih na sestanek najtežje dobimo, ker so preobremenjeni in ker niso v neposrednem stiku z družinskim dogajanjem. / (A96) / V splošnem menim, da nam / dragocene informacije prineseje šole, saj je to prostor, kjer je otrok vsak dan prisoten in viden v različnih situacijah. / (A97)

R: Kaj pa sodelovanje s policijo, ali meniš, da je dovolj ustrezno in da policija področje varstva družine in otrok jemlje dovolj resno?

S: To je / pogosto odvisno od posameznika, kot je naše delo odvisno od posameznega strokovnega delavca. / (A98) / Načeloma policisti prihajajo na time, / (A99) / vendar je včasih / težava kadrovska podhranjenost. / (A100) / Na tim pride nekdo, ki ne obravnava te družine, ampak je bil napoten. / (A101) / Potem pa je / vse odvisno od njega, ali se bo na tim pripravil, ali bo prišel brez predhodnega vpogleda in ne razpravi ne bo dodatno pripomogel. / (A102) / Tisti, ki pridejo pripravljeni, so velika dodana vrednost, / (A103) / saj predstavijo pretekle obravnave, prijave in obiske na domu. / (A104) / S policijo se nam pojavlja težava, da včasih niso povsem jasni glede nalog centra in naših pristojnosti. / Policisti so vedno izrazili odprtost za sodelovanje, a izpostavljajo fluktuacijo, / (A105) / zlasti mlajši policisti postopkov ne poznajo. Recimo konkreten

primer, / kadar nas pokličejo, ker imajo na postaji mladoletnega otroka, ki ga brez prisotnosti zakonitega zastopnika ali centra ne morejo zaslišati, to je seveda pravilno. A zgodi se, da nas pokličejo ob pol dveh popoldne, čeprav je otrok pri njih že od osme ure zjutraj. / (A106) R: Po slišanem lahko sklenem, da ne ukrepajo dovolj hitro in učinkovito.

S: Da, to je kar opazen manjko. / Zadeve, bi lahko rešili hitreje in bolj učinkovito. / (A107) / Vsekakor pa razumem, da je / naša enota ena izmed bolj obleganih, primerov je vsak dan več, / (A108) / zato je / enakovredno posvečanje vsem primerov v praksi nemogoče. / (A109)

R: Razumem. V zadnjem času se v strokovnem diskurzu vse bolj poudarja pomen travme. Zanima me, ali pri svojem delu opaziš, da se pretekle ali aktualne obremenjujoče življenjske izkušnje odražajo pri osebah, s katerimi sodeluješ? Predvsem pa, ali opaziš, da obremenjujoče izkušnje staršev vplivajo na družinsko dinamiko in na pojav nasilje v družini?

S: Ja, s tem se strinjam, / poudarek na travmi je smiseln, ker je dovolj dokazov, kako izkušnje v otroštvu in tudi kasnejše obremenjujoče življenjske situacije vplivajo na posameznika. / (A110) / Jaz pri svojem delu opažam, / kako travmatske izkušnje na strani staršev vplivajo na nadaljnje sodelovanje s centrom. / (A111) / Imela sem že kar nekaj primerov, ko so imeli / starši negativno predhodne izkušnje z institucijami, recimo z drugo enoto centra, / (A112) / ali pa v primeru staršev, ki so predhodno živeli v tujini in tam imeli stik z obravnavo nasilja. / (A113) / Takšni starši vstopijo v sodelovanje z nami bistveno bolj obrambno / (A114) / in je z njimi / prvi stik veliko težje zgraditi. / (A115) / Starši, za katere je izkušnja s centrom prva, so pogosto bolj dostopni in sodelovalni, / (A116) / saj je / nekoliko prestrašijo, ali jim bomo res vzeli otroke. / (A117) / Pri nekaterih starših bi rekla, da gre za / institucionalno travmo, ki jih ovira pri uspešnosti postopka. / (A118)

R: Spomnim se, ko sem bila na praksi na centru in smo obravnavali primer družine, kjer so bili otroci dvakrat odvzeti, nato pa se je mama preselila in znova rodila. Ona in njen partner sta bila nazmožna kakršnegakoli sodelovanja, ker sta že vnaprej predvidevala, da se jima bo otrok odvzel. Veliko je odvisno od strokovnega delavca, ki primer dobi, ali bo želel družino sam spoznati, ali bo sklepal na podlagi spisa.

S: Po eni strani jih razumem, po drugi pa / si s starši prizdevam, da jim predhodno povem, da ni problem to, da sem spis prejela od nekoga drugega / (A119) / in da / to ni razlog, da bi jih obravnavala kot starševsko nezmožna. / (A120) / Zame je to / v bistvu signal, ko začenjamo z

obravnavo, da se v tej družini isti vzorci ponavljajo iz leta v leto in da je potreben drugačen poseg, kot so to delale druge enote. / (A121)

R: Ali ti je lažje, da sama prideš do spoznanja, kaj je dejanska družinska situacija, ali da si lahko prebereš sodelovanje drugega z družino in zakaj?

S: Uf, težko rečem, najbrž oboje. / S tistimi družinami, kjer je to naš prvi stik, je po eni strani lažje, ker je bistveno več prostora za delo. / (A122) / Ne veš, kateri pristop bo učinkovit in imaš možnost, da vse preizkusiš, / (A123) / preden se poseže z ukrepi. Kadar prevzamem / družino z dolgo zgodovino obravnav in ugotovim, da je bilo v preteklosti že marsikaj preizkušeno in se vzorci kljub temu ponavljajo, je možnosti za preizkušanje in nadaljnje, v teoriji gledano milo, ukrepanje seveda manj. / (A124)

R: Kar se pa tiče vpliva starševskih obremenjujočih izkušenj iz otroštva in posledic na njihovo vedenje do otrok, ali pri svojih odločitvah to upoštevaš, ali ne in kako mi lahko to opažanje pojasniš?

S: / Ne morem reči, da njihovo travmo zanemarim. / (A125) / Upoštevam to v smislu, da / razumem, da imajo travmatske izkušnje lahko vpliv na njegovo ali njeno vedenje do lastnega otroka oz. na razumevanje sodelovanja z institucijami. / (A126) / To razumem in / velikokrat vključim pod oceno ogroženosti v okviru rizičnih dejavnikov. / (A127) / Ne morem in se mi / ne zdi prav, da bi njihovo vedenje opravičevala, / (A128) / saj na koncu dne še vedno prav / ta starš otroka ogroža, / (A129) / mi pa delujejo v korist otrok, da bo njegova travma čim manjša, / (A130) / nična pa skoraj nemogoče, / (A131) / saj ima vsak izmed nas travme, ki jih nosi skozi celo življenje. / (A132) / Mislim, da je ravno del travme pogost ta, da nam primanjkuje uvid, da travma obstaja. / (A133) / Ko imaš resnično travmo nisi sposoben videti njenega celotnega vpliva na svoje funkcioniranje, ker ta deluje na nezavedni ravni. / (A134)

R: Zanimiva perspektiva na travmo, ali te lahko prosim, da mi malo bolje pojasniš svoje razmišljanje.

S: / Del travme je pogost ta, da osebi manjka uvid v lastno funkcioniranje. / (A135) / Kot pri osebnostni motnji, / (A136) / definicija osebnostne motnje je med drugim ta, da posameznik nima uvida v to, da mogoče v odnosih deluje drugače kot drugi, ker ima osebnostno motnjo. Oseba nima tega uvida / (A137) / in to je / definicija stanja travme, ker če bi posameznik videl in se zavedal,

da njegovi možgani delajo drugače, potem te motnje ali travme ne bi imel. / (A138) / Res je, da / določen delež staršev razumevanje travme zna izkoriščati kot opravičilo za svoja dejanja. / (A139) / Kot primer lahko povem, da / imamo dva ločena starša, ki vsak s svojo izkušnjo in situacijo zelo drugače presojata. Mama, ki je absolutno prepričana, da je oče slab, ker ima sama slabo izkušnjo s svojim očetom, oče otrok pa zares ni tak, kot ga ona opisuje. / (A140) / To niso objektivni razlogi za sklepanje, / (A141) / a ona vanje stoodstotno / verjame, kar jo omejuje, da bi bila sposobna razumeti, da je njeno videnje na očeta svojih otrok posledica njene lastne čustvene podlage. / (A142)

R: Razumem. Vsi smo bili del slabih izkušenj ali travme, ki nas lahko na delovnem mestu trigerajo. Vaše delo je zelo specifično in zahtevno. Zanima me, ali te tvoje lastne obremenjujoče izkušnje usmerjajo pri tvojih odločitvah in ali si že kdaj kasneje opazila, da si ravnala na podlagi lastnega doživljanja in ne iz strokovnih smernic?

S: Zagotovo, ker / to je del vsakega poklica, ki vključuje delo z ljudmi in odnosi. / (A143) / Znotraj terapevtskega procesa se to pojavlja zato, ker / si tudi ti sam človek in produkt odnosov, v katerih si odrastel. / (A144) / Ko vstopiš v odnos z uporabnikom ali z družino, bo to neizbežno zaznamovano s tvojimi lastnimi odnosi in vzorci. / (A145) / Posledično te lahko določeni vzorci pri pri družinah trigirajo tudi v zasebnem življenju. / (A146) / To je del poklica. / (A147) / Dobro je, da to / prepoznaš in jih poskušaš nasloviti na skupinski ali individualni superviziji. / (A148) / Ali pa, da / ti nekdo, recimo sodelavec ali zunanja oseba pomaga priti do tega uvida. / (A149) / Ali to situacijo doživljam zato, ker ima moja izkušnja z lastnimi odnosi nanjo vpliv, ali pa je to ocena, ki bi si jo delil z nekom drugim. / (A150)

R: Vsekakor pomaga uvid drugih, že da lahko dobimo dodatno perspektivo na situacijo. Ponovno poudarjaš pomen sodelovanja v timu, saj si lahko le na ta način uspešen.

S: Da, vsekakor. / Velik pomen pripisujem tudi superviziji, / (A151) / da pride zunanji terapevt in se znjim pogovori celotni oddelek. Pa tudi / intervizija, kjer smo vsi kadri enakovredni, večinoma poznamo primere in si pomagamo priti do dodatnega uvida. / (A152) / Supervizije so določene enkrat mesečno, skupinsko. / (A153) / Menim, da je to premalo, / (A154) / ampak imaš / vedno možnost, zlasti pri nujnem odvzemu ali težjih primerih, zaprositi za individualno supervizijo. / (A155) / Kadarkoli se počutiš obremenjenega in da ne veš kako naprej, imaš možnost, da se dogovoriš za individualni ali skupinski termin s supervizorjem. / (A156) / Osebno individualne

supervizije še nisem koristila, skupinskih pa se redno udeležujem. / Pri nas so od letošnjega leta formalno obvezne. / (A157) / Nimam zadržkov, ko bi ocenila, da bi mi individualna ura koristila, bi se je zagotovo poslužila.

R: Ko govoriva o skrajnem ukrepu, odvzem otroka, sem mnenja, da imajo ljudje pogosto napačno predstavo. Postopek je dolg in težek, preden pride do izvršitve ukrepa kot je odvzem. Posledično ti, kot strokovna delavka, nosiš ogromno odgovornost. Zanima me, kako se soočaš z bremenom odločitve?

S: Odvisno od primera, / pri nekaterih nimam bistvene dileme in sama pri sebi dovolj hitro pridem do ocene, kaj bi bil ustrezen ukrep. / (A158) / Včasih nimam dileme, saj / vidim, da so bile vse ostale možnosti ze izčrpane. / (A159) / To ne pomeni, da mi ni težko, / (A160) / težko pojasnim, saj se zavedam, da gre za resne posledice, ampak nimam take dileme. / Vsekakor je to bolj redko. / (A161) / Pogosto svoje dvome prinesem domov in se sprašujem, kaj vse moram za družino še narediti, ali sem kaj zamudila, ali sem kaj preveč naredila in bi bilo bolje počakati. / (A162) / Bolj kot ne / v svoji glavi evalviram lasten potek dela in delam to-do list nadaljevanja. / (A163)

R: Skratka, veliko bolj te bremeni kronološki poten obravnave, kot sama končna odločitev?

S: Ne vem, če sem že kdaj zares pomislila na to, ampak ja, ubistvu res. / Bolj me bremeni, kaj si družina res želi, / (A164) / kaj bi ji koristilo / (A165) / in kako ji jaz lahko pomagam. / (A166) / Ko pride do odvzema, je to res zadnji korak, / (A167) / z družino pa smo delali že veliko časa, nekako pričakuješ, da bo do tega prišlo. / Pri nujni odvzemih je seveda drugače, bolj intenzivno, kar je težje procesirati. / (A168) / Po odvzemu velikokrat razmišljam, ali smo kaj spregledali / (A169) / in / ali sta starša sposobno videti, kaj morata spremeniti. / (A170) / Pri sebi velikokrat premlevam, / ali bo odvzem za starša dovolj velik signal, da nekaj spremenita in se za otroka borita, / (A171) / žal pa v večini primerov ni tako.

R: V kolikšni meri ocenjuješ možnost, da bi se otrok po odvzemu sploh kdaj vrnil v primarno družino?

S: Procentualno je težko reči. Imeli smo oba primeri, / otroci so se že vračali nazaj, pa bili potem spet odvzeti, to je žal, začaran krog. / (A172) / Ko se poda / predlog na sodišče je treba vedno hkrati priložiti tudi načrt pomoči družini. / (A173) / Ta vsebuje predstavitev konkretnih področji ali naloge oz. spremembe, do katerih mora družini priti, če želimo, da se otrok vrne v družino. /

Načrt opredeljuje, kako bo potekalo delo z družino po odvzemu, kako bosta starša zmanjšala rizične dejavnike, ki so bili povod za odvzem in kako bosta ustvarila pogoje, da se bo otrok lahko vrnil. / (A174) / Delo z družino se po odvzemu šele začne, / (A175) / starša poskušamo podpreti in usmerjati, da cilje načrta pomoči aktivno izpolnjujeta. / (A176) / Na primer, / če je v načrtu pomoči, da se morata starša usposobiti za vzpostavljanje mej na spoštljivi način brez telesnega kaznovanja, se ju napoti v program usposabljanja za starševske kompetence. / (A177) / Redno spremljamo, ali se programa udeležujeta in kako sodelujeta. / (A178) / Če je del načrta pomoči finančna stabilnost, preverimo, ali sta se zaposlila in ju usmerimo na Zavod za zaposlovanje, pomagamo pri reševanju dolgov. / (A179) / Na rizičnih dejavnikih se je delalo že dolgo obdobje pred odvzemom, / (A180) / ampak / včasih starši šele takrat, ko je otrok dejansko odvzet, začnejo resno delati na teh področjih. / (A181)

R: Razumem, odvzem je za starša klic k resnosti. Ko sem o odvzemov brala na praksi, sem dobila vtis, da se otroci v primarno družino redko vnrejo, ker sta pogosto starša neskladna v stališčih in je celila tako ali drugače nefunkcionalna, zato je temelje težko vzpostaviti.

S: Da, to je realnost. / Imam primer, ki ga obravnavamo že devet let. Deklica je bila odvzeta pri enem letu starosti in bila je nameščena v rejniško družino. /Oba starša imata stike z njo. Rejnika sta deklico aktivno vključevala v primarno družino in deklici vzdržujeta zavedanja, da sta biološka starša del njenega življenja. / (A182) / Zdaj je preteklo osem ali devet let in / smo v predlogu za naslednje odločanje, ali se rejništvo podaljša, ali se bo deklica vrnila. / (A183) / Najbolj se nagibamo k posvojitvi, / (A184) / vendar postopek zahteva, da gresta skozi ponovni postopek osebnostnega preverjanja in pridobitev odločbe za status posvojitelja, kar je cel proces. Pri tej družini, kljub temu, da je bil sestavljen načrt pomoči in kljub trudu mojih predhodnic, ki so družino obravnavale, / sta starša v osmih od dvanajstih točk načrta realizirala dve ali tri, kar je premalo. / (A185)

R: Žal je to slišati, po toliko časa in truda.

S: Da, / njun izgovor, da preživnine že devet let ne plačujeta, pa je vedno enak./ (A186) / Mama je zaključila zdravljenje odvisnosti, prišla domov, vzdrževala abstinenco in nato ponovno relapsirala, potem je spet šla na zdravljenje, ponovno uspešno zaključila in pred kratkim relapsirala. / (A187) / Začaran krog. / (A188)

R: Ko se danes pogovarjava imam občutek, da je pri družinah skupeh kopičanja izzivov, nikoli ni samo ena stvar. Delo z družino je kompleksen preplet vseh področji starševskega življenja. Mogoče, če bi za konec povedala, kaj si želiš za svoje delovno okolje, da bi bilo za tebe najbolj optimalno in hkrati v podporo tebi kot strokovni delavki in ostalim, s katerimi delaš?

S: Ena od temeljnih stvari je, na katero žal ne ti ne jaz nimava vpliva je, / da bi imeli manj primerov in več časa za preventivno delo z družino. / (A189) / Kadar upravljaš pet ali več različnih primerov hkrati, je prostora za poglobljeno delo ali preventivo manj ali skoraj nič. / (A190) / Sama sem se vključila v program Cool Kids, avstraljski program, pri katerem se strokovni delavci usposobijo za vodenje skupin z otroki in starši pri obravnavi anksioznosti in depresivnosti. / (A191) / Namen je bil, da mi ta / usposobljenost pomaga pri delu na terenu, a izobrežavanja nisem uspela zaključiti, / (A192) / ker je pogoj, da v določenem roku odvadiš število srečanj z otroki in starši./ Ko si stalno angažiran na področju nasilja in ukrepov, je to prioritetno področje, ki zahteva takojšnje ukrepanje, vse ostalo odpade. / (A193)

R: Ali meniš, da bi dodatna izobrazba o travmi in o trendih sprememb v družinski dinamiki prispevaka k spremembi prakse? Zakaj?

S: / Definitivno vidim potencial. / (A194) / Ne toliko v smislu, da bi drugače ocenjevala ogroženost otrok, tega verjetno ne bi spremenila. / (A195) / Bolj se mi zdi koristno, / kadar so v izobraževanju vključene konkretne smernice in metode za delo s posamezniki s težkimi obremenjujočimi izkušnjami, / (A196) / torej ne le ozaveščanje o travmi, ampak konkretni pristopi, kako z njimi ustrezno delati. / (A197)

8. 3. Odprto kodiranje

Preglednica številka 2: Odprto kodiranje intervjuja A

Št. izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Nadkategorija	Tema

A1	Pripravništvo sem začela opravljati na področju predhodnega svetovanja in ne takoj na varstvu družine in otrok	Pripravništvo na področju predhodnega svetovanja	Vstop v prakso socialnega dela	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
A2	se mi je ponudila priložnost zaposlitve na področju ukrepov in sem si rekla, da se preizkusim.	Priložnost na področju varstva družine in otrok	Vstop v prakso socialnega dela	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
A3	delo na centru sprva precej tuje,	Nevednost	Vstop v prakso socialnega dela	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
A4	saj na fakulteti spoznaš teorijo,	Teoretski temelji	Temelji znanja za ravnanje	Študij socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
A5	nismo bili dovolj seznanjeni z zakonodajo in niti z vrsto delo.	Pomanjkljivo poznavanje zakonodaje	Temelji znanja za ravnanje	Študij socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
A6	imam prednost, da sem svojo strokovno pot začela na manjši enoti,	Številčno manjša enota predstavlja lažji vstop na delovno mesto	Socialno delo v praksi	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
A7	tim zelo povezan	Povezanost tima	Podporno delovno okolje	Prednosti podpornega socialnodelovnega okolja	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
A8	so mi na začetku pomagali,	Začetna pomoč in podpora	Podporno delovno okolje	Prednosti podpornega socialnodelovnega okolja	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
A9	me učili in usmerjali, da	Učenje in usmerjanje	Podporno delovno okolje	Prednosti podpornega	Vstop v delovni proces in

	sem kar nekako splavala.			socialnodelovnega okolja	pridobivanje znanja za ravnanje
A10	največji izziv nepoznavanje zakonodaje	Pomanjkljivo poznavanje zakonodaje	Socialno delo v praksi	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
A11	in da so nas na fakulteti pretežno usmerjali za svetovalno proces, predvsem nedirektivni pristop.	Poudarek na svetovalnem procesu, brez direktne komunikacije	Temelji znanja za ravnanje	Študij socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
A12	odvrnjeni od neposrednje komunikacije z uporabnikom,	Odvračanje od neposredne komunikacije	Temelji znanja za ravnanje	Študij socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
A13	recimo, da stranki ne povemo, kaj je narobe	Izogibanje odprti komunikaciji in jasni sporočilnosti med socialnim delavcem in uporabnikom	Manjko veščin neposredne komunikacije	Študij socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
A14	in od konfrontacije z neprimernim ravnanjem.	Odmik od dejanskega stanja	Manjko veščin neposredne komunikacije	Študij socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
A15	Poudarek je bil izključno na podpori in pohvali,	Poudarek na podpori in pohvalah	Manjko veščin neposredne komunikacije	Študij socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
A16	ne pa na direktni komunikaciji o problematičnih vzorcih.	Odmik od dejanskega stanja	Manjko veščin neposredne komunikacije	Študij socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
A17	potrebno uporabnikom povedati spoštljivo,	Iskrena komunikacija s starši	Spoštljiva neposrednja komunikacija z uporabnikom	Sodelovanje s starši	Delo z družino
A18	žal mi je, da se nismo naučili veščin spoštljiva neposredne komunikacije,	Spoštljiva, neposredna komunikacija z uporabnikom	Prepoznava manjka veščin in kompetenc	Osebnostni prostor za napredek	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje

A19	s katero bi uporabniku	Krepitev moči in soočanje	Spoštljiva neposredna	Sodelovanje s starši	Delo z družino

	krepili moč, a ga hkrati soočili z dejstvi dejanske situacije.	uporabnika z dejansko situacijo	komunikacija z uporabnikom		
A20	Teorija je bila precej v nasprotju s tem, kar sem potem izkusila pri svojem delu, v praksi.	Nasprotja med teorijo in prakso	Stičišče teorije in prakse socialnega dela	Kurikulum socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
A21	potrebno v družino poseič od prvega trenutka, ko ugotoviš, da se nekaj dogaja	Zgodnji poseg v družino	Pravočasno ukrepanje	Sodelovanje s starši	Delo z družino
A22	jasno sporočiti, da določeno ravnanje ni sprejemljivo	Jasno sporočilo o neustreznem vedenju	Pravočasno ukrepanje	Sodelovanje s starši	Delo z družino
A23	in da se nekaj mora spremeniti.	Jasno sporočilo o spremembi	Pravočasno ukrepanje	Sodelovanje s starši	Delo z družino
A24	nuja, da iščeš starševa močna področja in skupaj raziskuješ možne krepitve.	Krepitev moči in soočanje uporabnika z dejansko situacijo	Spoštljiva neposredna komunikacija z uporabnikom	Sodelovanje s starši	Delo z družino
A25	ključno, da se izrazi, kaj v družini ne deluje in je nedopustno.	Jasno sporočilo o neustreznem vedenju	Pravočasno ukrepanje	Sodelovanje s starši	Delo z družino
A26	najbolj tuje področje in sem se morala veliko naučili.	Nevednost in poklicno učenje	Socialno delo v praksi	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje

A27	Pogosto moraš izpostaviti stvari, ki niso okej, četudi sogovornik tega ne želi slišati,	Jasno sporočilo o neustreznem vedenju	Pravočasno ukrepanje	Sodelovanje s starši	Delo z družino

A28	Starši seveda reagirajo obrambno,	Obrambni odziv	Obrambni mehanizem	Sodelovanje s starši	Delo z družino
A29	starši največkrat odreagirajo obrambno,	Obrambni odziv	Obrambni mehanizem	Sodelovanje s starši	Delo z družino
A30	v stilu, to se pri nas ne dogaja,	Zanikanje prisotnosti nasilja v družini	Obrambni mehanizem	Sodelovanje s starši	Delo z družino
A31	ali da jih je nekdo prijavil iz razloga maščevanja.	Iskanje izgovora v maščevanju	Obrambni mehanizem	Sodelovanje s starši	Delo z družino
A32	Velikokrat se sklicujejo na sosede, češ da se ne razumejo in da se jim na ta način maščujejo.	Sklic na zamere sosedov	Obrambni mehanizem	Sodelovanje s starši	Delo z družino
A33	odvisno od tega, od kje prijava sploh izvira.	Odziv odvisen od vira prijave	Odziv starša na prijavo nasilja v družini	Sodelovanje s starši	Delo z družino
A34	Kadar gre za anonimno prijavo ali recimo za sosede, je odziv staršev pogosto, da gre za osebne zamere ali maščevanje	Anonimna prijava ali sosedje se povezujejo z osebnimi zamerami in željo po maščevanju	Odziv starša na prijavo nasilja v družini	Sodelovanje s starši	Delo z družino

A35	pogosto zatrjujejo, da ni problem v njih ali v otroku, temveč da so navedbe institucij napačne.	Zanikanje lastne odgovornosti	Odziv starša na prijavo nasilja v družini	Sodelovanje s starši	Delo z družino
A36	Večkrat navajajo, da so šolo opozarjali, da ima otrok konflikte z vrstniki in da se ti spravljajo	Preleganje lastne odgovornosti na šiki	Odziv starša na prijavo nasilja v družini	Sodelovanje s starši	Delo z družino

	nanj, šola pa ne ukrepa.				
A37	Velik faktor teh družin je prelaganje odgovornosti na drugega,	Zanikanje lastne odgovornosti	Obrambni mehanizem	Sodelovanje s starši	Delo z družino
A38	redki so primeri, pri katerih bi starša prevzela odgovonost za svoja dejanja.	Redek pojav sprejemanja lastne odgovornosti	Odziv staršev na prijavo nasilja v družini	Sodelovanje s starši	Delo z družino
A39	šola opozarja, da otroci nimajo ustreznih šolskih potrebščin, da hodijo v šolo neprimerno oblečeni, brez domačih nalog, ne izpolnjujejo šolskih obveznosti, se ne učijo in imajo negativne ocene.	Manjko temeljnih šolskih potrebščin in učnih navad	Primer	Neizpolnjevanje starševske obveznosti	Delo z družino

A40	sta starša takoj odragirala obrambno, da imajo otroci stvari v torbi, a da jih ne vzamejo ven ali da jih po poti do šole izgubijo.	Izgovor kot obrambni mehanizem in zanikanje možnosti pojava zanemarjanja otroka	Primer	Neizpolnjevanje starševske obveznosti	Delo z družino
A41	Veliko je izgovorov.	Iskanje izgovorov	Odziv staršev na prijavo nasilja v družini	Sodelovanje s starši	Delo z družino
A42	Šole so pomemben faktor pri našem delu, velikokrat so prav oni prvi, ki nas obvestijo, da v	Šola kot prvi vir informacij	Vloga šole	Multidisciplinarno sodelovanje	Delo z družino
	družini nekaj ni okej,				
A43	šole, ki same sploh ne želijo posegati v družino,	Odsotnost odgovornosti šole, da bi se vključile v sodelovanje z družino	Vloga šole	Multidisciplinarno sodelovanje	Delo z družino
A44	kar posledično pomeni, da dobimo primer, ki ni zares tako težek in bi ga lahko rešila svetovalna delavka na šoli.	Prenos lažjih primerov na center	Vloga šole	Multidisciplinarno sodelovanje	Delo z družino
A45	razgovoru velikokrat odgovornost prelagajo na šolo.	Prelaganje lastna odgovornosti na šolo	Odziv staršev na prijavo nasilja v družini	Sodelovanje s starši	Delo z družino

A46	incident, ko je otrok v drugem razredu v šolo prinesel nož, da bi se pred sovrstnikom zavaroval	Učenec drugega razreda z nožem	Primer	Pojav nasilja v osnovni šoli	Medvrstniško nasilje
A47	posledica dolgotrajnega vrstniškega nasilja, saj otrok prihaja domov jokav, ker ga vrstniki nadlegujejo in tega nihče ne naslovi.	Manjko ozaveščanja o vrstniškem nasilju	Primer	Pojav nasilja v osnovni šoli	Medvrstniško nasilje
A48	lastno odgovornost sta starša ponovno preložila na nekoga drugega, v tem primeru na šolo.	Prelaganje lastne odgovornosti na šolo	Obrambni mehanizem	Sodelovanje s starši	Delo z družino
A49	na začetku svojega dela sem imela v	Začetne osebne omejitve	Socialno delo v praksi	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje

	zvezi s tem več zadržkov.				
A50	Ko pa sem pridobila na izkušnja in izkusila dovolj različnih interakcij s starši, že nekako veš, kakšen odziv starša pričakovati.	Predvidevanje starševskega odziva na podlagi izkušenj sodelovanja z drugimi starši	Odziv staršev na prijavo nasilja v družini	Sodelovanje s starši	Delo z družino

A51	ne velja vedno, saj te znajo starši vedno znova presenetiti, naučiš se shajati s to napetostjo, sprejmejo, da v tej vlogi ne moreš biti hkrati prijateljev starš.	Ravnanje z negotovostjo	Socialno delo v praksi	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
A52	Poskušam tega ne jemati osebno, je moja služba, ki jo opravljam profesionalno.	Ločitev med osebnim in službenim življenjem	Osebno doživljanje nalog	Izzivi socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
A53	Lažje mi je utemeljiti, zakaj je otrok ogrožen, ali to staršem pokazati na osnovi dejstev, kadar skličem multidisciplinarni tim	Opora multidisciplinarnega tima	Multidisciplinarno sodelovanje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino
A54	vključene različne institucije, recimo šola, vrtec, zdravstvo, psihologi in drugi, s	Opora multidisciplinarnega tima	Multidisciplinarno sodelovanje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino
	katerimi je otrok povezan, vsaka od njih opazi podobne skrbi.				
A55	staršem lažje predstaviti varovalne in rizične dejavnike.	Varovalni in rizični dejavniki	Multidisciplinarno sodelovanje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino

A56	Po opažanjih starši lažje sprejmejo opažanje večja števila institucij hkrati,	Sodelovanje različnih strok z namenom celostnega pristopa za soustvarjanje rešitev	Multidisciplinarno sodelovanje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino
A57	kot če jih soočim samo z lastnimi opažanji.	Utemeljevenje ocene ogroženosti z opažanji več institucij	Multidisciplinarno sodelovanje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino
A58	Starši pogosto izpostavljajo, da smo pristranski	Očitek o pristranskosti	Pogled starša na strokovno delo	Sodelovanje s starši	Delo z družino
A59	in da je naša presoja enostranska,	Očitek o enostranskem odločanju	Pogled starša na strokovno delo	Sodelovanje s starši	Delo z družino
A60	slišijo celoto skupaj s poročili šole, vrtca zdravnika ali morda celo policije, so vsaj pripravljeni poslušati.	Pripravljenost za aktivno poslušanje se poveča ob sodelovalnosti več institucij hkrati	Multidisciplinarno sodelovanje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino
A61	javnost veliko za povedati čez socialne delavce, večinoma nič pozitivnega,	Vpliv na starševo dojemanje nalog socialne delavke	Negativna konotacija poklica socialno delo	Podoba poklica v javnosti	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
A62	ampak sama nimam slabih izkušenj s sodelovanjem z različnimi profili.	Dobre izkušnje s sodelovanjem z različnimi profili podpore in pomoči	Multidisciplinarno sodelovanje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino

A63	Morda imam največ izziva z nevladnimi organizacijami	Izzivi sodelovanja z nevladnimi organizacijami	Multidisciplinarno sodelovanje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino
A64	saj si želijo, da bi se stvari odvijale hitreje ali v druge smeri.	Neskladnost pričakovanj nevladnih organizacij	Multidisciplinarno sodelovanje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino

A65	ampak nas zakonodaja velikokrat omejuje, bremza in ne moremo narediti vsega, kot bi bilo najbolj razumsko	Zakonodajne omejitve	Smernice in pooblastila za delo strokovnih delavcev na področju varstva družine in otrok	Zakonodaja na področju socialnega varstva	Pravna in socialna država
A66	Mogoče ne toliko na količino težav, temveč bolj na vrsto nasilja.	Statusni vpliv na vrsto nasilja	Oblike nasilja	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
A67	pod nasiljem tudi oblike zanemarjenja, recimo ko otrok nima opredeljenega pediatra, ima zanemarjeno osebno higieno, neopravičene izostanke v šoli, nima zobozdravnika, itd.	Zanemarjenje kot oblika nasilja	Oblike nasilja	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
A68	Pri družinah z nižjim socioekonomskim statusom, kjer sta starša morda brezposelna in morda ne znata slovenskega jezika, ali prihajata iz drugačne	Zanemarjanje kot oblika nasilja	Oblike nasilja	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino

	narodne ali verske skupnosti, je prisotnost zanemarjanja prevladujoča oblika.				

A69	Jaz bi rekla, da je te vrste nasilja več kot fizičnega nasilja.	Strokovna ocena prevlade zanemarjanje kot oblike nasilja nad izvajanjem telesenega kaznovanja otrok	Oblike nasilja	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
A70	To so pogosto starši, ki enostavno ne znajo drugače.	Manjko ustreznih starševskih veščin	Medgeneracijski prenos vzgojnih vzorcev	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
A71	Ne gre za starše, ki bodo sami od sebe poiskali izobrazbo ali brali literaturo o vzoji.	Starši z nižjim inteligenčnim kvocientom ali odsotnostnostjo lastne pobude o vzgojnem izobraževanju	Medgeneracijski prenos vzgojnih vzorcev	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
A72	Gre za starše, ki vzgajajo v vzorcih, s katerimi so sami odrasli.	Reprodukcija lastnih vzgojnih vzrocev	Medgeneracijski prenos vzgojnih vzorcev	Oblike ogroženosti	Delo z družino
A73	S temi starši je zelo zahtevno delati,	Odsotnost motivazije za učenje starševskih veščin	Medgeneracijski prenos vzgojnih vzorcev	Oblike ogroženosti	Delo z družino
A74	lahko jih usmerimo v programe za razvoj starševskih veščin, a vprašanje je, koliko od tega zares odnesejo.	Odsotnost motivazije za učenje starševskih veščin	Medgeneracijski prenos vzgojnih vzorcev	Oblike ogroženosti	Delo z družino
A75	ne bi rekla, da pri visoko izobraženih ali socioekonomsko privilegiranih družinah ni težav,	Enaka prisotnost ogroženosti otrok v družinah z visokim socio-ekonomskih statusom	Oblike nasilja	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino

A76	pogosteje pojavi psihičmno nasilje, tako med partnerjema kot tudi s pritiski na otroke.	Psihično nasilje kot prevladujoča vrsta nasilja družin z visokim socioekonomskim statusom	Oblike nasilja	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
A77	Delo s srednjim slojem je drugače najlepše in tudi najbolj uspešno, je pa teh primerov malo.	Največji procent uspeha pri delu z družinami srednjega socio-ekonomskega statusa	Delovna uspešnost	Socialno delo	Strokovna usposobljenost in poklicna pot
A78	Pripomočke za pogovor z otrokom sem si večinoma razvila sama	Samoiniciativno kreiranje pripomočkov za pogovor z otrokom	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino
A79	na fakulteti posebej usmerjeni v delo z otrokom in v to, na kakšen način odpreti pogovor ter se mu približati.	Teoretske smernice za vzpostavitev delovnega odnosa z otrokom	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino
A80	vsi dostop do različnih pripomočkov,	Omogočen dostop do orodji sodelovanja z otrokom	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino
A81	najbolj uspešen samo normalen, sproščen pogovor, pri katerem se otrok počuti varnega.	Prednostno obravnavanje otrokovega občutka varnosti	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino
A82	Uporaba pripomočkov lahko hitro predstavlja umetno okolje, v katerem bi se	Umetno okolje, v katerem se otrok ne počuti varno	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino

	otrok ustrašil in zaprl vase,				
A83	na začetku mi je bilo težko, a ne v smislu, da bi imela zadržke do pogovora z otrokom ali do navezovanja stika.	Začetna teža in nesigurnost pri izvedbi pogovora z otrokom	Lastna persperktiva socialne delavke na pogovor z otrokom	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka
A84	To je morda stvar osebnosti, saj jaz tega dela nisem doživljala kot oviro.	Osebnostna predispozicija za delo z otroki	Lastna persperktiva socialne delavke na pogovor z otrokom	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka
A85	Bolj me je skrbelo, kakšna mora biti moja reakcija, ko ali če mi otrok kaj pove.	Skrb glede lastne reakcija na možnost pojava nasilja v družini	Lastna persperktiva socialne delavke na pogovor z otrokom	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka
A86	kako naj se odzove, ko mi otrok reče, da se boji iti domov, ker ve, da ga bo starš tepel po riti.	Negotovost odziva ob otrokovem razkritju osebnih starhov	Lastna persperktiva socialne delavke na pogovor z otrokom	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka
A87	izgine z izkušnjami,	Vpad negotovosti s pridobivanjem izkušenj	Lastna persperktiva socialne delavke na pogovor z otrokom	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka
A88	vedno bolj suverena,	Dvig suverenosti s pridobivanjem izkušenj	Lastna persperktiva socialne delavke na pogovor z otrokom	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka
A89	Menim, da nima nihče prirorjenega primernega odziva, tega se naučiš.	Priučeno odzivanje na čustveno zahtevne teme	Lastna persperktiva socialne delavke na pogovor z otrokom	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka

A90	Otroci povedo, jih je strah, ampak ko povedo, je to krik iz njih,	Otrokov klic na pomočOdso	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino

A91	če otrok pride do točke, da pove, da se doma dogaja nekaj hudega, je to že zelo hudo.	Otrokov klic na pomoč	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino
A92	Nisem pa imela primera, ko bi zgolj na podlagi pogovora z otrokom morala takoj izvesti nujni odvzem.	Ne beleži primera, ko bi bil pogovor z otrokom podlaga za nujni odvzem	Nujni odvzem	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka
A93	ko so mi otroci povedali za nasilje čisto spontano, brez dodatnih vprašanj.	Spontano razkritje nasilja v družini	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino
A94	Določeni profili so hkrati tisti, ki so najbolj dragoceni in tisti, s katerimi je tudi najtežje priti v stik,	Dostopnost sodelovanja za primer pomembnimi profili	Strokovno povezovanje z namenom ugotavljanja koristi za otroka	Viri podpore in pomoči	Multidisciplinarno sodelovanje

A95	Zdravstveno osebje, recimo pedopsihiatri, klinični psihologi, zdravniki, pediatri, ipd., njihovo strokovno mnenje ima pri starših in drugih udeležencih tima vedno posebno težo,	Visoko vrednotenje mnenja zdravstvenega osebja	Strokovno povezovanje z namenom ugotavljanja koristi za otroka	Viri podpore in pomoči	Multidisciplinarno sodelovanje
A96	to profili, ki jih a sestanek najtežje dobimo, ker so preobremenjen i in ker niso v	Preobremenjenost in odsotnost neposrednega stika z družino	Strokovno povezovanje z namenom ugotavljanja koristi za otroka	Viri podpore in pomoči	Multidisciplinarno sodelovanje

	neposrednem stiku z družinskim dogajanjem.				
A97	dragocene informacije prinesejo šole, saj je to prostor, kjer je otrok vsak dan prisoten in viden v različnih situacijah.	Šola kot pomemben vir informacij o otroku	Strokovno povezovanje z namenom ugotavljanja koristi za otroka	Viri podpore in pomoči	Multidisciplinarno sodelovanje
A98	pogosto odvisno od posameznika, kot je naše delo odvisno od posameznega strokovnega delavca.	Prispevek posameznika pred in med potekom multidisciplinarnega tima	Strokovno povezovanje z namenom ugotavljanja koristi za otroka	Viri podpore in pomoči	Multidisciplinarno sodelovanje
A99	Načeloma policisti prihajajo na time,	Policija kot pomemben vir informacij o družini	Strokovno povezovanje z namenom ugotavljanja koristi za otroka	Viri podpore in pomoči	Multidisciplinarno sodelovanje

A100	težava je kadrovska podhranjenost.	Kadrovska podhranjenost	Prostor za izobljšavo	Viri podpore in pomoči	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
A101	Na tim pride nekdo, ki ne obravnava te družine, ampak je bil napoten.	Na timu udeleženi nepoznavalec primera	Prostor za izboljšavo	Viri podpore in pomoči	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
A102	vse odvisno od njega, ali se bo na tim pripravil, ali bo prišel brez predhodnega vpogleda in pri razpravi ne bo dodatno pripomogel	Prispevek posameznika pred in med potekom multidisciplinarnega tima	Strokovno povezovanje z namenom ugotavljanja koristi za otroka	Viri podpore in pomoči	Multidisciplinarno sodelovanje
A103	Tisti, ki pridejo pripravljeni, so velika dodana vrednost,	Prispevek posameznika pred in med potekom multidisciplinarnega tima	Strokovno povezovanje z namenom ugotavljanja koristi za otroka	Viri podpore in pomoči	Multidisciplinarno sodelovanje
A104	saj predstavijo pretekle obravnave, prijave in obiske na domu.	Prispevek posameznika pred in med potekom multidisciplinarnega tima	Strokovno povezovanje z namenom ugotavljanja koristi za otroka	Viri podpore in pomoči	Multidisciplinarno sodelovanje
A105	Policisti so vedno izrazili odprtost za sodelovanje, a izpostavljajo fluktuacijo,	Fluktuacija policije	Prostor za izboljšavo	Viri podpore in pomoči	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela

A105	kadar nas pokličejo, ker imajo na postajo mladoletnega otroka, ... a zgodi se, da nas pokličejo ob pol dveh popoldan, čeprav je otrok pri njih že od osme ure zjutraj.	Počasen pretok informacij od policije do centra	Prostor za izboljšavo	Viri podpore in pomoči	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
A107	Zadeve, bi lahko rešili hitreje in bolj učinkovito	Hitrejše in bolj učinkovito ukrepanje	Prostor za izboljšavo	Viri podpore in pomoči	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
A108	naša enota ena izmed bolj obleganih, primerov je vsak dan več,	Dnevno naraščajoča preobremenjenost s številom primerov	Preobremenjenost socialnih delavcev in delavk	Slepe pege	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
A109	enakovredno posvečanje vsem primerom je v praksi nemogoče.	Nemogoča enaka obravnava vseh primerov	Stik z dejanskim stanjem obremenjenosti stroke	Slepe pege	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
A110	poudarek na travmi je smiseln, ker je dovolj dokazov, kako izkušnje v otroštvu in tudi kasnejše	Pristop, utemeljen na razumevanju obremenjujočih življenjskih izkušenj	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop

	obremenjujoče življenjske situacije vplivajo na posameznika.				

A111	kako travmatske izkušnje na strani staršev vplivajo na nadaljnje sodelovanje s centrom.	Pristop, utemeljen na razumevanju obremenjujočih življenjskih izkušenj	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
A112	starši negativno predhodne izkušnje z institucijami, recimo z drugo enoto centra	Prisotnost insitutcionalne travme	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
A113	ali pa v primeru staršev, ki so predhodno živeli v tujini in tam imeli stik z obravnavo nasilja.	Prisotnost insitutcionalne travme	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
A114	Takšni starši vstopijo v sodelovanje z nami bistveno bolj obrambno	Negativna izkušnja kot podlaga za obrambni prvi stik v odnosu strokovni delavec-starš	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
A115	prvi stik veliko težje zgraditi	Vzpostavitev delovnega odnosa	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
A116	Starši, za katere je izkušnja s centrom prva, so pogosto bolj dostopni in sodelovalni,	Omogočanje možnosti za odprto sodelovanje	Prvi stik družine s centrom	Sodelovanje s starši	Delo z družino
A117	nekoliko prestrašijo, ali jim bomo res vzeli otroke.	Strah pred odvzemom otroka	Prvi stik družine s centrom	Sodelovanje s starši	Delo z družino

A118	institucionalno travmo, ki jih ovira pri uspešnosti postopka.	Prisotnost insitutcionalne travme	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
A119	si s starši prizdevam, da jim predhodno povem, da ni problem to, da sem spis prejela od nekoga drugega	Odprta komunikacija o predhodnem preletu družinskega spisa	Prvi stik družine s centrom	Sodelovanje s starši	Delo z družino
A120	to ni razlog, da bi jih obravnavala kot starševsko nezmožna	Izogibanje prehitrim obsodbam o morebitni starševski nezmožnosti	Prvi stik družine s centrom	Sodelovanje s starši	Delo z družino
A121	v bistvu signal, ko začenjamo z obravnavo, da se v tej družini isti vzorci ponavljajo iz leta v leto in da je ptoreben drugačen poseg, kot so to delale druge enote.	Znak, da določeni vzorci niso ustrezni in da je potreben drugačen pristop	Prvi stik družine s centrom	Sodelovanje s starši	Delo z družino
A122	S tistimi družinami, kjer je to naš prvi stik je po eni strani lažje, ker je bistveno več prostora za delo.	Manevrski prostor za sodelovanje z družino in soustvarjanje rešitev	Prvi stik družine s centrom	Sodelovanje s starši	Delo z družino
A123	Ne veš, kateri pristop bo učinkovit in imaš možnost, da vse preizkusiš,	Manevrski prostor za sodelovanje z družino in soustvarjanje rešitev	Prvi stik družine s centrom	Sodelovanje s starši	Delo z družino

A124	družino z dolgo zgodovino obravnav in ugotovim, da je bilo v	Ponavljajoči neuspeli vzorci zmanjšujejo manevrski prostor za soustvarjanje	Prvi stik družine s centrom	Sodelovanje s starši	Delo z družino
	preteklosti že marsikaj preizkušeno in se vzorci kljub temu ponavljajo, je možnosti za preizkušanje in nadaljnje, v teorijo gledano milo, ukrepanje seveda manj.				
A125	Ne morem reči, da njihovo travmo zanemarim.	Pristop, utemeljen na razumevanju obremenjujočih življenjskih izkušenj	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
A126	razumem, da imajo travmatske izkušnje lahko vpliva na njegovo ali njeno vedenje do lastnega otroka oz. na razumevanje sodelovanja z institucijami.	Uvid v vedenje skozi vzorec ponavljajočih se obremenjujočih preteklih izkušenj	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
A127	velikokrat vključim pod oceno ogroženosti v okviru rizičnih dejavnikov.	Travma kot del ocene ogroženosti	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
A128	ne zdi prav, da bi njihovo vedenje opravičevala,	Aktivno poslušati, vendar ne opravičevati	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop

A129	ta starš otroka ogroža,	Seznanitev z dejstvi	Delo z družino	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
A130	mi pa delujemo v korist otrok, da bo njegova travma čim manjša,	Delovanje v korist otroka z namenom zmanjšanja dolgotrajnih posledic	Delo z družino	Smiselnost travmainformaticnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop

A131	nihčna pa skoraj nemogoče,	Odsotnost ničelne travme	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
A132	saj ima vsak izmed nas travme, ki jih nosi skozi celo življenje.	Univerzalnost travme	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
A133	Mislim, da je ravno del travme pogost ta, da nam primanjkuje uvida, da travma obstaja.	Odsotnost uvida v obstoj travme	Pomanjkanje uvida v lastno travmo	Razumevanje travme	Na travmi utemeljen pristop
A134	Ko imaš resnično travmo nisi sposoben videti njenega celotnega vpliva na svoje funkcioniranje, ker ta deluje na nezavedni ravni.	Nezmožnost prepoznati vpliv travme na lastno funkcioniranje	Pomanjkanje uvida v lastno travmo	Razumevanje travme	Na travmi utemeljen pristop
A135	Del travme je pogost ta, da osebi manjka uvid v lastno funkcioniranje.	Vpliv travme na uporabnikovo funkcioniranje	Pomanjkanje uvida v lastno travmo	Razumevanje travme	Na travmi utemeljen pristop
A136	Kot pri osebnostni motnji,	Odsotnost uvida v obstoj travmo enak prisotnosti osebnostne motnje	Pomanjkanje uvida v lastno travmo	Razumevanje travme	Na travmi utemeljen pristop

A137	definicija osebnostne motnje je med drugim ta, da posameznik nima uvida v to, da mogoče v odnosih deluje drugače kot drugi. Oseba nima tega uvida.	Odsotnost uvida v obstoj travmo enak prisotnosti osebnostne motnje	Pomanjkanje uvida v lastno travmo	Razumevanje travme	Na travmi utemeljen pristop
A138	definicija stanja travme, ker bi	Odsotnost zmožnosti zaznave	Pomanjkanje uvida v lastno travmo	Razumevanje travme	Na travmi utemeljen pristop

	posameznik videl in se zavedal, da njegovi možgani delajo drugače, potem te motnje ali travme ne bi imel.	obsega razsežnosti travme			
A139	določen delež starev razumevanje travme zna izkoriščati kot opravičilo za svoja dejanja	Zloraba koncepta travme kot opravičilo za neustrezno ravnanje	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
A140	imamo dva ločena starša... Mama, ki je absolutno prepričana, da je oče slab, ker ima sama slabo izkušnjo s svojim očetom, oče otrok pa zares ni tak, kot ga ona opisuje.	Zloraba koncepta travme kot opravičilo za neustrezno ravnanje	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
A141	To niso objektivni razlogi za sklepanje,	Odsotnost oprijemljivih dejstev	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop

A142	verjame, kar jo omejuje, da bi bila sposobna razumeti, da je njeno videnje na očeta svojih otrok posledica njene lastne čustvene podlage.	Neodkrita travma predstavlja omejitev za racionalno delovanje	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
A143	to je del vsakega poklica, ki vključuje delo z ljudmi in odnosi.	Drža zavedanja preteklih obremenjujočih izkušenj	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop

A144	si tudi ti samo človek in produkt odnosov, v katerih si odrastel.	Produkt odnosov	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop
A145	Ko vstopiš v odnos z uporabnikom ali z družino, bo to neizbežno zaznamovano s tovjimi lastnimi odnosi in vzorci.	Odnos z družino temeljoč na lastnih vzorcih	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop
A146	Posledično te lahko določeni vzroci pri družinah trigirajo tudi v zasebnem življenju.	Sprožilci	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop
A147	To je del poklica.	Sprejemanje	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop
A148	prepoznaš in jih poskušaš nasloviti na skupinski ali individualni superviziji	Naslovitev sprožilcev na skupinski ali individualni superviziji	Supervizija in intervizija	Viri podpore in pomoči	Skrb zase

A149	ti nekdo, recimo sodelavec ali zunanja oseba pomaga priti do tega uvida.	Dodatna perspektiva zunanjega opazovalca	Supervizija in intervizija	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
A150	Ali to situacijo doživljam zato, ker ima moja izkušnje z lastnimi odnosi nanjo vpliv, ali pa je to ocena, ki bi jo delil z nekom drugim.	Preverjanje objektivnosti lastne ocene	Samorefleksija	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop
A151	Velik pomen pripisujem tudi superviziji,	Pozitivno vrednotenje supervizije	Supervizija in intervizija	Viri podpore in pomoči	Skrb zase

A152	intervizija, kjer smo vsi kadri enakovredni, večinoma poznamo primere in si pomagamo priti do dodatnega uvida.	Dodatna perspektiva zunanjega opazovalca	Supervizija in intervizija	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
A153	Supervizije so določene enkrat mesečno, skupinsko.	Skupinska supervizija 1x / mesec	Supervizija in intervizija	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
A154	Menim, da je to premalo,	Nizek delež supervizijskih srečanj	Supervizija in intervizija	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
A155	vedno možnost, zlasti pri nujnem odvzemu ali težjih primerih zaprositi za individualno supervizijo.	Odprta možnost individualne supervizije	Supervizija in intervizija	Viri podpore in pomoči	Skrb zase

A156	Kadarkoli se počutiš obremenjenega in da ne veš kako naprej, imaš možnost, da se dogovoriš za individualni ali skupinski termin s supervizorjem.	Odprta možnost individualne supervizije	Supervizija in intervizija	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
A157	Pri nas so od letošnjega leta formalno obvezne.	Obvezno obiskovanje supervizijskih srečanj	Supervizije in intervizija	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
A158	pri nekaterih nimam bistvene dileme in sama pri sebi hitro pridem do ocene, kaj bi bil ustrezen ukrep.	Odsotnost dilem	Poseg po ukrepu	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka

A159	vidim, da so bile vse ostale možnosti že izčrpane.	Odvzem otroka skrajni ukrep, ko so bile vse ostale možnosti podpore in pomoči izčrpane	Poseg po ukrepu	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
A160	To ne pomeni, da mi ni težko,	Teža odločitve, kljub jasni oceni ogroženosti otroka	Poseg po ukrepu	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
A161	Vsekakor je to bolj redko.	Redkost jasnosti primerov	Teža odločitve	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka

A162	Pogosto svoje dvome prinesem domov in se spašujem, kaj vse moram za družino še narediti, ali sem kaj zamudila, ali sem kaj preveč naredila in ali bi bilo bolje počakati.	Prenos teže odločitve in dvomov izven delovnega časa	Teža odločitve	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
A163	v svoji glavi evalviram lasten potek dela in delam to-do listo nadaljevanja.	Konstanta razmišljanja o evalvaciji dela	Teža odločitve	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
A164	Bolj me bremeni, kaj si družina res želi,	Teža zadovoljevanja želja družine	Osredotočenost na potrebe družine	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
A165	kaj bi ji koristilo	Teža zadovoljevanja želja družine	Osredotočenost na potrebe družine	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
A166	in kako ji jaz lahko pomagam	Soutvarjanje pristopa podpore in pomoči	Osredotočenost na potrebe družine	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
A167	Ko pride do odvzema, je to res zadnji korak,	Odvzem kot zadnji, skrajni korak faze odločanja	Teža odločitve	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
A168	Pri nujnih odvzemih je seveda drugače, bolj intenzivno, kar je težje procesirati.	Intenzivnost nujnega odvzema	Teža odločitve nujnega odvzema	Odločanje o odvzemu otroka	Nujni odvzem otroka

A169	Po odvzemu velikokrat razmišljam, ali smo kaj spregledali	Dvom o slepih pegah	Teža odločitve	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka

A170	ali sta starša sposobna videti, kaj morata spremeniti.	Vprašanje uvida starša v smeri spremembe	Pogoji za spremembo	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije
A171	ali bo odvzem za starša dovolj velik signal, da nekaj spremenita in se za otroka borita.	Vprašanje uvida starša v smeri spremembe	Pogoji za spremembo	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije
A172	otroci so se že vračali nazaj, pa bili potem spet odvzeti, to je, žal, začaran krog.	Začaran krog ponovnega odvzema	Vrnitev v primarno družino	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije
A173	predlog na sodišče je treba vedno hkrati priložiti tudi načrt pomoči družini.	Soustvarjanje načrta pomoči družini	Naloga socialnega delavca po odvzemu	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
A174	Načrt opredeljuje, kako bo potekalo delo z družino po odvzemu, kako bosta starša zmanjšala različne dejavnike, ki so bili povod za odvzem in kako bosta ustvarila pogoje, da se bo otrok lahko vrnil.	Vsebina načrta pomoči – zmanjšanje rizičnih dejavnikov, ki so bili povod za odvzem in ustvarjanje pogojev za vrnitev	Naloga socialnega delavca po odvzemu	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
A175	Delo z družino se po odvzemu šele začne,	Sodelovanje z družino po odvzemu	Naloga socialnega delavca po odvzemu	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka

A176	starša poskušamo podpreti in usmerjati, da cilje načrta pomoči aktivno izpolnjujeta.	Opolnomočenje staršev	Naloga socialnega delavca po odvzemu	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
A177	če je v načrtu pomoči, da se morata starša usposobiti za vzpostavljanje meja na spoštljivi način brez telesnega kaznovanja, se ju napoti v program usposabljanja za starševske kompetence.	Napotitev v program usposabljanja starševskih veščin	Naloga socialnega delavca po odvzemu	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
A178	Redno spremljamo, ali se programa udeležujeta in kako sodelujeta.	Aktivno spremljanje starševskega udejstvovanja	Naloga socialnega delavca po odvzemu	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
A179	Če je del načrta pomoči finančna stabilnost preverimo, ali sta se zaposlila in ju usmerimo na Zavod za zaposlovanje, pomagamo pri reševanju dolgov.	Opolnomočenje pri finančno stabilnosti	Naloga socialnega delavca po odvzemu	Obdobje po odvzemu troka	Odvzem otroka

A180	Na rizičnih dejavnikih se je delalo že dolgo obdobje pred odvzemom, včasih starši šele takrat, ko je otrok dejansko odvzet, začnejo	Odvzem otroka kot znak za starša, da je sprememba nujno potrebna	Odvzem otroka kot motivacija za spremembo	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije

	resno delati na teh področjih.				
A181	ampak včasih starši šele takrat, ko je otrok dejansko odvzet, začnejo resno delati na teh področjih.	Odvzem otroka kot znak za starša, da je sprememba nujno potrebna	Odvzem otroka kot motivacija za spremembo	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije
A182	Oba starša imata stike z njo. Rejnika sta deklico aktivno vključevala v primarno družino in deklici vzdržujeta zavedanje, da sta biološka starša del njenega življenja.	Primer – deklica v rejništvu, ki aktivno ohranja stike s svojo primarno družino	Otrok v rejniški družini	Namestitev otroka v rejniško družino	Odvzem otroka
A183	smo v predlogu za naslednje odločanje, ali se rejništvo podaljša, ali se bo deklica vrnila.	Primer – odločanje o podaljšanju rejništva ali vrnitev h biološkima staršema	Otrok v rejniški družini	Namestitev otroka v rejniško družino	Odvzem otroka
A184	Najbolj se nagibamo k posvojitvi,	Primer – razmislek o možnosti posvojitve v rejniško družino	Otrok v rejniški družini	Namestitev otroka v rejniško družino	Odvzem otroka

A185	sta starša v osmih od dvanajstih točk načrta realizirala dve ali tri, kar je premalo.	Nezadostno realiziranje načrta pomoči	Neuspešno izpolnjevanje pogojev za vrnitev otroka v primarno družino	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije
A186	njun izgovor, da preživnine že devet let ne plačujeta, pa je vedno enak.	Ponavljajoči izgovori	Neuspešno izpolnjevanje pogojev za vrnitev otroka v primarno družino	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije
A187	Mama je zaključila zdravljenje odvisnosti ...	Krog zdravljenj in relaps odvisnosti	Neuspešno izpolnjevanje pogojev za vrnitev	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije

	vzdrževala abstinenco in nato ponovno relapsirala, potem je spet šla na zdravljenje, ponovno uspešno zaključila in pred kratkim ponovno relapsirala.		otroka v primarno družino		
A188	Začaran krog.	Začaran krog	Neuspešno izpolnjevanje pogojev za vrnitev otroka v primarno družino	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije
A189	da bi imeli manj primerov in več časa za preventivno delo z družino.	Številčno manj primerov in več časa za preventivno delo	Preventivno delo	Prostor za izboljšavo	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela

A190	Kadar upravljaš pet ali več različnih primerov hkrati, je prostora za poglobljeno delo ali preventivno manj ali skoraj nič.	Preobremenjenost s številom primerov izključuje možnost za poglobljeno sodelovanje z družino	Preventivno delo	Prostor za izboljšavo	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
A191	Sama sem se vključila v program Cool Kids, avstraljski program, pri katerem se strokvni delavci usposobijo za vodenje skupin z otroki in starši pri obravnavi anksioznosti in depresivnosti.	Samoinicativna odločitev za dodatno izobraževanje v programu Cool Kids - obravnava anksioznosti in depresije	Dodatno strokovno izobraževanje	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
A192	uposobljenost pomaga pri delu na terenu, a izobražanja nisem uspela zaključiti,	Časovna omejitev zaključevanja izobraževanja	Dodatno strokovno izobraževanje	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
A193	Ko si stalno angažiran na področju nasilja in ukrepov, je to področje prioritetno, ki zahteva takojšnje ukrepanje, vse ostalo odpade.	Prioriteta reševanja primerov pred dodatnimi strokovnimi izobraževanji	Dodatno strokovno izobraževanje	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
A194	Definitivno vidim potencial.	Prepoznava potenciala v na travmi utemeljenem pristopu v socialnem delu	Travmainformativen pristop v socialnem delu	Razvoj prakse	Na travmi utemeljen pristop

A195	Ne toliko v smislu, da bi drugače ocenjevala ogroženost otrok, tega verjetno ne bi spremenila.	Ocena ogroženosti bi verjetno, kljub izobrazbi o travmi, ostala enaka	Travmainformativen pristop v socialnem delu	Razvoj prakse	Na travmi utemeljen pristop
A196	kadar so v izobraževanju vključene konkretne smernice in metode za delo s posamezniki s težkimi obremenjujoči mi izkušnjami,	Konkretne metode dela z uporabniki s ponavljajočimi obremenjujočimi življenjskimi izkušnjami	Travmainformativen pristop v socialnem delu	Razvoj prakse	Na travmi utemeljen pristop
A197	torej ne le ozaveščanje o travmi, ampak konkretni pristopi, kako z njimi ustrezno delati.	Od ozaveščanja o travmi h konkretnim pristopom za delo s travmo	Travmainformativen pristop v socialnem delu	Razvoj prakse	Na travmi utemeljen pristop

Preglednica številka 3: Odprto kodiranje intervjuja B

Št. izjave	**Izjava**	**Pojem**	**Kategorija**	**Nadkategorija**	**Tema**
B1	Osebno mi to ni bil velik preobrat, ker sem že od tretjega letnika naprej prakso opravljala na centru.	Študijska praksa na centru omogočila lažji prehod na delovno mesto	Socialno delo v praksi	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
B2	Bolj mi je bil šok takrat,	Šok v času študijskega procesa	Socialno delo v praksi	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje

B3	saj se ne zavedaš, s kakšnimi situacijami se ljudje soočajo in kaj vse je pri družinah mogoče.	Soočanje z družinami s številnimi izzivi	Socialno delo v praksi	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
B4	Takrat sem pogosto iskala pogovor in uteho pri kolegicah	Iskanje opore pri prijateljih	Podpora in pomoč zunanjega okolja	Viri podpore in pomoči	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
B5	V treh letih sem se veliko naučila	Učenje iz izkušenj	Socialno delo v praksi	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
B6	in me redko katera situacije še resnično pretrese.	Naučena odpornost na soočanje z družinami s številnimi izzivi	Socialno delo v praksi	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
B7	kako lahko nekdo vzpostavi takšen odnos do lastnega otroka, mu škoduje, zlasti namerno.	Nemoč utemeljitve namernega škodovanja otroku	Razumevanje starševskega ravnanja	Sodelovanje s starši	Delo z družino
B8	večini primerov starši menijo, da ravnajo pravilno, pa ne ravnajo, samo nimajo lastnega uvida.	Odsotnost starševskega uvida v namerno škodovanje otroku	Razumevanje starševskega ravnanja	Sodelovanje s starši	Delo z družino

B9	recimo primer, ko je dejanje nedvomno povroženo namerno.	Namerno povzročane otrokove škode	Namerno ogrožanje otrokove koristi	Ocena ogroženosti otroka	Delo z družino

B10	Če svojo štirinajstletno hčer vržeš iz stanovanja in nima kam iti, to je zavestna odločitev in tega ni moč drugače razumeti.	Namerno povzročane otrokove škode	Namerno ogrožanje otrokove koristi	Ocena ogroženosti otroka	Delo z družino
B11	primeri, ko ni ravno, da starši ravnajo slabo, ampak okoliščine, življenjska situacija ali pretekle izkušnje, starša potisnejo na rob	Pristop, utemeljen na razumevanju obremenjujočih življenjskih izkušenj	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
B12	ker je to življenje in tu nihče nima velikega vpliva.	Pristop, utemeljen na razumevanju obremenjujočih življenjskih izkušenj	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
B13	ta beseda morda ni najbolj primerna, ampak, zdi se mi, da je to naša moč.	Znanje za ravnanje kot moč stroke socialnega dela	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
B14	Recimo prav deklica, ki smo jo odvzeli, nam piše vsak dan pisma in navaja, kako bolje se počuti od trenutka, ko je vstopila v krizni center.	Občutek otrokove hvaležnosti	Odvzem v korist otroka	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
B15	Pri marsikateremu otroku sem	Občutek olajšanja	Odvzem v korist otroka	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka

	začutila olajšanje.				

B16	Čeprav je vsak odvzem težka stvar, delamo dobro in delamo v korist otrok.	Poseg po odvzemu otroka kot ukrep za korist otroka	Teža odločitve	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
B17	nisem bila v situaciji, kjer bi bil otrok zaradi naše intervencije v slabšem položaju.	Brez beleženja primera poslabšanja položaja iz razloga odvzema otroka	Odvzem v korist otroka	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
B18	to pomislim vsak dan, zlasti v primeru spolne zlorabe.	Slepa pega zlasti v primeru spolne zlorabe	Oblike nasilja	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
B19	pogosto skrite, ker modrice ali spremembe v vedenju hitro opazimo oz. jih opazijo drugi strokovnjaki v šolah ali vrtcih.	Spolna zloraba ostaja skita, ker ni vidne spremembe v vedenju ali na telesu	Oblike nasilja	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
B20	Zagotovo so družine, kjer se takšne stvari dogajajo in zanje nihče ne ve,	Neodkrite družine s številnimi izzivi	Slepa pega sistema	Multidisciplinarno sodelovanje	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
B21	v vsakem poklicu prisotno območje slepe pege,	Neizogibna prisotnost slepe pege	Slepa pega sistema	Multidisciplinarno sodelovanje	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
B22	Institucije relativno hitro poročajo o drugačnem vedenju otroka,	Poročanje institucij o spremembah otrokovega vedenja	Vloga institucij	Multidisciplinarno sodelovanje	Delo z družino
B23	Tudi sami žal ne moremo tako hitro reagirati, zaradi kadrovske podhranjenosti.	Kadrovska podhranjenost	Prostor za izboljšavo	Viri podpore in pomoči	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela

B24	Recimo, da ima učitelj v razredu trideset otrok ... Mi na centru pa imamo na enem strokovnem področju sto ali več aktivnih družin. Enostavno ne gre.	Število primerov / socialno delavko ni sorazmerno možnostim enakega obravnavanja	Prostor za izboljšavo	Viri podpore in pomoči	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
B25	Težava centra je, da mi vedno dobimo tiste najtežje primere.	Delo z najtežjimi primeri	Socialno delo v praksi	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
B26	Institucije filtrirajo in k nam pride to, kar sami ne zmorejo ali niso pristojni reševati.	Filtriranje primerov s strani drugih institucij	Vloga institucij	Multidisciplinarno sodelovanje	Delo z družino
B27	Zdravstveni domovi poročajo redko, bolj kot ne zgolj v primerih sledi fizičnega nasilja.	Redko poročanje zdravstvenega osebja	Vloga institucij	Multidisciplinarno sodelovanje	Delo z družino
B28	Šole pa včasih poročajo že ob zelo minimalnih stvareh, ki bi jih lahko reševale same.	Šola svojo odgovornost in delo z družino prelaga na center	Vloga šole	Multidisciplinarno sodelovanje	Delo z družino
B29	večina naših primerov začne s poročilom opažanj šola.	Šola kot prvi vir informacij	Vloga šole	Multidisciplinarno sodelovanje	Delo z družino
B30	Bolj kot ekonomski status je odločilna izobrazba	Stopnja izobrazbe kot dejavnik pojava nasilja v družini	Oblike nasilja	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino

B31	oz. skupej vseh dejavnikov.	Sovplivanje več dejavnikov na pojav nasilja v družini	Oblike nasilja	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
B32	podobni izzivi dogajajo tudi v premožnejših družinah, ampak na drugačen način.	Prisotnost ogroženosti otrok v družinah z visokim socio-ekonomskim statusom	Oblike nasilja	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
B33	sta oba starša vidoko izobražena, otrok pa mora pri enem izmed njiju odplačevati določene stvari z delom.	Prisotnost ogroženosti otrok v družinah z visokim socio-ekonomskim statusom	Oblike nasilja	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
B34	Zlasti medijsko izpostavljene družine imajo svojstven način razmišljanja in takoj angažirajo odvetnike.	Vključenost odvetnikov pri medijsko izpostavljenih družinah	Družine z visokim socioekonomskim statusom in medijsko izpostavljene družine	Sodelovanje s starši	Delo z družino
B35	pri teh družinah je pogosto prisoten sram, da bi se javno vedelo, da se v njihovi družini dogaja kaj spornega ... da bo otrok mogoče nameščen v zavod.	Sram pred javnim razkritjem družinskega dogajanja	Družine z visokim socioekonomskim statusom in medijsko izpostavljene družine	Sodelovanje s starši	Delo z družino

B36	Pred kratkim smo na center prejeli vlogo ... znanega slovenskega para ... Vsi smo bili olajšani, ker bo to medijsko odmeven primer, kjer ne	Občutek olajšanja ob ugotovitvi odsotnosti krajevne pristojnosti za medijsko izpostavljen par	Družine z visokim socioekonomskim statusom in medijsko izpostavljene družine	Sodelovanje s starši	Delo z družino

	želiš, da je vsak tvoj korak zaznamovan.				
B37	Multidisciplinarno sodelovanje je ključen faktor našega dela.	Ključen faktor opore v procesu sprejemanja odločitve	Multidisciplinarno sodelovanje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino
B38	kadar gre za otroke, je bistveno, da so aktivno vključene šole in vrtci.	Aktivna vključenost šol in vrtcev	Multidisciplinarno sodelovanje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino
B39	Zdravstveni domovi pogosto ne prispevajo veliko, ampak menim, da je že samo poročilo iz njihove strani dovolj.	Nizko vrednotenje zdravstvenega prispevka, pozitivno ocenjen pristop s poročilom	Multidisciplinarno sodelovanje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino
B40	sodelujejo vse stroke, ki so na takšen ali drugačen način povezane z družino, ker vsaka prinese svojo perspektivo	Sodelovanje različnih strok z namenom celostnega pristopa za soustvarjanje rešitev	Multidisciplinarno sodelovanje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino

B41	in v večini primerov so ugotovitve na koncu vseeno podobne.	Sodelovanje različnih strok z namenom celostnega pristopa za soustvarjanje rešitev	Multidisciplinarno sodelovanje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino
B42	da bi lahko zdravstvena stroka doprinesla več, zlasti psihiatri.	Manjko vključenosti zdravstvenega osebja	Prostor za izboljšavo	Multidisciplinarno sodelovanje	Delo z družino
B43	Morda bi si želela, da bi se v določenih primerih bolje organizirala tudi policija,	Želja po izboljšanju organizacije policistov	Prostor za izboljšavo	Multidisciplinarno sodelovanje	Delo z družino

B44	Na eni strani imamo nujni odvzem, ki je mogoč takoj in v večini primerov ga sodišče vedno potrdi,	Intenzivnost nujnega odvzema	Teža odločitve nujnega odvzema	Odločanje o odvzemu otroka	Nujni odvzem otroka
B45	Redni postopek je dolg, to pa je dejstvo.	Dolgotrajnost rednega postopka	Poseg po ukrepu	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
B46	Ne bi rekla, da me to pri delu omejuje,	Dolgotrajnosti postopka ne dojema kot omejitev	Poseg po ukrepu	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
B47	kvečjemu mi daje čas, da so naše odločitve zares premišljenje	Čas za premišljeno odločitev	Prednost dolgega postopka	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
B48	in skupek dela iz različnih perspektiv.	Končna odločitev je rezultat dela različnih profilov in perspektiv	Poseg po ukrepu	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka

B49	Malo je odvisno tudi od tega, kako angažiran je strokovni delavec, ki primer obravnava.	Potek postopka odvisna od angažiranosti socialnega delavca	Vloga posameznega socialnega delavca	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
B50	nekdo zelo aktiven zadeva hitreje steče bodisi v eno bodisi v drugo smer, odvisno.	Aktivna socialna delavka prispeva k hitrejši obravnavi primera	Vloga posameznega socialnega delavca	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
B51	Veliko je odvisno od posameznika,	Vpliv posameznika in kompleksnosti družinske situacije	Vloga posameznega socialnega delavca	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
B52	kompleksnosti situacije in tima s katerim sodelujše.	Vpliv posameznika in kompleksnosti družinske situacije	Vloga posameznega socialnega delavca	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
B53	Vsak ima svojo preteklost,	Drža zavedanja preteklih obremenjujočih izkušenj	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop

B54	vsi imamo svoje starše in izkušnje z njimi.	Drža zavedanja preteklih obremenjujočih izkušenj	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop
B55	je prisoten skupen številnih travmatičnih izkušenj, od tega, da so bili sami žrtve zlorab, nasilja in zanemarjanja,	Pristop, utemeljen na razumevanju obremenjujočih življenjskih izkušenj	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
B56	do tega, da niso bili del tega, pa imajo morda osebnostno motnjo	Osebnostna motnja	Izzivi v duševnem zdravju	Sodelovanje s starši	Delo z družino

B57	ali določen stil vzgoje, ki sedaj vpliva na njihov stil vzgoje otrok.	Reprodukcija lastnih vzgojnih vzorcev	Medgeneracijski prenos vzgojnih vzorcev	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
B58	Pogosto se starši ne zavedajo ali ne vidijo, da imajo sami težavi.	Odsotnost zavedanja o prisotnosti težav	Pomanjkanje uvida v lastno travmo	Razumevanje travme	Na travmi utemeljen pristop
B59	To je najtežji del.	Pomanjkanje uvida kot najtežji del sodelovanja s starši z nepredelanimi obremenjujočimi izkušnjami iz preteklosti	Pomanjkanje uvida v lastno travmo	Razumevanje travme	Na travmi utemeljen pristop
B60	Ker kaj storiti pri osebi, ki je prepričana, da je z njo vse v redu in odgovornost prelaga na otroka.	Prelaganje starševske odgovornosti na otroka	Medgeneracijski prenos vzgojnih vzorcev	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
B61	Izjema je primer, ki smo ga imeli lani.	Izjeme v praksi	Uvid v lastno travmo kot motivacija za sodelovanje med	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop

			centrom in družino		

B62	Mama ima diagnosticirano bipolarno motnjo ... Mama se je na koncu z odvzemom hčere strinjala in je še danes hvaležna za to odločitev, ker se zaveda, da zanjo ni zmožna skrbeti. Taki primeri so redki.	Izjeme v praksi	Uvid v lastno travmo kot motivacija za sodelovanje med centrom in družino	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
B63	Podobno je pri zasvojenosti z alkoholom ali drogami.	Prisotnost odvisnosti	Moč uporabnika soočiti se z lastno odvisnostjo	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
B64	na papirju je to v resnici zelo jasno, a pogosto oseba pri sebi tega ne prepozna.	Siva cona med dejstvom prisotne odvisnosti in samovrednotenjem prsotne težave	Moč uporabnika soočiti se z lastno odvisnostjo	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
B65	osebo, ki se zaveda svojih teav in je prostovoljni uporabnik,	Prostovoljni uporabnik	Vrsta uporabnikov	Socialno delo v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
B66	vendar je prav na našem področju prostovoljnih uporabnikov malo.	Nizek delež prostovoljnih uporabnikov	Vrsta uporabnikov	Socialno delo v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
B67	Osebne izkušnje strokovnega delavca ogromno vplivajo na pristop do družine.	Drža zavedanja preteklih obremenjujočih izkušenj	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop
B68	Nekateri vidimo v določeni	Oblikovanje odločitve v skladu z	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop

	zadevi večjo težavo kot drugi, kar vsekakor izhaja iz našega notranjega sveta.	notranjim svetom socialnega delavca			
B69	Imeli so sodelavko, ki je morala področje varstva družine in otrok prav zaradi osebnih izkušenj zapustiti.	Obremenjujoče pretekle izkušnje razlog za odhod strokovne delavke	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop
B70	z nekaterimi povročitelji nasilja preprosto ne zmorem delati.	Nezmožnost sodelovanja s povzročitelji nasilja	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop
B71	Ne zmorem, zakaj, še ne vem, odkrivam.	Nepojasnjena osebna omejitev pri delu z uporabniki	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop
B72	Že leta hodim na psihoterapijo,	Psihoterapija	Rekonstrukcija lastnih obremenjujočih izkušenj iz preteklosti	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
B73	že samo to, da se nekomu pritožujem oz. povem, da ne razumem, kako so starši lahko taškni, je olajšanje.	Psihoterapija	Rekonstrukcija lastnih obremenjujočih izkušenj iz preteklosti	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
B74	Sprva sem to počela s svojimi kolegicami, ampak se mi je zdelo, da je bilo preveč	Občutek obremenjevanja okolice s službenimi primeri	Podpora in pomoč zunanjega okolja	Viri podpore in pomoči	Skrb zase

B75	Imamo tudi možnost obiska supervizije, ki pa se jo naša	Nizek delež supervizijskih srečanj	Supervizija in intervizija	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
	enota redko udeležuje				
B76	zavedanja o terapiji še vedno premalo, predvsem je premalo kvalitetnih terapevtov	Psihoterapija ostaja tabu	Psihoterapija	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
B77	in te storitve so drage.	Visoka cena terapevtskih storitev	Psihoterapija	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
B78	Po eni strani razumem, po drugi pa je to investicija vase	Psihoterapija kot investicja vase	Psihoterapija	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
B79	in hkrati tudi za druge, saj si posledično boljši človek v odnosu z drugimi.	Psihoterapija kot skrb v odnosu z drugimi	Psihoterapija	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
B80	ne glede na to, kako grozno se to sedaj sliši, vesela, ko pride do odvzema.	Občutek olajšanja	Poseg po ukrepu	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
B81	če je situacija tako huda, da smo prišli do točke odvzema pomeni, da center rešuje otroka in mu pomaga.	Odvzem kot sredstvo za delo v otrokovo korist	Poseg po ukrepu	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
B82	Če odvzema ne bi bilo, bi situacija ostala enaka.	Odvzem kot pogoj za spremembo	Poseg po ukrepu	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka

B83	To je ukrep, s katerim delamo dobro, predvsem pa v korist otroka.	Odvzem kot sredstvo za delo v otrokovo korist	Poseg po ukrepu	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
B84	Seveda, nihče v tem ne uživa.	Teža odločitve, kljub jasni oceni ogroženosti otroka	Poseg po ukrepu	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
B85	Noben strokovni delavec ne bi izbral, kdaj bo	Odvzem ni samovoljna izbira socialnega delavca	Teža odločitve	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka

	odvzem izvedel.				
B86	Do tega mora priti, ker situacija to od nas zahteva.	Odvzem dolžnost socialnega delavca v dani situaciji	Teža odločitve	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
B87	Večina otrok po odvzemu zasveti.	Razscvet otroka po odvzemu	Pozitivni učinki odvzema otroka	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
B88	starejše otroke, ki so bili dlje časa v primarni družini in pri katerih že lahko opazimo posledice nefunkcionalne družine.	Rekonstrukcija dolgotrajnih posledic disfunkcije družinskega okolja pri starejših otrocih	Pozitivni učinki odvzema otroka	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
B89	se opazijo spremembe, v vedenju, kognitivnem razvoju, praktično na vseh področjih.	Prisotnost napredka na vseh razvojnih področjih	Pozitivni učinki odvzema otroka	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
B90	Življenje teh otrok, ki so bili v redno disfunkcionaln em in nasilnem okolju, se resnično spremeni.	Rekonstrukcija dolgotrajnih posledic disfunkcije družinskega okolja pri starejših otrocih	Pozitivni učinki odvzema otroka	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka

B91	Delo z družino se po odvzemu šele začne.	Sodelovanje z družino po odvzemu otroka	Naloga socialnega delavca po odvzemu	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
B92	Smisel odvzema je, da se otrok na koncu vrne v primarno družino.	Vrnitev otroka v primarno družino	Cilj procesa reintegracija	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije
B93	v primerih spolne zlorabe do vrnitve ne sme priti,	Izključevanje možnosti povratka v primeru spolne zlorabe	Spolno nasilje	Meje reintegracije	Proces reintegracije
B94	saj je to rana, ki je ni mogoče popraviti.	Nezmožnost celjenja v primeru spolne zlorabe	Spolno nasilje	Meje reintegracije	Proces reintegracije

B95	Spolno nasilje je posebna kategorija, kjer se mi zdijo tudi stiki vprašljivi	Vprašljivost dopuščanja stikov pod nadzorom	Spolno nasilje	Meje reintegracije	Proces reintegracije
B96	po odvzemu ogromno dela z družino in otrokom samim.	Sodelovanje z družino po odvzemu	Naloga socialnega delavca po odvzemu	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
B97	Otroku je potrebno zagotoviti ustrezno psihološko pomoč, pogosto se vzpostavi pedopsihiatrična pomoč,	Psihološka podpora in pomoč odvzetemu otroku	Naloga socialnega delavca po odvzemu	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
B98	Eno je teorija, drugo pa kaj so naše časovne zmožnosti.	Izpolnitev nalog v skladu časovnimi zmožnostmi	Naloga socialnega delavca po odvzemu	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
B99	Odvzem je invaziven ukrep, ki postane naša prioriteta.	Odvzem otroka kot invaziven ukrep, ki zahteva prioritetno obravnavo	Naloga socialnega delavca po odvzemu	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka

B100	po odvzemu so v rednem stiku s kriznim centrom ali drugo vrsto namestitve.	Aktivno spremljanje otroka v času namestitve v krizni center, zavod ali rejniško družino	Naloga socialnega delavca po odvzemu	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
B101	Starše poskušamo kontaktirati čim bolj pogosto,	Sodelovanje z družino po odvzemu	Naloga socialnega delavca po odvzemu	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
B102	Njihova sporočila niso vedno prijazna,	Neprijaznost	Odziv staršev	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
B103	nihče ni vesel, ko mu otroka odvzamejo, ampak vseeno je to naša naloga.	Odpor staršev ne omejuje nadaljnjega sodelovanja	Odziv staršev	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka

B104	Vse ostalo gre na stran in moramo zagotoviti nadaljnje spremljanje, to je pravzaprav v korist otroku.	Sodelovanje z družino po odvzemu	Naloga socialnega delavca po odvzemu	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
B105	Načeloma, skoraj nihče.	Skoraj nihče	Nizka stopnja uspešnosti	Uspešnost vrnitve v primarno družino	Proces reintegracije
B106	Če je situacija tako huda, da je ptoreben takojšen odvzem, so možnosti res minimalne.	Minimalne možnosti vrnitve po nujnem odvzemu	Nizka stopnja uspešnosti	Uspešnost vrnitve v primarno družino	Proces reintegracije
B107	Vem za en primer, ko se je po sklepu sodišča otrok vrnil, nasploh pa redko.	Nizek delež uspešnih vrnitev	Nizka stopnja uspešnosti	Uspešnost vrnitve v primarno družino	Proces reintegracije

B108	Le pride do odvzema, to pomeni, da je situacija resnično kritična.	Odvzem kot pogoj za spremembo	Poseg po ukrepu	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
B109	Starša, ki bi poskušala težavo uvideti, ne bi prišla do točke odvzema.	Odsotnost uvida v družinsko problematiko	Poseg po ukrepu	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
B110	toliko dejavnikov, ki se mora skupaj sešteti.	Sovplivanje dejavnikov za uspešnost reintegracije	Nizka stopnja uspešnosti	Uspešnost vrnitve v primarno družino	Proces reintegracije
B111	Do sedaj nisem imela primera, ko bi se otrok vrnil v primarno družino, zgolj zato ker sta starša aktivno delala na sebi.	Zahtevnost procesa po odvzemu otroka	Pogoji za spremembo	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije
B112	dober porjekt PSV, prenova socialnega varstva.	Projekt prenove socialnega varstva	Sistemski razvojni projekt	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
B113	projekt, v katerega je vključen samo CSD Ljubljana, gre za evropski projekt.	Evropski projekt, v katerega je vključen CSD Ljubljana	Sistemski razvojni projekt	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
B114	Vsaka enota v okviru tega projekta dobi enega ali dva novo zaposlena, ki delata na področju podpore strokovnemu delavcu.	Nove zaposlitve z namenom podpore preobremenjenim socialnim delavcem	Sistemski razvojni projekt	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje

B115	Delata podobno kot strokovni delavci, le da nista nosilca primera. Gresta lahko na teren, sta prisotna na razgovorih, pomagata pri dokumentaciji, ipd.	Novi zaposleni niso nosilci primera, vendar lahko opravljajo skoraj vse ostale naloge v procesu obravnave družin s številnimi izzivi	Sistemski razvojni projekt	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
B116	pri nas razvija mobilna služba,	Preventivno delo in intenzivna podpora družini v obdobju po odvzemu otroka	Mobilna služba	Razvoj prakse	Proces reintegracije
B117	preprečiti poseg po skrajnih ukrepih, ali po odvzemu intenzivno podpirati starše, da se razmere izboljšajo.	Preventivno delo in intenzivna podpora družini v obdobju po odvzemu otroka	Mobilna služba	Razvoj prakse	Proces reintegracije
B118	Drugačen je tudi odnos med nekom, ki je izvedel ukrep in nekom, ki je v vlogim, da otroka staršem pomaga vrniti, to je bistvena razlika v percepciji starša.	Preventivno delo in intenzivna podpora družini v obdobju po odvzemu otroka	Mobilna služba	Razvoj prakse	Proces reintegracije
B119	koristna tudi dodatna izobraževanja, ker se družina in problematike aktivno spreminjajo.	Potreba po dodatnem izobraževanju	Dodatno strokovno izobraževanje	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje

B120	otroka z avtizmom, je pomembno, da o tem dovolj veš in da razumeš dinamiko dela.	Potreba po dodatnem izobraževanju o delu z otrokom z avtizmom	Dodatno strokovno izobraževanje	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
B121	Enako velja za ADHD in druge osebnostne motnje, prekomerno uporabo digitalne tehnologije, ipd.	Potreba po dodatnem izobraževanju o problematikah sodobne družbe – ADHD, osebnostna motnja, uporaba digitalne tehnologije	Dodatno strokovno izobraževanje	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
B122	sodelavka je mami, ki je otroku dovolila prekomerno uporabo zaslonov, strokovno in razumljivo razložila, kaj to povzroča na nevroznanstveni ravni in mama jo je razumela.	Strokovna razlaga staršu omogoči razumevanje o morebitnih posledicah in pasteh sodobnih družbenih pojavov	Dodatno strokovno izobraževanje	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
B123	Znanje, ki ga znaš posredovati naprej v razumljivi	Znanje za ravnanje	Dodatno strokovno izobraževanje	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
	obliki, je ključno.				
B124	velikokrat spet pridemo do začetne točke, pomanjkanje časa.	Pomanjkanje časa kot ponavljajoča omejitev v praksi socialnega dela	Omejitve	Razvoj prakse	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
B125	Če imaš ogromno aktivnih primerov, je izobraževanje pogosto na zadnjem mestu	Dodatna izobraevanja na zadnjem mestu	Omejitve	Razvoj prakse	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela

B126	in ga vodstvo včasih ne odobri.	Neodobravanje izobraževanja s strani vodstva	Omejitve	Razvoj prakse	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
B127	letno za izobraževanje vsakega strokovnega delavca namenjenih nekje 150 eurov,	Skromnost sredstev za dodatna izobraževanja	Omejitve	Razvoj prakse	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
B128	Iskati moraš brezplačne možnosti, ki pa pogosto niso dovolj specifične ali kakovostne.	Možnost brezplačnega izobraževanje v nesorazmerju s kvaliteto znanja	Omejitve	Razvoj prakse	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
B129	odgovornost vodstva in sistema, da zagotovita ustrezne pogoje za strokovno razvijanje.	Prevzemanje odgovornosti vodstva in sistema za težnjo po spremembah socialnodelovne prakse	Omejitve	Razvoj prakse	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela

Preglednica številka 4: Odprto kodiranje intervjuja C

Št. izjave	**Izjava**	**Pojem**	**Kategorija**	**Nadkategorija**	**Tema**
C1	Prisoten je bil občutek nemoči in strahu, ker sem bila na začetku nesuverena.	Začetni občutek nemoči in nesuverenosti	Vstop v prakso socialnega dela	Socialno delo v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
C2	Kako vstopiti v situacijo in podpreti družino, ne da bi povročila več škode kot koristi.	Začetni občutek negotovosti in strah pred kontra učinkom podpore in pomoči	Vstop v prakso socialnega dela	Socialno delo v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje

C3	Kako ravnati v mejah svoje pristojnosti.	Negotovost glede meja pristojnosti	Vstop v prakso socialnega dela	Socialno delo v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
C4	Ko začneš odkrivati zgodbe, te na začetku bistveno prizadanejo, tudi na osebni ravni,	Osebna ganjenost ob poslušanju zgodb družin s številnimi izzivi	Vstop v prakso socialnega dela	Socialno delo v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
C5	Po šestih letih dela, sem se marsičesa navadila.	Učenje iz izkušenj	Socialno delo v praksi	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
C6	določenih situacij ne doživljam tako čustveno,	Odmik od čustvene vpetosti v primer	Teža bremena dela z ljudmi	Socialno delo v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
C7	sem situacije tudi čustveno bolj podoživljala.	Čustveno podoživljanje	Teža bremena dela z ljudmi	Socialno delo v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
C8	ne vem, če sploh kdaj prideš, ampak v večini primerov, menim, da sem presegla to čustveno novo in delam zgolj iz moje strokovne vloge.	Delovanje iz strokovne vloge	Profesionalna drža v odnosu do uporabnika	Socialno delo v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
C9	Vsak primer je drugačen.	Edinstvenost vsakega primea	Profesionalna drža v odnosu do uporabnika	Socialno delo v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje

C10	po dveh letih sem začutila, da zmorem delo postaviti na ustrezno mesto in da ga ne nosim več domov,	Ločevanje zasebnega in poklicnega življenja	Postavljanje meja	Viri podpore in pomoči	Skrb zase

C11	zavestno sem si postavila mejo.	Zavestna postavitev mej	Postavljanje meja	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
C12	Primere sem nosila domov,	Neprekinjen cikel dela	Teža odločitve	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
C13	razmišljala sem, kaj bom naredila, dokumentacijo sem si nosila domov, podaljševala sem svoj delavnik, sploh nisem imela časa za preklop med delom in svojim osebnim življenjem.	Zabrisana meja med delom in zasebnim življenjem	Teža odločitve	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
C14	Če želiš lahko nikoli ne prekineš,	Brez postavitev jasnih meja, se delo z družinami s številnimi izzivi nikoli ne zaključi	Teža odločitve	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
C15	pogosto sem o svojem delu tudi sanjala.	Sanje	Odsotnost postavitve jasnih mej	Teža odločitve	Skrb zase
C16	Šport.	Šport kot dejavnik razbremenitve	Strategije soočanja s težo odločitve	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
C17	Ko sem bila jezna ali preobremenjna , sem šla teč.	Šport kot dejavnik razbremenitve	Strategije soočanja s težo odločitev	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
C18	Takrat bi potrebovala boljši tim,	Manjko podpore s strani tima	Podporno delovno okolje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino
C19	Počutila sem se samo in ne dovolj slišano.	Občutek osamljenosti in neslišanosti	Podporno delovno okolje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino
C20	Večinoma mi ni težko	Suverenost v strokovno vlogo	Pravočasno ukrepanje	Sodelovanje s starši	Delo z družino

	povedati, saj stojim za svojo vlogo in pristojnostmi				

C21	povsem jasno, ker je to del moje strokovne obveznosti,	Jasna sporočilnost kot del strokovne obveznosti	Odprta komunikacija s starši	Sodelovanje s starši	Delo z družino
C22	se takoj osredotočimo na to, kaj lahko spremenimo.	Osredotočenost na spremembo	Soustvarjanje rešitev	Sodelovanje s starši	Delo z družino
C23	primeri, ki so zame zhatevnejši, kadar so stranke na drugi strani izrazito konfliktne in vnaprej vem, da bo njihova reakcija burna.	Zahtevnost neprostovoljnih, konfliktnih uporabnikov	Odziv starša na prijavo nasilja v družini	Sodelovanje s starši	Delo z družino
C24	primer, ki sem ga imela nedavno, ko sem morala prijaviti rejnico.	Primer – prijava rejnice	Pojav nasilja v rejniški družini	Ocena ogroženosti otroka	Odvzem otroka
C25	Otrok je bil na srečanjih vznemirjen, z njim smo opravili pogovor in povedal je, da rejnica tepe po glavi. Center se je z rejnico pogovoril in ona je to potrdila. Dejala je, da otrok to potrebuje, saj ga drugače ne zna ustaviti.	Telesno kaznovanje s strani rejnice	Pojav nasilja v rejniški družini	Ocena ogroženosti otroka	Odvzem otroka
C26	upravičevala z vzgojno metodo	Opravičevanje nasilja z vzgojnimi pristopi	Pojav nasilja v rejniški družini	Ocena ogroženosti otroka	Odvzem otroka
C27	Morda bi bilo lažje, da bi ji	Potreba po jasni postavitvi meja	Pravočasno ukrepanje	Sodelovanje s starši	Delo z družino

	center takrat takoj jasno postavil mejo, to je nedopustno, tega ne smeš in jaz moram to po dolžnosti prijaviti.				
C28	Vseeno je to rejnica, misliš si, da do tega ne more priti, pa vendar pride.	Nepričakovan pojav nasilja – dokaz, da nasilje ne izbira	Pojav nasilja v rejniški družini	Ocena ogroženosti otroka	Odvzem otroka
C29	Osredotočam se na to, kaj bomo zdaj spremenili	Osredotočenost na nadaljnje ukrepanje v korist otroku	Pravočasno ukrepanje	Sodelovanje s starši	Delo z družino
C30	ne na to, ali je bila moja prijava na policijo upravičena.	Odsotnost dvoma o upravičenosti prijave na policijo	Pravočasno ukrepanje	Sodelovanje s starši	Delo z družino
C31	Kadar mi starša zatrjujeta, da dogajanje ni resnica, jim dam možnost, da mi povesta svojo resnico,	Staršem omogočiti prostor za predstavitev družinskega dogajanja iz lastne perspektive	Spoštljiva neposredna komunikacija	Sodelovanje s starši	Delo z družino
C32	ki pa se v večini primerov izkaže kot neresnica,	Pogostost prisotnosti neresnic v starševski perspektivi	Obrambni mehanizem	Sodelovanje s starši	Delo z družino
C33	obrambni mehanizem.	Zanikanje prisotnosti nasilja v družini	Obrambni mehanizem	Sodelovanje s starši	Delo z družino
C34	Lažje mi je delati z družinami z nižjim socioekonomskim statusom,	Lažje delo z družinami nižjega socio-ekonomskega statusa	Socio-ekonomski status in pojav nasilja	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
C35	razen kadar je ovira jezik,	Jezikovna bariera	Jezikovne in kulturne omejitve	Sodelovanje s starši	Delo z družino

C36	naši enoti pogosta težava.	Jezikovna bariera	Jezikovne in kulturne omejitve	Sodelovanje s starši	Delo z družino

C37	Brez jezikone ovire so te družine pogosto bolj pripravljene poslušati in slišati.	Kljub jezikovni barieri, visoka mera pripravljenosti na sodelovanje	Jezikovne in kulturne omejitve	Sodelovanje s starši	Delo z družino
C38	Pri družinah z višjim statusom pogosto zaznam, da imajo ob stiku z institucijami več nespoštovanja	Občutek nespoštovanja pri družinah z višjim socio-ekonomskim statusom	Socio-ekonomski status in pojav nasilja	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
C39	in zato težje sprejmejo povratno informacijo.	Težje sprejemanje povratne informacije pri družinah z višjim socio-ekonomskim statusom	Socio-ekonomski status in pojav nasilja	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
C40	resni primeri prisotni v vseh slojih,	Nasilje ne izbira	Socio-ekonomski status in pojav nasilja	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
C41	ne bi rekla, da sta revščina ali priseljenost sama po sebi odločilna dejavnika.	Socio-ekonomski status ni odločilen dejavnik pojava nasilja v družini	Socio-ekonomski status in pojav nasilja	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
C42	Premožnejše družine, zlasti v primerih razveze, pogosto eden drugega prijavljajo.	Vzajemno maščevanje staršev ob razvezi	Visoko konfliktne razveze	Sodelovanje s starši	Delo z družino

C43	Problem nastane, ker so pripravljeni vključiti odvetniki in cel postopek se usmeri v medsebojni boj, ne pa v izboljšanje odnosa za korist otroka.	Medsebojni starševski boj, v odsotnosti delovanja za korist otroka	Visoko konfliktne razveze	Sodelovanje s starši	Delo z družino

C44	Žal je otrok velikokrat del starševske igre, kot igra pingpong.	Metafora otroka – igra ping-pong	Visoko konfliktne razveze	Sodelovanje s starši	Delo z družino
C45	Najraje delam s starši srednjega sloja,	Preferenca za sodelovanje s starši srednjega socioekonomskega statusa	Socio-ekonomski status in pojav nasilja	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
C46	pripravljeni poslušati, se vključiti, tudi kaj spremeniti.	Pripravljenost starša za doseganje sprememb	Socio-ekonomski status in pojav nasilja	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
C47	ampak je teh malo.	Pripravljenost starša za doseganje sprememb	Socio-ekonomski status in pojav nasilja	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
C48	Pri višjem sloju imam manj manevrskega prostora,	Odsotnost manevrskega prostora za delo s starši z višjim socio-ekonomskim statusom	Socio-ekonomski status in pojav nasilja	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
C49	Zagotovo sta na prvem mestu znanje za ravnanje	Znanje za ravnanje	Temeljna teoretska izhodišča in smernice strokovnega ravnanja	Socialno delo v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
C50	sklic multidisciplinarnega tima.	Opora multidisciplinarnega tima	Multidisciplinarno sodelovanje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino

C51	se vprašam, ali je ta odločitev prava, ali sem preveč toga, ali preveč posegam	Dvom o slepih pegah	Teža odločitve	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
C52	pomaga pogovor s sodelavkami.	Pogovor s sodelavci	Podporno delovno okolje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino
C53	Dvakrat sem primer dala tudi na supervizijo, odlično za pridobitev dodatne perspektive tretjega opazovalca	Pozitivno vrednotenje supervizije	Supervizija in intervizija	Viri podpore in pomoči	Skrb zase

C54	Moja največja ovira ni pogostost, ampak čas.	Časovne omejitve za kontinuirano sodelovanje pri superviziji	Supervizija in intervizija	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
C55	se zgodi, da nimam primera za predstavit in nje potem ura zame osebno manj učinkovita.	Manjša učinkovitost supervizije v odsotnosti lastnega primera	Supervizija in intervizija	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
C56	Supervizija je sedaj pri nas obvezna,	Obvezno obiskovanje supervizijskih srečanj	Supervizija in intervizija	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
C57	ne bi pa bilo slabo, če bi imeli dodatni termin za stroko, ki delamo na področju varstva družine in otrok.	Potreba po specializiranih supervizijskih srečanjih za socialne delavce, ki delajo z družinami s številnimi izzivi	Supervizija in intervizija	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
C58	Koristi mi, ko v dilemi pokličem koordinatorko za nasilje.	Pomoč in podpora koordinatorke za nasilje	Svetovalni pogovor s koordinatorjem za nasilje	Viri podpore in pomoči	Skrb zase

C59	Večkrat mi jasno pove, da sem preveč mehka.	Pomoč in podpora koordinatorke za nasilje	Svetovalni pogovor s koordinatorjem za nasilje	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
C60	Včasih pa se s priporočilom drugih ne strinjam in sledim svoji lastni presoji,	Zaupanje lastnemu instinktu	Teža odločitve	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
C61	Trudim se biti sproščena in ne preveč resna.	Prednostno obravnavanje otrokovega občutka varnosti	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino
C62	Pogosto začnem s kakšno kartico ali sliko, da razbijeva led	Uporaba ledolomilcev – slikovno gradivo	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino
C63	Nekateri otroci so zelo zaprti in je zaupanje	Vzpostavitev zaupanja med socialnim delavcem	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino

	v enem samem srečanju težko vzpostaviti,	in otrokom je dolg, kontinuiran proces			
C64	Po prvem pogovoru mi otroci mogoče kaj povedo, ampak z neko rezervo, brez polnega zaupanja,	Vzpostavitev zaupanja med socialnim delavcem in otrokom je dolg, kontinuiran proces	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino
C65	bistvena sta konsistentnost in kontinuiteta sodelovanja.	Vzpostavitev zaupanja med socialnim delavcem in otrokom je dolg, kontinuiran proces	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino
C66	odkar sem se vrnila s porodniške, sem v določenih primerih manj potrpežljiva.	Vpad potrpežljivosti ob izkušnji lastnega materinstva	Vpliv lastnega starševstva	Sodelovanje s starši	Delo z družino

C67	Imam bistveno manj razumevanja do staršev	Vpad razumevanja ob izkušnji lastnega materinstva	Vpliv lastnega starševstva	Sodelovanje s starši	Delo z družino
C68	manj razumem, kako zmorejo svojemu otroku povzročati tako bolečino.	Vpad razumevanja povročanja bolečine otroku	Vpliv lastnega starševstva	Sodelovanje s starši	Delo z družino
C69	zdaj vem, kaj otrok potrebuje in toliko manj mi je razumljivo, ko starp tega ne zmore zagotoviti.	Razmejitev med lastnimi starševskimi pričakovanji in drugimi vzgojnimi stili	Vpliv lastnega starševstva	Sodelovanje s starši	Delo z družino
C70	Del tebe je v vsakem odnosu prisoten.	Drža zavedanja preteklih obremenjujočih izkušenj	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop
C71	Vsak strokovni delavec v svoje delo vnaša del lastnih izkušenj,	Vnos lastnih izkušenj, vrednot in vzorcev	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop
	vrednot in vzorcev.				
C72	Trudim se to blokirati	Prizadevanje za odmik od lastnih vzrocev	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop
C73	in primerov ne čustveno povezovati	Izogibanje čustvene vpletenosti	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop
C74	včasih pa prepoznam kakšen vzorec, recimo v partnerskem odnosu med dvema staršema in se zavedam, da bi se morsa tudi sama tako odvzala.	Sprožilci	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop

C75	Potem se popravim.	Samokorekcija	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop
C76	ko me je partnerski odnos med staršema spomnil na konflikte med mojma staršema.	Sprožilci spomina	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop
C77	Sem pa to predelala in nisem iskala zunanje pomoči.	Drža zavedanja preteklih obremenjujočih izkušenj	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop
C78	Trudila sem se staršem povedati, kako se otrok v teh situacijah počuti, ne iz svoje osebne izkušnje, ampak bolj kot strokovna informacija.	Znanje za ravnanje kot moč stroke socialnega dela	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
C79	Nikoli do sedaj nisem imela hude čustvene stiske, da bi me moje travme ovirale.	Odsotnost oviranja lastnih obremenjujočih preteklih izkušenj	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop
C80	bi me bolj trigeralo, če bi bila v otroštvu sama izpostavljena hudi travmi.	Potencialni sprožilec – izpostavljenost hudi travmi v otroštvu	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop
C81	Starši včasih sami povedo, da so bili del travme.	Starši razkrijejo lastno travmo	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop

C82	primer, imeli smo očeta, ki je tekom procesa večkrat povedal, da so ga pretepali in da je on čisto v redu.	Normalizacija obremenjujočih izkušenj iz preteklosti	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
C83	V resnici starši travme ne predelajo in nimajo uvida, da delajo kaj narobe.	Odsotnost uvida v obstoj travme	Pomanjkanje uvida v lastno travmo	Razumevanje travme	Na travmi utemeljen pristop
C84	To gre naprej, morda ne v enaki obliki, ampak vzorec se ponavlja.	Medgeneracijski prenos travme	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
C85	Prav tako pri osebah z odvisnostmi.	Prenos vzorca odvisnosti iz starša na otroka	Medgeneracijski prenos travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
C86	Pri večini vidim zelo disfunkcionalne družinske odnose v ozadju	Ozadje disfunkcionalnih družinskih odnosov	Medgeneracijski prenos travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
C87	Medgeneracijsko prenašanje travme je v praksi resnično vidno in potrjeno.	Potrjena prisotnost medgeneracijskega prenosa vzorcev	Medgeneracijski prenos travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
C88	Uporabnika usmerimo v	Usmeritev v ustrezne oblike podpore in pomoči	Medgeneracijski prenos travme	Smiselnost travma-	Na travmi utemeljen pristop
	ustrezne oblike pomoči			informativnega pristopa	
C89	Znotraj dela na varstvu družine in otrok žal nimamo prostora za poglabljanje v travmo.	Odsotnost poglobljene obravnave o obremenjujočih izkušnjah iz preteklosti	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop

C90	nisem dovolj strokovno opolnomočena za delo s travmo.	Manjko znanja za ravnanje za delo s travmo	Meje socialnodelovnega sodelovanja	Razumevanje travme	Na travmi utemeljen pristop
C91	velika odgovornost, da pri uporabniku odpreš staro rano in jo morda ne znaš zapreti.	Tveganje za pogovor o nepredelanih obremenjujočih izkušnjah iz preteklosti	Meje socialnodelovnega sodelovanja	Razumevanje travme	Na travmi utemeljen pristop
C92	osebi nakažem, da njena preteklost morda vpliva na njeno sedanje ravnanje in ji povem, da se nasilje nad njenim otrokom na tej točki zaključi.	Postavitev jasnih meja in sporočilnosti, da se nasilje v tem trenutku zaključi	Meje socialnodelovnega sodelovanja	Razumevanje travme	Na travmi utemeljen pristop
C93	Ne grem v reševanje globljega odnosa z njegovo preteklostjo	Izogib poglobljenjemu terapevtskemu delu	Meje socialnodelovnega sodelovanja	Razumevanje travme	Na travmi utemeljen pristop
C94	potreben čas in primeren strokovnjak	Časovna razpoložljivost in znanje za ravnanje s travmo	Meje socialnodelovnega sodelovanja	Razumevanje travme	Na travmi utemeljen pristop
C95	moja naloga je, da naslovim posledice	Nasloviti posledice kot strokovna naloga	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
C96	skupaj z uporabnikom poiščem	Soustvarjanje želenih rešitev	Krepitev uporabnikove	Smiselnost travma-	Na travmi utemeljen pristop

	možnosti rešitve.		moči in opolnomočenje	informativnega pristopa	

C97	Na primer pri osebah z odvisnostjo, poskušam razložiti, kako alkohol vpliva na otroka. Sodelujem z očetom, ki ves čas ponavlja, da so njegovi otroci v redu. Ne, niso v redu, vidijo, ko ga odpelje policija in vidijo ga, ko je oče pijan v parku.	Nasloviti posledice kot strokovna naloga	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
C98	Procent staršev se ob konfrontaciji začnet svojih dejanj zavedati,	Konfrontacija starša kot element uvida v starševsko ravnanje	Pomanjkanje uvida v lastno travmo	Razumevanje travme	Na travmi utemeljen pristop
C99	večji pa je procent, ki si zatiskajo oči pred realnim stanjem.	Zanikanje dejanskega stanja	Pomanjkanje uvida v lastno travmo	Razumevanje travme	Na travmi utemeljen pristop
C100	težko rečem, če me obremenjuje, vsekakor pa postanem bolj nepotrpežljiva.	Naraščanje nepotrpežljivosti	Teža odločitve	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
C101	Kadar se ponovijo dogovori, ki niso bili izpolnjeni, me to obremenjuje, na kakšen način naj starša motiviram, da bosta naredila majhen premik naprej	Breme neizpolnjenih dogovorov in iskanje vira motivacije za premik naprej	Teža odločitve	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka

C102	obremenjuje to, ko vidim, da sem izčrpala vse možnosti	Breme izčrpanja vseh možnosti	Teža odločitve	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
C103	ne vem, kako naprej,	Trenutek, ko ne veš, kako naprej	Teža odločitve	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
C104	posežem po bolj zavezujočem ukrepu.	Odvzem otroka skrajni ukrep, ko so bile vse ostale možnosti podpore in pomoči izčrpane	Poseg po ukrepu	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
C105	Ne iz naveličanosti, ampak ker res ni drugega.	Odvzem kot sredstvo za delo v otrokovo korist	Poseg po ukrepu	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
C106	Starša se takrat aktivirata, ker se v njih zbudi strah,	Strah kot sprožilec aktivacije staršev	Odziv starša na poseg po ukrepu	Poseg po ukrepu	Odvzem otroka
C107	spet pa ne vsakič,	Strah ni vedno razlog za aktivacijo	Odziv starša na poseg po ukrepu	Poseg po ukrepu	Odvzem otroka
C108	mi pade breme, ker je odvzem vseeno skrajni ukrep,	Občutek olajšanja	Poseg po ukrepu	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
C109	takoj za tem se mi postavi vprašanje, kam naj otroka namestim, kako se bo tam počutil in kako bom opravola z razburjenimi starši.	Aktivno spremljanje otroka v času namestitve v krizni center, zavod ali rejniško družino	Naloga socialnega delavca po odvzemu	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
C110	po odvzemu se te družine malo pozabijo.	Zapostavljanje družin po izvedbi odvzema	Pomanjkljivosti	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
C111	To se je pokazalo pri pregledu preteklih spisov.	Zapostavljanje družin po izvedbi odvzema	Pomanjkljivosti	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka

C112	zakon določa, da enkrat letno sodišču poročamo o stanju v družini in o pogojih vrnitve otroka	Zakonska obveznost letnega poročanja sodišču o sodelovanju z družino po odvzemu in možnostih vnitve v primarno okolje	Naloga socialnega delavca po odvzemu	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka

	v primarno družino.				
C113	Ni prav, da po odvzemu pustiš družino samo, brez resnega, aktivnega nadaljnjega dela.	Nedopustno prepuščanje družine po odvzemu brez ustrezne podpore in pomoči	Naloga socialnega delavca po odvzemu	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
C114	Ker smisel odvzema ni kaznovanje	Odvzem otroka ni kazen	Cilj procesa reintegracije	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije
C115	z družino vzpostaviti načrt pomoči,	Soustvarjanje načrta pomoči družini	Naloga socialnega delavca po odvzemu	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
C116	da se zmanjšajo rizični dejavniki	Usmerjenost na zmanjšanje rizičnih dejavnikov	Naloga socialnega delavca po odvzemu	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
C117	in da se otrok postopoma vrne, kadar je to mogoče in varno.	Postopna in utemeljena vrnitev otroka v primarno družino	Cilj procesa reintegracije	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije
C118	Ko imaš odprte primere z visoko ogroženostjo, ti to vzame tvojo prednost	Prednost primerov z odprto visoko ogroženostjo otroka	Preobremenjenost s številom primerov	Prostor za izboljšavo	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
C119	tisti, ki so po odvzemu, pogosto ostanejo na čakanju.	Zapostavljanje družin po izvedbi odvzema	Pomanjkljivosti	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
C120	Trudim se, da jih ne pustim, ampak vedno ne gre.	Prizadevanje za delo z družino, kljub časovnim omejitvam	Naloga socialnega delavca po odvzemu	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka

C121	Imam primer, kjer se štirje bratje vračajo v primarno družino k mami, to je redek primer, ampak dokaz, da je mogoče, da se otrok vrne v primarno družino. Z mamo smo aktivno sodelovali in tudi ona je uspela.	Sodelovanje z družino po odvzemu	Naloga socialnega delavca po odvzemu	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
C122	Vidim majhen delež,	Nizek delež uspešnih vrnitev	Nizka stopnja uspešnosti	Uspešnost vrnitve v primarno družino	Proces reintegracije
C123	postopek od odvzema dolgotrajen in je za vrnitev potrebno narediti ogromno sprememb, ki jih zelo malo staršev zmore.	Zahtevnost doseganja želenih sprememb za vrnitev otroka v primarno družino	Nizka stopnja uspešnosti	Uspešnost vrnitve v primarno družino	Proces reintegracije
C124	Pri večini primerov opcije vrnitve ne vidim.	Nizek delež uspešnih vrnitev	Nizka stopnja uspešnosti	Uspešnost vrnitve v primarno družino	Proces reintegracije
C125	To je najtežji trenutek, ki te tudi najbolj zaznamuje.	Čustveno zaznamujoč trenutek	Odziv otroka na odzvem	Izvedba odzvema	Odvzem otroka

C126	Ko otroku povem, da se bo zdaj nekaj spremenilo, največkrat v njih prepoznam stisko, strah, kaj se bo sedaj zgodilo.	Občutki stiske, straha in nevednost vstopa v neznano	Odziv otroka na odzvem	Izvedba odzvema	Odvzem otroka
C127	Včasih se otrok odzove vedenjsko, z jezo, ki je razumljiva	Čustveni odziv otroka – jeza	Odziv otroka na odzvem	Izvedba odzvema	Odvzem otroka
C128	Otroci kličejo na pomoč	Klic na pomoč	Otrokov glas	Sodelovanje z otrokom	Delo z družino
C129	in si želijo funkcionalnega okolja	Klic na pomoč	Otrokov glas	Sodelovanje z otrokom	Delo z družino

C130	so svojih staršev navajeni in jih je strah premik v še večjo neznanost.	Otroci navajeni na disfunkcionalno družinsko okolje	Otrokov glas	Sodelovanje z otrokom	Delo z družino
C131	Otroku poskušam razložiti, zakaj smo se odločili za odvzem in da je to v danem trenutku to zanj najboljše.	Uporabiti znanje za utemeljitev namen odzvema in delo v korist otroka	Teža odločitve	Poseg po ukrepu	Odvzem otroka
C132	Vsekakor pa je težko in tega ne pustiš v pisarni.	Težavnost ločitve poklicnega in zasebnega življenja	Teža odločitve	Poseg po ukrepu	Odvzem otroka
C133	zadostno število razpoložljivih namestitev, bodisi v rejniških družinah bodisi v vzojnih zavodih.	Potreba po zadostnih namestitvah	Pomanjkanje namestitvene kapacitete	Omejitve	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela

C134	Ko moraš otroka odvzeti in nimaš kam, imaš zvezane roke.	Potreba po zadostnih namestitvah	Pomanjkanje namestitvene kapacitete	Omejitve	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
C135	primer, ko so bili v družini štirje otroci in novorojenček, brez razpoložljive namestitve. Ker niso bili ocenjeni kot visoko ogroženi so ostali doma, čeprav skrb za otroke ni bila ustrezna.	Otroci zaradi pomanjkanja namestitev ostajajo v disfunkcionalnem družinskem okolju	Pomanjkanje namestitvene kapacitete	Omejitve	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
C136	krajše čakalne dobe za psihoterapijo	Potreba po krajših čakalnih dobah	Dostopnost do ustrezne psihološke	Omejitve	Sistemske okoliščine in

			podpore in pomoči		pogoji strokovnega dela
C137	Ko otroka ali starša usmerim k psihiatru ali psihoterapevtu in mi povedo, da je prvi termin čez osem mesecev, mi to nič ne pomaga.	Čakalna doba osem mesecev	Dostopnost do ustrezne psihološke podpore in pomoči	Omejitve	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
C138	otrok in starš potrebujeta podporo v tem trenutku, ne leta 2028.	Potreba po takojšni aktivaciji in pravočasnem nudenju ustrezne pomoči	Dostopnost do ustrezne psihološke podpore in pomoči	Omejitve	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
C139	ne bi bilo slabo, da bi bila izobraževanje bolj praktično usmerjena.	Potreba po praktičnem usposabljanju	Dodatna strokovna izobraevanja	Razvoj stroke	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela

C140	izobraevanje o vzgoji otrok, ker prihajajo starpi, ki iz vzgojne nemoči posežejo po nasilju.	Vzgojna nemoč staršev povod za nasilje v družini	Dodatna strokovna izobraevanja	Razvoj stroke	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
C141	Zdaj, ko sem sama starš in sem prebrala nekaj njig o vzgoji, mi je staršem lažje razložiti, zakaj je določeno ravnanje neprimerno.	Osebna izkušnja starševstva v vlogi opore pri sodelovanju z družinami s številnimi izzivi	Učenje iz izkušenj v kombinaciji usvojenega znanja za ravnanje	Razvoj stroke	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
C142	Znanje, ki ga znaš prenesti naprej in staršu ponuditi konkretno alternativno ima največjo vrednost.	Posredovanje alternativnih možnosti s pomočjo znanja za ravnanje	Dodatna strokovna izobraevanja	Razvoj stroke	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela

C143	Prešli smo iz enega ekstrema v drugega,	Nihanje med vzgojnimi ekstremi	Starševsko postavljanje meja otroku	Starševska vloga pri vzgoji otroka	Delo z družino
C144	Od tega, da se lahko otroku da po riti, do tega, da otrok staršu da po riti.	Od dopuščanja telesnega kaznovanja otrok do odsotnosti avtoritete	Starševsko postavljanje meja otroku	Starševska vloga pri vzgoji otroka	Delo z družino
C145	Otrok potrebuje meje in to je del varnosti.	Postavljanje meja kot del varnosti v korist otroka	Starševsko postavljanje meja otroku	Starševska vloga pri vzgoji otroka	Delo z družino
C146	Ni sprejemljivo, da mu dovolimo vse, ker se bojimo konflikta.	Vzgojna nemoč zaradi strahu pred konfliktom z otrokom	Starševsko postavljanje meja otroku	Starševska vloga pri vzgoji otroka	Delo z družino

C147	Vseeno je naša primarna vloga do otroka biti starš in ne prijatelj.	Biti v vlogi starša in ne v vlogi prijatelja	Starševsko postavljanje meja otroku	Starševska vloga pri vzgoji otroka	Delo z družino
C148	Meje je treba dosledno vzdrževati in tega več staršev ne zmore razumeti.	Postavljanje meja kot del varnosti v korist otroka	Starševsko postavljanje meja otroku	Starševska vloga pri vzgoji otroka	Delo z družino
C149	pri otrocih, ki so brez omejitev, opažamo vedenjske vzorce, ki so za starša in okolico resnično zahtevni.	Postavljanje meja kot del varnosti v korist otroka	Starševsko postavljanje meja otroku	Starševska vloga pri vzgoji otroka	Delo z družino
C150	žal ne pomaga, da center v času pubertete začne postavljati meje, ker ni vzpostavljene temeljne navezanosti in zaupanja,	Prepozno postavljanje meja	Pomen varnega stila navezanosti v zgodnjem otroštvu	Starševska vloga pri vzgoji otroka	Delo z družino
C151	ki bi omogočala, da otrok sploh sledi. Temelji morajo biti zgrajeni veliko prej.	Vzpostavitev zdravih vzgojnih mej in funkcionalnega družinskega okolja v zgodnjem otroštvu	Pomen varnega stila navezanosti v zgodnjem otroštvu	Starševska vloga pri vzgoji otroka	Delo z družino

Preglednica številka 5: Odprto kodiranje intervjuja D

Št. izjave	**Izjava**	**Pojem**	**Kategorija**	**Nadkategorija**	**Tema**

D1	na področju varstva družine in otrok delam že skoraj deset let, se svojih začetkom še zelo dobro spomnim.	Dober spomin na prvi vstop v socialnodelovno stroko	Socialno delo v praksi	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
D2	presenetila razlika med tem, kar sem pričakovala, ko sem zaključila faks in tem, kaj me v praksi dejansko čaka	Neskladnost med osebnimi pričakovanji in socialnodelovno prakso	Socialno delo v praksi	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
D3	Na fakulteti smo se naučili pristopov dela z uporabniki, ampak je delovanje v praksi popolnoma drugače.	Neskladnost med teorijo in prakso	Socialno delo v praksi	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
D4	stalno hodim po robu	Občutek preizkušanja zmožnostnih meja	Socialno delo v praksi	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
D5	ne vem točno, kaj je prav in kaj narobe.	Občutek negotovosti	Socialno delo v praksi	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
D6	Na centru sem imela mentorico, ki je bila zelo izkušena,	Slaba izkušnja z nedostopno in preobremenjeno mentorico	Želja po podpori in pomoči	Mentorstvo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje

	ampak preobremenjna , zato sem imela občutek, da jo s svojimi vprašanji obremenjujem.				

D7	Potisnjena sem bila v situacijo, da se večino stvari naučim sama.	Samostojno učenje brez ustrezne podpore in pomoči	Želja po podpori in pomoči	Mentorstvo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
D8	če bom sama kdaj mentorica, bom pripravnicam vedno na voljo za pogovor,	Zaveza k dostopu do ustrezne opore bodočim pripravnicam	Želja po podpori in pomoči	Mentorstvo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
D9	moj največji manjko, ki ga še danes prenašam v svoje delo, težko vprašam za nasvet ali pomoč, saj sem mnenja, da imamo vsi preveč dela in da jim bom odveč.	Izziv prositi za pomoč kot posledica odsotnosti ustrezne podpore in pomoči v času pripravništva	Učinek zgodnjih izkušenj v delovnem okolju	Mentorstvo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
D10	Po dveh ali treh letih, sem začela razumeti težo in odgovornost svojega dela,	Spoznanje teže odgovornosti	Socialno delo v praksi	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
D11	večkrat že pomislila, da bi vse skupaj pustila in se zaposlila drugje.	Želja po spremembi	Osmisliti vztrajanje v praksi socialnega dela	Socialno delo v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
D12	Iz faksa sem prišla naivna, polna idealov, kako bom vse družine rešila.	Začetni idealizem	Osmisliti vztrajanje v praksi socialnega dela	Socialno delo v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
D13	vsem družinam ne moreš pomagati, pa	Sprejemanje meja podpore in pomoči	Osmisliti vztrajanje v praksi socialnega dela	Socialno delo v praksi	Vstop v delovni proces in

	čeprav bi si to še kako želel.				pridobivanje znanja za ravnanje

D14	v svojem delu vidim smisel,	Poiskati smisel v svojem strokovnem področju	Motivacija za delo	Socialno delo v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
D15	področje me izpopolnjuje	Občutek osebne izpolnjenosti	Motivacija za delo	Socialno delo v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
D16	dejstvo, da sem se mogla naučiti sprejeti, da vseh družin ne bom rešila,	Sprejemanje meja lastne strokovne moči	Osmisliti vztrajanje v praksi socialnega dela	Socialno delo v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
D17	proces pomoči postal tisti del dela, v katerem uživam, saj skupaj z ljudmi ustvarjamo rešitve, ki so v korist otrok. Če rešime enega otroka, sem zadovoljna.	Soustvarjanje želenih rešitev	Osmisliti vztrajanje v praksi socialnega dela	Socialno delo v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
D18	Z leti mi je to postalo lažje, ni pa enostavno.	Učenje iz izkušenj	Socialno delo v praksi	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
D19	Vsaka situacija je specifična	Edinstvenost vsakega primera	Socialno delo v praksi	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
D20	vsak pogovor zahteva svoj pristop.	Prilagoditev pristopa družini s številnimi izzivi	Socialno delo v praksi	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
D21	Naučila sem se, da je iskrenost vedno boljša, kot da staršem situacijo zavijam v vato.	Iskrena neposredna komunikacija s starši	Spoštljiva neposrednja komunikacija z uporabnikom	Sodelovanje s starši	Delo z družino
D22	Ko uporabnikom takoj povem, da sem recimo prejela	Pozitiven odziv na jasno, neposredno komunikacijo	Spoštljiva neposrednja komunikacija z uporabnikom	Sodelovanje s starši	Delo z družino

	poročilo s strani šole se marsikateri starš odzove bolje, kot morda pričakujem				
D23	včasih pričakujem razumevajoč odziv, dobim pa jeznega starša.	Nepredvivljivost v odzivu staršev	Odziv starša na prijavo nasilja v družini	Sodelovanje s starši	Delo z družino
D24	je največkrat prvi odziv strah, tišina ali obrambni mehanizem, jeza.	Prisotnost občutka strahu, jeze, zatekanje k tišini	Odziv starša na prijavo nasilja v družini	Sodelovanje s starši	Delo z družino
D25	Meni je pomagalo razumeti, da ta jeza ni usmejena vame kot osebo, ampak da je moja naloga, da otrokom pomagam.	Depersonalizacija stika težo zgodb s številnim izzivi	Osebno doživljanje nalog	Izzivi socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
D26	da se moraš v poklicu socialnega dela naučiti izklopiti svoja čustva.	Učenje regulacije čustvenega odzivanja	Osebno doživljanje nalog	Izzivi socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
D27	če vsak primer jemlješ izključno osebno, bo tvoje delo zelo oteženo.	Tveganje za odsotnost skrbi zase	Osebno doživljanje nalog	Izzivi socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
D28	Starši tudi na razgovorih v živo pogosto lažejo.	Laž	Odziv starša na prijavo nasilja v družini	Sodelovanje s starši	Delo z družino

D29	ne konfrontiram direktno z lažjo, raje ponovim, kaj	Izogib lažem in premik k dejstvom	Spoštljiva neposrednja komunikacija z uporabnikom	Sodelovanje s starši	Delo z družino
	je vsebina poročila.				
D30	pustim, da vidim, v katero smer se bo razgovor razvil.	Staršem omogočiti odprt in varen prostor za dialog	Spoštljiva neposrednja komunikacija z uporabnikom	Sodelovanje s starši	Delo z družino
D31	starša tekom razgovora sama ulovita v lastne laži in za to ne potrebujem nobenih posebnih prijemov.	Nezavedna, spontana ujetost v laž	Odziv starša na prijavo nasilja v družini	Sodelovanje s starši	Delo z družino
D32	gre za način kako človeku postaviš vprašanje in nato preusmeriš misli o njegovem razmišljanju	Socialnodelovni pristop do pogovora z družino s številnimi izzivi – uporaba odprtega tipa vprašanj in preusmeritev o obrambne drže	Spoštljiva neposrednja komunikacija z uporabnikom	Sodelovanje s starši	Delo z družino
D33	To dobiš s kilometrino.	Učenje iz izkušenj	Spoštljiva neposrednja komunikacija z uporabnikom	Sodelovanje s starši	Delo z družino
D34	Direktna konfrontacija staršev, bi pomenila samo še dodatno obrambo,	Direktna konfrontacija predstavlja tveganje za obrambni odziv	Spoštljiva neposrednja komunikacija z uporabnikom	Sodelovanje s starši	Delo z družino

D35	pomembno je, da staršem pustim odprt prostor za razgovorm, saj se na ta način počutijo aktivno vključene in slišane,	Soustvarjanje možnosti za odprt in varen prostor za pogovor	Spoštljiva neposrednja komunikacija z uporabnikom	Sodelovanje s starši	Delo z družino
D36	sodelovanje z družinami razlikuje, kar pa ni vedno odvisno od njihovega	Socio-ekonomski ni odločilen dejavnik pojava nasilja v družini	Socio-ekonomski status in pojav nasilja	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino

	finančnega stanja.				
D37	Ne bi mogla reči, da se nasilje dogaja zgolj pri revnih družinah, ker niso dovolj izobraženi ali ker drugače neznajo,	Socio-ekonomski ni odločilen dejavnik pojava nasilja v družini	Socio-ekonomski status in pojav nasilja	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
D38	včasih se mi zdi, da se hujše nasilje dogaja prav pri bogatih družinah, saj finančna stabilnost moža velikokrat pomeni ekonomsko odvisnost mame, kar se kaže tako v psihičnem in fizičnem nasilju očeta nad mamo, ali celo nad otroki.	Zaznavanje večjega deleža ekonomskega nasilja v družinah z višjim socioekonomskim statusom	Socio-ekonomski status in pojav nasilja	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino

D39	zaščiteni z odvetniki	Pravna zaščita družin z visokim socio-ekonomskim statusom	Socio-ekonomski status in pojav nasilja	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
D40	niso pripravljeni poslušati, kako delovati v korist otroka.	Odklon od aktivnega sodelovanja s centrom	Socio-ekonomski status in pojav nasilja	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
D41	pogosto pojavlja, da se starša odločita za razvezo, potem pa je otrok predmet maščevanja	Otrok kot sredstvo za maščevanje	Visoko konfliktne razveze	Sodelovanje s starši	Delo z družino
D42	nikogar izmed njiju ne	Zanemarjanje otrokovih želja	Visoko konfliktne razveze	Sodelovanje s starši	Delo z družino

	zanima, kaj si otrok sam želi.				
D43	V zadnjem obdobju beležim večji porast psihičnega nasilja	Zaznavanje povečanega deleža psihičnega nasilja	Oblike nasilja	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
D44	zanemarjanje otrok,	Zaznavanje povečanega deleža zanemarjanja otrok	Oblike nasilja	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino

D45	Starši z visokimi dohodki pogosto zagotovijo vse, kar otrok materialno potrebuje, pomemben manjko pa je na čustvenem področju, saj to niso prisotni starši, ki bi svojemu otroku nudili varnost in toplino, ki pa jo z denarjem ni moč kupiti.	Odsotnost čustvene povezanosti kljub materialni preskrbljenosti	Socio-ekonomski status in pojav nasilja	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
D46	Na drugi strani pa imamo starše z nižjimi dohodki, ki žal otroku ne morejo zagotoviti niti osnovnih življenjskih potrebščin za šolo, vrtec, zdravje, kar je svojevrsten izziv.	Nezmožnost zagotovitve temeljnih življenjskih potrebščin	Socio-ekonomski status in pojav nasilja	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
D47	problematika priseljencev, saj je izziv opraviti pogovor brez tolmača.	Manjko tolmačev	Jezikovne in kulturne omejitve	Sodelovanje s starši	Delo z družino

D48	primer, ko smo na tolmača čakali dva tedna, otrok pa je ves ta čas otal v domačem okolju.	Manjko tolmačev	Jezikovne in kulturne omejitve	Sodelovanje s starši	Delo z družino

D49	Gre za luknjo v sistemu, ki vsekakor ogroža otrokovo varnost,	Slepa pega sistema	Jezikovne in kulturne omejitve	Sodelovanje s starši	Delo z družino
D50	priseljenci uporabniki, ki so pripravljeni sodelovati in potrebujejo zgolj usmeritev, kako otroka vzgojiti.	Kljub jezikovni barieri, visoka mera odprtosti za sodelovanje	Jezikovne in kulturne omejitve	Sodelovanje s starši	Delo z družino
D51	Z leti sem se veliko naučila in postala v procesu odločanja bolj samozavestna	Naraščanje občutka samozavesti z učenjem iz izkušenj	Teža odločitve	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
D52	hkrati pa pri svoji presoji tudi bolj previdna.	Občutek previdnosti	Teža odločitve	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
D53	Največkrat delujem po svojem instinktu	Zaupanje lastnemu instinktu	Teža odločitve	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
D54	saj te izkušnje naučijo prepoznati ponavljajoče starševske vzorce.	Zmožnost prepoznave ponavljajočih starševskih vzorcev	Pravočasno ukrepanje	Sodelovanje s starši	Delo z družino
D55	vsaka družina svoj primer in ne moreš implementirati enega modela sodelovanja z družino na drugo družino,	Odsotnost implementacije metod iz razloga edinstvenosti vsakega primera	Poseg po ukrepu	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka

D56	Pri mojem odločanju mi pomaga tudi tim, ki mi osvetli tisto, česar sama ne vidim.	Osvetliti slepe pege	Multidisciplinarno sodelovanje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino
D57	Na centru se timi hitro spreminjajo, kar je slabo.	Fluktuacija socialnodelovnih timov	Prostor za izobljšavo	Viri podpore in pomoči	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
D58	V desetih letih svoje poklicne prakse, sem zamenjala že več sodelavcev, z enimi se razumeš bolje kot z drugimi, to je dejstvo in je povsem normalno.	Sodelovanje z različnimi karakterji	Socialno delo v praksi	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
D59	dobro povezani in da si zaupamo,	Občutek povezanosti in zaupanja v timu	Podporno delovno okolje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino
D60	mi omogoča, da imam varen prostor, da jasno predstavim svoje dileme, z njihove strani pa nasvet, kako bi se lahko primera lotila drugače, ali kaj še lahko naredim.	Odprt prostor za jasen uvid v dileme in nudenje opore pri strokovnem odločanju	Podporno delovno okolje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino

D61	Veliko je odvisno od primera, vsem pa je skupno, da gre za dodatno vrednost, prespektivo, ki lahko pri pisanju ocene ogroženosti doda varovalne	Sodelovanje različnih strok z namenom celostnega pristopa za soustvarjanje rešitev	Multidisciplinarno sodelovanje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino

	ali rizične dejavnike za otroka.				
D62	Pogovor z otrokom je bil zame na začetku ena najbolj zahtevnih nalog mojega dela.	Obremenjujoč občutek teže zahtevnosti pogovora	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino
D63	Z otroki nikoli nisem preveč dobro znala, zato mi je bil pogovor z njimi precej nenaraven in nisem vedela, kako naj se tega sploh lotim.	Začetna negotovost pri vzpostavljanju stika z otrokom	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino
D64	hotela bistvu hitru priti do dna.	Impulzivna naravnanost na rezultat	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino
D65	Naučila sem se, da je pogovor z otrokom lahko popolnoma enak kot pogovor z odraslim.	Enačenje pogovora z otrokom s pogovorom z odraslo osebo	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino

D66	Z otrokom se usedem in se pogovarjam.	Prednostno obravnavanje otrokovega občutka varnosti	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino
D67	Poskušam biti čim bolj naravna, sproščena, brez umetnih pristopov, ki bi otroka prestrašili.	Prednostno obravnavanje otrokovega občutka varnosti	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino
D68	ne pristopim v vlogi strokovne delavke, ampak	Vzpostavitev prijateljskega odnosa in odstop iz lastne socialnodelovne vloge	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino
	poskušam biti njihov prijatelj				
D69	jim pojasniti, da jim želim pomagati.	Osmisliti namen podpore in pomoči	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino
D70	Pri majhnih otrocih včasih uporabim karte s slikami	Uporaba vizualnih pripomočkov pri delu z mlajšimi otroki	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino
D71	za delo z otroki v vrtcu uporabljam karte na katerih so veseli, žalostni, jezni, razočarani obrazi ali karte z vremenom, ki jih potem otroci povezujejo s svojimi čustvi.	Uporaba vizualnih pripomočkov pri delu z mlajšimi otroki	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino
D72	Z igro otroku odpreš varen prostor za komunikacijo,	Igra kot orodje za vzpostavitev odprtega prostora za pogovor	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino
D73	lažje odpre in zaupa svoje strahove.	Zaupanje lastnih strahov	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino

D74	To opažam tudi pri starejših otrocih.	Enačenje pogovora z otrokom s pogovorom z odraslo osebo	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino
D75	Srednješolci se sicer radi pogovarjajo, vendar je pri njih faktor zadržanosti bolj prisoten,	Sorazmerna prisotnost želje po pogovoru, z občutkom zadržanosti	Pogovor z mladostnikom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino
D76	težje se nam odprejo,	Teža vzpostavitve prvega stika	Pogovor z mladostnikom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino
D77	vsak strokovni delavec, ki trdi, da je možno popolnoma ločiti osebno in profesionalno življenje, ne govori resnice.	Neizbežnost prepleta osebnega in poklicnega življenja	Osebno doživljanje nalog	Izzivi socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje

D78	s pomočjo supervizije ugotovila, da imam do določenih uporabnikov nižjo toleranco kot do drugih.	Uvid v meje strokovnega odločanja	Supervizija in intervizija	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
D79	starši, katerim sem dala že več možnosti, vendar kljub temu še vedno ostajajo v istih vzorcih, me trigirajo.	Neuspeh ponavljajočih vzrocev	Osebno doživljanje nalog	Izzivi socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
D80	Ugotovila sem, da je to povezano z mojo izkušnjo odraščanja, ki sem jo morala predelati.	Drža zavedanja preteklih obremenjujočih izkušenj	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop

D81	Jaz osebno sem se odločila za psihoterapijo	Psihoterapija	Rekonstrukcija lastnih obremenjujočih izkušenj iz preteklosti	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
D82	situacij ne premlevam in jih čustveno ne nosim s seboj izven delovnega časa.	Odmik od cikličnega razmišljanja in čustvene vpletenosti izven delovnega časa	Osebno doživljanje nalog	Izzivi socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
D83	Proces psihoterapije je dolgotrajen	Psihoterapija	Rekonstrukcija lastnih obremenjujočih izkušenj iz preteklosti	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
D84	pogovor o stiski, ki jo strokovni delavci nosimo s seboj, nuja.	Krepitev občutka razbremenitve	Imeti moč poiskati pomoč	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
D85	pri svojih sodelavkah, ki so aktivno udeležene v proces terapije vidim, da so	Krepitev občutka samozavesti	Imeti moč poiskati pomoč	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
	bolj samozavestne.				
D86	manj čustveno reagirajo,	Krepitev regulacije čustev	Imeti moč poikati pomoč	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
D87	zmožnost dodatnega uvida na situacijo,	Krepitev prostora za širjenje perspektive	Imeti moč poiskati pomoč	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
D88	vsak najde svoj način soočanja z ladtnimi travmami, slabo pa se mi zdi, če se ne ukvarjamo s svojo travmo in rečemo, da taki pač smo.	Drža zavedanja preteklih obremenjujočih izkušenj	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop

D89	To se v kontekstu socialnih delavcev ne bi smelo dogajati, pa žal se, prevečkrat.	Pogostost zanemrjanja travme v stroki socialnega dela	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop
D90	V večini primerov, ki jih obravnavam, so bili starši že v otroštvu del obremenjujoči h izkušenj.	Pristop, utemeljen na razumevanju obremenjujočih življenjskih izkušenj	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
D91	Danes veliko naredijo trendi, ki se jih starši poslužujejo	Vpliv trendov na starševstvo	Sodobne oblike starševstva	Sodelovanje s starši	Delo z družino
D92	nezavedanje težav v duševnem zdravju, ki močno vplivajo na njihovo vedenje do otrok.	Prisotnost težav v duševnem zdravju	Duševno zdravje	Sodelovanje s starši	Delo z družino
D93	ga poskušam razumeti, kar pa ne pomeni, da s tem opravičujem	Aktivno poslušati, vendar ne opravičevati	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
	njegova dejanja.				
D94	Poskušam razumeti, zakaj se nekdo vede, na način kot se, kar mi pomaga pri načrtovanju pomoči družini.	Razumevanje starševskega vedenja temelj za načrtovanje podpore in pomoči	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop

D95	nikoli ne postane argument, da bi dopustila nasilje v družini.	Ničelna toleranca do nasilja	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
D96	Imela sem primer očeta, ki mi je rekel, da so ga pretepali, pa je zdrav in uspešen moški. Povedala sem mu, da ga poskušam razumeti, ampak da ima njegov otrok pravico, da tega ne doživi in da postane uspešen z drugimi vzgojnimi metodami.	Opravičevanje nasilja iz razloga prisotnosti medgeneracijske travme	Medgeneracijski prenos vzgojnih vzorcev	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
D97	Ključna problematika staršev je postavljanje meja na zdrav način.	Sodobno starševstvo in izzivi pri postavljanju vzgojnih meja	Starševsko postavljanje meja otroku	Starševska vloga pri vzgoji otroka	Delo z družino
D98	starše, ki se poslužujejo fizičnega kaznovanja.	Nihanje med vzgojnimi ekstremi	Starševsko postavljanje meja otroku	Starševska vloga pri vzgoji otroka	Delo z družino
D99	starše, ki sploh ne postavljajo meje.	Nihanje med vzgojnimi ekstremi	Starševsko postavljanje meja otroku	Starševska vloga pri vzgoji otroka	Delo z družino

D100	v obe primerih je to za otroka škodljivo.	Enačenje škodljivosti ekstremov vzgojnih pristopov	Starševsko postavljanje meja otroku	Starševska vloga pri vzgoji otroka	Delo z družino
D101	Na odvzem otroka se nikoli ne moreš popolnoma privaditi.	Nezmožnost grajenja imunosti v primeru odvzema otroka	Teža odločitve	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka

D102	Na začetku sem se po odvzemu bala poseči, saj sem vedno videla še dodatne možnosti, da se stvari spremenijo.	Iskanje dodatnih možnosti z željo po spremembi	Poseg po ukrepu	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
D103	moja težnja po reševanju družin, čeprav te pomoči morda sploh niso želeli sprejeti.	Teža odgovornosti nudenja podpore in pomoči	Osebno doživljanje nalog	Izzivi socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
D104	odvzem otroka lahko za starša tudi wake-up call	Odvzem kot dejavnik motivacije za starša	Pozitivni učinki odvzema otroka	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
D105	Odvzem je hkrati najslabša in najboljša stvar, ki se otroku lahko zgodi,	Pritslovnost vrednotenja teže odvzema	Teža odločitve	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
D106	le vmesna rešitev,	Odvzem kot vmesna rešitev	Poseg po ukrepu	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
D107	delo z otrokom in staršema se po odvzemu šele začne.	Sodelovanje z družino po odvzemu	Naloga socialnega delavca po odvzemu	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
D108	Po odvzemu otroka se pozornost pretežno usmeri na otroka, starša pa velikokrat ostaneta brez ustrezne podpore.	Občutek osamljenosti in manjko podpornega okolja kot dejavnika neuspešnega dosega želenih sprememb	Naloga socialnega delavca po odvzemu	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka

D109	nas je premalo, primerov pa je iz meseca v mesec več,	Kadrovska podhranjenost ob naraščanju primerov	Preobremenjenost socialnih delavcev	Slepe pege	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela

D110	kar za nas predstavlja časovno stisko, da bi opravljali kvalitetno preventivno delo.	Časovne omejitve za preventivno delo	Časovne omejitve	Slepe pege	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
D111	Možnost povratka otroka nazaj so majhne, pri nekaterih družinah že na začetku vidim, da so skoraj nične.	Nizke ali nične možnosti vrnitve v primarno družino	Vrnitev v primarno družino	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije
D112	Vsekakor se s starši trudimo, z nekaterimi tudi po več let,	Zahtevnost procesa po odvzemu otroka	Pogoji za spremembo	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije
D113	žal vseh družin ne moremo rešiti,	Sprejeti nemoč reševanja vseh družin	Nizka stopnja uspešnosti	Uspešnost vrnitve v primarno družino	Proces reintegracije
D114	otrokom pomagamo, da bodo odrasli v samostojne odrasle osebe s čim manj posledicami	Cilj zmanjšanje posledic za korist otroka	Otrokov glas	Sodelovanje z otrokom	Delo z družino
D115	kadrovsko podhranjeni,	Kadrovska podhranjenost	Preobremenjenost socialnih delavcev	Slepe pege	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
D116	Centri v Ljubljani imajo po več deset primerov na eno strokovno delavko, kar je preveč, da bi se lahko v celoti posvetil delu z družino pred, med in po odvzemu.	Dnevno naraščajoča preobremenjenost s številom primerov	Preobremenjenost socialnih delavcev	Slepe pege	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela

D117	Želim si, da bi bilo več podpore s strani drugih specializiranih profilov, ki jim starši dajejo večjo vrednost, recimo zdravstvo ali policija.	Aktivna vključenost zdravstva in policije	Multidisciplinarno sodelovanje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino
D118	Podajanje primera od enega strokovnega delavca do drugega strokovnega delavca predstavlja manjko, ki ni ideal ne za nas in ne za starša.	Podajanje primerov	Kontinuiteta sodelovanja	Delo z družino	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
D119	družina potrebuje konsistento obravnavo pri istemu strokovnemu delavcu,	Potreba po konsistenci	Kontinuiteta sodelovanja	Delo z družino	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
D120	saj se zgradi določena mera zaupanja, ki je potrebna, če želimo soustvariti želene rešitve.	Zupanje kot pogoj za soustvarjanje želenih rešitev	Kontitnuiteta sodelovanja	Delo z družino	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela

Preglednica številka 6: Odprto kodiranje intervjuja E

Št. izjave	**Izjava**	**Pojem**	**Kategorija**	**Nadkategorija**	**Tema**
E1	Na področje varstva družine in otrok sem prišla takoj po opravljenem pripravništvu na centru,	Pripravništvo na centru	Vstop v prakso socialnega dela	Socialno delo v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje

E2	je bil prehod iz študijskega	Zahteven prehod iz študija v prakso	Vstop v prakso socialnega dela	Socialno delo v praksi	Vstop v delovni proces in

	procesa v delovni, zame zahteven.				pridobivanje znanja za ravnanje
E3	soočanje s kompleksnostjo primerov in odgovornostjo bilo precej drugače od tega, kar sem pričakovala.	Neskladnost med osebnimi pričakovanji in dejansko prakso	Socialno delo v praksi	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
E4	imela na začetku svoje poklicne poti izrazito razvit čut za empatijo in razumevanje,	Visoka raven občutka za empatijo in razumevanje	Vstop v prakso socialnega dela	Socialno delo v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
E5	težje postavila mejo, kaj je v družini nefunkcionalno in kako je potrebno ukrepati,	Občutek empatije kot ovira pri postavljanju meja	Vstop v prakso socialnega dela	Socialno delo v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
E6	z leti sem ta del sebe malo zatrla,	Zmanjšanj občutek za empatijo	Socialno delo v praksi	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
E7	občutek empatičnosti se mi je zmanjšal,	Zmanjšanj občutek za empatijo	Socialno delo v praksi	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
E8	postaneš imun na težave ljudi.	Krepitev občutka imunosti na soočanje s številnimi izzivi	Čustvena disociacija	Sekundarna travmatizacija	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje

E9	se jih ne lotevam toliko iz čustvene podlage, temveč sledim strokovnim smernicam in predvsem viziji, da delamo za korist otroka.	Osredotočenost na smernice in pooblastila	Čustvena disociacija	Sekundarna travmatizacija	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
E10	Redki so primeri staršev, ki svoja dejanja priznajo, največkrat delujejo obrambno.	Obrambni odziv	Obrambni mehanizem	Sodelovanje s starši	Delo z družino
E11	da se to v njihovi družini ne dogaja in iščejo vzrok prijave v drugih.	Zanikanje lastne odgovornosti	Obrambni mehanizem	Sodelovanje s starši	Delo z družino
E12	poskušam jasno predstaviti svojo vlogo, hkrati pa jih ne strašim, saj ne želim, da moj prvi klic pomeni, da bom otrok odvzela.	Jasna predstavitev svoje vloge brez straševanja staršev z odvzemom otroka	Spoštljiva neposrednja komunikacija z uporabnikom	Sodelovanje s starši	Delo z družino
E13	Sicer ne skrivam namena, ko recimo pridem na terenski obisk na domu ali ko se s starši pogovarjam v pisarni,	Transparenten odnos starš – socialna delavka	Spoštljiva neposrednja komunikacija z uporabnikom	Sodelovanje s starši	Delo z družino

E14	poskušam z odprto komunikacijo skupaj z njimi raziskati, kaj se v družini dogaja.	Raziskovanje družinskih izzivov	Vzpostavljanje stike in delovnega odnosa	Sodelovanje s starši	Delo z družino
E15	Določeni starši so na sodelovanje pripravljeni, spet drugi pa veliko manj	Vrednotenje pripravljenosti starša na sodelovanje	Vzpostavljanje stika in delovnega odnosa	Sodelovanje s starši	Delo z družino
E16	največji izziv, saj jih je potrebno še dodatni motivirati,	Motivacija neprostovoljnih uporabnikov	Vzpostavljanje stika in delovnega odnosa	Sodelovanje s starši	Delo z družino

E17	Sklic tima je bistven korak pri sprejemanju odločitve.	Ključen faktor opore v procesu sprejemanja odločitve	Multidisciplinarno sodelovanje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino
E18	Delo z družino je tako kompleksno	Kompleksna narava dela z družino	Zaznava potrebe po krepitvi multidisciplinarnega sodelovanja	Viri podpore in pomoči	Delo z družino
E19	specifično od primera do primera	Specifičnost vsakega primera	Zaznava potrebe po krepitvi multidisciplinarnega sodelovanja	Viri podpore in pomoči	Delo z družino
E20	breme na enem strokovnem delavcu enostavno preveč	Teža bremena odločitve	Zaznava potrebe po krepitvi multidisciplinarnega sodelovanja	Viri podpore in pomoči	Delo z družino

E21	na koncu je že res, da jaz napišem oceno ogroženosti in zadevo izpeljem, ampak perspektiva drugih profilov je za pomoč pri odločanju ključnega pomena.	Zavedanje lastne strokovne odgovornosti ob sodelovanju drugih sorodnih profilov	Zaznava potrebe po krepitvi multidisciplinarnega sodelovanja	Viri podpore in pomoči	Delo z družino
E22	v pomoč šola in recimo športna društva ali druga področja, v katera je otrok vključen, saj je otrok pri njih največ viden, v različnih kontekstih in lahko hitreje opazijo spremembe v vedenju kot mi.	Aktivna vključenost obšolskih dejavnosti	Multidisciplinarno sodelovanje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino
E23	starši dajejo posebno vlogo zdravstvenemu osebju, saj se	Teža vrednosti zdravstvenega osebja	Multidisciplinarno sodelovanje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino

	jim zdi strokovno bolj podkovan kot mi,				
E24	Multidisciplinarni tim je najbolj učinkovit takrat, ko so prisotni vsi profili, s katerimi otrok sodeluje, pa navsezadnje tudi starša,	Sodelovanje različnih strok z namenom celostnega pristopa za soustvarjanje rešitev	Multidisciplinarno sodelovanje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino

E25	različni profili, ki opažajo podobne vzorce otrokovega vedenja včasih dodaten uvid za starša,	Podobnost različnih perspektiv kot motivacija uvida za sodelovanje s starši	Multidisciplinarno sodelovanje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino
E26	v primerih, ko sta na timu prisotna tudi starša paziti, da pogovor ne postane napad, ta balance pa je težko uloviti.	Iskanje ravnotežja med soustvarjanjem rešitev in občutkov napadenosti	Omejitve multidisciplinarnega sodelovanja	Multidisciplinarno sodelovanje	Delo z družino
E27	nasilje ne izbira, v kateri družini se bo pojavilo, zato socioekonomski status ne vpliva na sam pojav nasilja.	Socio-ekonomski ni odločilen dejavnik pojava nasilja v družini	Socio-ekonomski status in pojav nasilja	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
E28	stopnja izobrazbe ali finančna stabilnost staršev vplivata na razplet procesa na centru.	Stopnja izobrazbe in finančna zmožnost kot primer dejavnika vpliva na razplet v primeru nasilja v družini	Socio-ekonomski status in pojav nasilja	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
E29	starši z nizkimi prihodki otroku težje	Nezmožnost zagotovitve temeljnih	Socio-ekonomski status in pojav nasilja	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino

	zagotovijo že osnovne potrebe, kaj šele kasneje, ko se pogovarjamo o možnostih terapije.	življenjskih potrebščin			

E30	premožnejši starši tudi do nas bolj zahtevni kot revnejši, v smislu, da od nas želijo izsiliti stvari, izključno zato, ker vedo, da imajo denar in se bodo v nasprotnem primeru poslužili odvetnika.	Pravna zaščita družin z visokim socio-ekonomskim statusom	Socio-ekonomski status in pojav nasilja	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
E31	se poskušam čim manj ozirati na dejstvo, kdo je uporabnik in iz kakšnega socioekonomskega statusa prihaja	Nediskriminatorno sodelovanje z uporabnikom	Naloga socialnega delavca	Delo z družino	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
E32	Pri pogovru z otrokom poskušam biti sproščena in mu omogočiti varen prostor za pogovor.	Prednostno obravnavanje otrokovega občutka varnosti	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino
E33	Najtežje mi je z vrtčevskimi otroci,	Osebno zaznavanje teže sodelovanja z otroki v vrtcu	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino
E34	z njimi pogovor temelji s pomočjo slikovnega gradiva in redko se zgodi, da bo otrok	Uporaba vizualnih pripomočkov pri delu z mlajšimi otroki	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino

	direktno povedal, da je doma prisotno nasilje.				

E35	Pri starejših otrocih je ta pogovor lažji, hkrati pa čustveno težji.	Teža vzdrževanja varnega prostora za pogovor	Pogovor z mladostnikom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino
E36	Otroci v sebi pogosto doživljajo žalost, jezo, nemoč, predvsem pa sram, zakaj se to njim dogaja.	Prisotnost čustvene stiske otroka – žalost, jeza, občutek nemoči	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino
E37	Z njimi poskušam zgraditi varen prostor,	Prednostno obravnavanje otrokovega občutka varnosti	Vzpostavljanje stika in delovnega odnosa z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino
E38	dolgotrajen proces,	Vzpostavitev zaupanja med socialnim delavcem in otrokom je dolg, kontinuiran proces	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino
E39	otroci začnejo vedenje starša normalizirati.	Normalizacija disfunkcionalnih starševskih vzgojnih metod na primeru telesnega kaznovanja	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino
E40	pred kratkim sem imela pogovor s srednješolko, ki mi je povedala, da jo mami, če ne dobi dobre ocene včasih po riti ali potegne za lase, ampak da je tega navajena, saj jo motivira, da bo naslednjič boljša.	Normalizacija disfunkcionalnih starševskih vzgojnih metod na primeru telesnega kaznovanja	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino

E41	jasen uvid v nefunkcionalne vzgojne metode, pri katerih starš s strašenjem izraža svoje želje.	Izraz disfunkcionalnih starševskih vzgojnih metod	Oblike nasilja	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
E42	otroci, ki v pogovoru takoj povedo, da doma doživljajo nasilje je to zadnji, hud krik na pomoč, ker se to dogajanje že dlje čas vleče,	Otrokov klic na pomoč	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino
E43	Sito, skozi katerega se otrok filtrira.	Uporaba metafore – sito	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino
E44	vredno omeniti, da nas pri delu lastni vzorci peljejo v eno ali drugi smer.	Nepojasnjena osebna omejitev pri delu z uporabniki	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop
E45	Vpliv lastnih vzorcev je vsekakor prisoten	Potrjena prisotnost lastnih vzgojnih vzorcev	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop
E46	pogosto izrazi, ko smo v dilemi, kaj narediti, vsi drugi nam govorijo eno pot, mi pa si želimo iti po drugi poti.	Izraz vzorcev v primeru dileme odločanja	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop
E47	Ni vredno zanemariti lastnega instinkta,	Zaupanje lastnemu instinktu	Teža odločitve	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka

E48	če večina vidi drugače, se je potrebno vzeti nekaj korakov nazaj in poskušati	Samorefleksija uvida v strokovno odločanje	Teža odločitve	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka

	pridobiti uvid, zakaj jaz na situacijo gledam popolnoma drugače kot drugi.				
E49	prisotnost travme izrazito vidna pri starših.	Pristop, utemeljen na razumevanju obremenjujočih življenjskih izkušenj	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
E50	Primer starši, ki so bili sami deležni nasilja s strani svojih staršev, so velikokrat dovzetni za to, da ga kasneje tudi sami izvajajo.	Primer medgeneracijskega prenosa travme – nasilje v primarni družini	Medgeneracijski prenos vzgojnih vzorcev	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
E51	starša, kjer sta se starša ločila, imata manjšo toleranco ali nezmožnost klepanja kompromisov, zato tudi onadva težje najdeta skupno pot ali kompromis, ki bi sicer bil v korist njunega otroka.	Primer medgeneracijskega prenosa travme – razveza staršev v primarni družini	Medgeneracijski prenos vzgojnih vzorcev	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
E52	razumevanje ozadja uporabnika usmerja pri načrtovanju dela z družino,	Razumevanje kot podlaga za sodelovanje z družinami s številnimi izzivi	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop

E53	Poskušam razumeti, da če si bil sam del nasilja in ne poznaš drugega kot, da ga tudi sam izvajaš, ampak	Sprejemanje odgovornosti za razumevanje , brez opravičevanja	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
	ne opravičujem, da je to prav, kvečjemu nasprotno,				
E54	starša usmerim na izobraževanje starševskih veščin, da sploh dobi uvi, da njegovo vedenje ni v redu.	Usmeritev na izobraževanje starševskih veščin	Krepitev starševskih kompetenc	Sodelovanje s starši	Delo z družino
E55	starši pogosto na sodelovanje niso pripravljeni	Nepripravljenost staršev na sodelovanje	Krepitev starševskih kompetenc	Sodelovanje s starši	Delo z družino
E56	kar jaz menim, da bi bilo dobro, redko tudi starši meijo, da bi bilo to zanje dobro.	Neskladnost v presoji koristnosti pomoči v odnosu socialna delavka – starša	Krepitev starševskih kompetenc	Sodelovanje s starši	Delo z družino
E57	če bi starši uvidli svoje vedenje, do odvzema otroka sploh ne bi prišlo.	Uvid starša v travmo kot pogoj za preprečitev odvzema otroka	Pomanjkanje uvida v lastno travmo	Razumevanje travme	Na travmi utemeljen pristop
E58	To je začaran krog.	Začaran krog	Pomanjkanje uvida v lastno travmo	Razumevanje travme	Na travmi utemeljen pristop

E59	Odvzem otroka je skrajni ukrep, ki nikoli ni lahka odločitev, ampak čudno, kot se to zdaj sliši, je v večini primerov dobro, da do tega pride.	Odvzem kot sredstvo za delo v otrokovo korist	Poseg po ukrepu	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
E60	Ko otroka odvzamemo in ga namestimo v krizni center, rejniško	Odvzem v funkciji razbremenitve družine s številnimi izzivi	Poseg po ukrepu	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka

	družino ali zavod, je to del, ki je sicer težek, ampak ta postopek je tako dolg, da s tem razbremenimo otroka in starša.				
E61	starša je odvzem najhujše možno dejanje,	Najslabši možen scenarij	Poseg po ukrepu	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
E62	Večina se odzove jezno,	Občutek jeze	Odziv staršev	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
E63	procent staršev, ki prav zaradi odvzem stvari začnejo jemati resno in se končno premaknejo v želeno smer.	Motivacija za spremembo	Odziv staršev	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
E64	Mislim, da ni strokovnega delavca, ki rad odvzem otroke, predvsem ker je to travma za vse vpletene	Odvzem otroka kot travma za vse sodelujoče	Odvzem otroka	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop

E65	edina možnost, da poskušamo otrokovo travmo zmanjšati.	Odvzem otroka v funkciji zmanjšanja že prisotne travme	Odvzem otroka	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
E66	Bolj kot sama odločitev o odvzemu, me obremenjuje obravnava pred odvzemom.	Breme strokovnega odločanja	Poseg po ukrepu	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
E67	Postopki ukrepa so dolgi,	Dolgotrajnost rednega postopka	Poseg po ukrepu	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
E68	odvzem je skrajni ukrep, skupaj s sodelavci izkoristimo vse ostale	Odvzem otroka skrajni ukrep, ko so bile vse ostale možnosti podpore in pomoči izčrpane	Poseg po ukrepu	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka

	razpoložljive možnosti, da bi bilo v družini drugače.				
E69	Z leti sem se naučila, da me odvzemi ne mučijo tudi kasneje,	Učenje čustvene razbremenitvi z izkušnjami	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop
E70	vse odvisno od primera, ker nekaterih primerov zlepa ne pozabiš.	Izogibanje čustvene vpletenosti	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop
E71	imamo premalo časa, da bi se lahko vsaki družini po odvzemu posvetili v enaki meri,	Pomanjkanje časa kot sistemski manjko za kontinutirano sodelovanje z družino	Časovne omejitve	Slepe pege	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
E72	starši odvzetih otrok izzive na vseh življenjskih področjih,	Večplastnost starševskih izzivov	Sodelovanje z družino po odvzemu	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije

E73	od zdravja do denarja,	Večplastnost starševskih izzivov	Sodelovanje z družino po odvzemu	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije
E74	nemogoče rešiti čez noč.	Dolgotrajen proces	Sodelovanje z družino po odvzemu	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije
E75	ključen dejavnik je pripravljenost starša za spremembo	Pripravljenost starša za delo na spremembi	Sodelovanje z družino po odvzemu	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije
E76	niso vsi starši pripravljeni, da bi se stvari spremenile in jih niti odvzem otroka ne prebudi.	Brezbrižnost starša v odnosu do odvzema	Sodelovanje z družino po odvzemu	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije
E77	K predlogu za sodišče vedno priložimo tudi načrt pomoči, ki opredeljuje	Soustvarjanje načrta pomoči	Naloga socialnega delavca po odvzemu	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije

	konkretne cilje staršev, recimo vključitev v program nenasilne komunikacije, starševskih veščin, zaposlitev, zdravljenje odvisnosti, ipd., kjer se napredek redno preverja, vendar je zaradi pomanjkanja kadra in posledično časa to na strani.				

E78	Novi primeri in visoke ogroženosti otrok imajo prednost pred ostalimi, v navednicah, rešenimi.	Preobremenjenost s število primerov potiska ob stran odvzete otroke in kontinuirano sodelovanje socialne delavke z družino po odvzemu	Naloga socialnega delavca po odvzemu	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije
E79	procent uspešnih vrnitev majhen,	Nizek delež uspešnih vrnitev	Nizka stopnja uspešnosti	Uspešnost vrnitve v primarno družino	Proces reintegracije
E80	potrebna dokazana in vzdrževana sprememba	Potreba po trajnosti spremembe	Pogoji za spremembo	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije
E81	starši težko dosežejo, saj drugače do odvzema sploh ne bi prišlo	Zahtevnost procesa po odvzemu otroka	Pogoji za spremembo	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije
E82	Ni pa nemogoče,	Ni nemogoča	Vrnitev v primarno družino	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije
E83	pred leti smo odvzeli dva brata, ki sta bila nameščena v rejniško	Začaran krog ponovnega odvzema	Neuspešna reintegracija	Uspešnost vrnitve v primarno družino	Proces reintegracije

	družino. Starša sta se ob odvzemu resnično prebudila in naredila aktivne korake k izboljšanju ... Ko sta se fanta čez nekaj let v primarno okolje vrnila, se je ves ta napredek v nekaj mesecih izničil.				

E84	ponovna prisotnost fantov v domačem okolju je povzročila kolaps družinskega sistema,	Začaran krog ponovnega odvzema	Neuspešna reintegracija	Uspešnost vrnitve v primarno družino	Proces reintegracije
E85	Želimo se izogniti podajanju otrok, saj mora otrok odrasti v stabilnem in varnem okolju.	Potreba po trajnosti spremembe	Pogoji za spremembo	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije
E86	Zmanjšanje števila primerov.	Manjši obseg dela na eno socialno delavko	Preobremenjenost socialnih delavcev	Slepe pege	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
E87	Ko en strokovni delavec dela pet primerov hkrati, je to enostavno preveč in ni mogoče, da se vsem v posvetiš v enaki meri.	Dnevno naraščajoča preobremenjenost s številom primerov	Preobremenjenost socialnih delavcev	Slepe pege	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
E88	moraš delovati razumsko in oceniti, kdo v danem	Prisilna drža vrednotenja pomembnosti družinske situacije	Preobremenjenost socialnih delavcev	Slepe pege	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
	trenutku otrebuje več tvoje podpore in pomoči.				
E89	če bi se tudi starejša generacija socialnih delavcev ustrezno izobrazila o metodah dela s travmo,	Prenos sodobnega diskurza socialnega dela na starejše generacije	Dodatno izobraževanje o travmi	Travmainformativen pristop v socialnem delu	Na travmi utemeljen pristop

E90	na koncu dne vseeno na drugi strani starša, ki se svojih travm v večji meri ne zaveda in ni pripravljen slišati, da temelj njegovega vedenja izhaja iz travme.	Uvid starša v lastno travmo kor predpogoj za uspešnost nudenja socialnodelovne podpore in pomoči	Delo z družino	Travmainformativen pristop v socialnem delu	Na travmi utemeljen pristop

Preglednica številka 7: Odprto kodiranje intervjuja F

Št. izjave	**Izjava**	**Pojem**	**Kategorija**	**Nadkategorija**	**Tema**
F1	Ko sem bila na praksi sem samo brala spise.	Učenje iz branja spisov	Vstop v prakso socialnega dela	Socialno delo v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F2	Drugače je, ko prideš in začneš delati ter imaš osebo pred sabo.	Začetna vzpostavitev stika z uporabnikom drugačna od osebnih pričakovanj	Vstop v prakso socialnega dela	Socialno delo v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F3	Osebo vidiš, slišiš in poskušaš razumeti izvor njenega vedenja.	Razumevanje uporabnikovega vedenja	Vstop v prakso socialnega dela	Socialno delo v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F4	Trenutno imam starša, kjer je bil oče tudi sam del nasilja v družini in mi	Pojav nasilja v družini kot opravičilo za obremenjujoče	Medgeneracijski prenos vzgojnih vzorcev	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
	pri vsakem pogovoru razlaga, da ne zmore drugače kot, da ravna nasilno, saj sta njega starša pretepala.	izkušnje iz primarne družine			

F5	To me, ne glede na izkušnje, zadane.	Teža čustvenega bremena	Osebno doživljanje nalog	Izzivi socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F6	Mislim, da sem postala bolj občutljiva.	Občutek občutljivosti	Osebno doživljanje nalog	Izzivi socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F7	Že ko berem dokumentacijo, recimo, da je oče otroku zlomil rebro, ga pretepal in ko vidiš, da je imel otrok nič kriv modrice po vsem telesu, se moram zavestno ustaviti, ugasniti računalnik in zadihati, da me to ne prizadane preveč.	Strategija soočanja s težo zgodb družin s številnimi izzivi – tehnika dihanja, odmik od računalnika in od primera	Osebno doživljanje nalog	Izzivi socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F8	Nekateri si mislijo, da to ni nič posebnega,	Podcenjevanje teže strokovnega odločanja	Teža odločitve	Izzivi socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F9	ampak to je resnično življenje, to so resnične zgodbe	Resničnost zgodb družin	Teža odločitve	Izzivi socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F10	in jaz, kot socialna delavka, imam nalogo, da družini pomagam, jo zaščitim in	Nudenje zaščite in podpore	Pristop, usmerjen v krepitev moči	Delo z družino	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
	nudim podporo.				

F11	Moja naloga je, da skupaj z družino raziskujem možne rešitve.	Soustvarjanje želenih rešitev	Pristop, usmerjen v krepitev moči	Delo z družino	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F12	in skupaj z njimi ustvarim občutek, da ne glede na težo situacije nismo sami.	Krepitev občutka opore	Pristop, usmerjen v krepitev moči	Delo z družino	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F13	Pravzaprav sem zato na centru.	Poiskati smisel v svojem strokovnem področju	Motivacija za delo	Socialno delo v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F14	Moja strategija je predvsem tim.	Pozitivno vrednotenje podpore tima	Podporno delovno okolje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino
F15	Na mojem področju imamo vsak teden timske sestanke	Reden tedenski timski sestanek	Podporno delovno okolje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino
F16	in tam lahko deliš tudi najtežje zadeve.	Odprt prostor za jasen uvid v dileme in nudenje opore pri strokovnem odločanju	Podporno delovno okolje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino
F17	Ko sem prišla, sem bila čisto zelena,	Začetni občutek negotovosti	Vstop v prakso socialnega dela	Socialno delo v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F18	okoli sebe pa sem imela sodelavce in sodelavke, ki so že več let na tem področju in vedo, kako se soočiti s težo odločitve.	Učenje iz izkušenj sodelavk in sodelavcev	Podporno delovno okolje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino
F19	Veliko so mi pomagali,	Učenje iz izkušenj sodelavk in sodelavcev	Podporno delovno okolje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino
F20	predvsem s tem, ko so mi predstavili svoj način pristopa do staršev.	Učenje iz izkušenj sodelavk in sodelavcev	Podporno delovno okolje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino

F21	Pomembno je tudi vprašanje, kako lahko ti sam pomagaš, kakšna je tvoja vloga, da izboljšaš položaj družine.	Razumevanje svoje strokovne vloge pri pomoči družin s številnimi izzivi	Osebno doživljanje nalog	Izzivi socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F22	Res sem srečna, da imam tako ekipo,	Občutek hvaležnosti	Podporno delovno okolje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino
F23	ker je zlata vredna, saj mi vsak dan nudijo podporo in se lahko z njimi o vsem pogovorim.	Vzpostavljen odprt in varen prostor za dialog	Podporno delovno okolje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino
F24	Teorija mi ni nič pomagala.	Neuporabnost teorije v praksi	Most med teorijo in prakso	Razumevanje poklica v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F25	Naš faks nas sicer veliko nauči, ampak ko začneš delati na centru, sta teorija in praksa povzem različni.	Kvalitetna teoretska podlaga, ki ni sorazmerna socialnodelovnim pristopom v praksi	Most med teorijo in prakso	Razumevanje poklica v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F26	Poznaš načine, kako govoriti z osebo, kako vzpostaviti stik,	Teorija – vzpostavitev delovnega odnosa in osebnega stika	Most med teorijo in prakso	Razumevanje poklica v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F27	ampak pogosto imaš opravka s povzročitelji nasilja, ki so neprostovoljni uporabniki in s tabo ne želijo sodelovati.	Delo z neprostovoljnimi uporabniki	Most med teorijo in prakso	Razumevanje poklica v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje

F28	Spomnim se, da smo samo pri enem predmetu obravnavali	Delo z neprostovoljnimi uporabniki	Most med teorijo in prakso	Razumevanje poklica v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
	temo neprostovoljnih uporabnikov, kar je premalo, glede na to, da glavnina našega odnosa temelji prav na njih.				
F29	Učijo nas tudi, da je odločitev na uporabniku.	Uporabnik je ekspert svoje izkušnje in samoodloča	Most med teorijo in prakso	Razumevanje poklica v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F30	V praksi je to veliko težje,	Načelo samoodločanja uporabnika v praksi težje izvedljivo	Delo z uporabniško perspektivo	Razumevanje poklica v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F31	ker vidiš rešitev, ki bi uporabniku izboljšala življenje, pa se zanjo ne odloči.	Zavrnitev uporabnika ob zanj na videz koristni rešitvi	Delo z uporabniško perspektivo	Razumevanje poklica v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F32	Seveda, še vedno spoštuješ uporabnikovo odločitev,	Naloga socialnega delavca, da spoštuje uporabnikove odločitve	Delo z uporabniško perspektivo	Razumevanje poklica v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F33	ampak ni tako preprosto.	Naloga socialnega delavca, da spoštuje uporabnikove odločitve	Delo z uporabniško perspektivo	Razumevanje poklica v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje

F34	Recimo ženi, ki jo mož pretepa, ne morem reči naj se vrne k njemu, čeprav vem, da bi si žena to želela, vsekakor pa to ne bi bilo ne v korist žene, še manj pa v korist otrok.	Primer nasilja v družini – ssocialna delavka kot faktor uvida dejanskega družinskega stanja, ki ni vedno v skladu z uporabniško perspektivo in željami	Delo z uporabniško perspektivo	Razumevanje poklica v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F35	Spoštuješ uporabnikovo odločitev, po drugi strani pa mi je hudo,	Občutek nemoči ob spoštovanju uporabnikove odločitve, ki ni v	Delo z uporabniško perspektivo	Razumevanje poklica v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje

	večkrat se počutim nemočna.	skladu z idejo socialnega delavca			
F36	Težko. To je zelo težko.	Teža sprejemanje uporabniške perspektive	Osebno doživljanje nalog	Izzivi socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F37	Za socialno delo se odločiš zato, ker si želiš pomagati	Nudenje podpore in pomoči	Motivacija za delo	Razumevanje poklica v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F38	in ker želiš biti v stiku z ljudmi	Delo z ljudmi	Motivacija za delo	Razumevanje poklica v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F39	ter skupaj z njimi soustvarjati rešitve.	Soustvarjanje želenih rešitev	Motivacija za delo	Razumevanje poklica v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F40	V teoriji.	Veljavnost zgolj v teoriji	Most med teorijo in prakso	Razumevanje poklica v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F41	Potem pa imajo uporabniki vso pravico reči ne, da se za rešitev ne odločijo.	Pravica uporabnika, da pomoči ne sprejme	Demotivacija za delo	Razumevanje poklica v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje

F42	Težko je, ker se jeziš nase	Osebno doživljanje čustva jeze	Osebno doživljanje nalog	Izzivi socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F43	in si misliš, saj je le en majhen korak, pa bi bilo bolje in se sprašujem, ali res ne zmorejo.	Samospraševanje o starševskih zmožnostih	Osebno doživljanje nalog	Izzivi socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F44	Ne vem, da oddaš vlogo za botrstvo; da greš v svetovalnico ali da se vključiš v program starševskih večin. Gre za majhne korake k spremembi.	Spodbujanje uporabnikov za majhne korake k želeni spremembi	Pristop, usmerjen v krepitev moči	Delo z družino	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje

F45	Zavedam se, da uporabnika ne smem in ne želim siliti, ker bi ga to odvrnilo od sodelovanja s centrom.	Izogib prisilnega sodelovanja, z namenom izogiba odvrnitve sodelovanja s centrom	Motivacija za delo	Razumevanje poklica v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F46	Uporabnikom poskušam ponuditi ustrezno rešitev, storitve in predstaviti način, kako situacijo izboljšati, trudim se sodelovati, pogovarjati in nekako delati z njihovo rešitvijo.	Soustvarjanje želenih rešitev, krepitev vztrajnosti in podpora pri uporabnikovi odločitvi	Pristop, usmerjen v krepitev moči	Delo z družino	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje

F47	Pristop in želja za spremembo je tisto, kar bo na koncu rezultat skupnega dela.	Pripravljenost za spremembo kot pogoj za uspeh	Pristop, usmerjen v krepitev moči	Delo z družino	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F48	Vedno znova si rečem, dobro, gremo to poskusit, čeprav morda že sama vem, da ne bo šlo, ampak jim dam možnost, da čez čas sami pridejo do tega uvida.	Podpora in pomoč uporabniku na poti do spremembe	Pristop, usmerjen v krepitev moči	Delo z družino	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F49	To je pravzaprav najzahtevnejša stran našega poklica.	Teža sodelovanja z otroki	Čustveno breme dela z otrokom	Sodelovanje z otrokom	Delo z družino
F50	Otrok ni nič kriv.	Otrok ni odgovoren za družinsko situacijo	Čustveno breme dela z otrokom	Sodelovanje z otrokom	Delo z družino

F51	Otrok se ni odločil, da si želi biti tukaj.	Otrok ni odgovoren za družinsko situacijo	Čustveno breme dela z otrokom	Sodelovanje z otrokom	Delo z družino
F52	Starša sta ga imela in zdaj ga ne zmoreta ali ne znata ustrezno zaščititi.	Nezmožnost starša zaščititi svojega otroka	Vzgojna nemoč	Sodelovanje s starši	Delo z družino
F53	Veliko breme mi predstavlja pogovor z otrokom, ko ti recimo pove, doma se dogaja to in to, takšno nasilje ali takšna vrsta zanemarjanja.	Teža bremena otrokovega razkritja nasilja v družini	Čustveno breme dela z otrokom	Sodelovanje z otrokom	Delo z družino

F54	Imela sem primer dvanajstletne deklice, ki skrbi za dvoletno sestro in petletnega brata,	Otrok starš	Oblike nasilja	Oblike ogroženosti otroka	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F55	enostavno ne moreš ostatu ravnodušnost.	Nezmožnost socialne delavke, da ostaja ravnodušna	Pogovor z otrokom	Izzivi socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F56	Da, to je bila moja prva izkušnja, ko mi je otrok, neposredno povedal za neurejene družinske okoliščine.	Prva osebna izkušnja socialne delavke ob otrokovem razkritju nasilja v družini	Pogovor z otrokom	Izzivi socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F57	Ne vem, kako sem se v tistem trenutku odzvala,	Občutek negotovosti in pozabljen spomin na odziv	Pogovor z otrokom	Izzivi socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F58	ampak potem moraš ti otroku pojasniti posledice nasilje, v družini oz. kaj je moja naloga	Osmisliti namen podpore in pomoči	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino
	in kako moram delati za korist njega, otroka.				
F59	Ne morem mu obljubiti, da bo vse v redu in da bodo še vedno ostali skupaj, saj to ne bi bilo pošteno.	Transparenten odnos, brez praznih obljub	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino
F60	Otrok se velikokrat vzame nazaj, se zapre vase,	Otrokov odmik od razkritja lastnega doživljanja in čustvene regulacije družinskih izzivov	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino

F61	ker čeprav starši niso popolni, jim ima otrok še vedno rad.	Primarna vez med staršem in otrokom	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino
F62	Seveda, v tem okolju odrašča, to so na koncu dne vseeno njegovi starši.	Primarna vez med staršem in otrokom	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino
F63	Sodišče lahko na primer določi, da mora starš na zdravljenje odvisnosti od alkohola, ali na trening socialnih veščin. Starš pa na to odgovori, da želi svojega otroka nazaj, vendar ni pripravljen narediti koraka v smeri spremembe.	Kljub želji starš ni pripravljen narediti korakov v smeri spremembe – na primeru zdravljenja odvisnosti, obiska treningov socialnih in starševskih veščin	Pogoji za spremembo	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije
F64	Kljub vseemu si tudi starši želijo imeti svojega otroka, ampak to preprosto ne gre skupaj.	Pomanjkanje uvida med željo imeti svojega otroka in zmožnostjo skrbeti v korist otroka	Pogoji za spremembo	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije
F65	Težko jim je pojasniti, kjer stojijo.	Teža pojasnila dejanske starševske zmožnosti	Osebno doživljanje nalog socialnega delavke	Izzivi socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F66	Starši si želijo imeti otroka, vendar ne vedo, kakšna je teža starševske vloge.	Razumevanje teže starševstva	Pogoji za spremembo	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije

F67	Do sedaj se spomnim samo enega primera, ko se je mama tako trudila, da sta se otroka po nekaj mesecih vrnila. Mama je naredila vse, kar je bilo v njeni moči in je aktivno sodelovala tako s centrom, sodiščem kot z vsemi drugimi predlaganimi institucijami.	Soočanje starša z odvzemom otroka in pripravljenost, da sprejme pomoč	Uspešna reintegracija	Cilj reintegracije	Proces reintegracije
F68	Veš, imam primere, kjer vidim, da se starša ne trudita in da imata sama travmo, ki je ne znata predelati.	Nezmožnost sprejemanja lastne travme	Medgeneracijski prenos vzgojnih vzorcev	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
F69	Potem pa imam primer te mame, kjer je mama žal podlegla pritisku celega sveta, službe in nasilnega partnerja, povrh vsega pa smo ji morali odvzeti še oba otroka. Mama je pomoč sprejela.	Soočanje starša z odvzemom otroka in pripravljenost, da sprejme pomoč	Uspešna reintegracija	Cilj reintegracije	Proces reintegracije
F70	To je ključno, biti pripravljen sprejeti pomoč.	Biti pripravljen sprejeti pomoč	Pogoji za spremembo	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije

F71	Da, ona je bila res izjema, ampak je bilo to tako lepo videti.	Soočanje starša z odvzemom otroka in pripravljenost, da sprejme pomoč	Uspešna reintegracija	Cilj reintegracije	Proces reintegracije
F72	Že med samim postopkom se je trudila.	Zaznavanje starševskega truda	Uspešna reintegracija	Cilj reintegracije	Proces reintegracije
F73	Hodila je na center in govorila, to sem kupila za otroka; to sem jima plačala; to imam zanju.	Izkazovanje dejanj dela in skrbi za korist otroka	Uspešna reintegracija	Cilj reintegracije	Proces reintegracije
F74	Videlo se je, da v trenutku odvzema ni imela moči biti mama,	Priznavanje lastne nemoči v vlogi starša	Pogoji za spremembo	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije
F75	potrebovala je pomoč in jo je našla.	Iskanje podpore in pomoči	Pogoji za spremembo	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije
F76	Žal je moralo priti do odvzema otrok, ampak jo je to še dodatno motivirali, da sta se otroka lahko vrnila.	Odvzem kot motivacija za spremembo	Pogoji za spremembo	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije
F77	Multidisciplinarno sodelovanje je super.	Pozitivno vrednotenje multidisciplinarnega sodelovanja	Multidisciplinarni tim	Multidisciplinarno sodelovanje	Delo z družino
F78	Združenje različnih profilov, kot so policija, šola, vrtec, krizni center, strokovni	Celostni pristop različnih profilov pri sodelovanju z družino številnimi izzivi	Multidisciplinarni tim	Multidisciplinarno sodelovanje	Delo z družino

	delavci, ki obravnavajo družino je bistveno, če želimo osvetliti vse izzive družine in skupaj soustvariti želene rešitve.				
F79	Sodelovanje v timu mi pomaga videti, kaj lahko druge institucije naredijo,	Pozitivno vrednotenje vpogleda v delo drugih institucij	Multidisciplinarni tim	Multidisciplinarno sodelovanje	Delo z družino
F80	torej, na kakšen način mi lahko pomaga vidik šole, nogometnega društva, ali drugih otrokovih obšolskih dejavnosti.	Pozitivno vrednotenje vpogleda v delo drugih institucij	Multidisciplinarni tim	Multidisciplinarno sodelovanje	Delo z družino
F81	Medsebojna pomoč med institucijami je odlična, ker je cilj celostno zaščititi žrtev.	Celostni pristop različnih profilov pri sodelovanju z družino s številnimi izzivi	Multidisciplinarni tim	Multidisciplinarno sodelovanje	Delo z družino
F82	Odločitev težko sprejmeš sam,	Teža samostojne končne odločitve	Multidisciplinarno sodelovanje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino
F83	ker nisi v šoli in nimaš takšnih pristojnosti kot recimo policija. Definitivno pa se mi zdi, da bi bilo dobro, da bi imeli tudi psihologa.	Aktivna vključenost psihologa	Multidisciplinarno sodelovanje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino

F84	Vsi se nekje učimo o travmi, imamo dodatna	Izobraževanje o travmi	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
	izobraževanja in mi tudi na faksu,				
F85	ampak je drugače, ko moraš sprejeti odgovornost in človeka globlje razumeti.	Razlika med teoretskim znanjem o travmi in razumevanjem uporabniške perspektive	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
F86	Če travmo razumeš so starševa dejanja in vedenje bolj jasni,	Pristop, utemeljen na razumevanju obremenjujočih življenjskih izkušenj	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
F87	v sklopu tega pa lahko iščeš drugačne rešitve, ki bi bile bolj v korist otroku.	Travma-informirane rešitve v korist otroka	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
F88	Da, se strinjam. Otroci, ki jih imamo v skrbništvu, nekatere imamo nameščene v stanovanjskisk upini, zavodu ali v rejništvu, so vključeni v psihološke svetovalnice.	Psihološka podpora in pomoč	Naloga socialnega delavca po odvzemu	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
F89	Zdi se mi, da bi tudi center lahko naredil več.	Prostor za izboljšavo s strani centra	Naloga socialnega delavca po odvzemu	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka

F90	Vsi se trudimo, poskušamo razumeti, ampak vseeno nimamo ogromno znanja o travmi.	Zaznavanje manjka znanja za ravnanje	Razumevanje pomena na travmi utemeljenega pristopa	Travmainformativen pristop v socialnem delu	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
F91	Če bi imeli že na začetku vključenega psihologa, bi	Potreba po zgodnji vključitvi psihologa	Multidisciplinarni tim	Multidisciplinarno sodelovanje	Delo z družino

	se lahko otroku bolj približali				
F92	Otroka ne želiš preveč spraševati, saj mu ne želiš odpreti rane, travm, sploh, ko vidiš, da mu je neprijetno.	Previdnost pri delu z otrokovimi obremenjujočimi izkušnjami	Preprečevanje institucionalne travme	Sodelovanje z otrokom	Na travmi utemeljen pristop
F93	dobro bi bilo, da bi poiskali načine, kako bi se otroci lažje odprli,	Previdnost pri delu z otrokovimi obremenjujočimi izkušnjami	Preprečevanje institucionalne travme	Sodelovanje z otrokom	Na travmi utemeljen pristop
F94	ampak ne vem, če je to sploh mogoče, sploh ker je velikokrat prisoten sram, jeza, žalost in strah pred tem, kako se bodo na pogovor odzvali starši.	Občutek sramu in strah pred odzivom staršev	Pogovor z otrokom	Postopek ocene ogroženosti otroka	Delo z družino
F95	Zdaj bo to zvenelo grdo, grobo in se opravičujem. Višji kot so, bolj so egoisti,	Egoizem	Socio-ekonomski status in pojav nasilja	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
F96	bolj pristopijo v stilu, kaj boš ti meni.	Priostnost vzvišenosti	Socio-ekonomski status in pojav nasilja	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino

F97	Socialni delavci smo v praksi umirjeni,	Umirjenost kot kompetenca v stroki socialnega dela	Socialno delo v praksi	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F98	ampak pride do točke, ko moraš biti do starša strog, ker enostavno ne razume.	Potreba po strogosti kot posledica nerazumljenosti v sodelovanju s starši	Spoštljiva neposrednja komunikacija z uporabnikom	Sodelovanje s starši	Delo z družino
F99	Spomnim se sodelavke, ki se je pogovarjala z mamo, ki je bila do	Soočanje starša z lastno odgovornostjo	Spoštljiva neposrednja komunikacija z uporabnikom	Sodelovanje s starši	Delo z družino

	socialnih delavcev nespoštljiva in jo je trgirala do točke, ko jo je sodelavka vprašala, kdo je starš v tem odnosu in kdo mora nrediti korake v smeri spremembe.				
F100	Starši pogosto odgovornost prenašajo na nas.	Prelaganje lastne odgovornosti na center	Obrambni mehanizem	Sodelovanje s starši	Delo z družino
F101	Zakaj? Saj je tvoj otrok, ti si ga želel imeti in sedaj sprejmi odgovornost za skrb v otrokovo korist.	Poziv k sprejemanju starševske odgovornosti	Pristop, usmerjen v krepitev moči	Delo z družino	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje

F102	Imela sem primer otroka, kjer je sodišče izdalo začasno odredbo predhodnega značaja, ki se podaljšuje. Skratka, otrok se ne vrne domov, ker starša v desetih letih nista naredila dovolj, da bi se otrok lahko vrnil. Starša sta na sklep sodišča vložila pritožbo, vendar v vmesnem času nista naredila ničesar.	Dolgoletno nesodelovanje staršev preprečuje uspešno vrnitev otroka v primarno okoje	Pogoji za spremembo	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije

F103	Starši pogosto ne razumejo kakšna je njihova vloga, pravice in obveznosti.	Pomanjkanje uvida v vlogo starševstva	Starševsko postavljanje meja otroku	Starševska vloga pri vzgoji otroka	Delo z družino
F104	Zanje je dovolj, da imajo otroka doma,, nihče pa se ne vpraša, kaj njihov otrok potrebuje.	Spregledanje otrokovih potreb	Starševska zmožnost	Ocena ogroženosti otroka	Delo z družino

F105	Otrok morda ne zna pisati, ne zna brati, nima temeljnih življenjskih potrebščin, ni vključen v nobeno dejavnost, nosi raztrgana oblačila ali premajhne čevlje.	Zanemarjanje kot oblika nasilja	Starševska zmožnost	Ocena ogroženosti otroka	Delo z družino
F106	Mogoče je otrok res v tvojem domu, ampak ne moremo reči, da je to ustrezen starš.	Fizična prisotnost, v odsotnosti čustvene navezanosti starša do otroka	Starševska zmožnost	Ocena ogroženosti otroka	Delo z družino
F107	To je naivno in zmotno.	Zmotno pojmovanje starševstva	Starševska zmožnost	Ocena ogroženosti otroka	Delo z družino
F108	Moj mentor na pripravništvu je imel tak primer, sicer pri odraslih, kjer so stalno pritožbe.	Znanje kot opora v primeru pritožbe	Znanje kot opora	Strokovna drža socialnega delavca	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F109	On vedno pravi, da če delaš strokovno in več zakaj delaš ter delaš po pravilih, te ni	Znanje za ravnanje kot zaščita pred strahom	Znanje kot opora	Strokovna drža socialnega delavca	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje

	treba biti čisto nič strah.				

F110	Če me kdo prijavi, imam ob strani socialno inšpekcijo, ki ji lahko pošljem vso dokumentacijo in svoje delo dokažem.	Socialna inšpekcija v funkciji opore dokazovanja lastnega strokovnega dela	Znanje kot opora	Strokovna drža socialnega delavca	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F111	Ali je to prijetno? Definitivno ne,	Občutek neprijetosti	Osebno doživljanje nalog	Izzivi socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F112	ampak imam čisto vest, ker vem, da delam za korist otrok.	Usmerjenost v delo v korist otrok	Znanje kot opora	Strokovna drža socialnega delavca	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F113	Nekateri starši se odzovejo na prej omenjeni način, torej s pritožbo	Odziv staršev s pritožbo	Obrambni mehanizem	Sodelovanje s starši	Delo z družino
F114	drugi pa v stilu, da se bodo izboljšali in da otrok lahko ostane doma in da se recimo ne bodo več drogirali.	Obljube staršev o izboljšanju	Obrambni mehanizem	Sodelovanje s starši	Delo z družino
F115	Prazne obljube.	Obljube staršev o izboljšanju	Obrambni mehanizem	Sodelovanje s starši	Delo z družino
F116	Primer mame, ki je rekla, da se otrok lahko vrne, ampak da ne bo šla na test za droge.	Zmotno pojmovanje staševstva	Starševska zmožnost	Ocena ogroženosti otroka	Delo z družino
F117	Tega je veliko.	Zmotno pojmovanje staševstva	Starševska zmožnost	Ocena ogroženosti otroka	Delo z družino
F118	Še vedno pa nas spremlja negativno mnenje javnosti, da center otroke krade.	Negativna javna podoba centra	Perspektiva javnosti	Izzivi socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje

F119	To je od vedno prisotno in dvomim, da se bomo tega kdaj rešili.	Stigma	Perspektiva javnosti	Izzivi socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F120	Ko sem začela delati na centru in ko sem staršem predstavila svojo vlogo, sem velikokrat dobila odziv, če sem ta, ki otroka odvzame.	Enačenje nalog socialne delavke z odvzemom otroka	Perspektiva javnosti	Izzivi socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F121	Ni kot, da se jaz zbudim in se odločim, da bom danez otroka odvzela.	Odvzem ni samovoljna odločitev socialne delavke	Osebno doživljanje nalog	Izzivi socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F122	Največkrat je prisoten obrambni mehanizem, da si tega ne zaslužijo, saj za otroka ustrezno skrbijo.	Zanikanje prisotnosti nasilja v družini	Obrambni mehanizem	Sodelovanje s starši	Delo z družino
F123	redki so primeri, kjer starša prevzameta odgovornost za svoja ravnanja,	Redko prevzemanje starševske odgovornosti za dejanja	Obrambni mehanizem	Sodelovanje s starši	Delo z družino

F124	vsekakor pa so tudi izjeme. Recimo primer očeta, kjer sta bila starša razvezana, mama pa je žal umrla. Otroka sta bila prepuščena očetu, ki pa zanju ni bil zmožen skrbeti in je sam predlagal, da	Nezmožnost starša zaščititi svojega otroka	Vzgojna nemoč	Sodelovanje s starši	Delo z družino
	se otroka namesti v skrbništvo k teti.				
F125	To je zelo redko, saj morajo starši potisniti stran svoj ego in v ospredje postaviti otroka,	Odmik od ega	Pogoji za spremembo	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije
F126	Najtežje mi je, ko obravnavam primer spolne zlorabe, sploh s strani staršev ali sorodnikov.	Teža odločitve v primeru spolne zlorabe	Čustveno breme v primeru spolnega nasilja	Spolno nasilje	Na travmi utemeljen pristop
F127	To mi je najtežje brati in gledati.	Teža odločitve v primeru spolne zlorabe	Čustveno breme v primeru spolnega nasilja	Spolno nasilje	Na travmi utemeljen pristop
F128	To so otroci in potem vse tiste izjave sorodnikov, ki so popolnoma nevmesne in nepotrebne.	Teža soočanja z neprimernimi odzivi okolice	Čustveno breme v primeru spolnega nasilja	Spolno nasilje	Na travmi utemeljen pristop

F129	Menim, da dela s povzročitelji spolnega nasilja ne bi zmogla, saj bi me to preveč čustveno obremenjevalo, hkrati pa tudi v splošnem dela s povzročitelji nasilja.	Postavljanje osebnih meja na primeru socialne delavke v sodelovanju s povzročitelji nasilja	Postavljanje osebnih meja	Skrb zase	Na travmi utemeljen pristop
F130	Kot primer, pred nekaj dnevi sem se pogovarjala s sodelavko, ki sodeluje z očetom, ki je priznal, da svojo partnerko davi,	Opravičevanje nasilja s privolitvijo spolnih želja	Obrambni mehanizem	Sodelovanje s starši	Delo z družino
	ampak to opravičuje s tem, da ona želi, da jo on davi tudi med spolnim odnosom.				
F131	Pogovarjali sva se, kakšen naj bo moj primeren odziv, saj uporabniku ne moreš pojasniti, da sta to dve popolnoma različni področji.	Iskanje odgovora za primeren strokovnoustrezen odziv	Podporno delovno okolje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino

F132	Uporabniki najdejo vrsto načinov za opravičevanje svojega vedenja, s čimer te pustijo brez besed.	Čustvena manipulacija	Obrambni mehanizem	Sodelovanje s starši	Delo z družino
F133	Pri starših opažam, da ne razumejo vloge biti starš.	Manjko razumevanja starševske vloge	Vzgojna nemoč	Sodelovanje s starši	Delo z družino
F134	V svoji primarni družini se veliko staršev ni naučilo pozitivnih strategij soočanja s problemi, komunikacije, pogovora z otrokom, ipd., vse to pa kasneje prenašajo na svoje otroke.	Medgeneracijski prenos travme	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
F135	Včasih pa je prav uvid v svoje odzive in na vzgojo za starša alarm, da se mora nekaj spremeniti.	Travma kot sprožilec spremembe	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop

F136	Imela sem primer mame, ki se je večine svojih nezdravih načinov odzivanja na otrokove provokacije zavedala in rekla, da se obnaša enako kot svoja mama.	Starševski uvid v medgeneracijski prenos čustvenega reagiranja v odnosu starš-otrok	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
F137	Žal, pa je to, da starši uvidijo lastne vzorce in so pripravljeni na njih delati, bolj redko.	Nizka stopnja pripravljenosti starša na rekonstrukcijo prenesenih vzorcev	Pomanjkanje uvida v lastno travmo	Razumevanje travme	Na travmi utemeljen pristop
F138	V manjši meri.	Nizka stopnja pripravljenosti starša na rekonstrukcijo prenesenih vzorcev	Pomanjkanje uvida v lastno travmo	Razumevanje travme	Na travmi utemeljen pristop
F139	Zdi se mi, da je staršu najtežje postaviti ogledalo.	Uporaba metafore – ogledalo	Pomanjkanje uvida v lastno travmo	Razumevanje travme	Na travmi utemeljen pristop
F140	Razumem, saj sem sama enaka. Center v večini primerov z družino ne sodeluje v prvem mesecu, ko se otrok rodi, ampak takrat, ko se začnejo pojavljati težave in to je lahko, ko ima otrok, šest, deset, dvanajst	Pozen poseg v družinsko okolje, ko je travma že narejena	Pravočasno ukrepanje	Sodelovanje s starši	Delo z družino

	let ali več, ko je globlja travma že narejena.				
F141	Otroka starša vsa ta leta vzgajata na svoj način, večkrat pa je to odraz nemoči, neustresznih vzorcev iz primarne družine in drugih življenjskih okoliščin, ki potem pripeljejo do posega po odvzemu.	Vzgojna nemoč kot pogoj za odvzem	Poseg po ukrepu	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
F142	Krivda za neuspeh je na obeh straneh, na starših in tudi na nas, na centru.	Deljena odgovornost za neuspeh procesa reintegracije	Neuspešna reintegracija	Uspešnost vrnitve v primarno družino	Proces reintegracije
F143	Mi smo tam zato, da družini pomagamo in da skupaj z družino soustvarjamo možnosti, da bi se otrok lahko vrnil.	Soustvarjanje rešitev z namenom otrokove vrnitve v primarno okoje	Uspešna reintegracija	Cilj reintegracije	Proces reintegracije
F144	Ključen manjko pa je, da nas je iskreno premalo,	Pomanjkanje kadra	Preobremenjenost socialnih delavcev	Slepe pege	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela

F145	manjka na stotine socialnih delavcev, če bi nas bilo več, bi se delo porazdelilo in bi lahko več delali na terenu, več ena	Nove zaposlitve kot predpogoj za kvalitetno, kontinuirano delo z družino po odvzemu	Preobremenjenost socialnih delavcev	Slepe pege	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
	na ena z družino in ponudili več opore, sploh po odvzemu, ko jo starša resnično potrebujeta.				
F146	Na našem centru smo sedaj dobili dve novi zaposleni, ki izvajata mobilno pomoč družini na domu.	Preventivno delo in intenzivna podpora družini v obdobju po odvzemu otroka	Mobilna služba	Razvoj prakse	Proces reintegracije
F147	Ravno danes je sodelavka prišla in povedala, da so otroka, s katerim ona aktivno sodeluje, v šoli pohvalili, da se napredek vidi. Skratka, kontinuirano delo z družino deluje.	Preventivno delo in intenzivna podpora družini v obdobju po odvzemu otroka	Mobilna služba	Razvoj prakse	Proces reintegracije
F148	Problem je, da tega na centrih nismo zmožni, zaradi pomanjkanja kadra.	Omejitve sodelovanja z družino po odvzemu	Stik z dejanskim stanjem obremenjenosti stroke	Slepe pege	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela

F149	Po drugi strani pa je krivda tudi na starših, saj morajo nekateri narediti veliko sprememb, da bi bile zagotovljenje bistvene razmere za vrnitev.	Sprejeti odločitev, da želiš delati v smeri spremembe	Pogoji za spremembo	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije
F150	Pri starših ni problem samo, da izpolnijo	Sprejeti odločitev, da želiš delati v smeri spremembe	Pogoji za spremembo	Soustvarjanje možnosti vrnitve	Proces reintegracije

	vse kljukice načrta pomoči, npr. pospravijo stanovanje, si dobijo službo, gredo na zdravljenje, itd., ampak je bistvena sprememba v njih samih, premik k razmišljanju, ki ga je redko kdo pripravljen narediti.			otroka v primarno družino	
F151	Da, vsekakor. Imam primer mame, ki ne vem, ali ni zmožna, ali ne želi, skratka, ne izpolni niti vloge, da bi bil otrok vključen v program botrstva.	Neizpolnjevanje minimalnih korakov k spremembi	Neuspešno izpolnjevanje pogojev za vrnitev otroka v primarno družino	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracija
F152	Ena vloga, en papir.	Neizpolnjevanje minimalnih korakov k spremembi	Neuspešno izpolnjevanje pogojev za vrnitev otroka v primarno družino	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracija

F153	Pogovor o vrnitvi v primarno okolje v tem primeru sploh ni mogoča, ko ni narejen niti najmanjši premik v želeno smer.	Majhen korak v smeri spremembe kot pogoj za razmislek o vrnitvi otroka v primarno okolje	Pogoji za spremembo	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije
F154	Bistvo je, da starša opolnomočimo , da bo sam znal postati dober starš.	Opolnomočenje starša	Pristop, usmerjen v krepitev moči	Delo z družino	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F155	Včasih se vsi skupaj vrtimo	Začarani krog	Dilema pristopa, usmerjen v krepitev moči	Delo z družino	Vstop v delovni proces in

	v začaranem krogu.				pridobivanje znanja za ravnanje
F156	Morda se sliši čudno, ampak letos sem se prvič udeležila supervizije,	Nizek delež supervizijskih srečanj	Supervizija in intervizija	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
F157	sicer pa mi pomaga, ker s timom redno izvajamo intervizije	Nizek delež supervizijskih srečanj	Supervizija in intervizija	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
F158	Lahko ti povem, da se zaradi pomanjkanja časa supervizije na našem centru redko udeležujemo.	Časovne omejitve za kontinuirano sodelovanje pri superviziji	Supervizija in intervizija	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
F159	Mi imamo nekakšno supervizijo, ko imamo timske sestanke.	Timski sestanek v funkciji nadomestne supervizije	Supervizija in intervizija	Viri podpore in pomoči	Skrb zase

F160	Tam se malo razpihaš, malo pojeziš, seveda pa skupaj iščeš tudi rešitve.	Soustvarjanje rešitev in razbremenitev ob podpori tima	Supervizija in intervizija	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
F161	Všeč mi je, da sem del tima, ki me kljub moji zagnanosti bremza,	Skrb drug za drugega	Supervizija in intervizija	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
F162	da se zavem, da je to moja služba, v katero ni potrebno, da sem vpeta 24 ur na dan	Učenje razmejitve poklicnega in zasebnega življenja	Supervizija in intervizija	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
F163	in da se zavestno opozarjam, da vseh družin žal ne bom mogla rešiti.	Sprejeti dejstvo, da se vseh družin ne da rešiti	Čustveno distanciranje	Viri podpore in pomoči	Skrb zase

F164	Doma se poskušam odklopiti, na različne načine, največkrat mi pomaga, da se družim s svojim partnerjem, prijatelji in družino,	Strategijaerazbremenitve – druženje z bližnjimi, prijatelji ali partnerjem	Čustveno distanciranje	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
F165	ne razpravljam o primerih, ampak se od dela distanciram.	Zavestno postavljanje mej	Čustveno distanciranje	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
F166	na začetku je bil to moj velik izziv, saj sem o uporabnikih tudi sanjala.	Sanje	Odsotnost postavitve jasnih mej	Teža odločitve	Skrb zase

F167	Ko sem se ob desetih zvečer vlegla v posteljo in zaprla oči, sem razmišljala samo o tem, kaj moram jutri narediti.	Cikel razmišljanja o nalogah pred časom za spanje	Odsotnost postavitve jasnih mej	Teža odločitve	Skrb zase
F168	Po pogovoru s sodelavkami sem se naučila, da se moram umiriti	Učenje iz izkušenj	Podporno delovno okolje	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
F169	in da bom vse naredila, kar je v moji moči, ko bo čas za to.	Sprejemanje časovnih meja dela	Osebno doživljanje nalog	Izzivi socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F170	To se naučiš z izkušnjami, več kot imaš primerov, lažje sprejemaš izzive in posledično tudi odločitve.	Učenje iz izkušenj	Osebno doživljanje nalog	Izzivi socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F171	Velik primanjkljaj na področju dela z	Potreba po zadostnih namestitvah	Pomanjkanje namestitvene kapacitete	Omejitve	Sistemske okoliščine in

	družino je pomanjkanje namestitev.				pogoji strokovnega dela
F172	Ko se center odloča o odvzemu otroka, se socialna delavka že tekom procesa odločanja poskuša dogovoriti, kam se bo otroka namestilo.	Pravočasno urejanje namestitve	Pomanjkanje namestitvene kapacitete	Omejitve	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela

F173	Krizni center je namenjen krajšemu času bivanja in potem ga ne moremo nikamor namestiti, ker je vse polno ali ni dovolj rejniških družin.	Pomanjkanje dolgoročne namestitve in rejniških družin	Pomanjkanje namestitvene kapacitete	Omejitve	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
F174	Na centru smo z določenimi družinami delali več let, preden je do odvzema sploh prišlo,	Dolgotrajnost rednega postopka	Poseg po ukrepu	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
F175	saj ogroženost otrok ni bila na najvši ravni,	Subjektivna presoja ocene ogroženosti otroka	Poseg po ukrepu	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
F176	vsekakor bi jih bilo potrebno odvzeti, ampak jih ni bilo moč nikamor namestiti.	Nemoč posega po ukrepu iz razloga pomanjkanja namestitvene kapacitete	Pomanjkanje namestitvene kapacitete	Omejitve	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
F177	Pred očmi imam primer pet-članske družine, kjer se je postopek odvzema odvijal pet let.	Dolgotrajnost postopka ukrepa	Odvzem otroka	Omejitve	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela

	Ali res potrebujemo pet let, da otroke odvzamemo? Želim si, da bi postopki hitreje stekli.				

F178	Ne želim, da sem narobe razumljena. Ne, ne zbudim se in ne zaželim si odvzeti otroka,	Odvzem otroka ni samovoljna odločitev socialne delavke	Osebno doživljanje nalog	Izzivi socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F179	ampak določeni otroci res trpijo, mi pa jih zaradi dolgotrajnosti postopka držimo v primarni družinski celici, ki je zanj škodljiva.	Otroci zaradi pomanjkanja namestitev ostajajo v disfunkcionalnem družinskem okolju	Pomanjkanje namestitvene kapacitete	Omejitve	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
F180	S tem otroku povzročamo doživljenjsko travmo, ki je tudi ob psihološki podpori težko reši.	Krepitev otrokove travme	Posledica dolgotrajnega postopka	Omejitve	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
F181	Jaz imam nizko toleranco do nasilja,	Nizka stopnja tolerance	Lastna opredelitev socialne delavke do pojava	Nasilje v družini	Delo z družino
F182	zato mi je odločitev o odvzemu večkrat bolj jasna, kot je to jasno na papirju, vsekakor pa moram spoštovati strokovne meje in delovati po smernicah in pooblastilih.	Teža odločitve znotraj formalnih smernic strokovnega odločanja	Osebno doživljanje nalog	Izzivi socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje

F183	Ko sem že dlje časa vpeta v družinsko situaicjo si večkrat rečem, da bi tega otroka odvzela in pripeljala k sebi domov.	Čustvena vpletenost v otrokovo doživljanje njegove vloge v družini s številnimi izzivi	Osebno doživljanje nalog	Izzivi socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
F184	Zavedati se moramo, da ne glede na izzive, s katerimi se družina sooča, imajo otroci svoje starše radi in želijo si ostati z njimi,	Čustvena navezanost otroka na starša	Čustveno breme dela z otrokom	Sodelovanje z otrokom	Delo z družino
F185	zato moraš najti način, kako boš otroka razbremenil,	Soustvarjanje strategij razbremenitve	Čustveno breme dela z otrokom	Sodelovanje z otrokom	Delo z družino
F186	mu pojasnil namen odvzema	Znanje za ravnanje v trenutku odvzema	Čustveno breme dela z otrokom	Sodelovanje z otrokom	Delo z družino
F187	in hkrati sodelovati s starši in poskušati narediti majhne premike k spremembi in potencialni možnosti otrokove vrnitve.	Aktivno sodelovanje z družino kot pogoj za uspešnost procesa reintegracije	Uspešna reintegracija	Cilj reintegracije	Proces reintegracije

Preglednica številka 8: Odprto kodiranje intervjuja G

Št. izjave	**Izjava**	**Pojem**	**Kategorija**	**Nadkategorija**	**Tema**
G1	Moj vstop je bil zelo kaotičen.	Kaotičen vstop v prakso	Vstop v prakso socialnega dela	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje

G2	Pred tem sem bila svetovalna delavka v vrtcu.	Predhodnje delovne izkušnje z delom v vrtcu	Vstop v prakso socialnega dela	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
G3	Za delo na centru sem se odločila namerno.	Zavestna odločitev za vstop na center	Vstop v prakso socialnega dela	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
G4	menim, da mora vsak socialni delavec vsaj enkrat v karieri delati na centru.	Pomen izkušnje dela na centru	Vstop v prakso socialnega dela	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
G5	le tam srečaš s tolikšno mero odgovornostin širino primerov.	Začetni občutek nemoči in nesuverenosti	Vstop v prakso socialnega dela	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
G6	Prevzela sem področje, ki je bilo zaradi dolgotrajne odsotnosti sodelavke skoraj povsem na pavzi, reševale so se le nujne zadeve.	Negotovost glede meja pristojnosti	Vstop v prakso socialnega dela	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
G7	Prišla sem brez izkušenj, brez opravljenega pripravništva in nisem imela mentorja, na kogar bi se lahko zanesla.	Vstop na center brez izkušenj, pripravništva in ustreznega mentorstva	Vstop v prakso socialnega dela	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
G8	Manjkala mi je opora tima.	Zaznava manjka podpornega delovnega okolja	Vstop v prakso socialnega dela	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
G9	bila sem sama.	Začetni občutek osamljenosti	Vstop v prakso socialnega dela	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje

G10	Fakulteta mi je dala morda dvajset odstotkov	Kvalitetna teoretska podlaga, ki ni sorazmerna s	Most med teorijo in prakso	Razumevanje poklica v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje

	vsega znanja za ravnanje v praksi.	socialnodelovnim pristopom v praksi			
G11	Na faksu sem se naučila razumevanja odnosa, vzpostavljanja stika in pojava nasilja v družini v teoriji, kar mi je pomagalo pri branju spisov in pisanju predlogov za sodišče.	Znanje za ravnanje kot teoretski temelj za razumevanje delovnega področja	Most med teorijo in prakso	Razumevanje poklica v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
G12	Praktičnih vsebin, javnih pooblastil in konkretnih nalog pa žal faks ne pokrije.	Znanje za ravnanje z zakonodajo	Most med teorijo in prakso	Razumevanje poklica v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
G13	Največ sem se naučila sama.	Samoiniciativno izobraževanje	Motivacija za delo	Razumevanje poklica v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
G14	Doma sem brala zakone in katalog javnih pooblastil, iskala stare zapisnike mojih predhodnic, se izobraževala v smeri podpore družini in se preprosto nekako znašla.	Samoiniciativno izobraževanje	Motivacija za delo	Razumevanje poklica v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje

G15	Ustrezata mi svoboda in delo v kaosu.	Naklonjenost k dinamiki dela	Motivacija za delo	Razumevanje poklica v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
G16	Manj uspešna bi bila na transferjih in administrativnih sistemih, saj mi bolj leži	Naklonjenost k dinamiki dela	Motivacija za delo	Razumevanje poklica v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
	dinamično delo.				
G17	delo z ljudmi,	Delo z ljudmi	Motivacija za delo	Razumevanje poklica v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
G18	tega sem bila vajena že iz študentskih let, ko sem prostovoljno sodelovala z Romi in prosilci za azil.	Predhodne izkušnje dela z Romi in prosilci za azil	Motivacija za delo	Razumevanje poklica v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
G19	težke zgodbe se me dotaknejo še danes,	Teža čustvenega bremena	Osebno doživljanje nalog	Izzivi socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
G20	bolj kot teža zgodb me je zaznamovala stopnja odgovornosti.	Teža odgovornosti	Osebno doživljanje nalog	Izzivi socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
G21	Vsako oceno ogroženosti sem jemala zelo resno.	Teža odgovornosti	Osebno doživljanje nalog	Izzivi socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
G22	večkrat sem se med vožnjo domov spraševala, ali sem se prav odločila in odšla odmov, ali bi morala v tistem trenutku raje na teren.	Samospraševanje kot posledica teže odgovornosti	Osebno doživljanje nalog	Izzivi socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje

G23	Breme odločitve te nenehno spremlja.	Neizbežnost prepleta osebnega in poklicnega življenja	Osebno doživljanje nalog	Izzivi socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
G24	veš, da gre v ozadju za resnične ljudi, za otroke in delaš v želji, da bi jim pomagal.	Odvzem dolžnost socialnega delavca v dani situaciji	Teža odločitve	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
G25	Menim, da bi delala enako strokovno, saj	Pozitivno vrednotenje lastne strokovnosti	Osebno doživljanje nalog	Izzivi socialnega dela	Vstop v delovni proces in

	sem delala dobro, za korist družin.				pridobivanje znanja za ravnanje
G26	Morda bi spremenila okoliščine dela.	Želja po izboljšanju delovnega okolja	Prosto za izboljšavo	Viri podpore in pomoči	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
G27	hkrati pa sem se ravno iz teh okoliščin največ naučila.	Učenje iz izkušenj	Osmisliti vztrajanje v praksi socialnega dela	Socialno delo v praksi	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
G28	Odvzem je nujno zlo	Odvzem kot zadnji, skrajni korak faze odločanja	Teža odločitve	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
G29	streznil en primer.	Moč socialne delavke v primeru vprašanja stikov pod nadzorom in prepovedi prebliževanja	Teža odločitve	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
G30	Sodišče je zgolj na podlagi moje ocene ogroženosti, napisane na treh straneh, brez posebnega naroka, v treh dneh odločilo o ukinitvi stikov za eno leto in prepovedi približevanja.	Moč socialne delavke v primeru vprašanja stikov pod nadzorom in prepovedi prebliževanja	Teža odločitve	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka

G31	Takrat sem se zavedala, kakšno moč imam.	Moč socialne delavke v primeru vprašanja stikov pod nadzorom in prepovedi prebliževanja	Teža odločitve	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
G32	Samo na podlagi mojega pisnega dokumenta, brez dokaznega postopka, je sodnica sprejela resno odločitev.	Moč socialne delavke v primeru vprašanja stikov pod nadzorom in prepovedi prebliževanja	Teža odločitve	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka

G33	To je odgovornost, ki jo moraš zavestno nositi.	Krepitev občutka odgovornosti	Osebno doživljanje nalog	Izzivi socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
G34	Vem, da je to nujno zlo.	Odvzem otroka skrajni ukrep, ko so bile vse ostale možnosti podpore in pomoči izčrpane	Poseg po ukrepu	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
G35	zato imamo pravilo najmilejšega ukrepa.	Pravilo najmilejšega ukrepa	Poseg po ukrepu	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
G36	Zavedamo se, kakšne posledice ima odvzem otroka za družino.	Krepitev zavedanja razsežnosti odvzema	Osebno doživljanje nalog	Izzivi socialnega dela	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
G37	Družine, s katerimi delamo po odvzemu, se še po štirih letih spominjajo dneva odvzema.	Odvzem otroka kot trajna obremenjujoča izkušnja za družino	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
G38	Odvzem je globoka travma.	Odvzem otroka kot trajna obremenjujoča izkušnja za družino	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop

G39	Na centru pogosto govorimo tudi o institucionalni travmi.	Prisotnost insitutcionalne travme	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
G40	Starši zaradi načina, kako je bil odvzem izveden, kasneje ne zaupajo niti stikom pod nadzorom z novorojenimi otroki.	Strah pred odvzemom novorojenih otrok	Institucionalna travma kot posledica odvzema	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
G41	primer družine, kjer smo odvzeli dva fanta, kasneje pa je mama rodila še enega otroka. Ko je bila mama na stiku in smo želeli novorojenčka pestovati, sta socialni delavki doživeli šok, saj mama ni pustila, da bi otroka pestovali, ker se je bala, da ji bomo novorojenčka odvzeli.	Strah pred odvzemom novorojenih otrok	Institucionalna travma kot posledica odvzema	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
G42	Velik manjko področja družine so delovni pogoji.	Želja po izboljšanju delovnega okolja	Prostor za izobljšavo	Viri podpore in pomoči	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
G43	Želim si, da bi imeli manj primerov.	Dnevno naraščajoča preobremenjenost s številom primerov	Preobremenjenost socialnih delavcev in delavk	Slepe pege	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela

G44	Če želiš delati dobro, moraš za to imeti ustrezne pogoje.	Ustrezni delovni pogoji	Prostor za izobljšavo	Viri podpore in pomoči	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
G45	Jaz na začetku nisem znala dovolj dobro skrbeti zase.	Začetna odsotnost skrbi zase	Odsotnost postavitve jasnih mej	Teža odločitve	Skrb zase
G46	Ves čas sem se vrtela v zgodbi primerov, premalo sem spala in bila nenehno preobremenjena.	Pomanjkanje spanja	Odsotnost postavitve jasnih mej	Teža odločitve	Skrb zase
G47	Manjkala mi je strokovna opora.	Manjko podpore s strani tima	Podporno delovno okolje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino
G48	nekdo, ki bi ga lahko vprašala za pomoč.	Manjko podpore s strani tima	Podporno delovno okolje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino

G49	nekdo, s komer bi si primere razdelila	Potreba po enakovredni delitvi dela	Podporno delovno okolje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino
G50	Ob vstopu sem bila preveč sama.	Začetni občutek osamljenosti	Vstop v prakso socialnega dela	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
G51	Danes bi rekla: lahko mi date deset primerov in mi zagotovite pogoje, v katerih bom imela čas za načrtovanje dela z družino.	Ustrezni delovni pogoji	Prostor za izobljšavo	Viri podpore in pomoči	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
G52	za dobro delo z družino potrebuješ čas za razmislek.	Čas kot predpogoj za doseganje želenih rešitev	Prostor za izobljšavo	Viri podpore in pomoči	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela

G53	Načrtovanje je ključenga pomena	Vsebina načrta pomoči – zmanjšanje rizičnih dejavnikov, ki so bili povod za odvzem in ustvarjanje pogojev za vrnitev	Naloga socialnega delavca po odvzemu	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
G54	To, kar pišemo v načrtu pomoči, ni samo birokratska obveznost, gre za resnično orodje za soustvarjanje načrta usmeritve družine po odvzemu.	Vsebina načrta pomoči – zmanjšanje rizičnih dejavnikov, ki so bili povod za odvzem in ustvarjanje pogojev za vrnitev	Naloga socialnega delavca po odvzemu	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
G55	Velikokrat pa na tem ni veliko narejeno.	Občutek osamljenosti in manjko podpornega okolja kot dejavnika neuspešnega dosega želenih sprememb	Naloga socialnega delavca po odvzemu	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
G56	leta se obrnejo, družina pa še vedno stoji na	Občutek osamljenosti in manjko podpornega	Naloga socialnega delavca po odvzemu	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka

	isti točki kot v času odvzema ali celo nazaduje.	okolja kot dejavnika neuspešnega dosega želenih sprememb			
G57	Multidisciplinarni tim sem vedno sklicala z jasnim namenom, da mi pomaga pri pridobivanju informacij o družini.	Multidisciplinarni tim kot orodje pridobivanja informacij o družini	Multidisciplinarno sodelovanje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino
G58	Ne da bi prelagala odgovornost.	Opora multidisciplinarnega tima, z ohranjanjem lastne odgovornosti	Multidisciplinarno sodelovanje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino

G59	z njihovo pomočjo pridobim celostno sliko.	Opora multidisciplinarnega tima kot celostni pristop k družini	Multidisciplinarno sodelovanje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino
G60	tim skliče center, ker je center tisti, ki ima v državi edini javno pooblastilo za posredovanje sodišču glede usode otroka.	Končna odločitev v pristojnosti socialnega delavca	Multidisciplinarno sodelovanje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino
G61	Šola poskrbi za varnost in izobrazbo	Šola kot dejavnik varnega okolja in izobrazbe	Vloga institucij	Multidisciplinarno sodelovanje	Delo z družino
G62	pedospihiater poskrbi za krizno obravnavo in medikamentno terapijo	Zdravstvo kot varovalni dejavnik v primeru krizne obravnave in sledenju medikamentne terapije	Vloga institucij	Multidisciplinarno sodelovanje	Delo z družino
G63	policija poskrbi za takojšen varnostni odziv.	Policija kot dejavnik krepitve občutka varnosti	Vloga institucij	Multidisciplinarno sodelovanje	Delo z družino
G64	Vsak udeleženi na timu opravlja svojo nalogo.	Opora multidisciplinarnega tima kot celostni pristop k družini	Multidisciplinarno sodelovanje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino

G65	Kaj se bo z otrokom zgodilo, kateri ukrep bo sprejet in kako bo zaščiten, je domena centra za socialno delo.	Končna odločitev v pristojnosti socialnega delavca	Multidisciplinarno sodelovanje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino

G66	Na vsakem timu zavzameš pozicijo: jaz vodim primer, jaz nastopam pred sodiščem, jaz sodelujem z družino, vi pa mi pomagate sestaviti oceno ogroženosti otroka.	Opora multidisciplinarnega tima kot celostni pristop k družini	Multidisciplinarno sodelovanje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino
G67	Iz šole izvem, kako se otrok obnaša v razredu, kako starša sodelujeta s šolo, ali se prijavita na govorilne ure.	Šola kot prvi vir informacij	Vloga šole	Multidisciplinarno sodelovanje	Delo z družino
G68	Od policije izvem, ali je bila družina že obravnavana in ali so bile intervencije na domu.	Policija v vlogi posredovanja informacij o obravnavi družine v preteklosti	Vloga institucij	Multidisciplinarno sodelovanje	Delo z družino
G69	Vse skupaj sestaviš v celotno sliko, da razumeš, kako sistem družine funkcionira in potem lažje načrtuješ delo z družino.	Opora multidisciplinarnega tima kot celostni pristop k družini	Multidisciplinarno sodelovanje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino
G70	Končna odgovornost in odločitev pa ostajata del mene.	Končna odločitev v pristojnosti socialnega delavca	Multidisciplinarno sodelovanje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino
G71	Tim je orodje za celosten pristop z družino	Multidisciplinarni tim kot orodje za celostni pristop z družino	Multidisciplinarno sodelovanje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino

G72	nikoli pa nisem doživela, da bi drugi profili nadvladali socialnega delavca.	Zaznava enakovrednosti socialne stroke v sodelovanju z drugimi profili podpore in pomoči	Multidisciplinarno sodelovanje	Viri podpore in pomoči	Delo z družino
G73	Pri svojem delu sem vedno transparentna	Transparenten odnos starš – socialna delavka	Spoštljiva neposrednja komunikacija z uporabnikom	Sodelovanje s starši	Delo z družino
G74	uporabnikom jasno povem, da jim imam namen pomagati.	Jasno sporočilo o namenih podpore in pomoči	Spoštljiva neposrednja komunikacija z uporabnikom	Sodelovanje s starši	Delo z družino
G75	Celo v primerih, ko smo bili na sodišču na nasprotnih straneh, sem bila pripravljena pomagati.	Pripravljenost pomagati staršem tudi ob nasprotovanju na sodišču	Spoštljiva neposrednja komunikacija z uporabnikom	Sodelovanje s starši	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
G76	moj cilj je skupna korist za celotno družino	Soustvarjanje želenih rešitev	Pristop, usmerjen v krepitev moči	Delo z družino	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
G77	kar velikokrat prepreči marsikateri konflikt.	Pristop, usmerjen v rešitev kor predpogoj za preprečitev konflikta	Pristop, usmerjen v krepitev moči	Delo z družino	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
G78	Devetindevetd eset odstotkov primerov, s katerimi sem se srečala je prišlo iz disfunkcionalni h družin.	Prevladujoča disfunkcionalnost v primarni družini	Medgeneracijski prenos travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
G79	sami doživljali nasilje in zanemarjanje s	Izkušnja nasilja v primarni družini	Medgeneracijski prenos travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop

	strani svojih staršev				

G80	zato ne znajo drugače.	Manjko ustreznih starševskih veščin	Medgeneracijski prenos vzgojnih vzorcev	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
G81	Včasih se nekje v sebi zavedajo, da to ni prav in si tega ne želijo ponavljati, a jim žal ne uspe.	Uvid v lastno nemoč	Medgeneracijski prenos vzgojnih vzorcev	Oblike ogroženosti otroka	Delo z družino
G82	k temu prispevajo odvisnosti od alkohola, drog in soočanje s težkimi življenjskimi situacijami.	Pristop, utemeljen na razumevanju obremenjujočih življenjskih izkušenj	Razumevanje travme	Smiselnost travmainformativnega pristopa	Na travmi utemeljen pristop
G83	pomembno je, da se začne delati na preventivi, da jih ujašem preden se vse skupaj sesuje.	Preventivno delo	Pravočasno ukrepanje	Sodelovanje s starši	Delo z družino
G84	Socialni delavci bi morali vzpostaviti mrežo še preden se družina vanjo ujame.	Preventivno delo	Pravočasno ukrepanje	Sodelovanje s starši	Delo z družino
G85	težava je, ker je primerov veliko, nas je malo in ni mogoče rešiti vseh družin.	Preobremenjenost kot dejavnik omejitve pri delu z družino	Pravočasno ukrepanje	Sodelovanje s starši	Delo z družino
G86	Obstaja tudi manjši delež staršev, ki so se rodili v urejeni, povprečni ali celo dobro delujoči družini, pa imajo resne	Osebnostna motnja	Izzivi v duševnem zdravju	Sodelovanje s starši	Delo z družino

	osebnostne motnje.				
G87	Teh s preventivnim delom ni mogoče zajeti	Osebnostna motnja	Izzivi v duševnem zdravju	Sodelovanje s starši	Delo z družino
G88	Najbrž ni socialnega delavca, ki ne bi iz vzgoje drugih pri sebi prepoznal lastne vzorce.	Drža zavedanja preteklih obremenjujočih izkušenj	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop
G89	Jaz se intenzivno reflektiram, to delam že od faksa.	Intenzivna samorefleksija	Rekonstrukcija lastnih obremenjujočih izkušenj iz preteklosti	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
G90	Dobro poznam sebe in svoje vzorce, zato vem, kje so moje ranljive točke.	Intenzivna samorefleksija	Rekonstrukcija lastnih obremenjujočih izkušenj iz preteklosti	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
G91	Ko mi je šel kdo na živce, recimo izrazito konflikten odvetnik ali obrambno nastrojeni starši, sem si vedno zastavila vprašanje, zakaj me ta oseba moti in kaj to v meni sproži.	Sprožilci	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop
G92	odgovore iščem v sebi	Intenzivna samorefleksija	Rekonstrukcija lastnih obremenjujočih izkušenj iz preteklosti	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
G93	poskušam občutkov ne prelagati na druge.	Prevzemanje odgovornosti za regulacijo čustev	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop

G94	Mogoče imam visoke standarde, mogoče me	Intenzivna samorefleksija	Rekonstrukcija lastnih obremenjujočih	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
	oseba moti, ker ne uspem vzpostaviti meja, velikokrat se pogovorim sama s sabo.		izkušenj iz preteklosti		
G95	To spoznanje mi pomaga, da se sprostim,	Uvid kot dejavnik razbremenitve	Rekonstrukcija lastnih obremenjujočih izkušenj iz preteklosti	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
G96	da sploh lahko dalajujem strokovno.	Samorefleksija kot pogoj za ohranitev strokovnosti	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop
G97	V nasprotnem primeru se ujameš v krog starševskega obsojanja,	Tveganje za odmik od vzpostavljenega delovenga odnosa	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop
G98	s tem pa izgubiš stik s staršem in celotno nit soustvarjanja rešitev za družino.	Tveganje za odmik od vzpostavljenega delovenga odnosa	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop
G99	Kdor ne dela na sebi, ne dela strokovno.	Samorefleksija kot opora pri ohranjanju strokovne drže	Rekonstrukcija lastnih obremenjujočih izkušenj iz preteklosti	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
G100	ko se socialne delavke preveč poistovetijo z uporabnikom, kar vodi v opravičevanje nasilja.	Opravičevanje nasilja kot posledica manjka uvida v lastne obremenjujoče izkušnje	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop

G101	Navsezadnje delamo v korist otroku in opravičevanje nasilja nikakor ni del tega.	Opravičevanje nasilja kot posledica manjka uvida v lastne obremenjujoče izkušnje	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop
G102	To se zgodi, kadar imaš sam nepredelane izkušnje in jih ne nasloviš, potem se	Tveganje za identifikacijo z uporabniško izkušnjo	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop

	nekako zliješ z uporabniško izkušnjo.				
G103	delo na sebi je nujno, absolutno nujno.	Intenzivna samorefleksija	Rekonstrukcija lastnih obremenjujočih izkušenj iz preteklosti	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
G104	Brez tega ne bi speljala svojega kaotičnega vstopa na to področje.	Intenzivna samorefleksija	Rekonstrukcija lastnih obremenjujočih izkušenj iz preteklosti	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
G105	Naučiš se spustiti, ne pa dopustiti, da bi te to poneslo v nestrokovno vedenje.	Samorefleksija kot opora pri ohranjanju strokovne drže	Rekonstrukcija lastnih obremenjujočih izkušenj iz preteklosti	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
G106	Kadar se socialni delavec z uporabnikom zlije, vzame vsako kritiko osebno in nasilje opravičuje.	Opravičevanje nasilja kot posledica manjka uvida v lastne obremenjujoče izkušnje	Lastna travma socialnega delavca	Travma in socialno delo	Na travmi utemeljen pristop
G107	To je znak, da svoje izkušnje ni predelal.	Samorefleksija kot opora pri ohranjanju strokovne drže	Rekonstrukcija lastnih obremenjujočih izkušenj iz preteklosti	Viri podpore in pomoči	Skrb zase

G108	in da ne dela na sebi.	Samorefleksija kot opora pri ohranjanju strokovne drže	Rekonstrukcija lastnih obremenjujočih izkušenj iz preteklosti	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
G109	Meni se to ni zgodilo, ker se zavedam svojih meja in jih znam ustrezno postaviti.	Zavestna postavitev mej	Postavljanje meja	Viri podpore in pomoči	Skrb zase
G110	Če bi res želeli izvajati stroko tako, kot nas učijo na fakulteti, bi	Reogranizacija nalog	Omejitve	Razvoj prakse	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
	morali socialnim delavcem odvzeti javna pooblastila in jih prerazporediti med druge organe,				
G111	da bi nekdo drug skrbel za nadzor in pooblastila.	Prenos funkcije nadzora	Omejitve	Razvoj prakse	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
G112	Mi pa bi se lahko posvetili preventivi, svetovalnemu delu in kontinuiranem u sodelovanju z duružino na terenu.	Preventivno delo	Omejitve	Razvoj prakse	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
G113	Ta vloga je sedaj nekoliko kontradiktorna, hkrati si nadzornik in sopotnik.	Dualnost vlog	Omejitve	Razvoj prakse	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela

G114	V idealnem svetu to ne bi smelo biti združeno v eni osebi.	Dualnost vlog	Omejitve	Razvoj prakse	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
G115	Ne vem, ali je problem v sistemu ali bi moralo biti učenje teorije drugačno, da dvojnost vlog ne bi bila problem, se pa vsekakor ne sklada.	Dualnost vlog	Omejitve	Razvoj prakse	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela
G116	Kako naj starš zaupa in aktivno sodeluje s socialno delavko, ki mu je odvzela	Otežena gradnja zaupanja pri delu z družino po odvzemu	Naloga socialnega delavca po odvzemu	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka

	otroka in ima pred sabo načrt pomoči s točkami, ki jih mora izpolniti.				
G117	Gre za nadzorno vlogo, pritisk na starša.	Načrt pomoči v vlogi starševskega nadzora	Naloga socialnega delavca po odvzemu	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
G118	Po drugi strani pa starš potrebuje sopotnika,	Socialna delavka v vlogi sopotnika	Naloga socialnega delavca po odvzemu	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
G119	da prepozna neustrezne vzgojne vzorce in brez pritiska izpolnjevanja kljukic doseže želene rešitve.	Opolnomočenje staršev	Naloga socialnega delavca po odvzemu	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
G120	Sama nisem izvedla rednega postopka odvzema	Brez izkušnje rednega odvzema	Poseg po ukrepu	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka

G121	bila pa sem prisotna pri nujnih odvzemih.	Intenzivnost nujnega odvzema	Teža odločitve nujnega odvzema	Odločanje o odvzemu otroka	Nujni odvzem otroka
G122	Izvedeni so bili interventno in sem potem nadaljevala z obravnavo teh primerov.	Intenzivnost nujnega odvzema	Teža odločitve nujnega odvzema	Odločanje o odvzemu otroka	Nujni odvzem otroka
G123	pri primerih, ki so jasni, ker veš, da je stopnja ogroženosti otroka visoka in da tam otrok ne sme ostati, je odvzem nuja.	Odvzem otroka skrajni ukrep, ko so bile vse ostale možnosti podpore in pomoči izčrpane	Poseg po ukrepu	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
G124	Vidiš, da si otrok oddahne,	Občutek otrokovega olajšanja	Pozitivni učinki odvzema otroka	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
G125	saj so stvari na svojem mestu	Vzpostavitev reda za korist otroka	Pozitivni učinki odvzema otroka	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
G126	in veš, da je bila odločitev	Odvzem otroka skrajni ukrep, ko so	Poseg po ukrepu	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
	za odvzem pravilna.	bile vse ostale možnosti podpore in pomoči izčrpane			
G127	najtežji so primeri, ki niso povsem jasni, mejni.	Najvišje vrednotenje teže odločitve v primeru srednje stopnje ogroženosti otroka	Teža odločitve	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
G128	Ko moraš presojati v sivem območju stopnje ogroženosti in ne veš, kako bi se odločil.	Sivo območje srednje stopnje ogroženosti otroka	Teža odločitve	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka

G129	Imela sem veliko dilem, ali sem se odločila pravilno, ali bi morali počakati, ali preveč čakamo, veliko je samospraševanja o odločitvi.	Samospraševanje o pravilnosti odločitve	Teža odločitve	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
G130	Primer sem dolgo intenzivno spremljala, na dva ali tri dni ... Ko se je družina preselila in nismo bili več pristojni, mi ni dalo miru, zato sem enkrat tedensko hodila na teren in družino spremljala.	Samospraševanje o pravilnosti odločitve	Teža odločitve	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
G131	Ko se ti primer zaključi, je to del olajšanja, ampak kasneje se delo šele začne.	Sodelovanje z družino po odvzemu	Naloga socialnega delavca po odvzemu	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
G132	Pri nujnih odvzemih so otroci pogosto v šoku.	Šok	Odziv otroka na odzvem	Izvedba odzvema	Odvzem otroka
G133	Imela sem primer, ko je otrok pobegnil, kasneje pa so me iz kriznega centra poklicali, da se je vrnil in da je v redu.	Beg in boj	Odziv otroka na odzvem	Izvedba odzvema	Odvzem otroka

G134	Otroci ne vedo, kaj se jim dogaja, vedo pa, da nekaj ni v redu in želijo zbežat.	Beg in boj	Odziv otroka na odzvem	Izvedba odzvema	Odvzem otroka
G135	Vidim potencialne možnosti, da se otrok vrne.	Potencial možnosti vrnitve otroka v primarno okolje	Vrnitev v primarno družino	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije
G136	Možnosti obstajajo, ampak pod pogojem, da se dela aktivno, transparentno in doslesno, tako pred odvzemom kot po njem.	Delo z družino pred, med in po odvzemu	Pogoji za spremembo	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije
G137	Ko sem delala na področju rejništva, mi je bilo ključnega pomena, a sem imela z rejniki dober odnos,	Vzpostavitev kvalitetnega delovnega odnosa in osebnega stika	Pogoji za spremembo	Namestitev otroka v rejniško družino	Odvzem otroka
G138	da rejniki razumejo svojo funkcijo	Razumevanje vloge rejnika	Pogoji za spremembo	Namestitev otroka v rejniško družino	Odvzem otroka
G139	ter da tudi sami delajo v smeri vrnitve otroka v primarno družino.	Pristop, usmerjen na vrnitev v primarno družino	Pogoji za spremembo	Namestitev otroka v rejniško družino	Odvzem otroka
G140	Naloga socialnega delavca, da je mediator med	Socialna delavka v vlogi sopotnika	Naloga socialnega delavca po odvzemu	Obdobje po odvzemu otroka	Odvzem otroka
	vsemi vpletenimi.				
G141	lahko dolgo traja, imeli smo primere tudi šest let, ampak je potrebno delati.	Dolgotrajen proces	Sodelovanje z družino po odvzemu	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije

G142	Težava nastopi, ko so prisotne odvisnosti.	Zasvojenost kot ovira pri doseganju želenih rešitev	Neuspešno izpolnjevanje pogojev za vrnitev otroka v primarno družino	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracija
G143	Primer, kjer se je osem let aktivno delalo z družino, pred odvzemom, med njim in po njem, a starša odvisnosti ne zmoreta premagati. Izčrpali smo vse možnosti in bomo vložili predlog za posvojitev s strani rejnikov, kar pomeni, da je zgodba o vrnitvi v primarno družino zaključena.	Nezadostno realiziranje načrta pomoči	Neuspešno izpolnjevanje pogojev za vrnitev otroka v primarno družino	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracija
G144	Sama sem velik pristaš preventivnega dela	Preventivno delo	Uspešna reintegracija	Cilj reintegracije	Proces reintegracije
G145	in dela z družino po odvzemu,	Delo z družino pred, med in po odvzemu	Pogoji za spremembo	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije
G146	zato verjmame, da je sprememba možna.	Vera v obstoj spremembe	Pogoji za spremembo	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije
G147	Res pa je, da je teh malo ali skoraj nič.	Nizek delež uspešnih vrnitev	Nizka stopnja uspešnosti	Uspešnost vrnitve v primarno družino	Proces reintegracije

G148	saj je to rezultat dolgega dela in številnih dejavnikov, ki se za vrnitev enostavno mojrajo poklopiti.	Sovplivanje dejavnikov za uspešnost reintegracije	Nizka stopnja uspešnosti	Uspešnost vrnitve v primarno družino	Proces reintegracije
G149	Ko se med kolegi pogovarjamo, večina reče, da si vsi otroci želijo biti doma, vendar se ne strinjam.	Raznolikost otrokovih želja po vrnitvi v primarno okolje	Otrokov glas	Sodelovanje z otrokom	Delo z družino
G150	Menim, da je to odvisno od namestitve.	Namestitev kot dejavnik otrokove želje po vrnitvi v primarno okolje	Otrokov glas	Sodelovanje z otrokom	Delo z družino
G151	Otroci v dobrih rejniških družinah so načeloma stabilni, imajo stike s starši, a baza je varno okolje pri rejnikih.	Varno in stabilno okolje za otrokov razvoj	Rejniška družina	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracija
G152	Ti otroci si želijo, da tako ostane, ne želijo si povratka k biološkim staršem, saj ne vedo, ali se bo travma morda ponovila.	Varno in stabilno okolje za otrokov razvoj	Rejniška družina	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracija
G153	Težava je z zavodskimi otroki.	Zavod kot umetno okolje	Vzgojni zavod	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracija
G154	Ko je otrok v zavodu, je potreba po celici, po pravi družini, toliko močnejša,	Prisotna želja po družini	Vzgojni zavod	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracija

G155	da si v večini primerov res želijo nazaj v primarno družino,	Prisotna želja po družini	Vzgojni zavod	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracija
G156	saj je zavod umetna situacija.	Zavod kot umetno okolje	Vzgojni zavod	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracija
G157	Primer brata in sestre podobne starosti ... En je šel v zavod, drugi v rejniško družino. Ta v zavodu je imel nenehne težave z begom, medtem ko je bil otrok v rejniški družini stabilen.	Zaznava razlike med zavodsko in rejniško namestitvijo	Vrsta namestitve	Obdobje po odvzemu	Odvzem otroka
G158	V zavodu si obdan s sovrstniki, ki imajo podobno travmo in nimaš možnosti, da bi to travmo zares predelal,	Tveganje za razvoj dodatne, nove travme	Vzgojni zavod	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracija
G159	kvečjemu lahko oblikuješ novo travmo, saj so tam vzgojitelji, ne pa mama in oče.	Tveganje za razvoj dodatne, nove travme	Vzgojni zavod	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracija
G160	Vedno se trudimo, da najdemo rejniško družino, ampak je rejnikov v Sloveniji premalo.	Potreba po rejniških družinah	Pomanjkanje namestitvene kapacitete	Omejitve	Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela

G161	Vsem pa je skupno, da je z otrokom	Biti podpora in pomoč otroku po odvzemu	Otrokov glas	Sodelovanje z otrokom	Delo z družino
	potrebno sodelovati.				
G162	Ko je otrok pri rejnikih, so rejniki njegova zaupna oseba.	Rejnik v vlogi zaupnika	Rejniška družina	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracija
G163	Pogosto se pojavi kriza identite, saj ne vedo, kam spadajo.	Kriza identite in proces samospraševanja vmestitve v družino	Otrokov glas	Sodelovanje z otrokom	Delo z družino
G164	Ključno je uvideti, kdaj starša pripraviti na dejstvo, da se otrok ne bo vrnil.	Priprava starša na odsotnost možnosti vrnitve	Neuspešno izpolnjevanje pogojev za vrnitev otroka v primarno družino	Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino	Proces reintegracije
G165	Ko si na točki, ko vidiš, da so vse možnosti izčrpane, se moraš s starši o tem jasno pogovoriti.	Transparenten odnos starš – socialna delavka	Spoštljiva neposrednja komunikacija z uporabnikom	Sodelovanje s starši	Delo z družino
G166	To je transparentnost in odgovornost, ki se od socialnega delavca zahteva.	Transparenten odnos starš – socialna delavka	Spoštljiva neposrednja komunikacija z uporabnikom	Sodelovanje s starši	Delo z družino
G167	Odvzem je absolutno skrajen, ampak nujen ukrep in bo v določenih primerih nujno potreben.	Odvzem otroka skrajni ukrep, ko so bile vse ostale možnosti podpore in pomoči izčrpane	Poseg po ukrepu	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka

G168	tistim, ki trdijo drugače, predlagam da preberejo spise ali sami izkusijo težo odločanja.	Teža odločitve kot odgovor kritikom	Teža odločitve	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
G169	Menim, da bi se delež odvzemov bistveno	Preventivno delo kot predpogoj za zmanjšanje deleža odvzemov	Pravočasno ukrepanje	Sodelovanje s starši	Delo z družino

	zmanjšal, če bi začeli resno delati na preventivi.				
G170	Da bi družine ujeli prej, preden pride do točke krize.	Zgodnji poseg v družino	Pravočasno ukrepanje	Sodelovanje s starši	Delo z družino
G171	Temu služi projekt prenove socialnega varstva	Projekt prenove socialnega varstva	Sistemski razvojni projekt	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
G172	Nujno, da se na vsako enoto dodelijo dva, tri novi zaposleni, ki delajo izključno preventivno delo.	Novi zaposleni z namenom izvedbe preventivnega dela	Sistemski razvojni projekt	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje
G173	Z izrecno prepovedjo, da jih vodstvo ne more premestiti na drug oddelek, ko pride do kadrovskih primanjkljajev.	Novi zaposleni z namenom izvedbe preventivnega dela	Sistemski razvojni projekt	Socialno delo	Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje

G174	Preventivno delo pomeni, da ko se zaznajo prvi znaki, da ima recimo mama težavo, da je videti utrujena, depresivna in da so otroci žalostni, se v družino vstopi in z njo sodeluje.	Zgodnji poseg v družino	Pravočasno ukrepanje	Sodelovanje s starši	Delo z družino
G175	Ne, ko je že vse v ognju.	Zgodnji poseg v družino	Pravočasno ukrepanje	Sodelovanje s starši	Delo z družino
G176	tudi z najboljšo preventivo bo vedno obstajal delež primerov,	Meje preventive	Poseg po ukrepu	Odločanje o odvzemu otroka	Odvzem otroka
	kjer bo odvzem nuja.				
G177	Ta delež bi se lahko bistveno zmanjšal, v to absolutno verjamem.	Vera v obstoj spremembe	Pravočasno ukrepanje	Sodelovanje s starši	Delo z družino

8. 4. Osno kodiranje

Vstop v delovni proces in pridobivanje znanja za ravnanje

- Socialno delo
  - Socialno delo v praksi
    - Pripravništvo na področju predhodnega svetovanja (A1)
    - Priložnost na področju varstva družine in otrok (A2)
    - Nevednost (A3)
    - Številčno manjša enota predstavlja lažji vstop na delovno mesto (A6)
    - Pomanjkljivo poznavanje zakonodaje (A10)
    - Nevednost in poklicno učenje (A26)
    - Začetne osebne omejitev (A49)
    - Ravnanje z negotovostjo (A51)
    - Študijska praksa na centru omogočila lažji prehod na delovno mesto (B1)
    - Šok v času študijskega procesa (B2)
    - Soočanje z družinami s številnimi izzivi (B3, B6)
    - Učenje iz izkušenj (B5, C5, D18)
    - Delo z najtežjimi primeri (B25)
    - Dober spomin na prvi vstop v socialnodelovno stroko (D1)
    - Neskladnost med osebnimi pričakovanji in socialnodelovano prakso (D2)

- Neskladnost med teorijo in prakso (D3)
- Občutek preizkušanja zmožnostnih meja (D4)
- Občutek negotovosti (D5)
- Spoznavanje teže odgovornosti (D10)
- Edinstvenost vsakega primera (D19)
- Prilagoditev pristoa družini s številnimi izzivi (D20)
- Sodelovanje z različnimi karakterji (D58)
- Neskladnost med osebnimi pričakovanji in dejansko prakso (E3)
- Potlačenje empatije (E6)
- Zmanjšanj občutek za empatijo (E6, E7)
- Umirjenost kot kompetenca v stroki socialnega dela (F97)

o Delovna uspešnost

- Največji procent uspeha pri delu z družinami srednjega socio-ekonomskega statusa (A77)

o Dodatno strokovno izobraževanje

- Samoinicativna odločitev za dodatno izobraževanje v programu Cool Kids

– obravnava anskioznosti in depresije (A191)

- Časovna omejitev zaključevanja izobraževanja (A192)
- Prioriteta reševanja primerov pred dodatnimi strokovnimi izobraževanji

(A193)

- Potreba po dodatnem izobraževanju (B119)
- Potreba po dodatnem izobraževanju o delu z otrokom z avtizmom (B120)
- Potreba po dodatnem izobraževanju o problematikah sodobne družbe – ADHD, osebnostna motnja, uporaba digitalne tehnologije (B121)
- Strokovna razlaga staršu omogoči razumevanje o morebitnih posledicah in pasteh sodobnih družbenih pojavov (B122)
- Znanje za ravnanje (B123) o Sistemski razvojni projekt
- Projekt prenove socialnega varstva (B112, G171)

- Evropski projekt, v katerega je vključen CSD Ljubljana (B113)
- Nove zaposlitve z namenom podpore preobremenjenim socialnim delavcem

(B114)

- Novi zaposleni niso nosilci primera, vendar lahko opravljajo skoraj vse ostale naloge v procesu obravnave družin s številnimi izzivi (B115)
- Novi zaposleni z namenom izvedbe preventivnega dela (G172, G173) ○ Vrsta uporabnikov
- Prostovoljni uporabniki (B65)
- Nizek delež prostovoljni uporabnikov (B66) ○ Vstop v prakso socialnega dela
- Začetni občutek nemoči in nesuverenosti (C1, G5)
- Začetni občutek negotovosti in strah pred kontra učinkom podpore in

pomoči (C2, F17)

-
-
  - Začetni občutek osamljenosti (G9, G50)
    - Negotovost glede meja pristojnosti (C3, G6)
  - Osebna ganjenost ob poslušanju zgodb družin s številnimi izzivi (C4)
    - Pripravništvo na centru (E1)
    - Zahteven prehod iz študija v prakso (E2)
    - Visoka raven občutka za empatijo in razumevanje (E4)
    - Občutek empatije kot ovira pri postavljanju meja (E5)
    - Učenje iz branja spisov (F1)
    - Začetna vzpostavitev stika z uporabnikom drugačna od osebnih pričakovanj (F2)
    - Razumevanje uporabnikovega vedenja (F3)
    - Kaotičen vstop v prakso (G1)
    - Predhodnje delovne izkušnje z delom v vrtcu (G2)
    - Zavestna odločitev za vstop na center (G3)
    - Vstop na center brez izkušenj, pripravništva in ustreznega mentorstva (G7)
    - Zaznava manjka podpornega delovnega okolja (G8) ○ Teža bremena dela z ljudmi
    - Odmik od čustvene vpetosti v primer (C6)
    - Čustveno podoživljanje (C7) ○ Profesionalna drža v odnosu do uporabnika
    - Delovanje iz strokovne vloge (C8)
    - Edinstvenost vsakega primera (C9) ○ Temeljna teoretska izhodišča in smernice strokovnega ravnanja
    - Znanje za ravnanje (C49) ○ Osmisliti vztrajanje v praksi socialnega dela
    - Želja po spremembi (D11)
    - Začetni idealizem (D12)

- Sprejemanje meja podpore in pomoči (D13)
- Sprejemanje meja lastne strokovne moči (D16)
- Soustvarjanje želenih rešitev (D17)
- Učenje iz izkušenj (G27)

  - Motivacija za delo
    - Poiskati smisel v svojem strokovnem področju (D14, F13)
    - Občutek osebne izpolnjenosti (D15)

- Študij socialnega dela
  - Temelji znanja za ravnanje
    - Teoretski temelji (A4)
    - Pomanjkljivo poznavanje zakonodaje (A5)
    - Poudarek na svetovalnem procesu, brez direktne komunikacije (A11)
    - Odvračanje od neposredne komunikacije (A12)
  - Manjko veščin neposredne komunikacije
    - Izogibanje odprti komunikaciji in jasni sporočilnosti med socialnim delavcem in uporabnikom (A13)
    - Odmik od dejanskega stanja (A14, A16)
    - Poudarek na podpori in pohvalah (A15)

- Prednosti podpornega socialnodelovnega okolja
  - Podporno delovno okolje
    - Povezanost tima (A7)
    - Začetna pomoč in podpora (A8)
    - Učenje in usmerjanje (A9)

- Osebnostni prostor za napredek
  - Prepoznava manjka veščin in kompetenc
    - Spoštljiva, neposredna komunikacija z uporabnikom (A18)

- Kurikulum socialnega dela
  - Stičišče teorije in prakse socialnega dela
    - Nasprotja med teorijo in prakso (A20)
- Izzivi socialnega dela
  - Osebno doživljanje nalog
    - Ločitev med osebnim in službenim življenjem (A52)
    - Depersonalizacija stika težo zgodb s številnim izzivi (D25)
    - Učenje regulacije čustvenega odzivanja (D26)
    - Tveganje za odsotnost skrbi zase (D27)
    - Neizbežnost prepleta osebnega in poklicnega življenja (D77, G23)
    - Neuspeh ponavljajočih vzorcev (D79)
    - Odmik od cikličnega razmišljanja in čustvene vpletenosti izven delovnega časa (D82)
    - Teža odgovornosti nudenja podpore in pomoči (D103)
    - Teža čustvenega bremena (F5, G19)
    - Teža stopnje odgovornosti (G20, G21)
    - Občutek občutljivosti (F6)
    - Strategija soočanja s težo zgodb družin s številnimi izzivi – tehnika dihanja, odmik od računalnika in od primera (F7)
    - Teža sprejemanja uporabniše perspektive (F36)
    - Osebno doživljanje čustva jeze (F42)
    - Samospraševanje o starševskih zmožnostih (F43)
    - Teža pojasnila dejanske starševske zmožnosti (F65)
    - Občutek neprijetosti (F111)
    - Odvzem ni samovoljna odločitev socialne delavke (F121, F178)
    - Sprejemanje časovnih meja dela (F169)

- Učenje iz izkušenj (F170)
- Teža odločitve znotraj formalnih smernic strokovnega odločanja (F182)
- Čustvena vpletenost v otrokovo doživljanje njegove vloge v družini s številnimi izzivi (F183)
- Samospraševanje kot posledica teže odgovornosti (G22)
- Pozitivno vrednotenje lastne strokovnosti (G25)
- Krepitev občutka odgovornosti (G33)
- Krepitev zavedanja razsežnosti odvzema (G36) ○ Teža odločitve
- Podcenjevanje teže strokovnega odločanja (F8)
- Resničnost zgodb družin (F9) ○ Pogovor z otrokom
- Nezmožnost socialne delavke, da ostaja ravnodušna (F55)

-
-
  - Prva osebna izkušnja socialne delavke ob otrokovem razkritju nasilja v družini (F56)
  - Občutek negotovosti in pozabljen spomin na odziv (F57)
- Perspektiva javnosti
  - Negativna javna podoba centra (F118)
  - Stigma (F119)
  - Enačenje nalog socialne delavke z odvzemom otroka (F120)

- Podoba poklica v javnosti
  - Negativna konotacija poklica socialno delo
    - Vpliv na starševo dojemanje nalog socialne delavke (A61)
- Mentorstvo
  - Želja po podpori in pomoči
    - Slaba izkušnja z nedostopno in preobremenjeno mentorico (D6)
    - Samostojno učenje brez ustrezne podpore in pomoči (D7)
    - Zaveza k dostopu do ustrezne opore bodočim pripravnicam (D8)
  - Učinek zgodnjih izkušenj v delovnem okolju
    - Izziv prositi za pomoč kot posledica odsotnosti ustrezne podpore in pomoči v času pripravništva (D9)
- Sekundarna travmatizacija
  - Čustvena disociacija
    - Krepitev občutka imunosti na soočanje s številnimi izzivi (E8)
    - Osredotočenost na smernice in pooblastila (E9)
- Delo z družino
  - Naloga socialnega delavca
    - Nedsikriminatorno sodelovanje z uporabnikom (E31)
  - Pristop, usmerjen v krepitev moči

-
  - Nudenje zaščite in podpore (F10)
  - Soustvarjanje želenih rešitev (F11, G76)
  - Krepitev občutka opore (F12)
  - Spodbujanje uporabnikov za majhne korake k želeni spremembi (F44)

  Soustvarjanje želenih rešitev, krepitev vztrajnosti in podpora pri uporabnikovi odločitvi (F46)

  Pripravljenost za spremembo kot pogoj za uspeh (F47)
  - Podpora in pomoč uporabniku na poti do spremembe (F48)

  Poziv k sprejemanju starševske odgovornosti (F101)
  - Opolnomočenje starša (F154)
  - Pristop, usmerjen v rešitev kot predpogoj za preprečitev konflikta (G77) ○ Dilema pristopa, usmerjen v krepitev moči
  - Začarani krog (F155)

- Razumevanje poklica v praksi ○

  Most med teorijo in prakso
  - Neuporabnost teorije v praksi (F24, G12)
  - Kvalitetna teoretska podlaga, ki ni sorazmerna s socialnodelovnim pristopom v praksi (F25, G10)
  - Teorija – vzpostavitev delovnega odnosa in osebnega stika (F26)
  - Delo z neprostovoljnimi uporabniki (F27, F28)
  - Uporabnik je ekspert svoje izkušnje in samoodloča (F29)
  - Veljavnost zgolj v teoriji (F40)
  - Znanje za ravnanje kot teoretski temelj za razumevanje delovnega področja (G11)
  - Znanje za ravnanje z zakonodajo (G12) ○ Delo z uporabniško perspektivo
  - Načelo samoodločanja uporabnika v praksi težje izvedljivo (F30)
  - Zavrnitev uporabnika ob zanj na videz koristni rešitvi (F31)
  - Naloga socialnega delavca, da spoštuje uporabnikove odločitve (F32, F33)

-
-
-
  - Primer nasilja v družini – socialna delavka kot faktor uvida dejanskega družinskega stanja, ki ni vedno v skladu z uporabniško perspektivo in željami (F34)
  - Občutek nemoči ob spoštovanju uporabnikove odločitve, ki ni v skladu z idejo socialnega delavca (F35)
- Motivacija za delo

  Nudenje podpore in pomoči (F37)
  - Delo z ljudmi (F38, G17, G18)
  - Soustvarjanje želenih rešitev (F39)
  - Pravica uporabnika, da pomoči ne sprejme (F41)
  - Izogib prisilnega sodelovanja, z namenom izogiba odvrnitve sodelovanja s centrom (F45)
  - Naklonjenost k dinamiki dela (G15, G16)
  - Samoiniciativno izobraževanje (G13, G14)
  - Predhodne izkušnje dela z Romi in prosilci za azil (G18)

- Strokovna drža socialnega delavca
  - Znanje kot opora
    - Znanje kot opora v primeru pritožbe (F108)
    - Znanje za ravnanje kot zaščita pred strahom (F109)
    - Socialna inšpekcija v funkciji opore dokazovanja lastnega strokovnega dela (F110)
    - Usmerjenost v delo v korist otrok (F112)

Delo z družino

- Sodelovanje s starši
  - Spoštljiva neposredna komunikacija z uporabnikom
    - Iskrena komunikacija s starši (A17, D21)
    - Pozitiven odziv na jasno, neposredno komunikacijo (D22)
    - Izogib lažem in premik k dejstvom (D29)
    - Staršem omogočiti odprt in varen prostor za dialog (D30)
    - Socialnodelovni pristop do pogovora z družino s številnimi izzivi – uporaba odprtega tipa vprašanj in preusmeritev o obrambne drže (D32)
    - Učenje iz izkušenj (D33)
    - Direktna konfrontacija predstavlja tveganje za obrambni odziv (D34)
    - Soustvarjanje možnosti za odprt in varen prostor za pogovor (D35)
    - Osmisliti namen delovnega odnosa brez strašenja o odvzemu otroka (E12)
    - Transparenten odnos starš – socialna delavka (E13, G73, G165, G166)

-
-
-
  Potreba po strogosti kot posledica nerazumljenosti v sodelovanju s starši (F98)
  Soočanje starša z lastno odgovornostjo (F99)
- Krepitev moči in soočanje uporabnika z dejansko situacijo (A19, A24) Staršev omogočiti prostor za predstavitev družinskega dogajanja iz lastne perspektive (C31)
- Jasno sporočilo o namenih podpore in pomoči (G74)
- Nudenje podpore in pomoči, kljub prisotnim nasprotjim (G75) ○ Pravočasno ukrepanje
- Zgodnji poseg v družino (A21, G170, G174, G175)
- Jasno sporočilo o neustreznem vedenju (A22, A23, A25, A27)
- Suverenost v strokovno vlogo (C20)
- Potreba po jasni postavitvi meja (C27)
- Osredotočenost na nadaljnje ukrepanje v korist otroku (C29)
- Odsotnost dvoma o upravičenosti prijave na policijo (C30)
- Zmožnost prepoznave ponavljajočih starševskih vzorcev (D54)
- Pozen poseg v družinsko okolje, ko je travma že narejena (F140)
- Preventivno delo (G85, G83)
- Preobremenjenost kot dejavnik omejitve pri delu z družino (G85)
- Preventivno delo kot predpogoj za zmanjšanje deleža odvzemov (G169)
- Vera v obstoj spremembe (G177) ○ Obrambni mehanizem
- Obrambni odziv (A28, A29, E10)
- Zanikanje prisotnosti nasilja v družini (A30, C33, F122)
-
-

-
- Iskanje izgovora v maščevanju (A31)
- Sklic na zamere sosedov (A32)
- Zanikanje lastne odgovornosti (A37, E11)
- Prelaganje lastne odgovornosti na šolo (A48)
- Prelaganje lastne odgovornosti na center (F100)

  Pogostost prisotnosti neresnic v starševski perspektivi (C32)

  Odziv staršev s pritožbo (F113)

  Obljube staršev o izboljšanju (F114, F115)
- Redko prevzemanje starševske odgovornosti za dejanja (F123)
- Opravičevanje nasilja s privolitvijo spolnih želja (F130)
- Čustvena manipulacija (F132) ○ Odziv starša na prijavo nasilja v družini
- Odziv odvisen od vira prijave (A33)
- Anonimna prijava ali sosedje se povezujejo z osebnimi zamerami in željo po maščevanju (A34)
- Zanikanje lastne odgovornosti (A35)
- Prelaganje lastne odgovornosti na šolo (A36, A45)
- Zahtevnost neprostovoljnih, konfliktnih uporabnikov (C32)
- Nepredvidljivost v odzivu staršev (D23)
- Prisotnost občutka strahu, jeze, zatekanje k tišini (D24)
- Laž (D28)
- Nezavedna, spontana ujetost v laž (D31)
- Redek pojav sprejemanja lastne odgovornosti (A38)
- Iskanje izgovorov (A41)
- Predvidevanje starševskega odziva na podlagi izkušenj sodelovanja z drugimi starši (A50)

○ Pogled starša na strokovno delo

- Očitek o pristranskosti (A58)
- Očitek o enostranskem odločanju (A59) ○ Prvi stik družine s centrom

- Omogočanje možnosti za odprto sodelovanje (A116)
- Strah pred odvzemom otroka (A117)
- Odprta komunikacija o predhodnem preletu družinskega spisa (A119)
- Izogibanje prehitrim obsodbam o morebitni starševski nezmonosti (A120)
- Znak, da določeni vzorci niso ustrezni in da je potreben drugačen pristop (A121)
- Manevrski prostor za sodelovanje z družino in soustvarjanje rešitev (A122, A123)

  Ponavljajoči neuspeli vzorci zmanjšujejo manevrski prostor za soustvarjanje (A124)

- Razumevanje starševskega ravnanja
  - Nemoč utemeljitve namernega škodovanja otroku (B7)
  - Odsotnost starševskega uvida v namerno škodovanje otroku (B8) o Družine z visokim socio-ekonomskim statusom in medijsko izpostavljene družine
  - Vključenost odvetnikov pri medijsko izpostavljenih družinah (B34)
  - Sram pred javnim razkritjem družinskega dogajanja (B35)
  - Občutek olajšanja ob ugotovitvi odsotnosti krajevne pristojnosti za medijsko izpostavljen par (B36)
- Izzivi v duševnem zdravju
  - Osebnostna motnja (B56, G86, G87) o Odprta komunikacija s starši
  - Jasna sporočilnost kot del strokovne obveznosti (C21) o Soustvarjanje rešitev
  -
  -

-
  - Osredotočenost na spremembo (C22) ○ Jezikovne in kulturne omejitve
  - Jezikovna bariera (C35, C36)
  - Kljub jezikovni barieri, visoka mera odprtosti za sodelovanje (C37, D50)
  - Manjko tolmačev (D47, D48)
  - Slepa pega sistema (D49) ○ Visoko konfliktne razveze
  - Vzajemno maščevanje staršev ob razvezi (C42)
  - Medsebojni starševski boj, v odsotnosti delovanja za korist otroka (C43)
  - Metaforoa otroka – igra ping-pong (C44)
  - Otrok kot sredstvo za meščavanje (CD41)
  - Zanemarjanje otrokovih želja (D42) ○ Vpliv lastnega starševstva
  - Vpad potrpežljivosti ob izkušnji lastnega materinstva (C66)

Vpad razumevanja ob izkušnji lastnega materinstva (C67)

Vpad razumevanja pozvročanja bolečine otroku (C68)

- Razmejitev med lastnimi starševskimi pričakovanji in drugimi vzgojnimi stili (C69)

- Sodobne oblike starševstva
  - Vpliv trendov na starševstvo (D91)
- Duševno zdravje
  - Prisotnost težav v duševnem zdravju (D92)
- Vzpostavljanje stika in delovnega odnosa
  - Raziskovanje družinskih izzivov (E14)
  - Vrednotenje pripravljenosti starša na sodelovanje (E15)
  - Motivacija neprostovoljnih uporabnikov (E16)
- Krepitev starševskih kompetenc
  - Usmerite na izobraževanje starševskih veščin (E54)
  - Nepripravljenost staršev na sodelovanje (E55)
  - Neskladnost v presoji koristnosti pomoči v odnosu socialna delavka – starša (E56)

- Vzgojna nemoč
  - Nezmožnost starša zaščititi svojega otroka (F52, F124)
  - Manjko razumevanja starševske vloge (F133)

- Neizpolnjevanje starševske obveznosti
  - Primer
    - Manjko temeljnih šolskih potrebščin in učnih navad (A39)
    - Izgovor kot obrambni mehanizem in zanikanje možnosti pojava zanemarjanja otroka (A40)

- Multidisciplinarno sodelovanje
  - Vloga šole
    - Šola kot prvi vir informacij (A42, B29, G67)
    - Odsotnost odgovornosti šole, da bi se vključile v sodelovanje z družino (A43)

-
-
-
- Šola svojo odgovornost in delo z družino prelaga na center (A44, B28) o Vloga institucij

  Poročanje institucij o spremembah otrokovega vedenja (B22)

  Filtriranje primerov s strani drugih institucij (B26)

  Redko poročanje zdravstvenega osebja (B27)

  Šola kot dejavnik varnega okolja in izobrazbe (G61)
- Zdravstvo kot varovalnik dejavnik v primeru krizne obravnave in sledenju medikamentne terapije (G62)
- Policija kot dejavnik krepitve občutka varnosti (G63)
- Policija v vlogi posredovanja informacij o obravnavi družine v preteklosti (G68)

o Prostor za izboljšavo

- Manjko vključenosti zdravstvenega osebja (B42)
- Želja po izboljšanju organizacije policistov (B43) o Omejitve multidisciplinarnega sodelovanja
- Iskanje ravnotežja med soustvarjanjem rešitev in občutkov napadenosti

  (E26)

o Multidisciplinarni tim

- Pozitivno vrednotenje multidisciplinarnega sodelovanja (F77)
- Celostni pristop različnih profilov pri sodelovanju z družino s številnimi izzivi (F78, F81)
- Pozitivno vrednotenje vpogleda v delo drugih institucij (F79, F80)
- Potreba po zgodnji vključitvi psihologa (F91)

-
-

-
-
-
- Viri podpore in pomoči o

  Multidisciplinarno sodelovanje
  - Opora multidisciplinarnega tima (A53, A54, C50)
  - Varovalni in rizični dejavniki (A55)
  - Sodelovanje različnih strok z namenom celostnega pristopa za soustvarjanje rešitev (A56, B40, B41, D61, E24)
  - Utemeljevenje ocene ogroženosti z opažanji več institucij (A57)
  - Pripravljenost za aktivno poslušanje se poveča ob sodelovalnosti več institucij hkrati (A60)

    Dobre izkušnje s sodelovanje z različnimi profili podpore in pomoči (A62)

    Izzivi sodelovanja z nevladnimi organizacijami (A63)

    Neskladnost pričakovanj nevladnih organizacij (A64)

    Ključen faktor opore v procesu sprejemanja odločitve (B37, E17)

    Aktivna vključenost šol in vrtcev (B38)
  - Aktivna vključenost zdravstva in policije (D117)
  - Aktivna vključenost obšolskih dejavnosti (E22)
  - Aktivna vključenost psihologa (F83)
  - Nizko vrednotenje zdravstvenega prispevka, pozitivno ocenjen pristop s poročilom (B39)
  - Osvetliti slepe pege (D56)
  - Podobnost različnih perspektiv kot motivacija uvida za sodelovanje s starši (E25)
  - Teža samostojne končne odločitve (F82)
  - Multidisciplinarni tim kot orodje pridobivanja informacij o družini (G57)
  - Oporoa multidisciplinarnega tima, z ohranjanjem lastne odgovornosti (G58)
  -
  -

-
-
-
- Opora multidisciplinarnega tima kot celostni pristop k družini (G59, G64, G66, G69)
- Končna odločitev v pristojnosti socialnega delavca (G60, G65, G70)
- Multidisciplinarni tim kot orodje za celostni pristop z družino (G71)
- Zaznava enakovrednosti socialne stroke v sodelovanju z drugimi profili podpore in pomoči (G72)

o Strokovno povezaovanje z namenom ugotavljanja koristi za otroka
- Dostopnost sodelovanja za primer pomembnimi profili (A94)
- Visoko vrednotenje mnenja zdravstvenega osebja (A95)
- Preobremenjenost in odsotnost neposrednega stika z družino (A96)
- Šola kot pomemben vir informacij o otroku (A97)
- Policija kot pomemben vir informacij o družini (A99)
- Prispevek posameznika pred in med potekom multidisciplinarnega tima (A98, A102, A103, A104)

o Podporno delovno okolje

Manjko podpore s strani tima (C18, G47, G48)

Občutek osamljenosti in neslišanosti (C19)

Pogovor s sodelavci (C52)

Občutek povezanosti in zaupanja (D59)

Odprt prostor za jasen uvid v dileme in nudenje opore pri strokovnem odločanju (D60, F16)

- Pozitivno vrednotenje podpore tima (F14)
- Reden timski sestanek (F15)
- Učenje iz izkušenj sodelavk in sodelavcev (F18, F19, F20)
- Občutek hvaležnosti (F22)
-
-

-
-
-
- Vzpostavitev odprtega in varnega prostora za dialog (F23)
- Iskanje odgovora za primeren strokovno-ustrezen odziv (F131)
- Potreba po enakovredni delitvi dela (G49) ○ Zaznava potrebe po krepitvi multidisciplinarnega sodelovanja
- Kompleksna narava dela z družino (E18)
- Specifično vsakega primera (E19)
- Teža bremena odločitve (E20)
- Zavedanje lastne strokovne odgovoronosti ob sodelovanju drugih sorodnih profilov (E21)

- Oblike ogroženosti otroka ○ Oblike nasilja
  - Statusni vpliv na vrsto nasilja (A66)
  - Zanemarjanje kot oblika nasilja (A67, A68)
  - Strokovna ocena prevlade zanemarjanja kot oblike nasilja nad izvajanjem telesnega kaznovanja otrok (A69)
  - Prisotnost ogroženosti otrok v družinah z visokim socio-ekonomskim statusom (A75, B32, B33)
  - Slepa pega zlasti v primeru spolne zlorabe (B18)
  - Spolna zloraba ostaja skrita, ker ni vidne spremembe v vedenju ali na telesu (B19)
  - Stopnja izobrazbe kot dejavnik pojava nasilja v družini (B30)

    Sovplivanje več dejavnikov na pojav nasilja v družini (B31)

    Zaznavanje povečanega deleža psihičnega nasilja (D43)

-
-

-
-
-

  Zaznavanje povečanega deleža zanemarjanja otrok (D44)

  Izraz disfunkcionalnih starševskih vzgojnih metod (E41)

  Otrok starš (F54)

o Medgeneracijski prenos vzgojnih vzorcev

- Manjko ustreznih starševskih veščin (A70, G80)
- Starši z nižjim inteligenčnim kvocientom ali odsotnostjo lastne pobude o vzgojnem izobraževanju (A71)
- Opravičevanje nasilja iz razloga prisotnosti medgeneracijske travme (D96, F4, F68)
- Primer medgeneracijskega prenosa travme – nasilje v primarni družini (E50)
- Primer medgeneracijskega prenosa travme – razveza staršev v primarni družini (E51)
- Reprodukcija lastnih vzgojnih vzorcev (A72, B57)
- Odsotnost motivacije za učenje starševskih veščin (A73, A74)
- Prelaganje starševske odgovornosti na otroka (B60)
- Uvid v lastno nemoč (G81) o Socio-ekonomski status in pojav nasilja
- Lažje delo z družinami nižjega socio-ekonomskega statusa (C34)
- Občutek nespoštovanja pri družinah z višjim socio-ekonomskim statusom (C38)
- Težje sprejemanje povratne informacije pri družinah z višjim socioekonomskim statusom (C39)
- Nasilje ne izbira (C40)

-

-

-
-
  - Socio-ekonomski ni odločilen dejavnik pojava nasilja v družini (C41, D36, D37, E27)
  - Stopnja izobrazbe in finančna zmožnost kot primer dejavnika vpliva na razplet v primeru nasilja v družini (E28)

    Preferenca za sodelovanje s starši srednjega socio-ekonomskega statusa (C45)

    Pripravljenost starša za doseganje sprememb (C46, C47)

    Odsotnost manevrskega prostora za delo s starši z višjim socio-ekonomskim statusom (C48)

    Zaznavanje večjega deleža ekonomskega nasilja v družinah z višjim socioekonomskim statusom (D38)
  - Pravna zaščita družin z visokim socio-ekonomskim statusom (D39, E30)
  - Odklon od aktivnega sodelovanja s centrom (D40)
  - Odsotnost čustvene povezanosti kljub materialni preskrbljenosti (D45)
  - Nezmožnost zagotovitve temeljnih življenjskih potrebščin (D46, E29)
  - Egoizem (F95)
  - Prisotnost vzvišenosti (F96)
- Postopek ocene ogroženosti otroka o

  Pogovor z otrokom
  - Samoiniciativno kreiranje pripomočkov za pogovor z otrokom (A78)
  - Teoretske smernice za vzpostavitev delovnega odnosa z otrokom (A79)
  - Omogočen dostop do orodji sodelovanja z otrokom (A80)
  - Prednostno obravnavanje otrokovega občutka varnosti (A81, C61, D66, D67, E32, E37)
  - Umetno okolje, v katerem se otrok ne počuti varno (A82)
-
-

-
- Otrokov klic na pomoč (A90, A91, E42)
- Spontano razkritje nasilja v družini (A93)
- Uporaba ledolomilcev – slikovno gradivo (C62)
- Vzpostavitev zaupanja med socialnim delavcem in otrokom je dolg, kontinuiran proces (C63, C64, C65, E38)
- Obremenjujoč občutek teže zahtevnosti pogovora (D62)
- Začetna negotovost pri vzpostavljanju stika z otrokom (D63)
- Impulzivna naravnanost na rezultat (D64)
- Enačenje pogovora z otrokom s pogovorom z odraslo osebo (D65, D74)
- Vzpostavitev prijateljskega odnosa in odstop od lastne socialnodelovnega vloge (D68)

  Osmisliti namen podpore in pomoči (D69, F58)

  Uporaba vizualnih pripomočkov pri delu z mlajšimi otroki (D70, D71, E34)

  Igra kot orodje za vzpostavitev odprtega prostora za pogovor (D72)
- Zaupanje lastnih strahov (D73)
- Osebno zaznavanje teže sodelovanja z otroki v vrtcu (E33)
- Prisotnost čustvene stiske otroka – žalost, jeza, občutek nemoči (E36)
- Normalizacija disfunkcionalnih starševskih vzgojnih metod na primeru telesnega kaznovanja (E39, E40)
- Uporaba metafore – sito (E43)
- Transparenten odnos, brez praznih obljub (F59)
- Otrokov odmik od razkritja lastnega doživljanja in čustvene regulacije družinskih izzivov (F60)
- Primarna vez med staršem in otrokom (F61, F62)
- Občutek sramu in strah pred odzivom staršev (F94) o Pogovor z mladostnikom
-
-

-
-
  - Sorazmerna prisotnost želje po pogovoru, z občutkom zadržanosti (D75)
  - Teža vzpostavitve prvega stika (D77)
  - Teža vzdrževanja varnega prostora za pogovor (E35)
- Ocena ogroženosti otroka ○ Namerno ogrožanje otrokove koristi
  - Namerno povzročane otrokove škode (B9, B10) ○ Starševska zmožnost
  - Spregledanje otrokovih potreb (F104)
  - Zanemarjanje kot oblika nasilja (F105)
  - Fizična prisotnost, v odsotnosti čustvene navezanosti starša do otroka (F106)
  - Zmotno pojmovanje staševstva (F107, F116, F117)
- Sodelovanje z otrokom ○ Otrokov glas
    - Klic na pomoč (C128, C129)

  Otroci navajeni na disfunkcionalno družinsko okolje (C130)
    - Cilj zmanjšanje posledic za korist otroka (D114)

  Raznolikost otrokovih želja po vrnitci v primarno okolje (G149)

-
-

-
  Namestitev kot dejavnik otrokove želje po vrnitvi v primarno okolje (G150)
  - Biti podpora in pomoč otroku po odvzemu (G1619
  - Kriza identite in proces samospraševanja vmestitve v družino (G163) o Čustveno breme dela z otrokom
    - Teža sodelovanja z otroki (F49)
    - Otrok ni odgovoren za družinsko situacijo (F50, F51)
    - Čustvena navezanost otroka na starša (F53, F184)
    - Soustvarjanje strategij razbremenitve (F185)
    - Znanje za ravnanje v trenutku odvzema (F186)
- Starševska vloga pri vzgoji otroka o
  Starševsko postavljanje meja otroku
  - Nihanje med vzgojnimi ekstremi (C143, D98, D99)
  - Enačenje škodljivosti ekstremov vzgojnih pristopov (D100)
  - Od dopuščanja telesnega kaznovanja otrok do odsotnosti avtoritete (C144)
  - Postavljanje meja kot del varnosti v korist otroka (C145, C148, C149)
  - Vzgojna nemoč zaradi strahu pred konfliktom z otrokom (C146)
  - Biti v vlogi starša in ne v vlogi prijatelja (C147)
  - Sodobno starševstvo in izzivi pri postavljanju vzgojnih meja (D97)
  - Pomanjkanje uvida v vlogo starševstva (F103) o Pomen varnega stila navezanosti v zgodnjem otroštvu
  - Prepozno postavljanje meja (C150)
  - Vzpostavitev zdravih vzgojnih mej in funkcionalnega družinskega okolja v zgodnjem otroštvu (C151)
- Nasilje v družini o Lastna opredelitev
  socialne delavke do pojava
  -

-
- Nizka stopnja tolerance (F181) **Na**

travmi utemeljen pristop

- Smiselnost travma-informativnega pristopa o

  Razumevanje travme

  Pristop, utemeljen na razumevanju obremenjujočih življenjskih izkušenj (A110, A111, A125, B11, B12, B55, D90, E49, F86, G82)
  - Prisotnost insitutcionalne travme (A112, A113, A118, G39)
  - Negativna izkušnja kot podlaga za obrambni prvi stik v odnosu socialna delavka – starš (A114)
  - Vzpostavitev delovnega odnosa (A115)
  - Uvid v vedenje skozi vzorec ponavljajočih se obremenjujočih preteklih izkušenj (A126)
  - Travma kot del ocene ogroženosti (A127)
  - Aktivno poslušati, vendar ne opravičevati (A128, D93)
  - Odsotnost ničelne travme (A131)
  - Univerzalnost travme (A132)
  - Zloraba koncepta travme kot opravičilo za neustrezno ravnanje (A139, A140)
  - Odsotnost oprijemljivih dejstev (A141)
  - Neodkrita travma predstavlja omejitev za racionalno delovanje (A142)
  - Znanje za ravnanje kot moč stroke socialnega dela (B13, C78)
  - Starši razkrijejo lastno travmo (C81)
  - Normalizacija obremenjujočih izkušenj iz preteklosti (C82)
  - Medgeneracijski prenos travme (C84, F134)
  - Odsotnost poglobljenje obravnave o obremenjujočih izkušnjah iz preteklosti (C89)
  - Nasloviti posledice kot strokovna naloga (C95, C97)

-
- Razumevanje starševskega vedenja temelj za načrtovanje podpore in pomoči (D94)
- Razumevanje kot podlaga za sodelovanje z družinami s številnimi izzivi (E52)
- Ničelna toleranca do nasilja (D95)

  Sprejemanje odgovornosti za razumevanje, brez opravičevanja (E53)
- Izobraževanje o travmi (F84)

  Razlika med teoretskim znanjem o travmi in razumevanjem uporabniške perspektive (F85)
- Travma-informativne rešitve v korist otroka (F87)
- Travma kot sprožilec spremembe (F135)
- Starševski uvid v medgeneracijski prenos čustvenega reagiranja v odnosu starš – otrok (F136)
- Odvzem otroka kot trajna obremenjujoča izkušnja za družino (G37, G38) ○ Delo z družino
- Seznanitev z dejstvi (A129)
- Delovanje v korist otroka z namenom zmanjšanja dolgotrajnih posledic (A130)
    - Uvid v lastno travmo kot motivacija za sodelovanje med centrom in družino
- Izjeme v praksi (B61, B62) ○ Moč uporabnika soočiti se z lastno odvistnostjo
- Prisotnost odvisnosti (B63)
- Siva cona med dejstvom prisotne odvisnosti in samovrednotenjem prsotne težave (B64)
    - Medgeneracijski prenos travme
-

-
  - Prenos vzorca odvisnosti iz starša na otroka (C85)
  - Ozadje disfunkcionalnih družinskih odnosov (C86)
  - Potrjena prisotnost medgeneracijskega prenosa vzorcev (C87)
  - Usmeritev v ustrezne oblike podpore in pomoči (C88)
  - Prevladujoča disfunkcionalnost v primarni družini (G78)
  - Izkušnja nasilja v primarni družini (G79) ○ Krepitev uporabnikove moči in opolnomočenje
  - Soustvarjanje želenih rešitev (C96) ○ Odvzem otroka
  - Odvem otroka kot travma za vse sodelujoče (E64)
  - Odvzem otroka v funkciji zmanjšanja že prisotne travme (E65)
- Razumevanje travme ○ Pomanjkanje uvida v lastno travmo

- Odsotnost uvida v obstoj travme (A133, C83)
- Nezmožnost prepoznati vpliv travme na lastno funkcioniranje (A134)
- Vpliv travme na uporabnikovo funkcioniranje (A135)
- Odsotnost uvida v obstoj travmo enak prisotnosti osebnostne motnje (A136, A137)
- Odsotnost zmožnosti zaznave obsega razsežnosti travme (A138)
- Odsotnost zavedanja o prisotnosti težav (B58)
- Pomanjkanje uvida kot najtežji del sodelovanja s starši z nepredelanimi obremenjujočimi izkušnjami iz preteklosti (B59)
- Konfrontacija starša kot element uvida v obstoj travme (C83)
- Zanikanje dejanskega stanja (C99)
- Uvid starša v travmo kot pogoj za preprečitev odvzema otroka (E57)
- Začaran krog (E58)
- Nizka stopnja pripravljenosti starša na rekonstrukcijo prenesenih vzorcev (F137, F138)
- Uporaba metafore – ogledalo (F139) o Meje socialnodelovnega sodelovanja
- Manjko znanja za ravnanje za delo s travmo (C90)
- Tveganje za pogovor o nepredelanih obremenjujočih izkušnjah iz preteklosti (C91)
- Postavitev jasnih meja in sporočilnosti, da se nasilje v tem trenutku zaključi (C92)
- Izogib poglobljenemu terapevtskemu delu (C93)
- Časovna razpoložljivost in znanje za ravnanje s travmo (C94)

- Travma in socialno delo o Lastna travma socialnega delavca
  - Drža zavedanja preteklih obremenjujočih izkušenj (A143, D80, B53, B54, B67, C71, C77, D88, G88)
  - Produkt odnosov (A144)

-
- Odnos z družino temeljoč na lastnih vzorcih (A1459
- Sprožilci (A146, C74, C76, G91)

  Sprejemanje (A147)
- Oblikovanje odločitve v skladu z notranjim svetom socialnega delavca (B68)
- Obremenjujoče pretekle izkušnje razlog za odhod socialne delavke (B69)
- Nezmožnost sodelovanja s povzročitelji nasilja (B70)
- Nepojasnjena osebna omejitev pri delu z uporabniki (B71, E44)
- Delež prisotnosti v sodelovalnem odnosu z uporabnikom (C70)
- Prizadevanje za odmik od lastnih vzorcev (C72)
- Izogibanje čustvene vpletenosti (C73, E70)
- Samokorekcija (C75)
- Odsotnost oviranja lastnih obremenjujočih preteklih izkušenj (C79)
- Potencialni sprožilec – izpostavljenost hudi travmi v otroštvu (C80)
- Pogostost zanemarjanja travme v stroki socialnega dela (D89)
- Potrjena prisotnost lastnih vzgojnih vzorcev (E45)
- Izraz vzorcev v primeru dileme odločanja (E46)
- Učenje čustvene razbremenitve z izkušnjami (E69)
- Prevzemanje odgovornosti za regulacijo čustev (G93)
- Samorefleksija kot pogoj za ohranitev strokovnosti (G96)
- Tveganje za odmik od vzpostavljenega delovenga odnosa (G97, G98)
- Opravičevanje nasilja kot posledica manjka uvida v lastne obremenjujoče izkušnje (G100, G101, G106)
- Tveganje za identifikacijo z uporabniško izkušnjo (G102) ○ Samorefleksija
- Preverjanje objektivnosti lastne ocene (A150)

- Razvoj prakse ○ Travma-informativen pristop v socialnem delu
  - Prepoznava potenciala v na travmi utemeljenem pristopu v socialnem delu (A194)

-
  - Ocena ogroženosti bi verjetno, kljub izobrazbi o travmi, ostala enaka (A195)

    Konkretne metode dela z uporabniki s ponavljajočimi obremenjujočimi življenjskimi izkušnjami (A196)
  - Od ozaveščanja o travmi h konkretnim pristopom za delo s travmo (A197)
- Travma-informativen pristop v socialnem delu ○ Dodatno izobraževanje o travmi
  - Prenos sodobnega diskurza socialnega dela na starejše generacije (E89) ○ Delo z družino
  - Uvid starša v lastno travmo kor predpogoj za uspešnost nudenja socialnodelovne podpore in pomoči (E90)
- Sodelovanje z otrokom ○ Preprečevanje institucionalne travme
  - Previdnost pri delu z otrokovimi obremenjujočimi izkušnjami (F92, F93)
- Spolno nasilje ○ Čustveno breme v primeru spolnega nasilja
  - Teža odločitve v primeru spolne zlorabe (F126, F127)
  - Teža soočanja z neprimernimi odzivi okolice (F128)
- Skrb zase ○ Postavljanje osebnih meja
  - Postavljanje osebnih meja na primeru socialne delavke v sodelovanju s povzročitelji nasilja (F129)

Odvzem otroka

- Pogovor z otrokom ○ Lastna persperktiva socialne delavke na pogovor z otrokom
  - Začetna teža in nesigurnost pri izvedbi pogovora z otrokom (A83)
  - Osebnostna predispozicija za delo z otroki (A84)
  - Skrb glede lastne reakcije na možnost pojava nasilja v družini (A85)
  - Vpad negotovosti s pridobivanjem izkušenj (A87)

-
  - Dvig suverenosti s pridobivanjem izkušenj (A88)
  - Priučeno odzivanje na čustveno zahtevne teme (A89)

- Nujni odvzem

  Ne beleži primera, ko bi bil pogovor z otrokom podlaga za nujni odvzem (A92)

- Odločanje o odvzemu otroka
  - Poseg po ukrepu
    - Odsotnost dilem (A158)
    - Odvzem otroka skrajni ukrep, ko so bile vse ostale možnosti podpore in pomoči izčrpane (A159, C104, E68, G34, G123, G126, G167)
    - Teža odločitve, kljub jasni oceni ogroženosti otroka (A160, B84)
    - Dolgotrajnost rednega postopka (B45, E67, F174)
    - Dolgotrajnosti postopka ne dojema kot omejitev (B46)
    - Končna odločitev je rezultat dela različnih profilov in perspektiv (B48)
    - Občutek olajšanja (B80, C108)
    - Odvzem kot sredstvo za delo v otrokovo korist (B81, B83, C105, E59)
    - Odvzem kot pogoj za spremembo (B82, B108)
    - Odsotnost uvida v družinsko problematiko (B109)
    - Odostnost implementacije metod iz razloga edinstvenosti vsakega primera (D55)
    - Iskanje dodatnih možnosti z željo po spremembi (D102)
    - Odvzem kot vmesna rešitev (D106)
    - Odvzem v funkciji razbremenitve družine s številnimi izzivi (E60)
    - Najslabši možen scenarij (E61)
    - Breme strokovnega odločanja (E67)
    - Vzgojna nemoč kot pogoj za odvzem (F141)
    - Subjektivna presoja ocene ogroženosti otroka (F165)
    - Pravilo najmilejšega ukrepa (G35)
    - Brez izkušnje rednega odvzema (G120)

- Meje preventive (G176) ○ Teža odločitve
- Redkost jasnosti primerov (A161)
- Prenos teže odločitve in dvomov izven delovnega časa (A162)
- Konstanta razmišljanja o evalvaciji dela (A163)

  Odvzem kot zadnji, skrajni korak faze odločanja (A167, G28)
- Dvom o slepih pegah (A169, C51)
- Odvzem kot ukrep za delo v korist otroka (B16)
- Odvzem ni samovoljna izbira socialnega delavca (B85)
- Odvzem dolžnost socialnega delavca v dani situaciji (B86, G24)
- Neprekicnjen cikel dela (C12)
- Zabrisana meja med delom in zasebnim življenjem (C13)
- Brez postavitev jasnih meja, se delo z družinami s številnimi izzivi nikoli ne zaključi (C14)
- Naraščanje nepotrpežljivosti (C100)
- Breme neizpolnjenih dogovorov in iskanje vira motivacije za premik naprej (C101)
- Breme izpčrpanja vseh možnosti (C102)
- Trenutek, ko ne veš, kako naprej (C103)
- Naraščanje občutka samozavesti z učenjem iz izkušenj (D51)
- Občutek previdnosti (D52)
- Zaupanje lastnemu instinktu (D53, E47, C60)
- Nezmožnost grajenja imunosti v primeru odvzema otroka (D101)
- Samorefleksija uvida v strokovno odločanje (E48)
- Protislovnost vrednotenja teže odvzema (D105)
- Moč socialne delavke v primeru prašanja stikov pod nadzorom in prepovedi prebliževanja (G29, G30, G31, G32)
- Najvišje vrednotenje teže odločitve v primeru srednje stopnje ogroženosti otroka (G127)
- Sivo območje srednje stopnje ogroženosti otroka (G128)

-
  - Samospraševanje o pravilnosti odločitve (G129, G130)
  - Teža odločitve kot odgovor kritikom (G168) o Osredotočenost na potrebe družine
  - Teža zadovoljevanja želja družine (A164, A165)
  - Soutvarjanje pristopa podpore in pomoči (A166)
- o Teža odločitve nujnega odvzema

  Intenzivnost nujnega odvzema (A168, B44, G121, G122)
- o Prednost dolgega postopka

  Čas za premišljeno odločitev (B47) o Vloga posameznega socialnega delavca

  Potek postopka odvisen od angažiranosti socialnega delavca (B49)

  Aktivna socialna delavka prispeva k hitrejši obravnavi primera (B50)

  Vpliv posameznika in kompleksnosti družinske situacije (B51, B52)

- Obdobje po odvzemu otroka o Naloga socialnega delavca po odvzemu
  - Soustvarjanje načrta pomoči družini (A173, C115)
  - Vsebina načrta pomoči – zmanjšanje rizičnih dejavnikov, ki so bili povod za odvzem in ustvarjanje pogojev za vrnitev (A174, C116, G53, G54)
  - Sodelovanje z družino po odvzemu (A75, B91, B96, D107, B101, B104, C121, G131)
  - Opolnomočenje staršev (A176, G119)
  - Napotitev v program usposabljanja starševskih veščin (A177)
  - Aktivno spremljanje starševskega udejstvovanja (A178)
  - Opolnomočenje pri finančni stabilnosti (A179)
  - Psihološka podpora in pomoč odvzetemu otroku (B97)
  - Izpolnitev nalog v skladu časovnimi zmožnostmi (B98, C120)
  - Odvzem otroka kot invaziven ukrep, ki zahteva prioritetno obravnavo (B99)

-
- Aktivno spremljanje otroka v času namestitve v krizni center, zavod ali rejniško družino (B100, C109)
- Zakonska obveznost letnega poročanja sodišču o sodelovanju z družino po odvzemu in možnost vrnitve v primarno okolje (C112)
- Nedopustno prepuščanje družine po odvzemu brez ustrezne podpore in pomoči (C113)
- Občutek osamljenosti in manjko podpornega okolja kot dejavnika neuspešnega dosega želenih sprememb (D108, G55, G56)
- Psihološka podpora in pomoč (F88)
- Prostor za izboljšavo s strani centra (F89)

  Otežena gradnja zaupanja pri delu z družino po odvzemu (G116)
- Načrt pomoči v vlogi starševskega nadzora (G117)
- Socialna delavka v vlogi sopotnika (G118, G140) ○ Institucionalna travma kot posledica odvzema
- Strah pred odvzemom novorojenih otrok (G40, G41) ○ Vrsta namestitve
- Zaznava razlike med zavodsko in rejniško namestitvijo (G157) ○ Odvzem v korist otroka
- Občutek otrokove hvaležnosti (B14)
- Občutek olajšanja (B15)
- Brez beleženja primera poslabšanja položaja iz razloga odvzema otroka (B17)

○ Pozitivni učinki odvzema otroka

- Razscvet otroka po odvzemu (B87)
- Rekonstrukcija dolgotrajnih posledic disfunkcije družinskega okolja pri starejših otrocih (B88, B90)
- Prisotnost napredka na vseh razvojnih področjih (B89)
- Odvzem kot dejavnik motivacije za starša (D104)
- Občutek otrokovega olajšanja (G124)
- Vzpostavitev reda za korist otroka (G125) ○ Odziv staršev

-
    - Neprijaznost (B102)
    - Odpor staršev ne omejuje nadaljnjega sodelovanja (B103)
    - Občutek jeze (E62)
    - Motivacija za spremembo (E63) ○ Odziv otroka na odvzem
    - Šok (G132)
    - Beg in boj (G133, G134) ○ Pomanjkljivosti
    - Zapostavljanje družin po izvedbi odvzema (C110, C111, C119)
- Namestitev otroka v rejniško družino

- Otrok v rejniški družini
    - Primer – deklica v rejništvu, ki aktivno ohranja stike s svojo primarno družino (A182)
    - Primer – odločanje o podaljšanju rejništva ali vrnitev h biološkima staršema (A183)
    - Primer – razmislek o možnosti posvojitve v rejniško družino (A184) ○ Pogoji za spremembo
    - Vzpostavitev kvalitetnega delovnega odnosa in osebnega stika (G137)
    - Razumevanje vloge rejnika (G138)
    - Pristop, usmerjen na vrnitev v primarno družino (G139)

Proces reintegracije

- Soustvarjanje možnosti vrnitve otroka v primarno družino ○ Pogoji za spremembo
    - Vprašanje uvida starša v smeri spremembe (A170, A171)
    - Zahtevnost procesa po odvzemu otroka (B111, D112, E81)
    - Potreba po trajnosti spremembe (E80, E85)
    - Kljub želji starš ni pripravljen narediti korakov v smeri spremembe – na primeru zdravljenja odvisnosti, obiska treningov socialnih in starševskih veščin (F63)
    - Pomanjkanje uvida med željo imeti svojega otroka in zmožnostjo skrbeti v korist otroka (F64)
    - Razumevanje teže starševstva (F66)
    - Biti pripravljen sprejeti pomoč (F70)
    - Prinzavanje lastne nemoči v vlogi starša (F74)
    - Iskanje podpore in pomoči (F75)
    - Odvzem kot motivacija za spremembo (F76)
    - Dolgoletno nesodelovanje staršev preprečuje uspešno vrnitev otroka v primarno okoje (F102)
    - Odmik od ega (F125)

- Sprejeti odločitev, da želiš delati v smeri spremembe (F149, F150)
  Majhen korak v smeri spremembe kot pogoj za razmislek o vrnitvi otroka v primarno okolje (F153)
- Delo z družino pred, med in po odvzemu (G136, G145)
- Vera v obstoj spremembe (G146) ○ Sodelovanje z družino po odvzemu
- Večplastnost starševskih izzivov (E72, E73)
- Dolgotrajen proces (E74, G141)
- Pripravljenost starša za delo na spremembi (E75)
- Brezbrižnost starša v odnosu do odvzema (E76)
- Preobremenjenost s število primerov potiska ob stran odvzete otroke in kontinuirano sodelovanje socialne delavke z družino po odvzemu (E78)

○ Vrnitev v primarno družino

- Začaran krog ponovnega odvzema (A172)
- Nizke ali nične možnosti vrnitve v primarno družino (D111)
- Ni nemogoča (E82)
- Potencial možnosti vrnitve otroka v primarno okolje (G135) ○ Odvzem otroka kot motivacija za spremembo
- Odvzem otroka kot znak za starša, da je sprememba nujno potrebna (A180,
  A181)

○ Cilj procesa reintegracije

- Vrnitev otroka v primarno družino (B92)
- Odvzem otroka ni kazen (C114)
- Postopna in utemljena vrnitev otroka v primarno družino (C117) ○ Neuspešno izpolnjevanje pogojev za vrnitev otroka v primarno družino
- Nezadostno realiziranje načrta pomoči (A185, G143)
- Ponavljajoči izgovori (A186)
- Krog zdravljenj in relaps odvisnosti (A187)
- Začaran krog (A188)

- Neizpolnjevanje minimalnih korakov k spremembi (F151, F152) ○ Rejniška družina
  - Varno in stabilno okolje za otrokov razvoj (G151, G152)

    Rejnik v vlogi zaupnika (G162)
  - Vzgojni zavod
    - Zavod kot umetno okolje (G153, G156)
    - Prisotna želja po družini (G154, G155)
    - Tveganje za razvoj dodatne, nove travme (G158, G159)
- Meje reintegracije ○ Spolno nasilje
  - Izključevanje možnosti povratka v primeru spolne zlorabe (B93)
  - Nezmožnost celjenja v primeru spolne zlorabe (B94)
  - Vprašljivost dopuščanja stikov pod nadzorom (B95)
- Uspešnost vrnitve v primarno družino ○ Nizka stopnja uspešnosti
  - Skoraj nihče (B105)
  - Nizek delež uspešnih vrnitev (B107, C122, C124, E79, G147)
  - Minimalne možnosti vrnitve po nujnem odvzemu (B106)
  - Sovplivanje dejavnikov za uspešnost reintegracije (B110, G148)
  - Zahtevnost doseganja želenih sprememb za vrnitev otroka v primarno družino (C123)
  - Sprejeti nemoč reševanja vsehd ružin (D113) ○ Neuspešna reintegracija
  - Začaran krog ponovnega odvzema (E83, E84)
  - Deljena odgovornost za neuspeh v procesu reintegracije (F142)
- Razvoj prakse ○ Mobilna služba
  - Preventivno delo in intenzivna podpora družini v obdobju po odvzemu otroka (B116, B117, B118, F146, F147)

- Cilj reintegracije
  - Uspešna reintegracija
    - Soočanje starša z odvzemom otroka in pripravljenost, da sprejme pomoč (F67, F69, F71)
    - Zaznavanje starševskega truda (F72)
      Izkaskovanje dejanj dela in skrbi za korist otroka (F72, F73)
    - Soustvarjanje rešitev z namenom otrokove vrnitve v primarno okoje (F143)
      - Aktivno sodelovanje z družino kot pogoj za uspešnost procesa reintegracije
        (F187)
    - Preventivno delo (G144)

Sistemske okoliščine in pogoji strokovnega dela

- Pojav nasilja v osnovni šoli
  - Primer
    - Učenec drugega razreda z nožem (A46)
    - Manjko ozaveščanja o vrstniškem nasilju (A47)
- Zakonodaja na področju socialnega varstva
  - Smernice in pooblastila za delo strokovnih delavcev na področju varstva družine in otrok
    - Zakonodajne omejitve (A65)
- Viri podpore in pomoči
  - Prostor za izboljšavo
    - Kadrovska podhranjenost (A100, B23)
    - Fluktuacija socialnodelovnih timov (D57)
    - Fluktuacija policije (A105)
    - Na timu udeleženi nepoznavalec primera (A101)

-
  - Počasen pretok informacij od policije do centra (A106)
  - Hitrejše in bolj učinkovito ukrepanje (A107)
  - Število primerov / scoialno delavko ni sorazmerno možnostim enakega obravnavanja (B24)
  - Želja po izboljšanju delovnega okolja (G26, G42)
  - Ustrezni delovni pogoji (G44, G51)
  - Čas kot predpogoj za doseganje želenih rešitev (G52)
- Slepe pege
  - Preobremenjenost socialnih delavcev
    Dnevno naraščajoča preobremenjenost s številom primerov (A108, D116, E87, G43)
    - Kadrovska podhranjenost (D109, D115, F144)
    - Prisilna drža vrednotenja pomembnosti družinske situacije (E88)
    - Nove zaposlitve kot predpogoj za kvalitetno, kontinuirano delo z družino po odvzemu (F145)
  - Stik z dejanskim stanjem obremenjenosti stroke
    - Nemogoča enaka obravnava vseh primerov (A109)
    - Omejitve sodelovanja z družino po odvzemu (F148)
  - Časovne omejitve
    - Časovne omejitve za preventivno delo (D110)
    - Pomanjkanje časa kot sistemski manjko za kontinuirano sodelovanje z družino (E71)
- Prostor za izboljšavo
  - Preventivno delo
    - Številčno manj primerov in več časa za preventivno delo (A189)
    - Preobremenjenost s številom primerov izključuje možnozt za poglobljeno sodelovanje z družino (A190)
- Multidisciplinarno sodelovanje
  - Slepa pega sistema

-
  - Neodkrite družine s številnimi izzivi (B20)
  - Neizogibna prisotnost slepe pege (B21)
- Delo z družino ○ Kontinuiteta sodelovanja
  - Podajanje primerov (D118)
  - Potreba po konsistenci (D119)
  - Zuapanje kot pogoj za soustvarjanje želenih rešitev (D120)
- Razvoj prakse ○ Omejitve
  - Pomanjkanje časa kot ponavljajoča omejitev v praksi socialnega dela (B124)
    Dodatna izobraževanja na zadnjem mestu (B125)
  - Neodobravanje izobraževanja s strani vodstva (B126)
  - Skromnost sredstev za dodatna izobraževanja (B127)
  - Možnost brezplačnega izobraževanja v nesorazmerju s kvaliteto znanja (B128)
  - Prevzemanje odgovornosti vodstva in sistema za težnjo po spremembah socialnodelovne prakse (B129)
  - Reorganizacija nalog (G110)
  - Prenos funkcije nadzora (G111)
  - Preventivno delo (G112)
  - Dualnost vlog (G113, G114, G115) ○ Dodatna strokovna izobraževanja
  - Potreba po praktičnem usposabljanju (C139)
  - Vzgojna nemoč staršev povod za nasilje v družini (C140)
  - Posredovanje alternativnih možnosti s pomočjo znanja za ravnanje (C142) ○ Učenje iz izkušenj v kombinaciji usvojenega znanja za ravnanje
  - Osebna izkušnja starševstva v vlogi opore pri sodelovanju z družinami s številnimi izzivi (C141)
- Omejitve ○ Pomanjkanje namestitvene kapacitete

-
  - Potreba po zadostnih namestitvah (C133, C134, F171)
  - Otroci zaradi pomanjkanja namestitev ostajajo v disfunkcionalnem družinskem okolju (C135, F179)
  - Pravočasno urejanje namestitve (F172)
  - Pomanjkanje dolgoročne namestitve in rejniških družin (F173)
  - Nemoč posega po ukrepu iz razloga pomanjkanja namestitvene kapacitete (F176)
  - Potreba po rejniških družinah (G160) ○ Dostopnost do ustrezne psihološke podpore in pomoči
  - Potreba po krajših čakalnih dobah (C136, C137)

    Potreba po takojšni aktivaciji in pravočasnem nudenju ustrezne pomoči (C138)

  ○ Odvzem otroka

    - Dolgotrajnost postopka ukrepa (F177) ○ Posledica dolgotrajnega postopka
    - Krepitev otrokove travme (F180)

- Travma-informativen pristop v socialnem delu ○ Razumevanje pomena na travmi utemeljenega pristopa
  - Zaznavanje manjka znanja za ravnanje (F90)

Skrb zase

- Viri podpore in pomoči ○ Supervizija in intervizija
  - Naslovitev sprožilcev na skupinski in individualni superviziji (A148)
  - Dodatna perspektiva zunanjega opazovalca (A149, A152)
  - Pozitivno vrednotenje supervizije (A151, C53)
  - Skupinska supervizija 1x / mesec (A153)

- Nizek delež supervizijskih srečanj (A154, B75, F156, F157)
- Odprta možnost individualne supervizije (A155, A156)
- Časovne omejitve za kontinuirano sodelovanje pri superviziji (C54, F158)
- Manjša učinkovitost supervizije v odsotnosti lastnega primera (C55)
- Obvezno obiskovanje supervizijskih srečanj (C56, A157)
- Potreba po specializiranih supervizijskih srečanjih za socialne delavce, ki delajo z družinami s številnimi izzivi (C57)
- Uvid v meje strokovnega odločanja (D78)
- Timski sestanek v funkciji nadomestne supervizije (F159)
- Soustvarjanje rešitev in razbremenitev ob podpori tima (F160)
- Skrb drug za drugega (F161)
- Učenje razmejitve poklicnega in zasebnega življenja (F162) ○ Podpora in pomoč zunanjega okolja
- Iskanje opore pri prijateljih (B4)

  Občutek obremenjevanja okolice s službenimi primeri (B74)

○ Rekonstrukcija lastnih obremenjujočih izkušenj iz preteklosti
- Psihoterapija (B72, B73, D81, D83)
- Intenzivna samorefleksija (G89, G90, G92, G94, G103, G104)
- Uvid kot dejavnik razbremenitve (G95)
- Samorefleksija kot opora pri ohranjanju strokovne drže (G99, G105, G107, G108)

○ Postavljanje meja
- Ločevanje zasebnega in poklicnega življenja (C10)
- Zavestna postavitev mej (C11, G109) ○ Strategije soočanja s težo odločitve
- Šport kot dejavnik razbremenitve (C16, C17) ○ Svetovalni pogovor s kooridnatorjem za nasilje
- Pomoč in podpora koordinatorke za nasilje (C58, C59) ○ Imeti moč poiskati pomoč

-
  - Krepitev občutka razbremenitve (D84)
  - Krepitev občutka samozavesti (B85)
  - Krepitev regulacije čustev (D86)
  - Krepitev prostora za širjenje perspektive (D87) o Čustveno distanciranje
  - Sprejeti dejstvo, da se vseh družin ne da rešiti (F163)
  - Strategije razbremenitve – druženje z bližnjimi, prijatelji ali partnerjem (F164)
  - Zavestno postavljanje mej (F165) o Podporno delovno okolje
  - Učenje iz izkušenj (F168)
- Teža odločitve o Odsotnost postavitve jasnih mej
  - Sanje (C15, F166, F167)
  - Pomanjkanje spanja (G46)